

SPRAWOZDANIE

Z DZIAŁALNOŚCI AGENCJI RYNKU ROLNEGO W 2015 ROKU

AGENCJA RYNKU ROLNEGO

**Sprawozdanie z działalności
Agencji Rynku Rolnego
w 2015 roku**

Zatwierdził
Prezes Agencji Rynku Rolnego

Łukasz Hołubowski

Opracowano w Biurze Analiz i Programowania

Warszawa 2016

Szanowni Państwo!

Rok 2015 był okresem wielu wyzwań dla sektora rolno-żywnościowego, którym musieli sprostać zarówno producenci, jak i instytucje wspierające rolnictwo. Nastąpiło pogłębienie niestabilnej sytuacji rynkowej w istotnych dla polskiego rolnictwa branżach: wieprzowiny, mleka oraz owoców i warzyw. Brak równowagi na rynku światowym i unijnym był spowodowany rosyjskim embargiem i spadkiem popytu ze strony azjatyckich odbiorców. Dla ARR wiązało się to z realizacją mechanizmów uruchamianych w sytuacjach kryzysowych oraz koniecznością zintensyfikowania działań promocyjnych. Agencja podejmowała działania na rzecz wzrostu eksportu produktów rolno-spożywczych, służące w szczególności dywersyfikacji kierunków wywozu. Realizacja zadań dotyczących mechanizmów interwencji rynkowej i wsparcia producentów w sytuacjach nadzwyczajnych była dużym przedsięwzięciem organizacyjnym. Wymagała sprawnego działania oraz zaangażowania ze strony pracowników Agencji.

Agencji Rynku Rolnego w 2015 r. powierzono administrowanie instrumentami wspierającymi procesy integracji w rolnictwie. Przyspieszenie tych procesów jest konieczne dla wzmocnienia roli producentów rolnych w łańcuchu dostaw. ARR została także podmiotem wdrażającym dwa działania w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Jedno z nich dotyczy wspierania uczestnictwa producentów w systemach jakości żywności, co pozwala im poprawić swoją pozycję na rynku, a także wychodzi naprzeciw oczekiwaniom konsumentów. Drugie służy wspieraniu innowacyjności, niezwykle istotnej dla poprawy konkurencyjności polskiego sektora rolno-żywnościowego w szybko zmieniającym się otoczeniu rynkowym.

Ze swoimi działaniami Agencja Rynku Rolnego dociera również do konsumentów. Szczególnie chciałbym podkreślić znaczenie programów „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”, które propagują właściwe nawyki żywieniowe u dzieci i młodzieży oraz wspierają konsumpcję. Z powodzeniem realizowano program pomocy żywnościowej dla osób najbardziej potrzebujących.

Prawidłowość płatności zrealizowanych przez ARR została potwierdzona certyfikatem wydanym przez Ministerstwo Finansów oraz pozytywną oceną Najwyższej Izby Kontroli w zakresie wykonania planu finansowego w 2015 r.

Mam przyjemność przekazać Państwu „Sprawozdanie z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2015 roku”. Przedstawiliśmy w nim pełny zakres działań ARR na rzecz sektora rolno-żywnościowego, uwzględniając ich wymiar rynkowy i społeczny.

Łukasz Hołubowski

Prezes Agencji Rynku Rolnego

SPIS TREŚCI

STRESZCZENIE.....	9
1. AGENCJA RYNKU ROLNEGO – AGENCJĄ PŁATNICZĄ I WYKONAWCZĄ.....	26
1.1. Status prawny i zakres działalności Agencji Rynku Rolnego.....	26
1.2. Struktura organizacyjna Agencji Rynku Rolnego.....	28
1.3. Ocena działalności ARR przez jednostki zewnętrzne.....	30
2. DZIAŁANIA ARR PROWADZONE W RAMACH ADMINISTROWANYCH MECHANIZMÓW.....	32
2.1. Działania na rynkach rolno-żywnościowych.....	37
2.1.1. Rynek mleka i przetworów mlecznych.....	37
2.1.1.1. Mleko surowe.....	38
2.1.1.1.1. Kwotowanie produkcji mleka.....	40
2.1.1.1.2. Monitorowanie rynku mleka.....	46
2.1.1.1.3. Program „Mleko w szkole”.....	48
2.1.1.1.3.1. Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych.....	49
2.1.1.1.3.2. Dofinansowanie z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach.....	50
2.1.1.1.3.3. Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych.....	51
2.1.1.2. Masło.....	55
2.1.1.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż masła.....	56
2.1.1.2.2. Wystawianie certyfikatów dla masła przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej.....	57
2.1.1.2.3. Dopłaty do prywatnego przechowywania masła.....	58
2.1.1.3. Odtłuszczone mleko w proszku.....	59
2.1.1.3.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku.....	60
2.1.1.3.2. Wystawianie certyfikatów dla odtłuszczonego mleka w proszku przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej.....	61
2.1.1.3.3. Dopłaty do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku.....	62
2.1.1.4. Sery.....	63
2.1.1.4.1. Dopłaty do prywatnego przechowywania serów w ramach tymczasowego nadzwyczajnego systemu pomocy.....	64
2.1.1.5. Handel zagraniczny na rynku mleka i przetworów mlecznych.....	65
2.1.1.6. Tymczasowa nadzwyczajna pomoc dla rolników w sektorach hodowlanych.....	66
2.1.2. Rynek zbóż.....	67
2.1.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż.....	69
2.1.2.2. Handel zagraniczny na rynku zbóż.....	72
2.1.2.3. Handel zagraniczny na rynku ryżu.....	73
2.1.3. Rynek mięsa czerwonego.....	74
2.1.3.1. Wieprzowina.....	74
2.1.3.1.1. Dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny.....	77
2.1.3.1.2. Handel zagraniczny na rynku wieprzowiny.....	79
2.1.3.2. Wołowina i cielęcina.....	79

2.1.3.2.1.	Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny.....	81
2.1.4.	Rynek drobiu i jaj.....	82
2.1.4.1.	Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj.....	85
2.1.5.	Rynek cukru.....	85
2.1.5.1.	Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru.....	87
2.1.5.2.	Rafinacja cukru przywiezionego spoza UE.....	89
2.1.5.3.	Przetwarzanie cukru przemysłowego.....	90
2.1.5.4.	Pomoc na rzecz dywersyfikacji na rynku cukru.....	91
2.1.5.5.	Handel zagraniczny na rynku cukru.....	92
2.1.6.	Rynek skrobi ziemniaczanej.....	95
2.1.6.1.	Płatności uzupełniające dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej – niezwiązane z produkcją.....	95
2.1.7.	Rynek tytoniu.....	95
2.1.7.1.	Płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego – niezwiązane z produkcją.....	95
2.1.7.2.	Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego.....	96
2.1.8.	Rynek nasion.....	96
2.1.8.1.	Dopłaty do materiału siewnego.....	96
2.1.9.	Rynek produktów pszczelich.....	100
2.1.9.1.	Wsparcie rynku produktów pszczelich.....	101
2.1.10.	Rynek lnu i konopi.....	105
2.1.10.1.	Handel zagraniczny na rynku lnu i konopi.....	105
2.1.11.	Rynek owoców i warzyw.....	106
2.1.11.1.	Program „Owoce i warzywa w szkole”.....	108
2.1.11.2.	Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw (<i>I transza pomocy</i>).....	114
2.1.11.3.	Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw (<i>II, III i IV transza pomocy</i>).....	117
2.1.11.4.	Obsługa programów operacyjnych (uznanych organizacji producentów owoców i warzyw).....	122
2.1.11.5.	Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.....	124
2.1.11.6.	Handel zagraniczny na rynku owoców i warzyw.....	125
2.1.12.	Rynek wina.....	126
2.1.12.1.	Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina.....	126
2.1.13.	Handel zagraniczny na rynku alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego.....	129
2.1.14.	Handel zagraniczny w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I.....	129
2.1.15.	Wspieranie integracji producentów rolnych.....	130
2.1.15.1.	Uznawanie grup i organizacji producentów oraz ich zrzeszeń.....	131
2.1.15.1.1.	Uznawanie organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów, organizacji międzybranżowych na rynkach rolnych innych niż rynki mleka i przetworów mlecznych oraz owoców i warzyw.....	132
2.1.15.1.2.	Uznawanie organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów, ponadnarodowych organizacji producentów, ponadnarodowych zrzeszeń organizacji producentów na rynku owoców i warzyw.....	133
2.1.15.1.3.	Zatwierdzanie zmian do zatwierdzonego planu dochodzenia do uznania wstępnie uznanej grupy producentów za organizację producentów na rynku owoców i warzyw.....	136

2.1.15.1.4.	Uznawanie organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów i organizacji międzybranżowych w sektorze mleka i przetworów mlecznych.....	140
2.1.15.2.	Działania związane z funkcjonowaniem grup producentów rolnych i ich związków.....	140
2.1.15.2.1.	Uznawanie grup producentów rolnych.....	141
2.1.15.2.2.	Uznawanie związków grup producentów rolnych.....	143
2.1.16.	Promocja żywności.....	144
2.1.16.1.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych.....	145
2.1.16.2.	Działania ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, w szczególności produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych oraz innych wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności.....	152
2.1.16.3.	Wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą.....	154
2.1.16.4.	Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.....	161
2.1.16.5.	„Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.....	166
2.1.16.6.	Działanie „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.....	169
2.1.16.6.1.	Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości.....	170
2.1.16.6.2.	Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym.....	171
2.1.16.7.	Branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych.....	172
2.1.17.	Realizacja działania „Współpraca” w ramach PROW 2014-2020.....	173
2.1.18.	Odnawialne źródła energii.....	174
2.1.18.1.	Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych.....	174
2.1.18.2.	Monitorowanie produkcji biopłynów.....	180
2.1.18.3.	Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego.....	181
2.1.18.4.	Ewidencja mikroinstalacji biogazu rolniczego.....	185
2.1.18.5.	Gromadzenie informacji o infrastrukturze energetycznej.....	185
2.1.18.6.	Pomoc do plantacji trwałych.....	186
2.2.	Podsumowanie działań ARR w 2015 r. w ramach regulacji handlu zagranicznego.....	186
2.3.	Podsumowanie wsparcia sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2015 r.	191
3.	REALIZACJA ZADAŃ W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO POMOC ŻYWNOŚCIOWA 2014-2020.....	195
3.1.	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020.....	195
3.1.1.	Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD).....	195
3.1.2.	Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ).....	195
3.1.3.	Realizacja Podprogramu 2015 w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.....	197
4.	SYSTEM INFORMACYJNY.....	199
4.1.	Cele i formy upowszechniania informacji.....	199
4.2.	Opracowania i informacje przygotowywane przez ARR.....	206
4.2.1.	Raporty rynkowe.....	206
4.2.2.	Opracowania analityczno-prognostyczne.....	207
4.2.3.	Opracowania z zakresu polskiego handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi.....	207
4.3.	Nagrody i wyróżnienia.....	208

4.4.	Monitorowanie poziomu zadowolenia klientów ARR.....	208
4.5.	ARR w opinii badanych mieszkańców wsi.....	208
5.	WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ.....	210
5.1.	Realizacja programów pomocowych.....	210
5.1.1.	Wsparcie techniczne udzielane przez ARR.....	210
5.2.	Współpraca z instytucjami zewnętrznymi.....	212
5.2.1.	Realizacja porozumień o współpracy z instytucjami sektora rolno-spożywczego.....	212
5.2.2.	Udział ARR w międzynarodowych konferencjach, seminariach i spotkaniach.....	212
5.2.3.	Organizacja wizyt delegacji zagranicznych w ARR.....	214
5.3.	Udział ARR w pracach związanych ze stanowieniem prawa Unii Europejskiej.....	216
5.3.1.	Udział w pracach organów UE oraz w unijnym procesie decyzyjnym.....	216
5.3.2.	Informowanie uczestników rynku o udziale ARR w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej.....	218
5.4.	Wdrażanie w ARR Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM).....	218
6.	SYSTEM KONTROLI.....	219
6.1.	Audyt wewnętrzny.....	219
6.2.	Kontrola wewnętrzna.....	221
6.3.	Kontrole techniczne.....	224
6.4.	Funkcjonowanie kontroli zarządczej w ARR.....	228
7.	SYSTEM ZARZĄDZANIA W ARR.....	230
7.1.	Odnowienie certyfikacji Systemu Zarządzania.....	230
7.2.	Audyty w zakresie nadzoru nad Systemem Zarządzania w ARR.....	231
7.3.	Opracowywanie i weryfikacja dokumentacji Systemu Zarządzania.....	231
7.4.	Ocena skuteczności Systemu Zarządzania.....	232
7.5.	System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji.....	233
7.6.	Plan Ciągłości Działania.....	233
8.	ZAGADNIENIA ORGANIZACYJNE.....	234
8.1.	Dostosowania legislacyjne.....	234
8.1.1.	Akty prawne regulujące organizację i zadania ARR.....	234
8.1.2.	Akty prawne regulujące działania ARR na poszczególnych rynkach rolnych.....	235
8.1.3.	Monitorowanie regulacji prawnych UE.....	244
8.2.	Zarządzanie kadrami.....	244
8.3.	Szkolenia.....	246
8.4.	Realizacja programu informatyzacji.....	246
8.5.	Zamówienia publiczne.....	248
8.6.	Zaangażowanie ARR w spółkę prawa handlowego ELEWARR Sp. z o.o.....	248
8.7.	Rejestracja przedsiębiorców.....	249
SPIS TABEL.....		250
SPIS WYKRESÓW.....		252
ANEKSY.....		255

STRESZCZENIE

Agencja Rynku Rolnego – agencją płatniczą i wykonawczą

1. Agencja Rynku Rolnego (ARR), jako akredytowana unijna agencja płatnicza, administrowała w 2015 r. **mechanizmami wspólnej polityki rolnej (WPR)** zgodnie z zasadami określonymi w prawodawstwie Unii Europejskiej i krajowym. **Źródłami finansowania** mechanizmów były: Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG) i budżet krajowy. Agencja obsługiwała także fundusze promocji **produktów rolno-spożywczych**.

ARR realizowała również zadania dotyczące **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ)**, finansowanego z budżetu krajowego i Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), będącego instrumentem polityki spójności UE.

W ramach realizacji **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020** Agencja została **podmiotem wdrażającym** dwa działania, tj.: „**Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych**” (w grudniu 2015 r. rozpoczęto pierwszy nabór wniosków w zakresie poddziałania „Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości”) oraz „**Współpraca**”. Działanie „Współpraca” PROW 2014-2020 ma na celu wspieranie tworzenia i funkcjonowania grup operacyjnych na rzecz innowacji (EPI) oraz realizacji przez te grupy projektów, które prowadzą do opracowania rozwiązań w zakresie nowych: produktów, praktyk, procesów, technologii, metod organizacji i marketingu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.

W 2015 r. powierzono ARR nowe zadania związane również z:

- funkcjonowaniem, uznawaniem i nadzorowaniem **grup i organizacji producentów oraz ich zrzeszeń**, a także organizacji międzybranżowych (w tym międzynarodowych organizacji producentów i ich zrzeszeń),
- funkcjonowaniem, uznawaniem i nadzorowaniem **grup producentów rolnych i ich związków**,

- prowadzeniem działań, finansowanych z budżetu krajowego, mających na celu **wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą**,
 - ewidencjonowaniem **mikroinstalacji biogazu rolniczego** oraz monitorowaniem **produkcji biopłynów**.
2. W 2015 r. ARR przekazała na rzecz sektora rolno-żywnościowego środki finansowe w kwocie **732,3 mln zł** (56% większe niż w poprzednim roku), z tego z EFRG wypłacono beneficjentom 464,9 mln zł, a z budżetu krajowego – 267,4 mln zł. Dodatkowo z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wydatkowano **49,2 mln zł**. W ramach realizacji PO PŻ (Podprogramu 2015) najuboższa ludność otrzymała artykuły spożywcze o wartości **265,1 mln zł**. ARR wypłaciła również **16 mln zł** z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania artykułów spożywczych oraz środków towarzyszących.
3. Oprócz działań skutkujących płatnościami dla beneficjentów ARR **administrowała szeregiem mechanizmów niefinansowych** – kwotowaniem produkcji, handlu zagranicznego, funkcjonowania grup i organizacji producentów, monitorowania i kontroli procesu produkcji oraz przetwórstwa (na rynkach: wina, owoców i warzyw, mleka, tytoniu oraz cukru), a także w zakresie odnawialnych źródeł energii.
4. **Od akcesji Polski do UE do końca 2015 r. ARR wypłaciła beneficjentom z sektora rolno-żywnościowego 12,5 mld zł**. W ramach realizacji **programów pomocy żywnościowej** przekazano najuboższej ludności gotowe artykuły spożywcze o wartości **2,7 mld zł**. Dodatkowo z **funduszy promocji** produktów rolno-spożywczych na działania informacyjno-promocyjne wydatkowano **339,6 mln zł**.
5. Producenci rolni, przetwórcy, eksporterzy oraz inni beneficjenci uczestniczący w mechanizmach administrowanych przez Agencję Rynku Rolnego byli zobowiązani do zarejestrowania się w Centralnym Rejestrze Przedsiębiorców (CRP) prowadzonym przez ARR. Od akcesji Polski do UE do końca 2015 r. w CRP zarejestrowano **648,8 tys.** przedsiębiorców, w tym **16,8 tys.** w 2015 r.

Działania w sytuacjach kryzysowych na rynkach rolnych

1. ARR w 2015 r. kontynuowała realizację mechanizmów uruchomionych przez Komisję Europejską na rynku owoców i warzyw w związku z wprowadzeniem rosyjskiego embarga oraz będącymi jego skutkiem sytuacjami kryzysowymi.

2. W sierpniu 2014 r. Federacja Rosyjska wprowadziła zakaz przywozu określonych unijnych produktów rolno-spożywczych. Wobec tego w UE ustanowiono **tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw** (I transzę pomocy). W 2015 r. (do 30 czerwca) ARR wypłaciła **65,4 mln zł** do **165 tys. ton** produktów (głównie jabłek) przeznaczonych na bezpłatną dystrybucję i inne cele oraz do powierzchni **1,12 tys. ha**, na której zrealizowano operacje zielonych zbiorów/niezbierania plonów.
-
- Rynek owoców w Polsce
3. W związku z utrzymującym się zakazem przywozu unijnych artykułów rolno-spożywczych na terytorium Federacji Rosyjskiej Komisja Europejska we wrześniu 2014 r. uruchomiła **dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw** (II transzę pomocy). W okresie luty-czerwiec 2015 r. ARR wypłaciła **28,4 mln zł** do **18,1 tys. ton** owoców i warzyw (87% wolumenu stanowiły jabłka) wycofanych z rynku w celu bezpłatnej dystrybucji oraz do powierzchni **48 ha**, na której nie zbierano plonów (głównie jabłek, marchwi i kapusty).
 4. W grudniu 2014 r. KE przedłużyła stosowanie **dalszego tymczasowego wsparcia producentów owoców i warzyw** (wprowadziła III transzę pomocy). W okresie lipiec-wrzesień 2015 r. ARR wypłaciła beneficjentom **192,3 mln zł**. Wycofano z rynku **112,3 tys. ton** produktów w celu bezpłatnej dystrybucji, w tym 90% stanowiły jabłka, a 9% marchew.
 5. Łącznie w 2015 r. ARR z tytułu **tymczasowego wsparcia producentów owoców i warzyw** w związku z wprowadzeniem rosyjskiego embarga wypłaciła **286,2 mln zł** (do **295,4 tys. ton** produktów i do powierzchni **1,17 tys. ha**), z tego 65,4 mln zł w ramach I transzy pomocy oraz 220,8 mln zł w zakresie II i III transzy pomocy.
 6. Wobec przedłużenia rosyjskiego embarga do sierpnia 2016 r. Komisja Europejska ustanowiła w Unii Europejskiej **IV transzę pomocy dla producentów owoców i warzyw**. Wypłata pomocy nastąpi w 2016 r.

Zakupy interwencyjne i dopłaty do prywatnego przechowywania

1. W celu stabilizacji sytuacji rynkowej oraz w związku z tym, że średnie ceny rynkowe odtłuszczonego mleka w proszku (OMP) utrzymywały się poniżej ceny interwencyjnej, unijni przedsiębiorcy oferowali ten produkt do sprzedaży na zapasy interwencyjne UE.

ARR w 2015 r. zawarła **130 umów** na **interwencyjny zakup 3,2 tys. ton OMP** (wg stanu na 31 grudnia 2015 r. posiadała w magazynach **2,7 tys. ton OMP**). Wydatki Agencji związane z interwencyjnym zakupem OMP w 2015 r. wyniosły **16,5 mln zł netto** (z tego: 16,3 mln zł na zakup i 0,2 mln zł z tytułu przechowywania).

Ponadto Agencja przyjmowała i rozpatrywała oferty na świadczenie usług przechowalniczych masła i OMP, przyznawała autoryzację oraz przeprowadzała kontrole dotyczące spełniania warunków autoryzacji. ARR dysponowała powierzchnią przechowalniczą dla łącznej ilości 1,5 tys. ton masła i 4,6 tys. ton OMP. Na 31 grudnia 2015 r. autoryzację Agencji posiadały 24 zakłady produkujące masło i 34 – produkujące OMP, a także 26 magazynów i 34 chłodnie.

2. **Na rynku zbóż** ARR była przygotowana do prowadzenia zakupu interwencyjnego pszenicy. Do Agencji wpłynęły oferty na świadczenie usług przechowalniczych w 17 magazynach o łącznej pojemności 107,8 tys. ton zbóż ze zbiorów w 2015 r., jednak przedsiębiorcy nie oferowali pszenicy do sprzedaży na zapasy interwencyjne UE z uwagi na cenę rynkową tego zboża, przekraczającą poziom ceny interwencyjnej.

3. W celu stabilizacji rynku mleka i złagodzenia skutków wprowadzonego przez Federację Rosyjską embarga na przywóz unijnych produktów mlecznych ARR realizowała **dopłaty do prywatnego przechowywania masła i odtłuszczonego mleka w proszku**. W 2015 r. wypłaciła 5 tys. zł dopłat do prywatnego przechowywania masła, rozliczając umowy zawarte w 2014 r. ARR w 2015 r. zawarła **24 umowy**, które dotyczyły **504 ton masła** oraz **26 umów** na **592 tony OMP**. Umowy zostaną rozliczone w 2016 r.

4. W związku z trudną sytuacją na rynku wieprzowiny, zagrażającą stabilności finansowej wielu gospodarstw, KE w 2015 r. wprowadziła **dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny**. Po rozpatrzeniu wniosków złożonych przez 15 przedsiębiorców ARR zawarła 56 umów na dopłaty do prywatnego przechowywania 7,7 tys. ton wieprzowiny. Do 31 grudnia 2015 r. **rozliczyła 55 umów** i wypłaciła **7,4 mln zł** dopłat do **6,6 tys. ton** mięsa wieprzowego.

Wspieranie konsumpcji

1. W 2015 r. ARR kontynuowała realizację, uruchomionego od roku szkolnego 2009/2010, programu „**Owoce i warzywa w szkole**”. W roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016, oprócz uczniów klas I-III szkół podstawowych, programem objęte zostały dzieci realizujące obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego w szkołach podstawowych (w tzw. zerówkach). Dzieci nieodpłatnie spożywały świeże owoce (jabłka, gruszki, truskawki i borówki amerykańskie), warzywa (marchew, paprykę słodką, rzodkiewkę, kalarepę i pomidory) oraz soki owocowe, warzywne lub owocowo-warzywne.

Zainteresowanie beneficjentów programem w II semestrze roku szkolnego 2015/2016 było większe niż w poszczególnych semestrach ubiegłych lat szkolnych. Umowy ze 118 zatwierdzonymi dostawcami owoców i warzyw podpisało **11,6 tys. szkół podstawowych** (275 szkół więcej niż w I semestrze), a 7 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało **1,48 mln dzieci** (11,5 tys. więcej niż w I semestrze), które stanowiły 91,2% grupy docelowej uczniów objętych programem. Dzieci otrzymywały co najmniej 2 porcje owoców i warzyw w tygodniu (łącznie 21 porcji w ciągu 10 tygodni II semestru roku szkolnego).

W 2015 r. ARR wypłaciła na realizację programu „Owoce i warzywa w szkole” **90,8 mln zł** (26% więcej niż w poprzednim roku), z tego 79,9 mln zł pochodziło ze środków UE, a 10,9 mln zł – z budżetu krajowego.

W ciągu siedmiu lat realizacji programu, do końca II semestru roku szkolnego 2015/2016, ARR udostępniła bezpłatnie dzieciom ze szkół podstawowych blisko 325 mln porcji owoców i warzyw.

2. ARR od dwunastu lat administruje programem „**Mleko w szkole**” wspierającym spożycie mleka i jego przetworów. Program przyczynia się do kształtowania właściwych nawyków żywieniowych wśród dzieci i młodzieży szkolnej. W roku szkolnym 2014/2015 skorzystało z niego w kraju **2,54 mln dzieci** (w tym 2,31 mln uczniów szkół podstawowych). Uczęszczały one do 14,01 tys. placówek oświatowych, spośród których 86% stanowiły szkoły podstawowe.

W 2015 r. w ramach realizacji programu „Mleko w szkole” ARR wypłaciła łącznie – z tytułu dopłaty unijnej, dopłaty krajowej i dofinansowania z Funduszu Promocji Mleka (FPM) – **145,9 mln zł**. Z budżetu krajowego pochodziło 107,7 mln zł (73,8% wydatkowanych środków), z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji – 37,8 mln zł (25,9%), a z FPM – 0,4 mln zł (0,3%).

Od akcesji Polski do UE do końca 2015 r. dzieci i uczniowie spożyli w ramach programu „Mleko w szkole” ok. 494 tys. ton mleka i jego przetworów.

Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020

1. W 2015 r. ARR, jako instytucja pośrednicząca, współuczestniczyła w realizacji działań w ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020**, finansowanego z FEAD i z budżetu krajowego. W zakresie **Podprogramu 2015** Agencja przygotowała i przeprowadziła dwa przetargi na dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich. W wyniku przetargów zawarła z wybranymi przedsiębiorcami umowy na dostawy: mielonki wieprzowej, makaronu świderki, cukru białego, mleka UHT, oleju rzepakowego, ryżu białego, sera podpuszczkowego, dżemu truskawkowego, groszku z marchewką, koncentratu pomidorowego, kaszy jęczmiennej, klopsików w sosie własnym, płatków kukurydzianych, kawy zbożowej instant, sera topionego i soku jabłkowego. Wybrani przedsiębiorcy dostarczyli do wskazanych magazynów organizacji partnerskich **ponad 83 tys. ton artykułów spożywczych**, a ARR wypłaciła na rzecz wykonawców **265,1 mln zł**.

2. W 2015 r. ARR wypłaciła organizacjom partnerskim dofinansowanie w wysokości blisko **16 mln zł**, z tego: 8,3 mln zł z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania oraz 7,6 mln zł z tytułu środków towarzyszących.

3. Dystrybucję pomocy żywnościowej realizowały trzy organizacje partnerskie o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym: Federacja Polskich Banków Żywności, Polski Komitet Pomocy Społecznej i Polski Czerwony Krzyż, wyłonione przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w drodze konkursu. Przewiduje się, że od maja 2015 r. do czerwca 2016 r. artykuły spożywcze zakupione przez ARR otrzymało od organizacji partnerskich **ponad 1 mln najbardziej potrzebujących osób**.

Wspieranie promocji żywności

1. Funkcjonowanie krajowego rolnictwa i całego sektora żywnościowego na jednolitym rynku unijnym oraz na rynkach krajów trzecich – w warunkach postępującego procesu globalizacji i wzrostu konkurencji – powoduje, że **zasadniczego znaczenia nabierają działania promocyjne oraz informacyjne**. ARR w 2015 r. wspierała promocję żywności w kilku obszarach.
2. Aktywna i zróżnicowana co do kierunków promocja naszej żywności za granicą przyczynia się do rozwoju eksportu, a tym samym do stabilizacji polskiego sektora rolno-żywnościowego. W 2015 r. odnotowano **rekordowy poziom eksportu produktów rolno-spożywczych**. Jego wartość wyniosła ogółem 23,6 mld EUR (wobec 21,9 mld EUR w 2014 r.), a dodatnie saldo wymiany handlowej ukształtowało się na poziomie 7,7 mld EUR (wobec 6,7 mld EUR w 2014 r.).
3. W ramach realizacji mechanizmu WPR „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” ARR wspierała realizację **20 branżowych kampanii informacyjnych i/lub promocyjnych**: „5 porcji warzyw, owoców lub soku”, „Pokochaj olej rzepakowy”, „Jabłka każdego dnia”, „Makarony Europy”, „Mam kota na punkcie mleka”, „QMP – wołowina zawsze dobra”, „Trzy znaki smaku”, „Tradycja i jakość europejskiego mięsa”, „Europejskie mięso – tradycja, jakość i smak”, „Gwarancja jakości QAFP”, „Trade Milk”, „Europejskie jabłka dwukolorowe”, „Niezwykłe właściwości zwykłych owoców”, „Soki i musy – witaminy w wygodnej formie”, „EkoEuropa – jakość i tradycja”, „Zasmakuj w Europie”, „Smaki Europy – jakość i tradycja”, „Smak jakości i tradycji prosto z Europy”, „Rozsmakuj się w Europie” oraz „Pokochaj olej rzepakowy” (kontynuacja programu z lat 2011-2014).

Na realizację kampanii promocyjno-informacyjnych ARR w 2015 r. wydatkowała **43,8 mln zł netto**, z tego 26,7 mln zł z budżetu UE i 17,1 mln zł z budżetu krajowego. W 2015 r. Komisja Europejska zaakceptowała siedem nowych programów zgłoszonych przez organizacje branżowe.

4. W zakresie **Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013**, pełniąc rolę podmiotu wdrażającego i administrującego, ARR m.in. przyjmowała i rozpatrywała wnioski o płatność w ramach działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne”.

Beneficjentami wsparcia mogły być grupy producentów wytwarzające żywność wysokiej jakości w zakresie wspólnotowego systemu certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych oraz Rolnictwa ekologicznego, a także w zakresie systemów krajowych: Integrowana Produkcja Roślin, Jakość Tradycja, Quality Meat Program (QMP). W 2015 r. złożono w ARR 13 wniosków o płatność. Agencja zawarła umowę o przyznanie pomocy na 13,7 tys. zł.

5. ARR w 2015 r. prowadziła działania mające na celu **promowanie produktów rolnych oraz żywnościowych, metod ich produkcji, a także systemów jakości żywności**. Działania promocyjne i informacyjne prowadzone przez ARR polegały na organizowaniu – przede wszystkim przez oddziały terenowe ARR (OT ARR) – stoisk, seminariów, warsztatów i pokazów kulinarnych, wykładów, spotkań, szkoleń, konferencji i konkursów promujących polskie kulinarne specjalności, prowadzeniu działań edukacyjnych dotyczących zasad właściwego żywienia, jak również na publikowaniu folderów informacyjnych, albumów i wydawnictw promujących polskie produkty regionalne oraz tradycyjne. W 2015 r. zrealizowano **557 przedsięwzięć**, na które ARR wypłaciła z budżetu krajowego **3,2 mln zł**.

6. Od 2015 r. ARR prowadzi działania mające na celu **wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą** poprzez organizowanie

uczestnikom tego sektora udziału w przedsięwzięciach promocyjnych i informacyjnych. Działania te mają na celu promocję polskich produktów poza granicami kraju głównie na międzynarodowych targach rolno-spożywczych oraz nawiązywanie kontaktów handlowych podczas organizowanych misji gospodarczych dla polskich przedsiębiorców. W 2015 r. polskie produkty promowano: w Zjednoczonych Emiratach Arabskich, Algierii, Kanadzie, Egipcie, Chinach (w tym w Honkongu), Niemczech, Kazachstanie, Maroku i na Białorusi. Zorganizowano także przyjazdowe misje gospodarcze importerów, dystrybutorów i przedstawicieli zagranicznych sieci handlowych zainteresowanych polskim rynkiem produktów rolno-spożywczych: z Hiszpanii, Republiki Południowej Afryki, Norwegii, Maroka, Chorwacji, Indii, Serbii, Bułgarii, Wietnamu, Singapuru, Chin i ze Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

Agencja dystrybuowała informacje o możliwościach nawiązywania kontaktów handlowych, wykorzystując zakładkę „Handel zagraniczny/Informacje handlowe”

oraz skrzynkę e-mailową eksporter@arr.gov.pl, z której przekazywane były szczegółowe informacje o warunkach prowadzenia wymiany handlowej z określonymi krajami, jak również zapytania ofertowe od potencjalnych importerów. Współpracowała także z WPHI Ambasad oraz Konsulatów Generalnych Rzeczypospolitej Polskiej.

W ramach wspierania rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą ARR wypłaciła z budżetu krajowego **1,3 mln zł** na 19 działań w tym zakresie.

7. Od 2012 r. do 2015 r. ARR realizowała **branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych** w ramach projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”, Poddziałania 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Celem programu było wykreowanie polskich silnych marek, rozpoznawalnych na świecie i kojarzonych z krajem pochodzenia. W 2015 r. promowano produkty pod hasłem „**Polska smakuje**” oraz zorganizowano uczestnictwo polskich przedsiębiorców w międzynarodowych targach Sial China w Szanghaju i w misji gospodarczej towarzyszącej tym targom. Polscy przedsiębiorcy mieli możliwość odwiedzenia punktów handlowych, spotkania się z ich przedstawicielami, zapoznania się z asortymentem produktów oferowanych na rynku chińskim oraz z procedurami importowymi. Mogli także uczestniczyć w seminarium z udziałem ekspertów zajmujących się rynkiem chińskim oraz w rozmowach B2B.

8. Do zadań ARR w 2015 r. należała również **obsługa dziewięciu funduszy promocji produktów rolno-spożywczych**, tj.: mleka, mięsa wieprzowego, mięsa wołowego, mięsa końskiego, mięsa owczego, ziarna zbóż i przetworów zbożowych, owoców i warzyw, mięsa drobiowego oraz ryb. Fundusze promocji zostały utworzone w celu wspierania marketingu rolnego, zwiększenia spożycia i promocji produktów rolno-spożywczych.

Łączna wysokość wpływów na rachunki bankowe funduszy w 2015 r. wyniosła **50,5 mln zł**. Na podstawie 63 uchwał podjętych przez komisje zarządzające funduszami Agencja wydała 500 decyzji w sprawie udzielenia i wypłaty wsparcia ze środków finansowych funduszy. Na realizację projektów promocyjno-informacyjnych – finansowanych lub współfinansowanych ze środków funduszy – wydatkowano **49,2 mln zł**.

Wspieranie producentów na rynkach rolnych

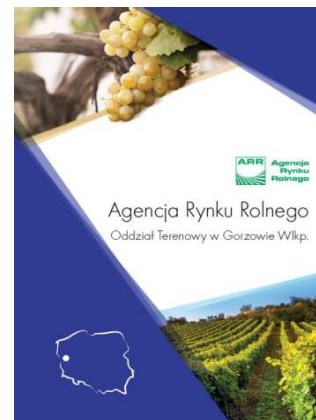
1. Agencja kontynuowała udzielanie **dopłat do materiału siewnego** służących wspieraniu produkcji rolniczej poprzez zwiększanie jej efektywności i poprawę jakości żywności. Producenci zbóż, ziemniaków i roślin strączkowych złożyli w Agencji **78,8 tys. wniosków** o przyznanie ww. dopłat w ramach pomocy *de minimis* w rolnictwie. Rolnicy otrzymali wsparcie finansowe w wysokości **117 mln zł** do **1,2 mln ha** gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany (powierzchnia objęta dopłatami zwiększyła się o 12% w porównaniu z 2014 r.).
2. Na **rynku cukru** ARR monitorowała kwotową i pozakwotową produkcję cukru i izoglukozy, sprawdzała prawidłowość wykorzystania produkcji pozakwotowej, kontrolowała przetwarzanie cukru przemysłowego, a także rozliczała rafinację surowego cukru trzcinowego przywiezionego spoza UE. W ramach realizacji mechanizmu „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru” pobrano od producentów cukru i izoglukozy **opłaty produkcyjne** za rok gospodarczy 2014/2015 w wysokości **71,5 mln zł**, które zostały przekazane na rachunek MRiRW.
3. W ramach administrowania mechanizmem „**Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego**” ARR kontynuowała (do 15 marca 2015 r.) realizację zadań polegających na: zatwierdzaniu pierwszych przetwórców surowca tytoniowego, prowadzeniu rejestru pierwszych przetwórców, zatwierdzaniu punktów odbioru oraz potwierdzaniu spełniania wymagań jakościowych przez surowiec tytoniowy. Według stanu na 15 marca 2015 r. zatwierdzenie posiadało **15 pierwszych przetwórców** oraz **38 punktów odbioru** ww. surowca, a w rejestrze było wpisanych 16 pierwszych przetwórców.

Oddziały terenowe ARR wystawiły producentom rolnym **9,6 tys. zaświadczeń** zawierających informacje o ilości surowca tytoniowego spełniającego wymagania jakościowe, dostarczonego do zatwierdzonych punktów skupu. Sporządzono wykaz wydanych zaświadczeń, który Prezes ARR przekazał Prezesowi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wykaz ten był podstawą do naliczania przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) tzw. płatności do tytoniu.
4. W 2015 r. ARR kontynuowała działania w zakresie **administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży**. W ramach tego zadania Agencja m.in. prowadziła rejestr, w którym wg stanu na 31 grudnia 2015 r. znajdowały się **153 jednostki** organizacyjne uznane za organizacje charytatywne uprawnione

do dystrybucji otrzymanych od organizacji producentów i ich zrzeszeń owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży, a także **4,1 tys. innych jednostek** organizacyjnych lub osób fizycznych uprawnionych do otrzymania bezpłatnie tych produktów od organizacji producentów i ich zrzeszeń.

5. W roku gospodarczym 2015/2016 (według stanu na 31 grudnia 2015 r.) w ewidencji prowadzonej przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego znajdowało się **103 producentów** lub **przedsiębiorców niebędących producentami** (36% więcej niż przed rokiem), którzy **wyrabiali wino** – z winogron pochodzących z upraw winorośli położonych na terytorium Polski – przeznaczone do wprowadzenia do obrotu. Winnice znajdujące się w ewidencji zajmowały powierzchnię **196,09 ha** (46% większą niż w 2014 r.). Produkcja wina w roku gospodarczym 2014/2015 wyniosła 2,7 tys. hl, a ilość wina wprowadzonego do obrotu – 1,6 tys. hl.
6. ARR, realizując **Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa** w Polsce w sezonie 2014/2015, refundowała koszty poniesione przez podmioty uprawnione (m.in. związki i spółdzielnie pszczelarskie, stowarzyszenia i zrzeszenia pszczelarzy) na działania w tym sektorze. Administrując mechanizmem WPR „Wsparcie rynku produktów pszczelich”, Agencja rozliczyła **323 umowy** i wypłaciła podmiotom uprawnionym **20,5 mln zł**. Poniesione wydatki zostały sfinansowane po 50% z budżetu unijnego i krajowego. Największym dofinansowaniem objęto zakup sprzętu pszczelarskiego i szkolenia (42,5% wypłat), a następnie zakup leków przeciwko warrozie (35,7%) oraz zakup pszczoł (18,9%). W 2015 r. rozpoczęto rozliczanie umów dotyczących sezonu 2015/2016.
7. W 2015 r. ARR administrowała **kwotowaniem produkcji mleka**, w tym prowadziła działania związane z rozłożeniem na raty opłat za przekroczenie kwot mlecznych w roku kwotowym 2014/2015 na okres trzech kolejnych lat. Dostawcy hurtowi mleka złożyli 30,5 tys. wniosków o rozłożenie należnej opłaty na raty, a ARR wydała w tej sprawie **30,2 tys. pozytywnych decyzji** (na 644,5 mln kg mleka), które stanowiły 48% decyzji o należnej opłacie za przekroczenie kwot mlecznych w roku kwotowym 2014/2015. Wysokość pomocy *de minimis* wyniosła 3,8 mln EUR (15,9 mln zł).

Agencja w 2015 r. wydała **165,4 tys. decyzji administracyjnych** w zakresie zarządzania kwotowaniem produkcji mleka. Rok kwotowy 2014/2015 był ostatnim rokiem limitowania produkcji mleka w Unii Europejskiej.

8. Do zadań ARR należało również **monitorowanie skupu mleka** w kraju (dane przekazywane były co miesiąc do KE) oraz prowadzenie **rejestru pierwszych podmiotów skupujących mleko krowie**. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w rejestrze tym wpisanych było 338 ww. podmiotów.

Wspieranie integracji producentów

1. W 2015 r. powierzono ARR nowe zadania związane z funkcjonowaniem, uznawaniem i nadzorowaniem **organizacji producentów oraz ich zrzeszeń**, a także **organizacji międzybranżowych** (w tym międzynarodowych organizacji producentów i ich zrzeszeń). Agencja prowadziła rejestry uznanych organizacji producentów i ich zrzeszeń oraz organizacji międzybranżowych, a także była upoważniona do działań kontrolnych. Administrowała w tym zakresie **czterema mechanizmami**:
 - „Uznawanie organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów, organizacji międzybranżowych na rynkach rolnych innych niż rynki mleka i przetworów mlecznych oraz owoców i warzyw”,
 - „Zatwierdzanie zmian do zatwierdzonego planu dochodzenia do uznania wstępnie uznanej grupy producentów za organizację producentów na rynku owoców i warzyw”,
 - „Uznawanie organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów, ponadnarodowych organizacji producentów, ponadnarodowych zrzeszeń organizacji producentów na rynku owoców i warzyw”,
 - „Uznawanie organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów i organizacji międzybranżowych w sektorze mleka i przetworów mlecznych”.
2. Od 2015 r. Agencja administruje działaniami związanymi z funkcjonowaniem w Polsce **grup producentów rolnych i ich związków** (m.in. prowadzi rejestr grup producentów rolnych i ich związków, zatwierdza plany biznesowe, informuje ministra właściwego do spraw rynków rolnych i Prezesa ARiMR o każdej zmianie danych zawartych w rejestrze grup producentów rolnych, sprawuje nadzór nad działalnością grup i ich związków, przeprowadza kontrole). ARR administruje w tym zakresie **dwoma mechanizmami**: „Uznawanie grup producentów rolnych” i „Uznawanie związków grup producentów rolnych”.
3. Agencja realizuje **płatności na dofinansowanie funduszy operacyjnych**, zatwierdza i kontroluje programy operacyjne oraz monitoruje wdrażanie strategii krajowej dla

zrównoważonych programów operacyjnych **uznanych organizacji producentów owoców i warzyw**. Ponadto sporządza roczne raporty z działalności grup i organizacji producentów owoców i warzyw oraz przekazuje do Komisji Europejskiej informacje dotyczące tych podmiotów.

Działania w zakresie odnawialnych źródeł energii

1. W ramach **monitorowania rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych** ARR w 2015 r. m.in. prowadziła **5 rejestrów**, tj.: rejestr wytwórców (wg stanu na 31 grudnia było wpisanych 23 przedsiębiorców), rejestr jednostek certyfikujących (10 podmiotów), rejestr podmiotów sprowadzających (10), rejestr administratorów systemów certyfikacji (1), a także rejestr rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek (3 rolników).

Ze sprawozdań kwartalnych złożonych przez wytwórców w ARR wynikało, że 10 przedsiębiorców w 2015 r. wytworzyło **758,7 tys. ton estrów metylowych** (blisko 10% więcej niż w 2014 r.), a czterech przedsiębiorców – **169,1 tys. ton bioetanolu** (16% więcej niż w 2014 r.).

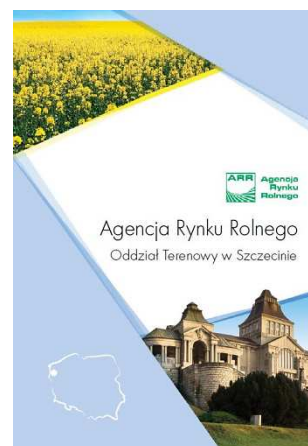
2. Agencja monitorowała także produkcję biogazu rolniczego. Na 31 grudnia 2015 r. zarejestrowanych było **78 biogazowni rolniczych** (20 więcej niż na koniec 2014 r.) należących do 69 podmiotów gospodarczych (19 podmiotów więcej niż rok wcześniej).

Do wytworzenia biogazu rolniczego zużyto ponad **2,48 mln ton surowców** (14% więcej niż w 2014 r.). W procesie fermentacji metanowej z ww. ilości surowców przedsiębiorstwa energetyczne wytworzyły łącznie **206,58 mln m³ biogazu rolniczego** (16% więcej niż w 2014 r.), z którego wyprodukowano **429,40 GWh energii elektrycznej** (21% więcej niż w poprzednim roku) i **225 GWh ciepła** (dane za I i II kwartał 2015 r.).

3. ARR monitorowała również **produkcję biopłynów**, prowadziła **ewidencję mikroinstalacji biogazu rolniczego** oraz **gromadziła informacje o infrastrukturze energetycznej**.

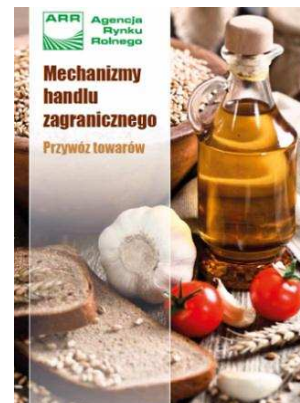
Administrowanie obrotem towarowym z zagranicą

1. W 2015 r. ARR wydała **1,7 tys. pozwoleń na wywóz i przywóz produktów rolno-spożywczych oraz wyciągów z tych pozwoleń**, najwięcej na rynku ryżu (622), a następnie na rynku zbóż (559), cukru (182) oraz świeżych owoców i warzyw (178).

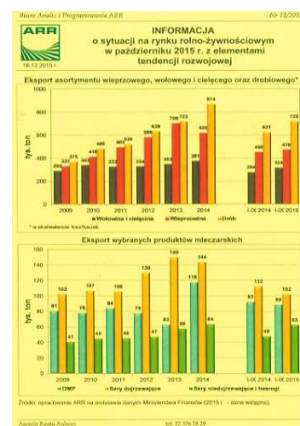
Wydano również **227 zaświadczeń P2** przedsiębiorcom wywożącym makarony do Stanów Zjednoczonych.

2. W ramach mechanizmu „Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny” wypłacono 287 tys. zł, w tym 188 tys. zł refundacji wywozowych do 117 ton świeżej i mrożonej wołowiny bez kości wyeksportowanej do Rosji.
3. Agencja w 2015 r. administrowała **13 rodzajami przywozu preferencyjnego i 145 przywozowymi kontyngentami taryfowymi**, w tym 13 kontyngentami na przywóz produktów z Ukrainy po zerowej stawce celnej, otwartymi przez Komisję Europejską w kwietniu 2014 r. Weryfikowała również dokumenty celne na potrzeby kontyngentów.
4. Na stronie internetowej ARR w zakładce „Handel zagraniczny”/„Informacje ogólne” sukcesywnie zamieszczano informacje dotyczące m.in. ogólnych zasad handlu wewnątrzunijnego oraz handlu z krajami trzecimi, unijnej bazy danych dostępu do rynków krajów trzecich (Market Access Database), sposobów efektywnego wykorzystania Zintegrowanej Taryfy Celnej Wspólnot Europejskich (TARIC) – systemu prowadzonego przez Dyрекcję Generalną Podatków i Unii Celnej, Systemu Zintegrowanej Taryfy Celnej (ISZTAR) – prowadzonego przez Służbę Celną RP, a także nadzoru nad bezpieczeństwem żywności.

Funkcja informacyjna

1. ARR prowadziła **działania informacyjne** dotyczące mechanizmów administrowanych przez Agencję, warunków uczestnictwa w tych mechanizmach oraz sytuacji na rynku rolnym. Działania te służyły jak najlepszemu przygotowaniu beneficjentów do wykorzystania środków unijnych i krajowych.
2. Agencja – zgodnie z ustawą o ARR – gromadziła, analizowała, przetwarzała oraz udostępniała informacje rynkowe dotyczące produktów rolno-żywnościowych. Informacje zamieszczano: na stronie internetowej www.arr.gov.pl (w dziale „**Analizy i prognozy rynkowe**”), w raportach rynkowych, opracowaniach analityczno-prognostycznych (prezentujących sytuację podaży-popytu i cenową na wybranych rynkach rolnych), opracowaniach z zakresu polskiego handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi, a także w wydawnictwach (broszurach i „Biuletynie Informacyjnym ARR”).

Współpraca międzynarodowa

1. ARR uczestniczyła w unijnym procesie decyzyjnym w zakresie prac organów przygotowawczych UE oraz udzielała wsparcia państwom kandydującym do UE przez zapewnienie im pomocy eksperckiej w ramach programów pomocowych.
2. W zakresie **wsparcia technicznego** udzielanego za pośrednictwem Biura Komisji Europejskiej TAIEX, w ramach projektów realizowanych przez Organizację Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) oraz przez MRiRW, Agencja w 2015 r. udzielała wsparcia eksperckiego instytucjom sektora rolnego prezentując polskie doświadczenia w obszarze rolnictwa i funkcjonowaniu WPR w: Czarnogórze, Mołdawii, Serbii, Albanii i na Ukrainie.
3. ARR uczestniczyła w międzynarodowych **konferencjach** i **spotkaniach**, podczas których wymieniano doświadczenia i praktyki związane z realizacją mechanizmów wspólnej polityki rolnej, m.in. w: Finlandii, Luksemburgu, Belgii, na Łotwie, Litwie, Ukrainie oraz we Włoszech.
4. Współpracując z agencjami płatniczymi UE i Komisją Europejską, ARR uczestniczyła w pracach nad projektami rozporządzeń wykonawczych i delegowanych KE.

System Zarządzania

1. W 2015 r. niezależni audytorzy Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. przeprowadzili w ARR audyt odnowienia certyfikacji Systemu Zarządzania (SZ). W jego wyniku podjęto decyzję o odnowieniu ważności certyfikatów potwierdzających zgodność SZ z normą PN-EN 9001:2009 oraz z wymaganiami dodatkowymi do tej normy. Uzyskane certyfikaty potwierdzają spełnianie przez ARR uznanych międzynarodowych standardów jakości i przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym.
2. Agencja w 2015 r. kontynuowała prace w zakresie analizy, weryfikacji i modyfikacji dokumentacji SZ, mające na celu uproszczenie i optymalizację procesów realizowanych w ARR. Przeprowadzono 71 weryfikacji systemowych, w ramach których obowiązującą w Agencji dokumentację aktualizowano i dostosowywano do wymogów Systemu Zarządzania.

3. W ramach utrzymania i doskonalenia **Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji** przeprowadzono 39 działań monitorujących w zakresie: przestrzegania przez pracowników zasad bezpieczeństwa informacji, zapewnienia ciągłości działania, bezpieczeństwa w umowach ze stroną trzecią oraz skuteczności informatycznych systemów bezpieczeństwa.

Działania kontrolne

1. Zadaniem ARR jest przeprowadzanie kontroli mających na celu potwierdzenie spełniania wymogów stawianych beneficjentom oraz uczestnikom administrowanych mechanizmów przez prawodawstwo unijne i krajowe. W 2015 r. kontrolerzy służb technicznych zrealizowali **10,8 tys. kontroli**.
2. W 2015 r. w ARR przeprowadzone zostały działania kontrolne, m.in. przez Najwyższą Izbę Kontroli, Ministerstwo Finansów oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Kontrole krajowe i audyty unijne potwierdziły właściwe rozdysponowanie płatności w ramach administrowanych mechanizmów oraz stosowanie wysokich standardów obsługi beneficjentów.
3. W wyniku przeprowadzonego **audytu certyfikacyjnego za rok 2015** ARR otrzymała:
 - opinię „bez zastrzeżeń” w sprawie rocznych sprawozdań finansowych Agencji Rynku Rolnego w odniesieniu do Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji,
 - opinię „bez zastrzeżeń” w sprawie deklaracji zarządczej.

Zagadnienia organizacyjne

1. ARR kontynuowała działania mające na celu utrzymanie ciągłości produkcyjnej i rozbudowę **Zintegrowanego Systemu Informatycznego**, którego zadaniem jest wspomaganie realizacji mechanizmów wspólnej polityki rolnej oraz krajowych.
2. W 2015 r. w Agencji wydano **411,2 tys. rozstrzygnięć administracyjnych**.
3. Zgodnie z zasadami określonymi w Systemie Zarządzania w ARR monitorowano poziom zadowolenia klientów. W 2015 r. ankietowani byli dyrektorzy i nauczyciele szkół uczestniczących w programie „Owoce i warzywa w szkole”. **Ponad 90% beneficjentów dobrze oceniło działania ARR** dotyczące: kontaktów bezpośrednich, terminowości działań, rzetelności informacji, przejrzystości dokumentów, kompetencji pracowników, sposobów informowania i dostępności wiedzy.

4. Z badań ankietowych przeprowadzonych w 2015 r. wśród mieszkańców wsi wynikało, że **Agencja cieszy się dobrą opinią w środowisku wiejskim. Rolnicy pozytywnie odbierali działania prowadzone przez ARR w ramach administrowanych mechanizmów.** Badanie wykazało **duże zainteresowanie dopłatami do materiału siewnego** (43% ankietowanych zadeklarowało zakup w przyszłości materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany z wykorzystaniem dopłat realizowanych przez ARR). **Wysoko ocenione zostały programy: „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”.** Spośród wszystkich badanych 92% wyraziło opinię, że realizacja programów może skłonić rodziców do ograniczenia w jadłospisie dzieci produktów żywnościowych typu fast food, słonych przekąsek i wysokosłodzonych napojów na rzecz zwiększenia udziału zdrowych produktów w codziennej diecie.
5. Podczas międzynarodowych targów Polagra Food w Poznaniu w 2015 r. Agencja Rynku Rolnego otrzymała od Fundacji Polskiego Godła Promocyjnego **statuetkę „Teraz Polska”** w uznaniu za 25 lat pracy i zaangażowania w promocję polskich produktów.

1. AGENCJA RYNKU ROLNEGO – AGENCJĄ PŁATNICZĄ I WYKONAWCZĄ

**Agencja
Rynku
Rolnego**

Agencja Rynku Rolnego została powołana w 1990 r., aby realizować działania na rzecz zapewnienia równowagi między popytem na produkty rolne a ich podażą. W okresie minionego ćwierćwiecza zmieniał się zakres działalności Agencji – został on znacznie poszerzony po akcesji Polski do Unii Europejskiej, ale nadal przede wszystkim dotyczy funkcjonowania rynków rolnych.

1.1. Status prawny i zakres działalności Agencji Rynku Rolnego

Agencja Rynku Rolnego, po uzyskaniu akredytacji oraz statusu agencji płatniczej¹, zgodnie z prawodawstwem unijnym administruje w Polsce mechanizmami wspólnej polityki rolnej (WPR) finansowanymi i współfinansowanymi z budżetu UE oraz mechanizmami finansowanymi z budżetu krajowego. Akredytacja w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) została przyznana Agencji na mocy rozporządzenia Ministra Finansów z 9 listopada 2006 r.² i rozporządzenia z 28 stycznia 2016 roku³. W świetle przepisów prawa krajowego ARR jest od 1 stycznia 2012 r. agencją wykonawczą⁴.

Agencja realizuje zadania na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 401) oraz statutu Agencji Rynku Rolnego, nadanego rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 7 lutego 2008 r.⁵, a także innych obowiązujących przepisów prawa.

¹ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia Agencji Rynku Rolnego agencją płatniczą (Dz. U. Nr 76, poz. 713, z późn. zm.).

² Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Rynku Rolnego akredytacji jako agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (Dz. U. Nr 204, poz. 1507, z późn. zm.).

³ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 stycznia 2016 r. w sprawie przyznania Agencji Rynku Rolnego akredytacji jako agencji płatniczej, w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (Dz. U. poz. 135).

⁴ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.) – art. 92 ust. 1 pkt 1) lit. f).

⁵ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie nadania statutu Agencji Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 30, poz. 181, z późn. zm.).

ARR wykonuje zadania i czynności państwa członkowskiego, właściwego organu państwa członkowskiego lub agencji interwencyjnej w zakresie określonym przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013⁶, przepisami Unii Europejskiej wydanymi w trybie tego rozporządzenia oraz innymi przepisami unijnymi dotyczącymi wspólnej polityki rolnej, chyba że ww. ustawa lub odrębne przepisy stanowią inaczej.

Rada Ministrów może powierzyć ARR realizację innych zadań niż określone w ustawie o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, związanych z funkcjonowaniem rynków produktów rolnych i żywnościowych.

ARR jako agencja płatnicza została zobowiązana do: wypłacania beneficjentom środków finansowych, prowadzenia rachunków księgowych oraz pełnienia nadzoru i kontroli wydatkowanych środków finansowych zgodnie z wymogami EFRG (funkcja płatnicza), prawidłowej implementacji prawodawstwa unijnego dotyczącego mechanizmów WPR (funkcja wdrażająca), a także pośredniczenia w przekazywaniu informacji między organami Unii Europejskiej a uczestnikami mechanizmów WPR (funkcja informacyjna).

Agencja może uczestniczyć w realizacji programów, o których mowa w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. z 2016 r. poz. 217), jako instytucja pośrednicząca, instytucja wdrażająca lub jako beneficjent.

Podmioty sektora finansów publicznych mogą, za zgodą ministra właściwego do spraw rynków rolnych, powierzać ARR realizację zadań dla nich określonych, zapewniając Agencji na ten cel odpowiednie środki finansowe.

W ramach administrowania mechanizmami WPR Agencja Rynku Rolnego w 2015 r.:

- wydawała akty administracyjne związane z uczestnictwem beneficjentów w realizowanych mechanizmach,
- wypłacała środki finansowe uczestnikom poszczególnych mechanizmów,
- prowadziła kontrolę w zakresie potwierdzenia prawa przedsiębiorców do uzyskania płatności bądź praw do produkcji w ramach WPR,
- informowała uczestników mechanizmów o decyzjach podjętych na szczeblu UE w odniesieniu do realizowanych mechanizmów WPR,

⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

- przekazywała do Komisji Europejskiej informacje i sprawozdania dotyczące realizacji mechanizmów WPR,
- administrowała rejestrami prowadzonymi na podstawie przepisów prawa krajowego i unijnego.

1.2. Struktura organizacyjna Agencji Rynku Rolnego

Agencją Rynku Rolnego kieruje Prezes ARR przy pomocy zastępców Prezesa oraz dyrektorów oddziałów terenowych ARR (OT ARR). Prezes Agencji jest powoływany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rynków rolnych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych.

Zastępców Prezesa powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw rynków rolnych, na wniosek Prezesa ARR. Kierowników komórek organizacyjnych w Centrali i ich zastępców oraz dyrektorów oddziałów terenowych i ich zastępców powołuje oraz odwołuje Prezes Agencji Rynku Rolnego.

W 2015 r. funkcję Prezesa Agencji Rynku Rolnego do 7 grudnia pełnił Radosław Szatkowski, a od 8 grudnia 2015 r. pełniącą obowiązki Prezesa ARR została Anna Dorota Gut. Funkcję Zastępców Prezesa ARR pełnili: Krystyna Gurbiel, Andrzej Łuszczewski i Lucjan Zwolak.

Mapa. **Oddziały terenowe Agencji Rynku Rolnego**

Siedzibą ARR jest miasto stołeczne Warszawa. W skład struktury organizacyjnej Agencji wchodzi Centrala i 16 oddziałów terenowych, których zasięg działania obejmuje obszar poszczególnych województw.

Strukturę wewnętrzną Agencji określa „Regulamin Organizacyjny Agencji Rynku Rolnego”, zawierający m.in. zakres działania komórek organizacyjnych Centrali i OT ARR.

Zgodnie ze statutem ARR w Centrali wydzielono pion, w których – na podstawie Regulaminu Organizacyjnego ARR – wyodrębniono następujące komórki organizacyjne (stan na 31 grudnia 2015 r.):

1) pion organizacyjno-prawny:

- Biuro Prawne,
- Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim,
- Biuro Systemów Jakości,
- stanowiska samodzielne:
 - Rzecznik Prasowy,
 - Pełnomocnik Prezesa ds. Ochrony Informacji Niejawnych i Spraw Obronnych,
 - Pełnomocnik Prezesa ds. Nadzoru Właścicielskiego,
 - Inspektor Bezpieczeństwa Systemów Informatycznych,
 - Pełnomocnik Prezesa ds. Ochrony Danych Osobowych,
 - Doradca Prezesa,

2) pion kontrolny:

- Biuro Audytu Wewnętrznego,
- Biuro Kontroli Technicznych,
- Biuro Kontroli Wewnętrznej,

3) pion finansowo-administracyjny:

- Biuro Finansowo-Księgowe,
- Biuro Teleinformatyki,
- Biuro Administracyjne,

4) pion analiz i interwencji:

- Biuro Produktów Roślinnych,
- Biuro Wspierania Konsumpcji,
- Biuro Produktów Zwierzęcych,
- Biuro Cukru i Biopaliw,
- Biuro Analiz i Programowania,

5) pion współpracy europejskiej i obrotu towarowego z zagranicą:

- Biuro Współpracy Międzynarodowej,
- Biuro Wymiany Towarowej z Zagranicą,
- Biuro Promocji Żywności,

6) pion kwotowania i innych mechanizmów wspólnej polityki rolnej lub mechanizmów krajowych:

- Biuro Współpracy i Organizacji Rynku Mleka,
- Biuro Grup i Organizacji Producentów.

W skład struktury organizacyjnej oddziału terenowego ARR wchodziły Sekcje: Interwencji, Wsparcia, Finansowo-Księgowa, Informacji i Promocji, Administracji, Kontroli Technicznych, a także Stanowisko ds. Obsługi Prawnej oraz Stanowisko ds. Teleinformatyki.

Schemat organizacyjny Centrali Agencji Rynku Rolnego (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.) przedstawiono w aneksie 1, natomiast schemat organizacyjny oddziału terenowego ARR – w aneksie 2.

1.3. Ocena działalności ARR przez jednostki zewnętrzne

W okresie od 26 marca 2015 r. do 8 lutego 2016 r. zespół audytowy, składający się z pracowników Ministerstwa Finansów oraz kontrolerów Urzędów Kontroli Skarbowej, przeprowadził coroczny audyt certyfikacyjny za rok finansowy EFRG 2015. Po zakończonym audycie ARR otrzymała:

- **Opinię w sprawie rocznych sprawozdań finansowych „bez zastrzeżeń”**, w której stwierdzono, że „sprawozdania, które mają zostać przekazane Komisji za rok finansowy EFRG 2015 zakończony dnia 15 października 2015 r., są prawdziwe, kompletne i dokładne we wszystkich istotnych aspektach w odniesieniu do całkowitej kwoty wydatków netto, którymi obciążany jest EFRG” oraz że „w oparciu o przeprowadzone badanie, mające na celu potwierdzenie spełniania przez Agencję Płatniczą kryteriów akredytacyjnych, należy stwierdzić, że procedury kontroli wewnętrznej stosowane przez Agencję Płatniczą działają w sposób zadowalający w odniesieniu do EFRG” oraz że „wydatki, o których zwrot zwrócono się do Komisji, są legalne i prawidłowe we wszystkich istotnych aspektach w odniesieniu do EFRG”,
- **Opinię w sprawie deklaracji zarządczej „bez zastrzeżeń”**, w której stwierdzono, że „uwagi nie zwróciło nic, co:

- podaje w wątpliwość twierdzenia zawarte w deklaracji zarządczej za rok finansowy od 16.10.2014 r. do 15.10.2015 r.;
- pozwoliłoby przypuszczać, że deklaracja zarządcza nie jest zgodna z ramami prawnymi”.

W sierpniu 2015 r. Polskie Centrum Badań i Certyfikacji S.A. przeprowadziło w ARR audyt odnowienia certyfikacji Systemu Zarządzania. W jego wyniku nie stwierdzono niezgodności i podjęto decyzję o odnowieniu ważności certyfikatów ARR, potwierdzających zgodność Systemu Zarządzania z normą PN-EN ISO 9001:2009 oraz z wymaganiami dodatkowymi do tej normy. Uzyskane certyfikaty dowodzą spełniania przez ARR uznanych międzynarodowych standardów jakości i przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym.

W wyniku kontroli wykonania budżetu państwa przeprowadzonej w ARR Najwyższa Izba Kontroli w wystąpieniu pokontrolnym z 25 kwietnia 2016 r. pozytywnie oceniła wykonanie w 2015 r. planu finansowego Agencji Rynku Rolnego oraz realizację programów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Pozytywną ocenę uzasadniało również osiągnięcie efektów rzeczowych prowadzonej działalności wynikającej z planu finansowego Agencji i budżetu w układzie zadaniowym oraz prawidłowe sporządzenie, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej, kwartalnych i rocznych sprawozdań budżetowych oraz kwartalnych sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów. W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie sformułowała wniosków pokontrolnych.

O skali prawidłowości obsługi beneficjentów świadczy m.in. niewielka liczba uchylanych decyzji administracyjnych w stosunku do liczby decyzji wydanych. W ostatnich latach ARR wydawała średniorocznie ok. 300 tys. decyzji, z których sądy administracyjne uchylały średnio tylko kilka rozstrzygnięć rocznie. W 2015 r. w Agencji wydano 411,2 tys. rozstrzygnięć administracyjnych, z tego 399,3 tys. w OT ARR i 11,9 tys. w Centrali.

2. DZIAŁANIA ARR PROWADZONE W RAMACH ADMINISTROWANYCH MECHANIZMÓW

Rok 2015 był kolejnym trudnym okresem dla polskiego sektora rolno-żywnościowego. Utrzymujące się rosyjskie embargo na import wybranych produktów rolno-spożywczych z Unii Europejskiej oraz inne bariery handlowe (w tym w imporcie krajowej wieprzowiny przez kraje azjatyckie) wpływały negatywnie na kondycję ekonomiczną producentów rolnych i przetwórców. Problemy branży mleczarskiej pogłębiał spadek chińskiego importu oraz wysoka podaż produktów mlecznych zarówno w Unii, jak i w głównych regionach produkcji mleka na świecie, co spowodowało dekoniunkturę na rynku unijnym. Wobec tego 2015 r. charakteryzował się wzmożoną aktywnością Agencji Rynku Rolnego w kontynuacji mechanizmów uruchomionych przez Komisję Europejską w związku z zaistniałymi sytuacjami nadzwyczajnymi na rynku owoców i warzyw, a także w realizacji mechanizmów interwencyjnych oraz wspierających promocję i konsumpcję żywności.

Pomimo wymienionych problemów po raz kolejny odnotowano wzrost eksportu polskich produktów rolno-spożywczych. Wartość eksportu tych produktów w 2015 r., wg wstępnych danych Ministerstwa Finansów, osiągnęła rekordowy poziom 23,6 mld EUR wobec 21,9 mld EUR w 2014 r., a dodatnie saldo wymiany handlowej ukształtowało się na poziomie 7,7 mld EUR i było o 1 mld EUR większe niż w 2014 r.

Zadania realizowane przez ARR w 2015 r. miały na celu: **stabilizację rynku rolno-żywnościowego, poprawę konkurencyjności produktów rolno-spożywczych oraz promowanie żywności** (w tym rodzimych **tradycji kulinarnych, produktów regionalnych i certyfikowanych**), a także **zmianę wzorców konsumpcji** (głównie u dzieci i młodzieży). Agencja administrowała również mechanizmami w zakresie **wspierania integracji producentów, odnawialnych źródeł energii** oraz **innymi istotnymi działaniami**.

Beneficjentami działań ARR byli producenci rolni i przedsiębiorcy zajmujący się produkcją, przechowywaniem lub przetwórstwem artykułów rolno-spożywczych oraz zakupem i sprzedażą tych artykułów na terenie UE lub w krajach trzecich, a także organizacje zrzeszające ww. podmioty (grupy i organizacje producentów, stowarzyszenia, spółdzielnie

i organizacje przetwórców oraz dystrybutorów). Znaczna część udzielanej pomocy kierowana była do konsumentów (w tym do dzieci i młodzieży) za pośrednictwem placówek oświatowych oraz organizacji charytatywnych.

ARR realizowała mechanizmy wspólnej polityki rolnej zgodnie z zasadami określonymi w prawodawstwie unijnym i krajowym. Źródłami finansowania mechanizmów WPR były: Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG) oraz budżet krajowy. Agencja obsługiwała także fundusze promocji produktów rolno-spożywczych.

Agencja została również podmiotem wdrażającym dwa działania, tj.: „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” (1 grudnia 2015 r. rozpoczęto pierwszy nabór wniosków w ramach poddziałania „Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości”) oraz „Współpraca”, w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020⁷.

W zakresie zadań ustawowych ARR wykonywała także działania związane z realizacją Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ)⁸, finansowanego z budżetu krajowego i z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)⁹, będącego instrumentem polityki spójności UE (funduszem uzupełniającym fundusze strukturalne). PO PŻ zastąpił w Polsce mechanizm „Dostarczanie nadwyżek żywności najuboższej ludności Unii Europejskiej”, który był realizowany w latach 2004-2013 w ramach WPR.

W październiku 2015 r. weszły w życie przepisy znowelizowanej ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych¹⁰, powierzające ARR nowe zadania związane z funkcjonowaniem, uznawaniem i nadzorowaniem grup i organizacji producentów oraz ich zrzeszeń, a także organizacji międzybranżowych (w tym międzynarodowych organizacji producentów i ich zrzeszeń). W wymienionej ustawie zobligowano również ARR do prowadzenia działań, finansowanych z budżetu krajowego, mających na celu wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego poprzez organizowanie udziału uczestników tego sektora w przedsięwzięciach promocyjnych i informacyjnych w kraju oraz za granicą. Ponadto w grudniu 2015 r. zapisy znowelizowanej ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw nałożyły na ARR

⁷ Zgodnie z ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 349, z późn. zm.).

⁸ Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.).

⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, z późn. zm.

¹⁰ Ustawa z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1419).

obowiązek prowadzenia działań związanych z funkcjonowaniem tych podmiotów w Polsce. Od 1 grudnia 2015 r. obowiązują również nowe zasady dotyczące unijnej polityki promowania produktów rolno-spożywczych¹¹.

Agencja Rynku Rolnego w 2015 r. realizowała działania w zakresie:

- **wspierania producentów w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych** – kontynuowała wypłacanie pomocy finansowej dla producentów owoców i warzyw;
- **zakupów interwencyjnych** – prowadziła interwencyjne zakupy odtłuszczonego mleka w proszku, przyjmowała i rozpatrywała oferty na świadczenie usług przechowalniczych, przyznawała autoryzacje oraz przeprowadzała kontrole dotyczące spełniania warunków autoryzacji;
- **dopłat do prywatnego przechowywania** wieprzowiny, masła i odtłuszczonego mleka w proszku¹²;
- **wspierania producentów i rynków rolnych** – realizowała dopłaty do materiału siewnego oraz wspierała rynek produktów pszczelich;
- **wspierania konsumpcji** – propagowała spożycie mleka i jego przetworów wśród dzieci i młodzieży szkolnej (program „**Mleko w szkole**”), a także owoców, warzyw i soków wśród uczniów „zerówek” i klas I-III szkół podstawowych (program „**Owoce i warzywa w szkole**”);
- **wspierania promocji żywności**:
 - udzielała wsparcia finansowego na realizację branżowych i międzybranżowych kampanii promocyjnych i/lub informacyjnych w ramach mechanizmu WPR „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”,
 - obsługiwała dziewięć funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
 - realizowała działania delegowane w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 ,
 - rozpoczęła wdrażanie poddziałania „Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości” w ramach PROW 2014-2020,
 - inicjowała działania promocyjne mające na celu rozwój produkcji lokalnej (ze szczególnym uwzględnieniem produktów żywnościowych regionalnych,

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1144/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych wdrażanych na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 3/2008.

¹² W celu stabilizacji rynku mleka i złagodzenia skutków wprowadzonego rosyjskiego embarga na przywóz produktów mlecznych z UE od września 2014 r. realizowano w Unii dopłaty do prywatnego przechowywania masła i odtłuszczonego mleka w proszku. Ponadto w październiku 2015 r. KE ponownie uruchomiła tymczasowy nadzwyczajny system dopłat do prywatnego przechowywania serów. Do 15 stycznia 2016 r. wyznaczono ostateczny termin składania wniosków o przyznanie pomocy. Przedsiębiorcy w Polsce nie korzystali z tej pomocy finansowej.

- tradycyjnych i ekologicznych oraz wytwarzanych w ramach systemów gwarantowanej jakości żywności),
- wspierała rozwój współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą,
 - realizowała program promocji branży polskich specjalności żywnościowych;
- **kwotowania produkcji** mleka (w tym działania związane z rozłożeniem na raty opłat za przekroczenie kwot mlecznych w roku kwotowym 2014/2015 na okres trzech kolejnych lat) oraz cukru i izoglukozy;
- **wymiany towarowej z zagranicą** – administrowała kontyngentami przywozowymi, weryfikowała dokumenty celne na potrzeby kontyngentów, wydawała i/lub rozliczała pozwolenia/wyciągi z pozwoleń na przywóz/wywóz produktów rolno-spożywczych (w tym w ramach kontyngentów) na rynkach: cukru, drobiu i jaj, mleka i przetworów mlecznych, lnu i konopi, świeżych owoców i warzyw, ryżu, zbóż, alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego oraz wołowiny i cielęciny, a także wydawała zaświadczenia P2 w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I¹³. Wypłacała również refundacje do wywozu wołowiny¹⁴;
- **uznawania i funkcjonowania grup i organizacji producentów oraz zrzeszeń organizacji producentów (w tym organizacji międzybranżowych), a także grup producentów rolnych i ich związków;**
- **obsługi programów operacyjnych uznanych organizacji producentów owoców i warzyw;**
- **monitorowania i kontrolowania procesów produkcji oraz przetwórstwa** – administrowała potencjałem produkcyjnym winorośli i wina, jak również odbiorem i przetwórstwem surowca tytoniowego, monitorowała rynek mleka, administrowała rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży, monitorowała produkcję cukru i izoglukozy, kontrolowała przetwarzanie cukru przemysłowego oraz rafinację surowego cukru trzcinowego przywiezionego spoza UE;
- **odnawialnych źródeł energii** – monitorowała rynek biokomponentów i biopaliw ciekłych oraz produkcję biopłynów i biogazu rolniczego, prowadziła ewidencję mikroinstalacji biogazu rolniczego, gromadziła informacje o infrastrukturze energetycznej, a także kontrolowała utrzymywanie plantacji trwałych roślin energetycznych;
- **realizacji Podprogramu 2015 w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.**

¹³ Zaświadczenia P2 dotyczyły wywozu do Stanów Zjednoczonych makaronów oznaczonych kodem CN 1902 11 00 i CN 1902 19.

¹⁴ Rozliczano wnioski o wypłatę refundacji złożone w ARR przez beneficjentów w latach poprzednich.

Administrowanie mechanizmami WPR wiązało się z szeregiem działań o charakterze organizacyjno-technicznym, różnych w przypadku poszczególnych mechanizmów. Należały do nich: kontrole techniczne, prowadzenie rejestrów oraz ewidencji, wybór uczestników (m.in. w drodze przetargu), autoryzacja i kontrola magazynów przechowalniczych, przedsiębiorstw produkcyjnych oraz chłodni, autoryzacja producentów (dostawców), a także zatwierdzanie (rejestracja) dostawców, producentów rolnych i przetwórców.

W 2015 r. ARR wypłaciła ogółem 732,3 mln zł, o 56% więcej niż w poprzednim roku. W ramach finansowania mechanizmów WPR wydatkowano 464,9 mln zł, a na realizację mechanizmów finansowanych i współfinansowanych z budżetu krajowego – 267,4 mln zł. Z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wypłacono **49,2 mln zł**. W ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (Podprogramu 2015) najuboższa ludność otrzymała artykuły spożywcze o wartości **265,1 mln zł**.

Na dochody budżetu państwa ARR w 2015 r. przekazała **339,5 mln zł**, z tego: 262,8 mln zł opłat z tytułu nadprodukcji na rynku mleka za rok kwotowy 2014/2015, 71,5 mln zł opłat produkcyjnych na rynku cukru, 4 mln zł nałożonych kar, odsetek i przejętych zabezpieczeń, 0,5 mln zł nadwyżki środków finansowych agencji wykonawczej za 2014 r., 0,4 mln zł zwrotu finansowania wyprzedzającego PROW, a także 0,3 mln zł środków odzyskanych tytułem nadmiernie lub nienależnie pobranych przez beneficjentów oraz rozliczeń z kontrahentami w ramach dotacji lat ubiegłych.

Poza działaniami skutkującymi płatnościami ARR **administruje szeregiem mechanizmów niefinansowych**, w zakresie: kwotowania produkcji, handlu zagranicznego, funkcjonowania grup i organizacji producentów, monitorowania i kontroli procesu produkcji oraz przetwórstwa, a także w ramach odnawialnych źródeł energii.

Producenci rolni, przetwórcy, eksporterzy oraz inni beneficjenci uczestniczący w mechanizmach administrowanych przez Agencję Rynku Rolnego są zobowiązani do zarejestrowania się w Centralnym Rejestrze Przedsiębiorców (CRP) prowadzonym przez ARR. **Od akcesji Polski do UE do końca 2015 r. w CRP zarejestrowano 648,8 tys. przedsiębiorców**, w tym **16,8 tys. w 2015 r.**

W ramach realizacji zadań ustawowych ARR prowadziła także **działania o charakterze informacyjno-analitycznym**. Szeroko zakrojone **działania informacyjne** miały na celu poszerzanie wiedzy o zasadach realizacji mechanizmów WPR administrowanych przez ARR oraz o warunkach uczestnictwa w tych mechanizmach. Agencja systematycznie **sporządzała i upowszechniała** wśród uczestników rynku rolno-żywnościowego

m.in. **cykliczne i doraźne analizy** oraz **prognozy rynkowe**. W ramach **współpracy międzynarodowej** ARR uczestniczyła w unijnym procesie decyzyjnym organów przygotowawczych UE oraz udzielała wsparcia państwom kandydującym do UE przez zapewnienie im pomocy eksperckiej w zakresie programów pomocowych.

* * *

Od akcesji Polski do UE do końca 2015 r.:

- **ARR wypłaciła beneficjentom funkcjonującym w sektorze rolno-spożywczym 12,5 mld zł,**
- z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wypłacono **339,6 mln zł¹⁵.**

W ramach realizacji **programu pomocy żywnościowej**:

- przekazano najuboższym artykuły spożywcze o wartości:
 - **2,4 mld zł** (w latach 2004-2013, pochodzące z EFRG w zakresie realizacji WPR) oraz
 - **302,1 mln zł** (w zakresie Podprogramu 2014¹⁶ i Podprogramu 2015 PO PŻ finansowanego z FEAD oraz z budżetu krajowego),
- wypłacono **17,8 mln zł** organizacjom partnerskim z tytułu zwrotu kosztów transportu, administracyjnych, magazynowania i środków towarzyszących w ramach PO PŻ.

2.1. Działania na rynkach rolno-żywnościowych

2.1.1. Rynek mleka i przetworów mlecznych

Agencja Rynku Rolnego administrowała w 2015 r. na rynku mleka i przetworów mlecznych następującymi mechanizmami:

- „Kwotowanie produkcji mleka”,
- „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych” (program „Mleko w szkole”),
- „Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych” (w ramach programu „Mleko w szkole”),
- „Dopłaty do prywatnego przechowywania masła”,
- „Dopłaty do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku”,
- „Dopłaty do prywatnego przechowywania serów w ramach tymczasowego nadzwyczajnego systemu pomocy”,
- „Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku”,

¹⁵ Od maja 2004 r. do 30 czerwca 2009 r. ARR obsługiwała Fundusz Promocji Mleczarstwa, a od lipca 2009 r. – dziewięć funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

¹⁶ Płatności zrealizowano w 2015 r.

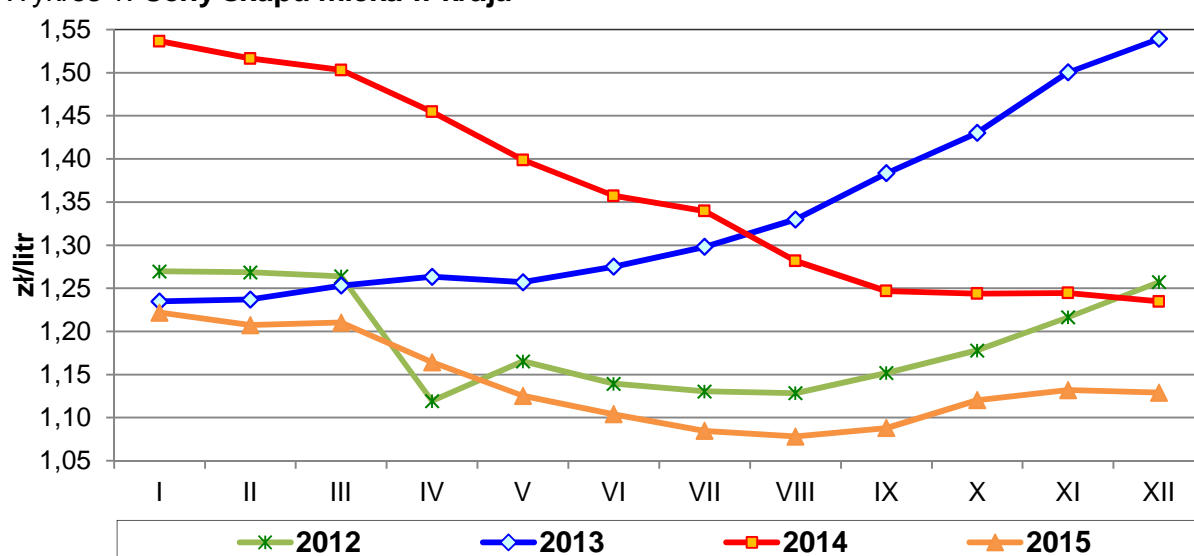
- „Interwencyjny zakup i sprzedaż masła”,
- „Wystawianie certyfikatów dla masła przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej”,
- „Wystawianie certyfikatów dla odtłuszczonego mleka w proszku przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej”,
- „Monitorowanie rynku mleka”,
- „Handel zagraniczny na rynku mleka”.

ARR obsługiwała także Fundusz Promocji Mleka, w tym m.in. rozliczała dofinansowanie do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach oraz gimnazjach w ramach programu „Mleko w szkole”.

2.1.1.1. Mleko surowe

W 2015 r., w efekcie zwiększonej światowej podaży mleka i ograniczonego popytu, m.in. w Chinach, oraz utrzymanego przez Federację Rosyjską embarga, w tym na import produktów mlecznych, ceny mleka w UE były znacząco niższe niż w latach 2013-2014. W grudniu 2015 r. na rynku unijnym za mleko przeciętnie płacono 30,67 EUR/100 kg, o blisko 8% mniej niż w grudniu 2014 roku¹⁷. W Polsce w grudniu 2015 r. producenci za surowiec uzyskiwali średnio 112,89 zł/hl, o 8,6% mniej niż rok wcześniej. Przeciętnie w 2015 r. w kraju za surowiec płacono 113,40 zł/hl, o 17,3% mniej niż w 2014 r.

Wykres 1. Ceny skupu mleka w kraju

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS).

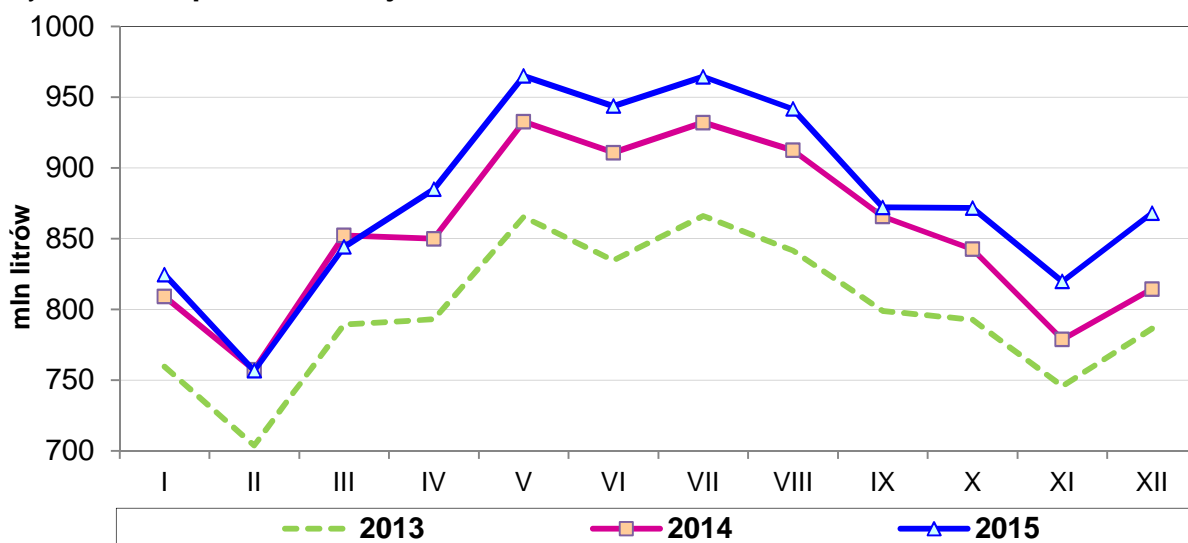
Na skutek niskich cen i malejącej opłacalności produkcji mleka w 2015 r. pogłębiła się redukcja pogłowia krów mlecznych. Według danych GUS w grudniu 2015 r. było ono

¹⁷ Milk Market Observatory – data odczytu 9 czerwca 2016 r.

o 5% (o blisko 114 tys. szt.) mniejsze niż rok wcześniej i ukształtowało się na poziomie 2 134 tys. szt. Spadek liczby krów został zrekompensowany dalszym wzrostem wydajności mlecznej. W konsekwencji, według szacunków Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego (IERiGŻ – PIB), całkowita produkcja mleka w 2015 r. wyniosła 12,7 mld litrów i była o 0,8% większa niż w 2014 r.

W Polsce sukcesywnie rośnie skup mleka. Według danych GUS w 2015 r. krajowi producenci dostarczyli do podmiotów skupujących 10,6 mld litrów mleka¹⁸, tj. o 2,3% więcej niż w 2014 r. W wyniku pogorszenia koniunktury na światowym rynku mleka producenci w Polsce zwiększali jedynie produkcję tych artykułów mlecznych, na które łatwiej było znaleźć nabywców. W rezultacie w 2015 r. wzrosła produkcja mleka płynnego, masła oraz serów. Ograniczone możliwości zbytu i spadek cen przyczyniły się natomiast do zmniejszenia produkcji odtłuszczonego i pełnego mleka w proszku, jogurtów oraz śmietany.

Wykres 2. **Skup mleka w kraju**

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W 2015 r. obroty polskiego handlu zagranicznego produktami mlecznymi uległy ograniczeniu¹⁹. Wywóz ukształtował się na poziomie 2,9 mld litrów (w przeliczeniu na mleko surowe), o ponad 1% wyższym niż w 2014 r. Wpływy uzyskane z eksportu produktów mlecznych zmniejszyły się o 15%, do 1,6 mld EUR. Przywóz ukształtował się na poziomie 1,5 mld litrów, o 3% niższym niż przed rokiem. Jego wartość również zmalała o 3%, do 785 mln EUR. W 2015 r. saldo handlu zagranicznego produktami mleczarskimi było

¹⁸ Dane sprawozdawcze GUS.

¹⁹ Wielkości dotyczące eksportu i importu towarów na poszczególnych rynkach rolno-spożywczych w całym sprawozdaniu obliczono na podstawie danych Ministerstwa Finansów, za rok 2015 – dane wstępne. Obroty zagraniczne produktami mleczarskimi – w ekwiwalencie surowca łącznie z kazeiną, bez uwzględnienia serwatki.

dodatknie i wyniosło 1,4 mld litrów mleka (849 mln EUR) wobec 1,3 mld litrów (1,1 mld EUR) rok wcześniej.

W 2015 r., pomimo spadku cen detalicznych produktów mleczarskich, przy jednoczesnej obniżce cen artykułów mięsnych, bilansowe spożycie mleka i jego przetworów (według szacunku IERiGŻ – PIB) utrzymało się na poziomie z 2014 r. i wyniosło 205 litrów na mieszkańca.

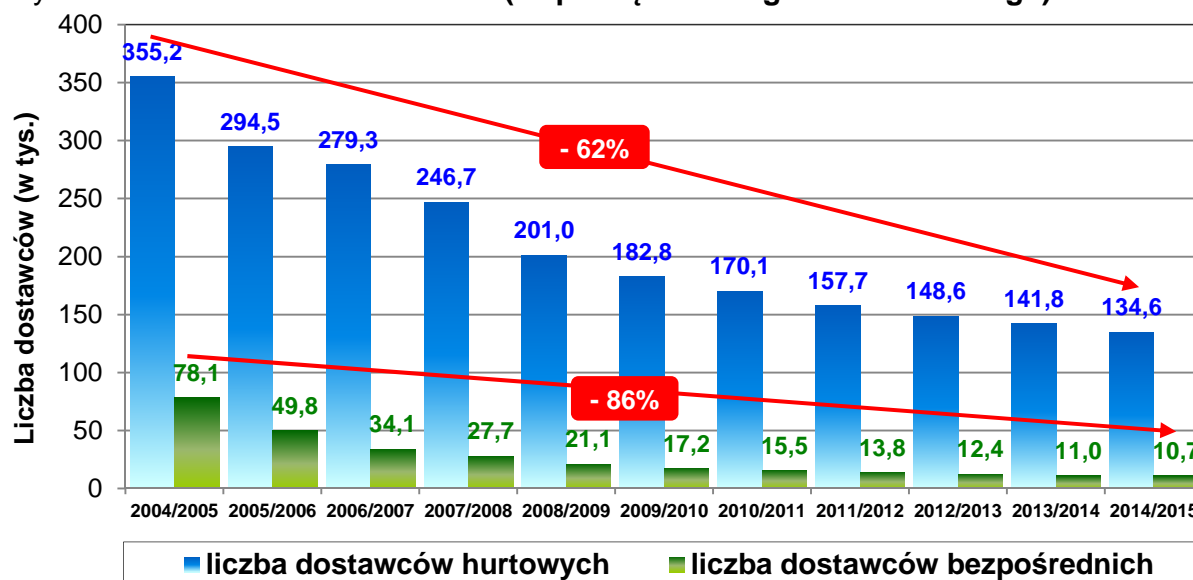
2.1.1.1.1. Kwotowanie produkcji mleka

Rok kwotowy 2014/2015 był ostatnim rokiem limitowania produkcji mleka w UE, w związku z odstąpieniem od jego stosowania od 1 kwietnia 2015 roku²⁰.

Głównym celem mechanizmu kwotowania produkcji mleka, administrowanego przez ARR w Polsce od 2004 r., było zachowanie równowagi między popytem a podażą na rynku mleka w UE oraz zapewnienie dostawcom korzystnej ceny skupu za wyprodukowane mleko. Rok kwotowy obejmował okres od 1 kwietnia danego roku kalendarzowego do 31 marca następnego roku kalendarzowego. W ramach kwotowania produkcji mleka określana była ilość mleka, którą dany kraj członkowski UE mógł wprowadzić do obrotu w ww. okresie.

Wykres 3. Liczba dostawców mleka (na początku danego roku kwotowego)

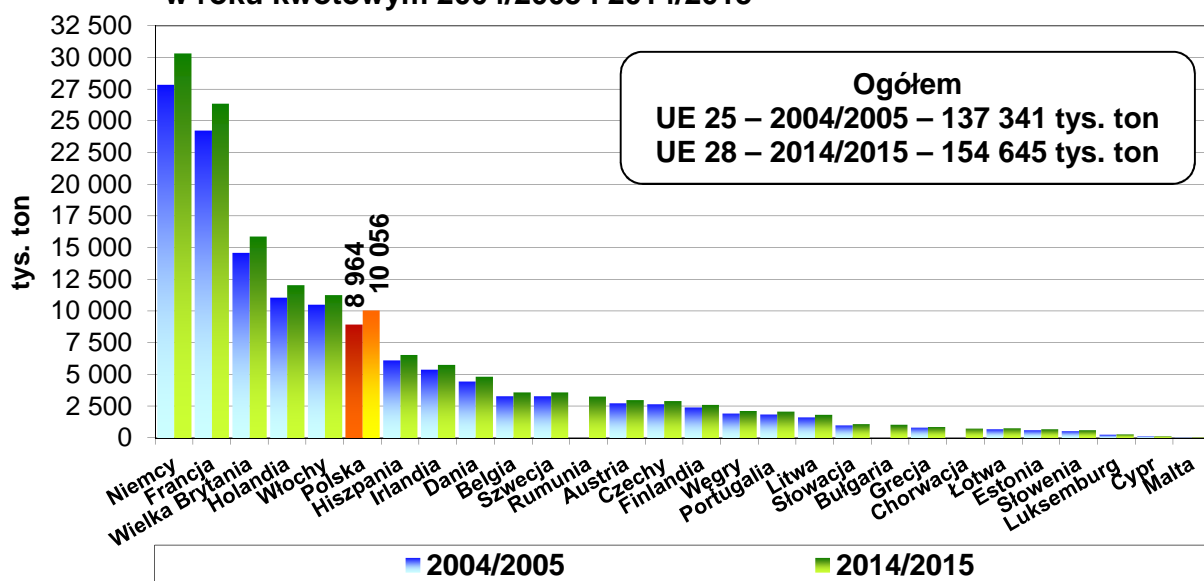
Źródło: dane ARR.

²⁰ Zgodnie z art. 230 ust. 1a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

W ciągu jedenastu lat funkcjonowania w Polsce kwotowania produkcji mleka przyznana Polsce kwota krajowa wzrosła o 12% (z 8,96 mld kg w roku kwotowym 2004/2005 do 10,06 mld kg w roku kwotowym 2014/2015). W tym okresie liczba dostawców hurtowych mleka zmniejszyła się o 62%, a dostawców bezpośrednich – o 86%²¹. Przełożyło się to na 3-krotne zwiększenie średniej kwoty indywidualnej przypadającej na hurtowego producenta mleka (z 24 tys. kg na początku roku kwotowego 2004/2005 do 74 tys. kg na początku roku kwotowego 2014/2015). Również 3-krotnie zwiększyła się średnia wielkość dostaw mleka w Polsce (z 27 tys. kg w roku kwotowym 2004/2005 do 80 tys. kg w roku kwotowym 2014/2015).

Agencja Rynku Rolnego, zgodnie m.in. z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 155), prowadziła w 2015 r. działania dotyczące: rozdziału krajowej rezerwy kwoty krajowej (KRKK), obsługi transferów i konwersji kwot indywidualnych (KI), zmniejszania lub cofnięcia kwot indywidualnych, kontrolowania ilości mleka lub przetworów mlecznych wprowadzonych na rynek, a także stopnia wykorzystania i rozliczenia kwot krajowych, monitorowania liczby producentów mleka w kraju, monitorowania zawartości tłuszczu w mleku, kontroli ilości mleka wprowadzonego do obrotu w danym roku kwotowym i rejestracji podmiotów skupujących mleko. W zakresie zarządzania kwotowaniem produkcji mleka ARR w 2015 r. wydała 165,4 tys. decyzji administracyjnych.

Wykres 4. Krajowe kwoty mleczne przysługujące państwom członkowskim UE w roku kwotowym 2004/2005 i 2014/2015

Źródło: opracowanie ARR na podstawie załącznika IX rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 oraz załącznika I rozporządzenia Rady (WE) nr 72/2009.

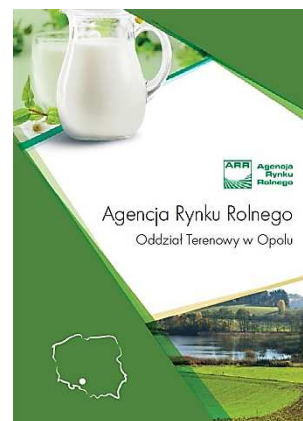
²¹ Liczba dostawców mleka wg danych na początku danego roku kwotowego (tj. na 1 kwietnia).

Rok kwotowy 2014/2015

W ostatnim roku obowiązywania kwotowania produkcji mleka w UE przysługująca Polsce krajowa kwota mleczna wynosiła 10 055 797 tys. kg. Polska dysponowała szóstym co do wielkości limitem w UE (po Niemczech, Francji, Wielkiej Brytanii, Holandii i Włoszech). Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/447²² krajowa kwota dostaw przysługująca Polsce w roku kwotowym 2014/2015 wynosiła 9 923 889 tys. kg, a krajowa kwota sprzedaży bezpośredniej – 131 908 tys. kg.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 grudnia 2014 r. w sprawie wysokości krajowej rezerwy kwoty krajowej w roku kwotowym 2014/2015 (Dz. U. poz. 1960) KRKK została ustalona na poziomie 149 147 042 kg, z tego wysokość KRKK dla dostawców hurtowych wyniosła 69 525 187 kg, natomiast dla dostawców bezpośrednich – 79 621 855 kg. Warunkiem przyznania kwoty z krajowej rezerwy kwoty krajowej w roku kwotowym 2014/2015 było wykazanie przez producenta zwiększenia sprzedaży mleka lub przetworów mlecznych w roku kwotowym 2013/2014. Wysokość kwoty indywidualnej należnej do przyznania z krajowej rezerwy nie mogła być mniejsza niż 500 kg oraz większa niż 30 tys. kg.

W związku z tym, że zapotrzebowanie na dodatkowe kwoty indywidualne z krajowej rezerwy kwoty krajowej przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2014/2015 było wyższe od krajowej rezerwy określonej na ten rok kwotowy, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi określił współczynnik przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych na 0,1126²³. W roku kwotowym 2014/2015 złożono 39,3 tys. wniosków o przyznanie kwoty z KRKK. Po zastosowaniu współczynnika przydziału ARR wydała 25,1 tys. decyzji w sprawie przyznania KI z krajowej rezerwy dla dostawców hurtowych, a ich wysokość wyniosła ogółem 67 892 tys. kg (co stanowiło 97,7% ww. rezerwy). W przypadku rozdziału krajowej rezerwy sprzedaży bezpośredniej wydano 3 decyzje na 34 tys. kg mleka (co stanowiło blisko 0,1% tej rezerwy).

Dostawca mleka, posiadający kwotę indywidualną dla dostawcy bezpośredniego i/lub dla dostawcy hurtowego, mógł dokonać zamiany (konwersji) części lub całości jednej

²² Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/447 z dnia 17 marca 2015 r. w sprawie podziału między „dostawy” i „sprzedaż bezpośrednią” krajowych kwot mlecznych ustalonych na rok 2014/2015 w załączniku IX do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007.

²³ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 22 grudnia 2014 r. w sprawie współczynnika przydziału kwot indywidualnych z krajowej rezerwy przeznaczonej dla dostawców hurtowych w roku kwotowym 2014/2015 (Dz. U. poz. 1955).

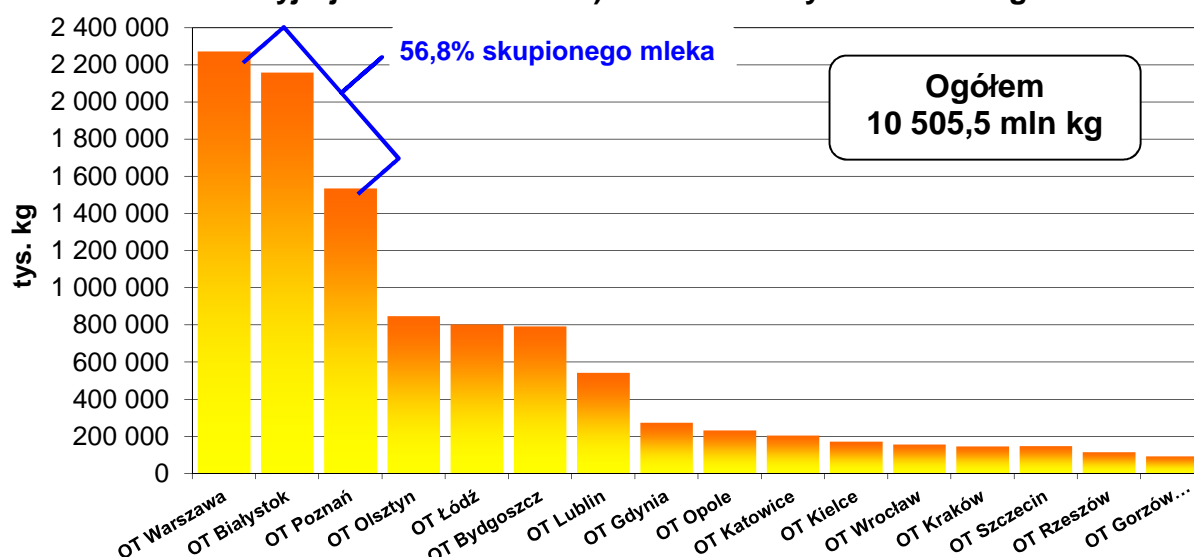
kwoty na drugą. Konwersja mogła być stała lub czasowa. Zamienić można było jedynie niewykorzystaną w danym roku kwotę indywidualną lub jej część. Z prawa do konwersji kwoty indywidualnej w roku kwotowym 2014/2015 skorzystało ogółem 1,6 tys. dostawców mleka. ARR na ich wniosek zatwierdziła 1,4 tys. konwersji stałych KI z bezpośredniej na hurtową na 14 139 tys. kg oraz 5 konwersji stałych KI z hurtowej na bezpośrednią na 51 tys. kg mleka. Zarejestrowano także 160 konwersji czasowych KI z bezpośredniej na hurtową (na 2 005 tys. kg mleka) oraz 29 konwersji czasowych KI z hurtowej na bezpośrednią (na 775 tys. kg).

W roku kwotowym producenci mleka mogli dokonać transferu prawa do przyznanych kwot przez: zbycie kwoty indywidualnej (sprzedaż, darowizna), oddanie w używanie KI (dzierżawa) bądź zbycie gospodarstwa rolnego z przyznaną kwotą (sprzedaż, darowizna, dzierżawa). W roku kwotowym 2014/2015 na wniosek producentów mleka ARR zatwierdziła ogółem 36,7 tys. transferów prawa do kwoty mlecznej na 564 735 tys. kg mleka, z czego na wniosek dostawców hurtowych – 35,5 tys. transferów prawa do KI na 556 606 tys. kg mleka, a na wniosek dostawców bezpośrednich – 1,2 tys. transferów na 8 129 tys. kg mleka. Najwięcej transferów dotyczyło zbycia KI (21,4 tys. na 251 538 tys. kg KI), a następnie oddania w używanie KI (13,1 tys. na 159 906 tys. kg KI) oraz zbycia gospodarstwa rolnego (2,1 tys. na 153 292 tys. kg KI).

W roku kwotowym 2014/2015 stopień wykorzystania kwoty krajowej wyniósł 104,95%, w tym wykorzystanie krajowej kwoty dostaw ukształtowało się na poziomie 105,85%, zaś wykorzystanie kwoty krajowej sprzedaży bezpośredniej wyniosło 36,96%. Wysokość dostaw mleka od dostawców hurtowych do podmiotów skupujących wyniosła 10 505 454 tys. kg, natomiast sprzedaż bezpośrednia (mleko i przetwory mleczne wprowadzone do bezpośredniego spożycia) – 48 303 tys. kg. W związku z powyższym krajowa kwota dostaw została przekroczona o 581 565 tys. kg, czyli o 5,85%. Przysługujące kwoty indywidualne przekroczyło 63,5 tys. dostawców hurtowych mleka. Krajowa kwota sprzedaży bezpośredniej nie została przekroczona.

Po zastosowaniu współczynnika realokacji w wysokości 0,200590630 stawka opłaty dodatkowej z tytułu przekroczenia kwoty indywidualnej dostaw za rok kwotowy 2014/2015 wyniosła 90,89 zł za 100 kg mleka wprowadzonego do obrotu ponad przysługujące limity. Wobec powyższego opłata z tytułu nadprodukcji mleka dla Polski wyniosła ponad 161 530 tys. EUR (659 915 tys. zł).

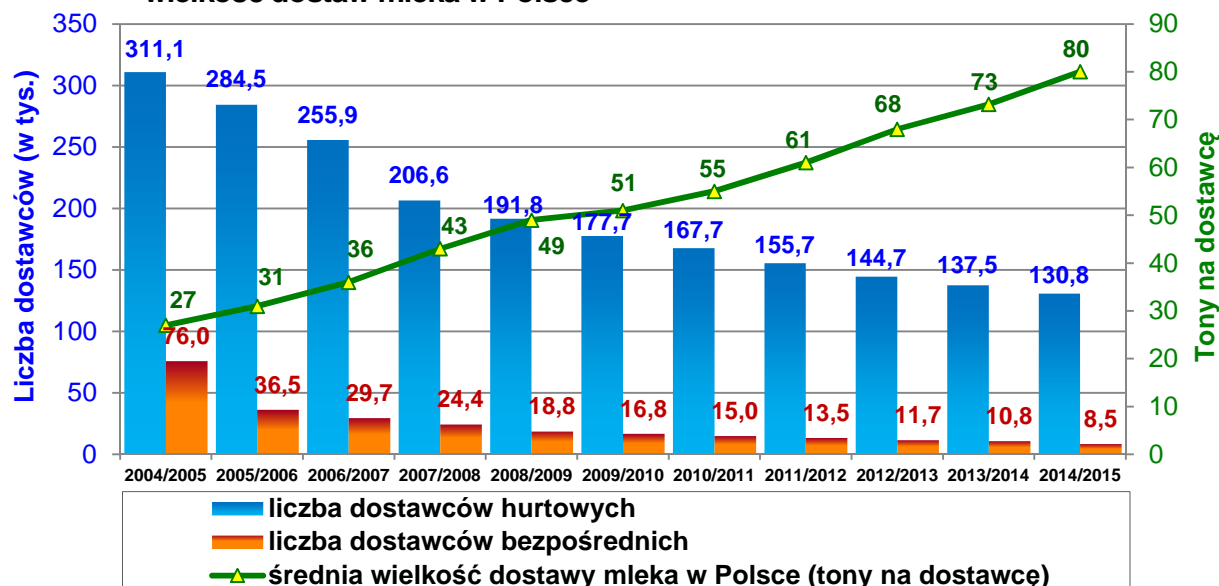
Wykres 5. Ilość mleka skupionego od dostawców hurtowych (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu) w roku kwotowym 2014/2015 wg OT ARR

Źródło: dane ARR.

Najwięcej mleka w roku kwotowym 2014/2015 skupiono od dostawców hurtowych w woj. mazowieckim (22% skupu ogółem), a następnie: podlaskim (20%), wielkopolskim (15%) oraz warmińsko-mazurskim, łódzkim i kujawsko-pomorskim (po 8%).

Wykres 6. Liczba dostawców mleka (na koniec danego roku kwotowego) oraz średnia wielkość dostaw mleka w Polsce

Źródło: dane ARR.

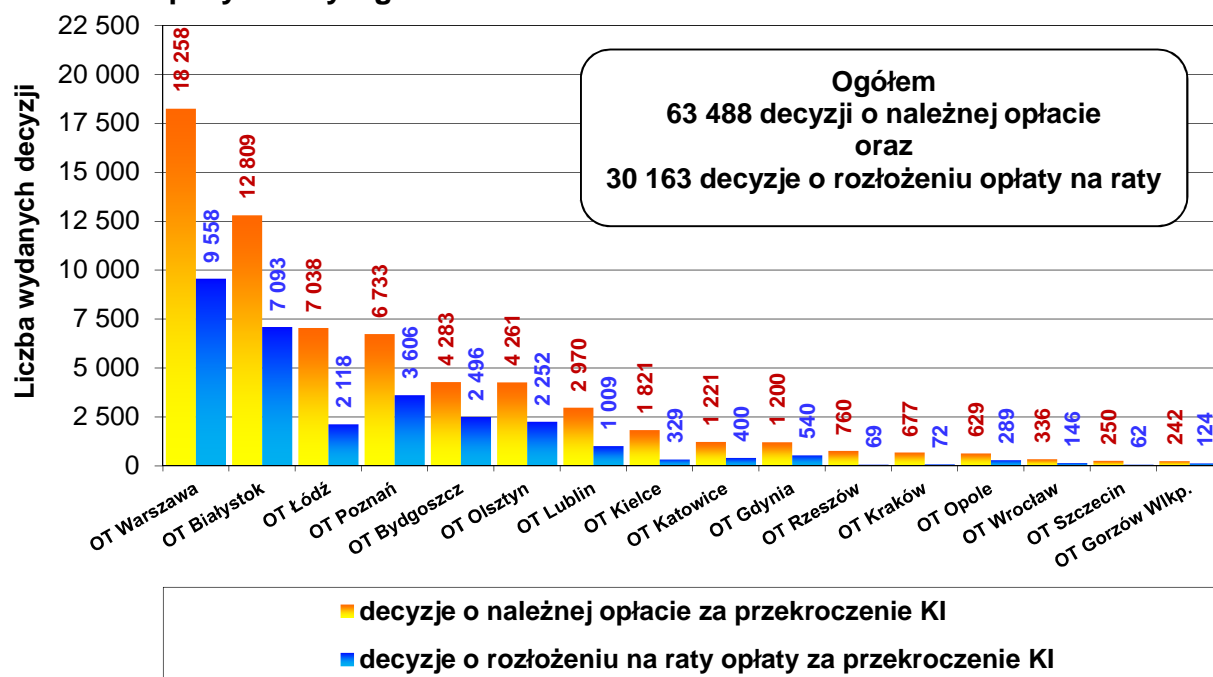
W rejestrze producentów mleka, prowadzonym przez ARR, na początku roku kwotowego 2014/2015 wpisanych było 134,6 tys. dostawców hurtowych mleka (dysponowali oni kwotą 9 840 425 tys. kg mleka) i 10,7 tys. dostawców bezpośrednich (dysponujących kwotą 70 132 tys. kg). Na koniec ww. roku kwotowego w rejestrze znajdowało się 130,8 tys.

dostawców hurtowych (dysponujących kwotą 9 922 785 tys. kg mleka) i 8,5 tys. dostawców bezpośrednich (dysponujących kwotą 51 512 tys. kg).

Rozkładanie na raty opłat za przekroczenie kwot mlecznych w roku kwotowym 2014/2015

W marcu 2015 r. weszły w życie przepisy rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/517, dotyczące systemu płatności ratalnych w krajach UE z tytułu opłat za przekroczenie kwot mlecznych w roku kwotowym 2014/2015²⁴. W związku z tym w Polsce opublikowane zostało rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 lipca 2015 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadania polegającego na rozkładaniu na nieoprocentowane raty opłaty należnej od producentów mleka za przekroczenie kwot indywidualnych w roku kwotowym 2014/2015 (Dz. U. poz. 1105). Do zadań Agencji należało m.in. wydawanie decyzji o opłatach i rozkładaniu ich na raty, prowadzenie kontroli, monitorowanie i prowadzenie sprawozdawczości, rozpatrywanie odwołań oraz skarg.

Wykres 7. Wydane decyzje o należnej opłacie za przekroczenie KI i o rozłożeniu tej opłaty na raty wg OT ARR w 2015 r.

Źródło: dane ARR.

Wsparcie producentów mleka miało charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie. Rozłożenie na raty opłaty odbywało się na wniosek dostawcy hurtowego mleka, w drodze decyzji administracyjnej ARR. Rozłożenia opłaty można było dokonać maksymalnie na 3 nieoprocentowane lub oprocentowane raty, każda płatna do 30 września w latach

²⁴ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/517 z dnia 26 marca 2015 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 595/2004 ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1788/2003 ustanawiającego opłatę wyrównawczą w sektorze mleka i przetworów mlecznych.

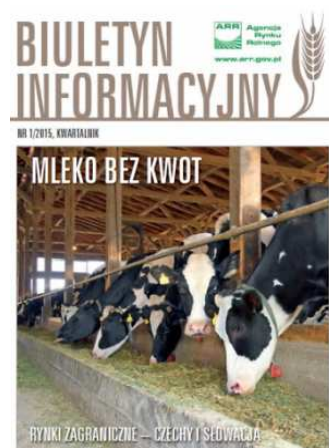
2015-2017. Wnioski o pomoc z tego tytułu były składane od 13 sierpnia do 11 września 2015 r.

Dostawcy hurtowi mleka złożyli 30,5 tys. wniosków o rozłożenie należnej opłaty na raty, a ARR wydała w tej sprawie 30,2 tys. pozytywnych decyzji (na 644 526 tys. kg mleka), które stanowiły 48% decyzji o należnej opłacie za przekroczenie kwot mlecznych w roku kwotowym 2014/2015 (63,5 tys. decyzji na 726 000 tys. kg mleka). Wysokość pomocy *de minimis* wyniosła 3,8 mln EUR (15,9 mln zł).

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów²⁵ we wrześniu 2015 r. uruchomiono nabór wniosków dotyczących możliwości rozłożenia należnej opłaty na oprocentowane raty od producentów mleka, którzy przekroczyli kwoty indywidualne w roku kwotowym 2014/2015 i nie mogli otrzymać pomocy w formie *de minimis* w rolnictwie. Termin składania wniosków wyznaczono na okres od 4 do 13 listopada 2015 r. W wyznaczonym terminie wpłynęły trzy wnioski. We wszystkich przypadkach postępowanie zostało umorzone.

2.1.1.1.2. Monitorowanie rynku mleka

Zgodnie z art. 2a ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych²⁶, w związku z art. 151 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013, do zadań ARR należy monitorowanie skupu mleka w kraju oraz prowadzenie rejestru pierwszych podmiotów skupujących mleko krowie. W 2015 r. ARR opracowała i wprowadziła do stosowania wzór „Informacji miesięcznej o ilości skupionego surowego mleka krowiego”.

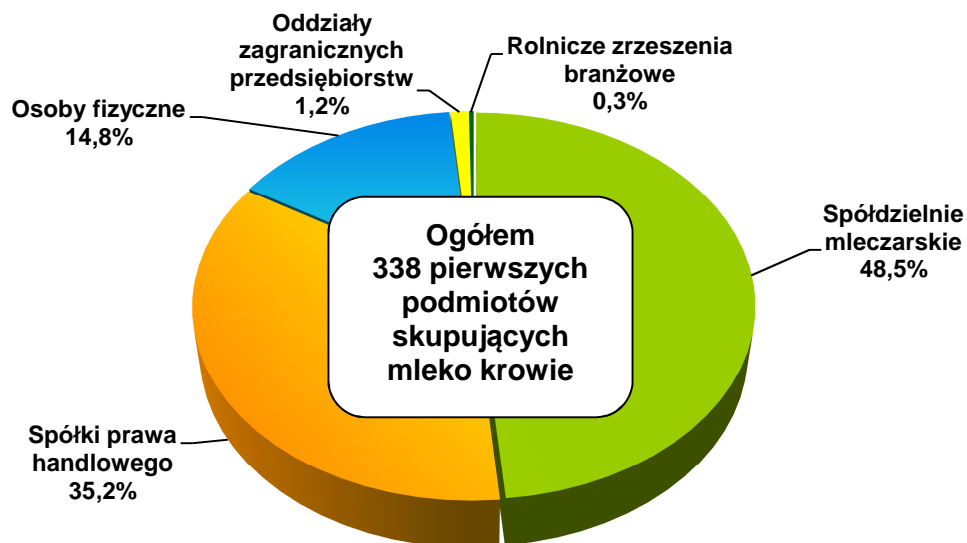
W związku z tym pierwsze podmioty skupujące mleko krowie są zobowiązane do przekazywania ww. informacji w terminie do 15 dnia każdego miesiąca (za poprzedni miesiąc) dyrektorowi OT ARR właściwemu ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę podmiotu. Dyrektor OT ARR przeprowadza kontrole pierwszych podmiotów skupujących mleko, zobowiązanych do przekazywania ww. informacji. Prezes ARR przekazuje dane o skupie za poprzedni miesiąc do KE poprzez system ISAMM²⁷.

²⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 września 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadania polegającego na rozkładaniu na raty opłaty należnej od producentów mleka za przekroczenie kwot indywidualnych w roku kwotowym 2014/2015 (Dz. U. poz. 1507).

²⁶ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 155).

²⁷ Informatyczny System Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym opracowany przez KE w celu automatyzacji sprawozdawczości mechanizmów wspólnej polityki rolnej w państwach członkowskich UE.

Wykres 8. **Struktura pierwszych podmiotów skupujących mleko krowie wg stanu na 31 grudnia 2015 r.**

Źródło: dane ARR.

W prowadzonym przez ARR rejestrze pierwszych podmiotów skupujących mleko krowie na 31 grudnia 2015 r. wpisanych było 338 podmiotów (z tego: 164 spółdzielnie mleczarskie, 119 spółek prawa handlowego, 50 osób fizycznych prowadzących działalność w zakresie skupu mleka, 4 oddziały zagranicznych przedsiębiorstw oraz 1 rolnicze zrzeszenie branżowe).

Mapa. **Liczba pierwszych podmiotów skupujących mleko krowie wg województw (stan na 31 grudnia 2015 r.)**

Najwięcej podmiotów skupujących mleko krowie znajdowało się w woj. wielkopolskim (81 podmiotów, 24% ogółu zarejestrowanych), a następnie: mazowieckim (55 podmiotów, 16%), lubelskim (29 podmiotów, 9%) i kujawsko-pomorskim (28 podmiotów, 8%). Najmniej podmiotów miało swoją siedzibę w woj. dolnośląskim i opolskim (po 8 podmiotów, po 2%), a następnie świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim (po 9 podmiotów, po 3%).

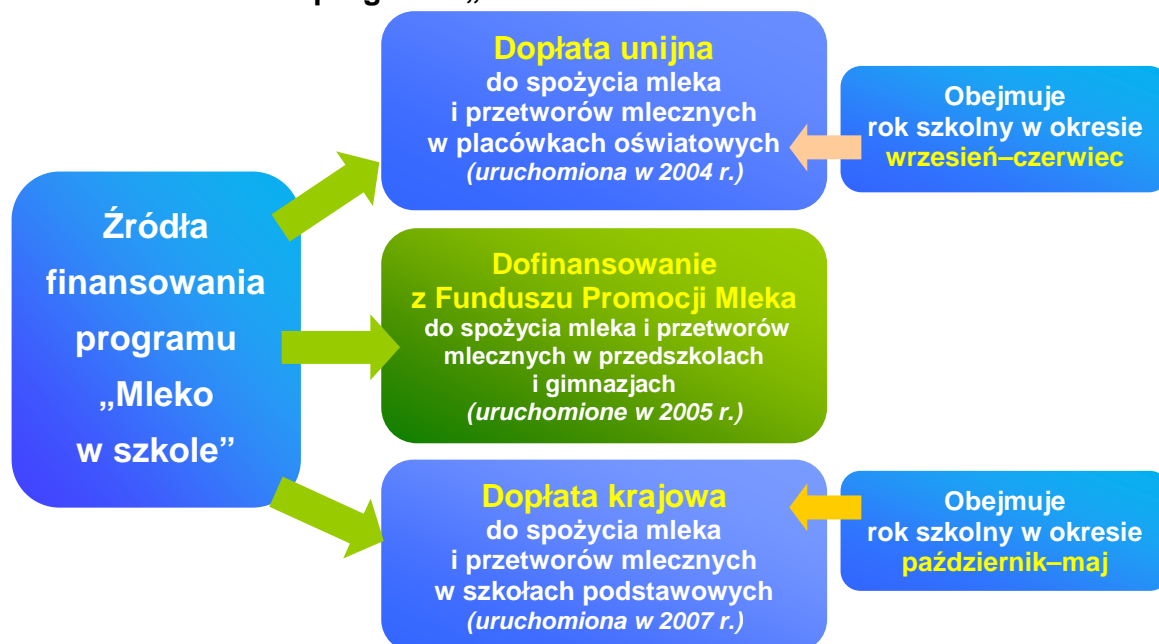
2.1.1.1.3. Program „Mleko w szkole”

Agencja Rynku Rolnego od dwunastu lat administruje programem „Mleko w szkole”, którego celem jest wzrost spożycia mleka i jego przetworów w placówkach oświatowych oraz kształtowanie właściwego modelu konsumpcji

wśród dzieci i młodzieży. Program jest popularny wśród beneficjentów, a tym samym wpisał się na stałe w codzienne funkcjonowanie placówek oświatowych na terenie kraju. Możliwość udzielania pomocy dotyczącej dystrybucji mleka i przetworów mlecznych wśród dzieci przewiduje art. 26 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013²⁸.

Wykres 9. Finansowanie programu „Mleko w szkole” w Polsce

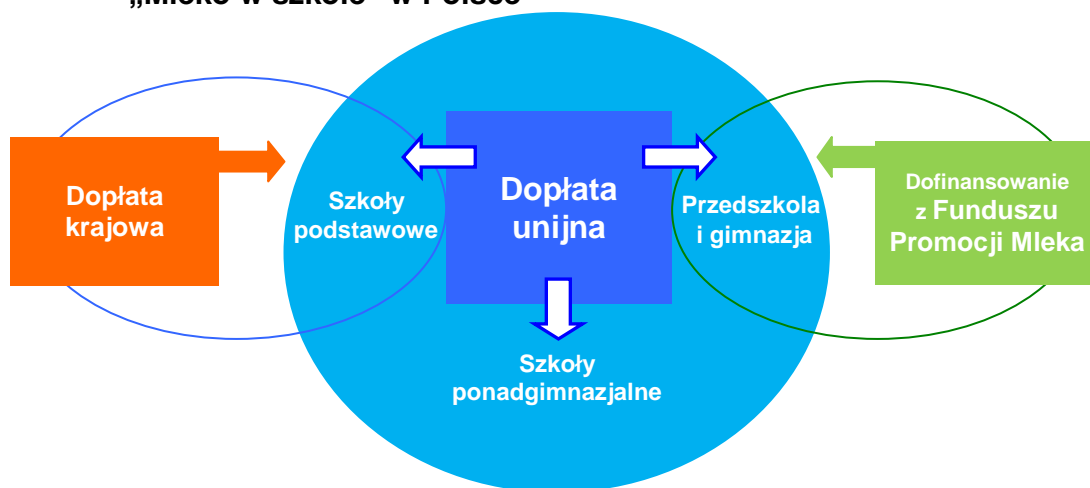

Program „Mleko w szkole” finansowany jest w Polsce z trzech źródeł. Wprowadzona w 2004 r. dopłata ze środków UE obejmuje dostarczanie mleka i jego przetworów do wszystkich rodzajów uprawnionych placówek oświatowych. Poza dopłatą unijną spożycie

²⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych jest dofinansowywane ze środków budżetu państwa (dopłata krajowa uruchomiona od roku szkolnego 2007/2008) oraz od 2005 r. – ze środków zgromadzonych w Funduszu Promocji Mleka przez podmioty skupujące mleko (dofinansowanie obejmuje dostarczanie mleka i jego przetworów do przedszkoli oraz gimnazjów).

Wykres 10. **Placówki oświatowe objęte dofinansowaniem w ramach programu „Mleko w szkole” w Polsce**

Wprowadzenie dopłaty krajowej i dofinansowania z Funduszu Promocji Mleka zdecydowanie zwiększyło oddziaływanie programu „Mleko w szkole”. Polska znajduje się w czołówce państw UE uczestniczących w programie pod względem ilości mleka i przetworów mlecznych dostarczanych dzieciom oraz młodzieży uczących się w placówkach oświatowych, a także pod względem wysokości środków finansowych pozyskiwanych na ten cel z budżetu unijnego.

2.1.1.1.3.1. Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych

ARR administruje mechanizmem WPR, finansowanym ze środków UE, na podstawie art. 42 ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych²⁹. Jego głównym założeniem jest promowanie zasad zdrowego stylu życia i odżywiania oraz zwiększenie spożycia mleka i jego przetworów wśród dzieci oraz młodzieży szkolnej, uczęszczających regularnie w ciągu roku szkolnego do placówek oświatowych, tj. do: przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych (z wyłączeniem szkół wyższych). Dzięki dopłacie unijnej wszystkie dzieci i uczniowie, którzy uczęszczają do ww. placówek oświatowych,

²⁹ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 155).

mogą otrzymać w każdym dniu nauki szkolnej maksymalnie 0,25 litra mleka lub przetworu mlecznego po cenach niższych niż rynkowe.

Ceny tych produktów nie mogą przekraczać cen maksymalnych określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów na dany rok szkolny (dla roku szkolnego 2014/2015 – rozporządzenie z 27 maja 2014 r.³⁰, a dla roku szkolnego 2015/2016 – rozporządzenie z 28 maja 2015 r.³¹). Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (WE) nr 657/2008³² i przytoczonymi rozporządzeniami krajowymi dzieci oraz uczniowie w ramach mechanizmu mogą spożywać:

- mleko, mleko smakowe, o różnej zawartości tłuszczu,
- jogurty naturalne, smakowe, z owocami,
- smakowe i niesmakowe twarogi, twarożki, serki topione,
- smakowe i niesmakowe sery.

Warunkiem uczestnictwa w mechanizmie jest uzyskanie przez wnioskodawców (podmioty organizujące dostawy mleka i produktów mlecznych do placówek oświatowych) zatwierdzenia przez dokonanie wpisu do rejestru podmiotów ubiegających się o ww. dopłaty. W roku szkolnym 2014/2015 w mechanizmie uczestniczyło 295 wnioskodawców (z tego: 144 placówki oświatowe, 119 dostawców, 24 zakłady mleczarskie, 7 gmin i 1 organizacja pożytku publicznego).

Dzieci najczęściej spożywały mleko białe (86% ogółu mleka i przetworów mlecznych spożytych w placówkach oświatowych), a następnie mleko smakowe (13%), jogurty oraz sery (łącznie 1%).

W 2015 r. z tytułu dopłaty unijnej do spożycia mleka i jego przetworów w placówkach oświatowych Agencja Rynku Rolnego wypłaciła 37 789 tys. zł do 49,58 tys. ton mleka i przetworów mlecznych.

2.1.1.1.3.2. Dofinansowanie z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach

Zgodnie z art. 46 ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych³³, poza dopłatami unijnymi, spożycie mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych

³⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2014/2015 (Dz. U. poz. 721).

³¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2015/2016 (Dz. U. poz. 753).

³² Rozporządzenie Komisji (WE) nr 657/2008 z dnia 10 lipca 2008 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do pomocy wspólnotowej na rzecz dostarczania mleka i niektórych przetworów mlecznych dla uczniów w instytucjach oświatowych, z późn. zm.

³³ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 155).

może być dofinansowywane (od 2005 r.) ze środków Funduszu Promocji Mleka (FPM)³⁴ w celu obniżenia ceny płaconej przez uczniów za mleko i jego przetwory spożywane w ramach mechanizmu unijnego. Od roku szkolnego 2007/2008 dofinansowanie z FPM udzielane jest do mleka i przetworów mlecznych spożywanych przez dzieci uczęszczające do przedszkoli i gimnazjów. Produkty objęte dofinansowaniem to: mleko białe, mleko smakowe, jogurty oraz sery, twarogi, twarożki i sery topione.

Decyzje o sposobie przyznawania i wydatkowania kwot na poszczególne zadania finansowane z FPM podejmuje komisja zarządzająca funduszem. Rola ARR polega na zapewnieniu obsługi administracyjnej funduszu.

W roku szkolnym 2014/2015 – m.in. przy wsparciu z FPM – mleko i przetwory mleczne otrzymało 170 tys. dzieci uczęszczających do 1,5 tys. przedszkoli i gimnazjów. Dofinansowaniem było objęte spożycie w okresie od października do grudnia 2014 r., a wypłaty z tego tytułu ARR zrealizowała w 2015 r. Wypłacono 410 tys. zł do 1,04 tys. ton mleka i jego przetworów.

2.1.1.1.3.3. Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych

Zgodnie z art. 46 ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych, poza dopłatami unijnymi, spożycie mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych dofinansowywane jest (od roku szkolnego 2007/2008) przez dopłatę krajową, pochodzącą z dotacji budżetowej. Mechanizm pozwala każdemu dziecku uczęszczającemu do szkoły podstawowej na otrzymywanie bezpłatnie mleka bez dodatków smakowych lub umożliwia spożycie innych przetworów mlecznych po obniżonych cenach. Przyczynia się tym samym do zwiększania konsumpcji tych produktów przez dzieci i do kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

Zasady realizacji mechanizmu określone zostały w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu wypłacania dopłaty krajowej oraz szczegółowego zakresu kontroli wykorzystania tej dopłaty (Dz. U. Nr 147, poz. 1039, z późn. zm.).

Dopłata krajowa do 1 litra mleka i przetworów mlecznych spożytych w szkołach podstawowych nie może przekroczyć 100% maksymalnej ceny mleka zawierającego co najmniej 1% tłuszczu, poddanego obróbce cieplnej, w opakowaniach o pojemności od 0,20 litra do 0,23 litra. Ceny maksymalne dla przetworów objętych mechanizmem określa

³⁴ Do 30 czerwca 2009 r. – Fundusz Promocji Mleczarstwa.

rozporządzenie Rady Ministrów obowiązujące w danym roku szkolnym (dla roku szkolnego 2014/2015 – rozporządzenie z 27 maja 2014 r.³⁵, a dla roku szkolnego 2015/2016 – rozporządzenie z 28 maja 2015 r.³⁶).

Dopłata krajowa przysługuje do mleka lub przetworów mlecznych spożytych przez dzieci w szkołach podstawowych (w okresie od 1 października do 31 maja danego roku szkolnego) przez 3 dni nauki szkolnej w tygodniu³⁷.

Zgodnie z ustawą o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację dopłaty krajowej w danym roku szkolnym określana jest przez Radę Ministrów corocznie, do 15 czerwca, w drodze rozporządzenia (w latach szkolnych 2010/2011-2015/2016 limit wynosił po 118 000 tys. zł, z tego 1% przeznaczano na ewentualne odwołania³⁸).

Wnioskodawcy posiadający zatwierdzenie uczestnictwa w programie „Mleko w szkole”³⁹, którzy chcą realizować dostawy mleka i przetworów mlecznych dla uczniów szkół podstawowych, a następnie ubiegać się o dopłatę krajową, muszą corocznie występować do dyrektora OT ARR z wnioskiem o przyznanie limitu środków finansowych na realizację dostaw ww. produktów w danym roku szkolnym. Wnioskodawcy mogą otrzymać dopłatę krajową w wysokości nieprzekraczającej limitu środków finansowych przyznanych na dany rok szkolny.

Na rok szkolny 2014/2015 wnioskodawcy złożyli wnioski o przyznanie limitu obejmujące 12 tys. szkół podstawowych, do których uczęszczało 2,4 mln uczniów, a na rok szkolny 2015/2016 – wnioski obejmujące 12 tys. szkół podstawowych i 2,6 mln uczniów. Dyrektorzy OT ARR na rok szkolny 2015/2016 wydali 148 decyzji w sprawie przyznania limitu środków finansowych na kwotę 116 820 tys. zł.

W roku szkolnym 2014/2015 z dopłaty krajowej skorzystało 2,31 mln uczniów (stanowili oni ok. 90% uczniów uczestniczących w programie „Mleko w szkole”), którzy uczęszczali

³⁵ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 maja 2014 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2014/2015 (Dz. U. poz. 721).

³⁶ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie maksymalnych cen mleka i przetworów mlecznych dostarczanych do przedszkoli i szkół w roku szkolnym 2015/2016 (Dz. U. poz. 753).

³⁷ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27 listopada 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu wypłacania dopłaty krajowej oraz szczegółowego zakresu kontroli wykorzystania tej dopłaty (Dz. U. Nr 201, poz. 1545).

³⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 czerwca 2015 r. w sprawie wysokości środków finansowych przeznaczonych na wypłatę dopłaty krajowej w roku szkolnym 2015/2016 (Dz. U. poz. 837).

Kwota na odwołania określona została w art. 46 ust. 7 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 155).

³⁹ Wnioskodawcą może być: dostawca (np. firma handlowa, zakład mleczarski), szkoła podstawowa samodzielnie organizująca dostawy oraz władza lub organizacja działające w imieniu szkoły podstawowej.

do 12 tys. tych szkół (stanowiły one ok. 86% placówek oświatowych uczestniczących w programie).

W 2015 r., z tytułu realizacji dopłaty krajowej, ARR wypłaciła 107 696 tys. zł do 42,27 tys. ton mleka i przetworów mlecznych.

Łącznie z tytułu dopłaty unijnej i krajowej Agencja wydatkowała 145 485 tys. zł.

* * *

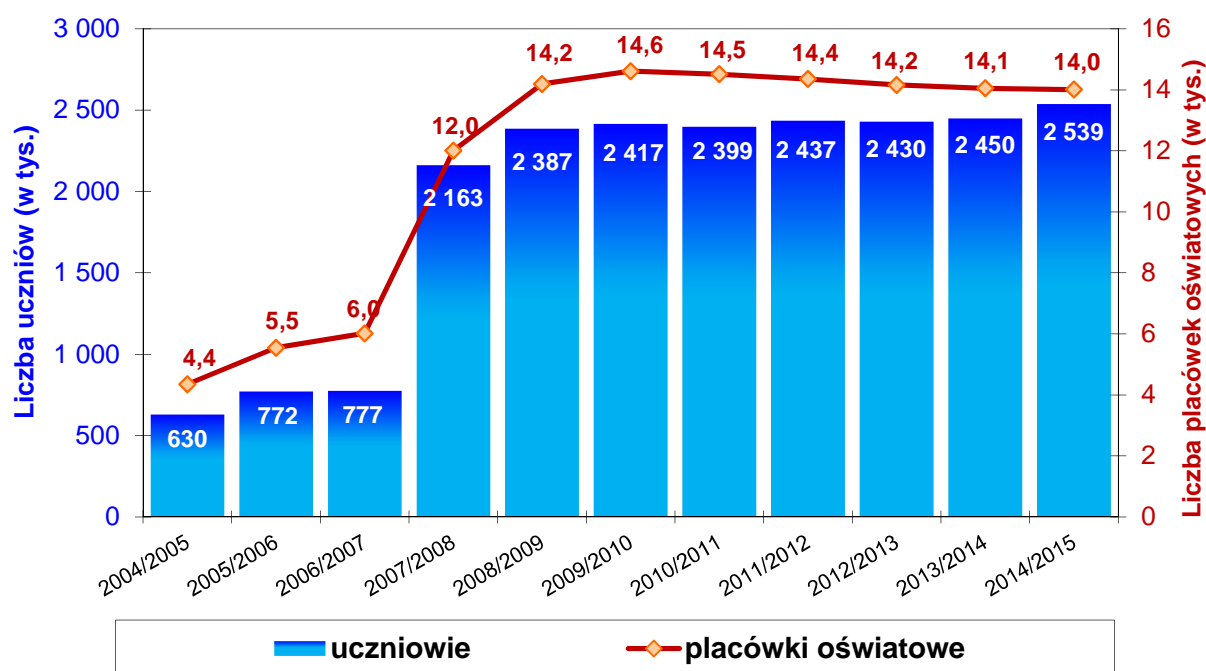
Podsumowując, z programu „Mleko w szkole” w roku szkolnym 2014/2015 skorzystało w kraju 2,54 mln dzieci i uczniów (ponad 4-krotnie więcej niż w roku szkolnym 2004/2005, tj. w roku uruchomienia programu). Stanowili oni 43% ogółu dzieci uczęszczających do placówek oświatowych objętych programem w Polsce. Dzieci i uczniowie korzystający z programu w roku szkolnym 2014/2015 uczęszczali do 14,01 tys. placówek oświatowych (28% ogółu uprawnionych placówek oświatowych w Polsce).

Tabela 1. Liczba placówek oświatowych oraz dzieci i uczniów korzystających z programu „Mleko w szkole” w roku szkolnym 2014/2015 wg województw

Lp.	Województwo	Liczba placówek oświatowych	Liczba uczniów (tys.)
1.	Dolnośląskie	762	164,66
2.	Kujawsko-pomorskie	735	146,29
3.	Lubelskie	918	140,80
4.	Lubuskie	325	64,74
5.	Łódzkie	982	164,26
6.	Małopolskie	1 405	222,81
7.	Mazowieckie	1 933	391,44
8.	Opolskie	486	60,31
9.	Podkarpackie	1 183	160,39
10.	Podlaskie	439	74,73
11.	Pomorskie	714	163,00
12.	Śląskie	1 299	258,34
13.	Świętokrzyskie	518	75,87
14.	Warmińsko-mazurskie	539	96,47
15.	Wielkopolskie	1 290	248,92
16.	Zachodniopomorskie	486	106,34
Ogółem		14 014	2 539,37

Liczba beneficjentów uczestniczących w programie „Mleko w szkole” w poszczególnych województwach jest uzależniona m.in. od zainteresowania szkół i uczniów, od posiadanej infrastruktury oświatowej (tj. od liczby i struktury placówek oświatowych uprawnionych do uczestnictwa w programie), od liczby uczniów, a także od specyfiki danego regionu.

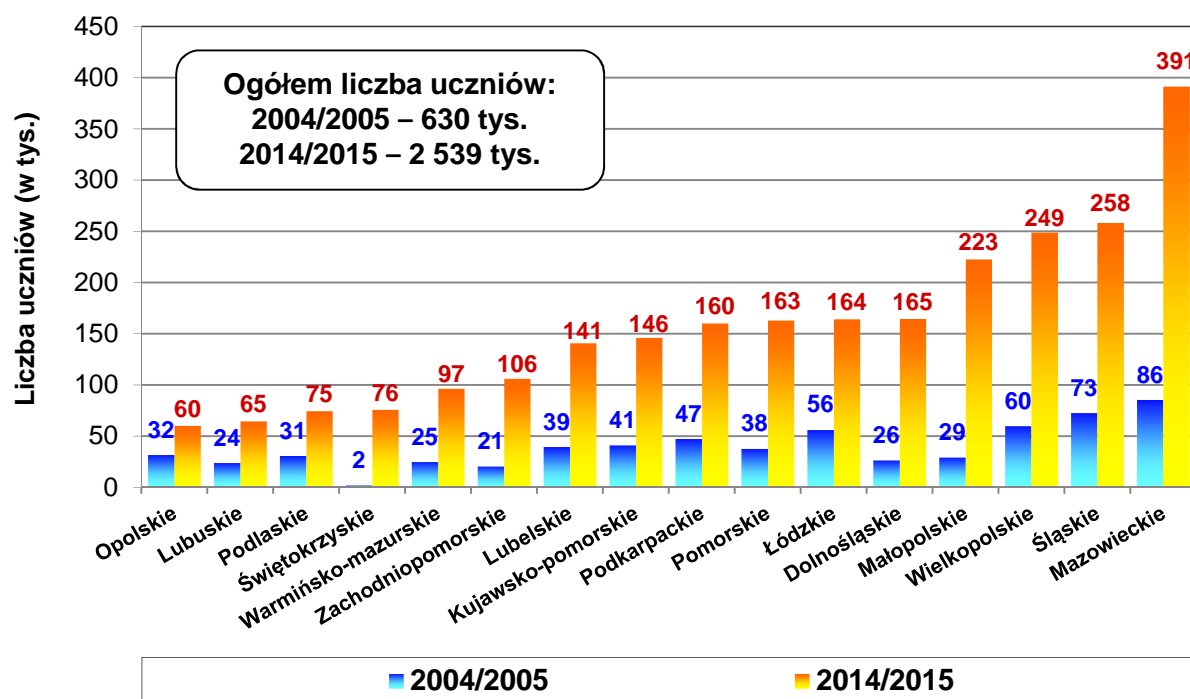
Wykres 11. Placówki oświatowe i uczniowie uczestniczący w programie „Mleko w szkole”

Źródło: dane ARR.

W 2015 r. ARR prowadziła działania mające na celu jak najszersze rozpowszechnienie programu „Mleko w szkole”. Wyplacono łącznie 145 895 tys. zł, z tego z tytułu dopłaty z budżetu krajowego – 107 696 tys. zł (73,8% ogółu wypłat), dopłaty unijnej z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji – 37 789 tys. zł (25,9%) i dofinansowania z Funduszu Promocji Mleka – 410 tys. zł (0,3%).

Wykres 12. Liczba uczniów korzystających z programu „Mleko w szkole” wg województw

Źródło: dane ARR.

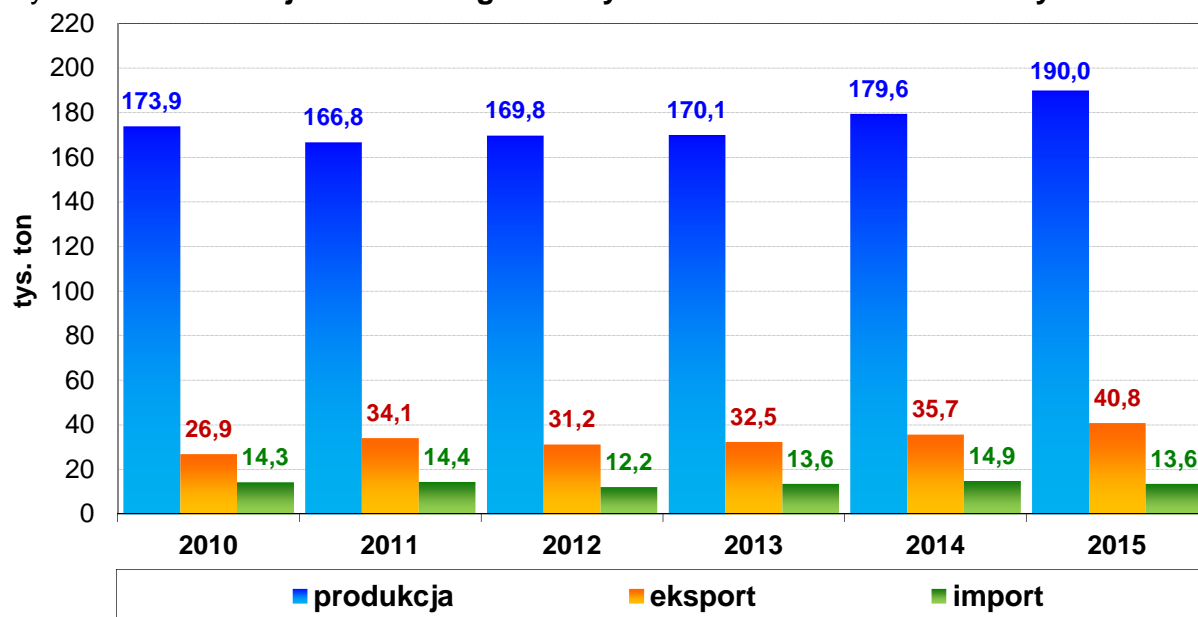
* * *

Od akcesji Polski do UE do końca 2015 r. dzieci i uczniowie spożyli w ramach programu „Mleko w szkole” ok. 494 tys. ton mleka i jego przetworów, a ARR wypłaciła na jego realizację 1,3 mld zł.

2.1.1.2. Masło

W 2015 r. produkcja masła i tłuszczów mlecznych w Polsce wzrosła do 190 tys. ton, o 6,6% w porównaniu z poprzednim rokiem⁴⁰. Pogorszenie koniunktury na światowym rynku mleka przyczyniło się do spadku cen masła zarówno na świecie, jaki i w Polsce. W portach Europy Zachodniej (baza FOB) w grudniu 2015 r. cena tego produktu ukształtowała się na poziomie 3 138 USD/t, o 12,5% niższym niż w grudniu 2014 r. W Polsce w 2015 r. za masło w blokach w zbycie (wg danych GUS) płacono 13,71 zł/kg (z VAT), a za masło konfekcjonowane – 15,15 zł/kg (z VAT), odpowiednio o 10,5% i 11,2% mniej niż w 2014 r. Wraz ze spadkiem cen zbytu obniżeniu uległy również ceny detaliczne masła. W 2015 r. masło w sprzedaży detalicznej było o 10,1% tańsze niż rok wcześniej.

Wykres 13. **Produkcja i handel zagraniczny masłem i tłuszczami mlecznymi**

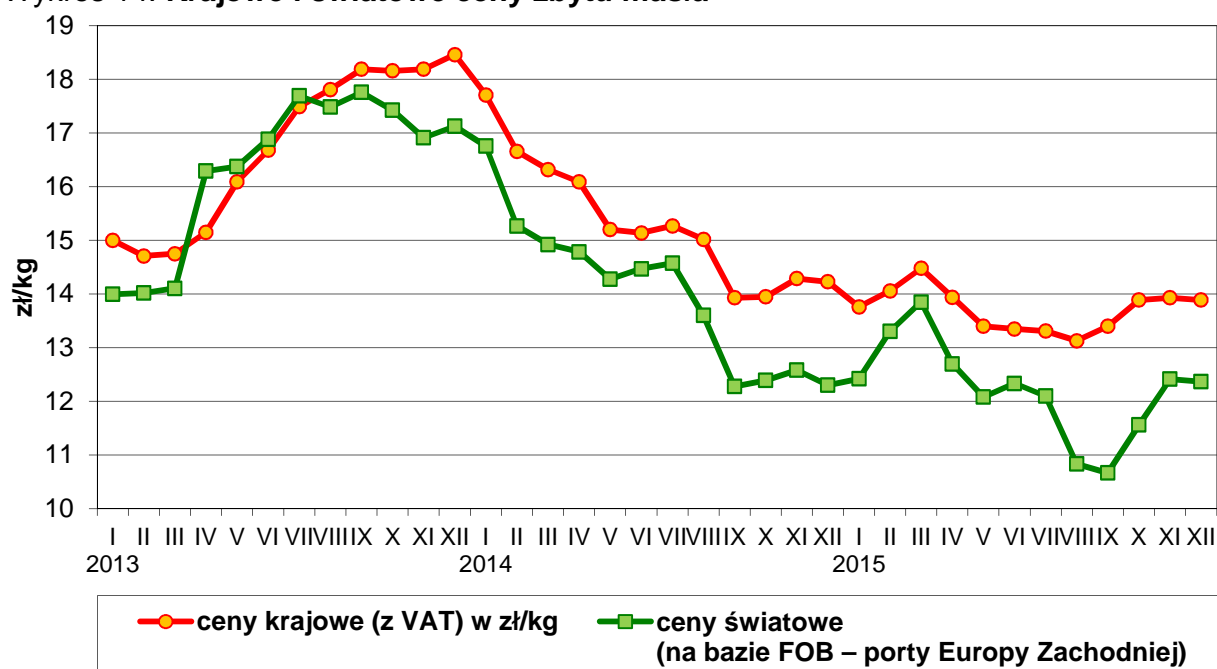

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS i Ministerstwa Finansów.

W wyniku spadku cen oraz poprawy sytuacji dochodowej ludności konsumpcja masła w 2015 r., według szacunku IERiGŻ – PIB, osiągnęła poziom 4,4 kg na mieszkańca, ok. 5% wyższy niż w 2014 r.

⁴⁰ Produkcja przemysłowa masła, OMP i serów podpuszczkowych dojrzewających w Polsce – dane wstępne GUS.

Wykres 14. Krajowe i światowe ceny zbytu masła

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS (ceny krajowe) i CLAL⁴¹ (ceny światowe).

Wolumen wywozu masła i tłuszczów mlecznych z Polski w 2015 r. wzrósł o 14% i osiągnął poziom 40,8 tys. ton. Jednak ceny masła uzyskiwane w eksporcie uległy obniżeniu (średnio o 14%). W konsekwencji w 2015 r. wartość wywozu masła była o 2% niższa niż rok wcześniej i ukształtowała się na poziomie 119,5 mln EUR. Wzrost krajowej produkcji masła i konkurencyjne ceny wpływały ograniczająco na przywóz tego tłuszczu. W 2015 r. do kraju zaimportowano 13,6 tys. ton masła i tłuszczów mlecznych, o 9% mniej niż przed rokiem. Dodatkowo saldo handlu zagranicznego masłem było o 6,5 tys. ton większe niż w 2014 r. i wyniosło 27,3 tys. ton. Wartościowe saldo handlu zagranicznego masłem ukształtowało się na poziomie 71,5 mln EUR, o 15% wyższym niż w 2014 r.

2.1.1.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż masła

Zakupy interwencyjne masła, zgodnie z art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013⁴², mogą być prowadzone od 1 marca do 30 września danego roku w ramach ustalonego przez KE ograniczenia ilościowego dla całej UE, które w 2015 r. – zgodnie z art. 3 rozporządzenia Rady (UE) nr 1370/2013⁴³ – wynosiło 50 tys. ton. Zakupy masła w ramach ww. ograniczenia mogły się odbywać po cenie interwencyjnej

⁴¹ CLAL – firma consultingowa, która analizuje rynek mleczarski. Strona internetowa www.clal.it/en/index.php

⁴² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

⁴³ Rozporządzenie Rady (UE) nr 1370/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. określające środki dotyczące ustalania niektórych dopłat i refundacji związanych ze wspólną organizacją rynków produktów rolnych.

221,75 EUR/100 kg, stanowiącej 90% progu referencyjnego (wynoszącego 246,39 EUR/100 kg). Po wykorzystaniu ograniczenia ilościowego zakupy interwencyjne mogły być dokonywane w drodze przetargu.

W 2015 r. w związku z trudną sytuacją na rynku mleka i przetworów mlecznych, spowodowaną m.in. zakazem importu do Federacji Rosyjskiej niektórych produktów z UE, okres interwencji dla masła obejmował cały rok kalendarzowy. Zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 1336/2014⁴⁴ początek okresu interwencyjnego zakupu masła w 2015 r. ustalono na 1 stycznia, a zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2015/1549⁴⁵ okres interwencji publicznej przedłużono do 31 grudnia 2015 r. oraz ustalono początek okresu interwencyjnego zakupu masła w 2016 r. na 1 stycznia.

ARR dysponowała w 2015 r. powierzchnią przechowalniczą dla łącznej ilości 1,5 tys. ton masła. W związku z tym, że średnie ceny rynkowe masła utrzymywały się w ciągu roku powyżej ceny interwencyjnej, unijni przedsiębiorcy nie oferowali tego produktu do sprzedaży na zapasy interwencyjne UE. Agencja w 2015 r. nie posiadała w chłodniach masła pochodzącego z zakupów interwencyjnych.

Agencja przeprowadzała okresowe kontrole dotyczące spełniania warunków autoryzacji przez zakłady produkcyjne. Na 31 grudnia 2015 r. autoryzację ARR posiadały 24 zakłady produkcyjne i 34 chłodnie.

* * *

Po akcesji Polski do UE Agencja zakupiła 6,5 tys. ton masła w latach 2005-2006 (4,6 tys. ton) i w 2009 r. (1,9 tys. ton). Łączne wydatki poniesione przez ARR na zakup i przechowywanie masła wyniosły 70,5 mln zł.

2.1.1.2.2. Wystawianie certyfikatów dla masła przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej

Zgodnie z art. 45a ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych⁴⁶ do zadań Prezesa Agencji Rynku Rolnego należy wystawianie certyfikatów dla masła, wyprodukowanego w autoryzowanym zakładzie produkcyjnym znajdującym się na terenie

⁴⁴ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1336/2014 z dnia 16 grudnia 2014 r. ustanawiające tymczasowe nadzwyczajne środki w sektorze mleka i przetworów mlecznych w formie przyspieszenia terminu rozpoczęcia okresu interwencji publicznej w odniesieniu do masła i odtłuszczonego mleka w proszku w 2015 r.

⁴⁵ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/1549 z dnia 17 września 2015 r. ustanawiające tymczasowe nadzwyczajne środki w sektorze mleka i przetworów mlecznych w formie przedłużenia okresu interwencji publicznej w odniesieniu do masła i odtłuszczonego mleka w proszku w 2015 r. oraz przyspieszenia terminu rozpoczęcia okresu interwencji publicznej w odniesieniu do masła i odtłuszczonego mleka w proszku w 2016 r.

⁴⁶ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 155).

Polski, które będzie przeznaczone do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich UE. W 2015 r. do Agencji nie wpłynęły wnioski o wystawienie certyfikatów.

* * *

Po akcesji Polski do UE ARR wystawiła ogółem 1,6 tys. certyfikatów dla 38,3 tys. ton masła.

2.1.1.2.3. Dopłaty do prywatnego przechowywania masła

Mechanizm ma na celu stabilizację cen rynkowych oraz zapewnienie równowagi na rynku mleka i przetworów mlecznych w UE przez przyznawanie dopłat do prywatnego przechowywania nadwyżek wyprodukowanego masła. Możliwość stosowania dopłat przewiduje art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013. Od 2014 r. są one uruchamiane przez KE po zaistnieniu warunków rynkowych wymaganych przepisami unijnymi (w przypadku wystąpienia trudnej sytuacji rynkowej). Zasady realizacji mechanizmu reguluje rozporządzenie Komisji (WE) nr 826/2008⁴⁷.

W celu złagodzenia skutków wprowadzonego przez Federację Rosyjską w sierpniu 2014 r. embarga na przywóz unijnych przetworów mlecznych, zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 947/2014⁴⁸ od września 2014 r. uruchomiono w Unii Europejskiej dopłaty do prywatnego przechowywania masła.

Przedmiotem dopłat mogło być masło wyprodukowane w zakładzie produkcyjnym na terenie UE, ze śmietanki uzyskanej bezpośrednio i wyłącznie z mleka krowiego pochodzącego z terenu Wspólnoty, w okresie 60 dni przed dniem złożenia formularza umowy w ARR. Minimalna ilość masła, która mogła być przedmiotem dopłat, wynosiła 10 ton (netto). Stawki dopłat określono w wysokości 18,93 EUR/t masła (w odniesieniu do stałych kosztów przechowywania) oraz 0,28 EUR/t na dzień (w odniesieniu do okresu przechowywania objętego umową). Okres przechowywania wynosił od 90 do 210 dni. Ostateczny termin składania formularzy umów określono na 30 września 2016 roku⁴⁹.

W ramach realizacji umów zawartych w 2014 r. ARR w 2015 r. wypłaciła 5 tys. zł dopłat do prywatnego przechowywania masła. Ponadto w 2015 r. zawarto 24 umowy, które dotyczyły 504 ton masła. Zostaną one rozliczone w 2016 r.

⁴⁷ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 826/2008 z dnia 20 sierpnia 2008 r. ustanawiające wspólne zasady dotyczące przyznawania dopłat do prywatnego przechowywania niektórych produktów rolnych, z późn. zm.

⁴⁸ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 947/2014 z dnia 4 września 2014 r. wprowadzające prywatne przechowywanie masła oraz ustalające z góry stawkę dopłat, z późn. zm.

⁴⁹ Komisja Europejska 4-krotnie wydłużała termin składania wniosków o ww. dopłaty. Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1337/2014 okres na składanie formularzy umów został przedłużony do 28 lutego 2015 r., następnie – zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/303 – do 30 września 2015 r., następnie – zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/158 – do 28 lutego 2016 r., a następnie – zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2016/224 – do 30 września 2016 r.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w całej UE zgłoszono do prywatnego przechowywania 162,9 tys. ton masła, najwięcej w Holandii (69,6 tys. ton), a następnie Irlandii (27,4 tys. ton) i Francji (20,5 tys. ton).

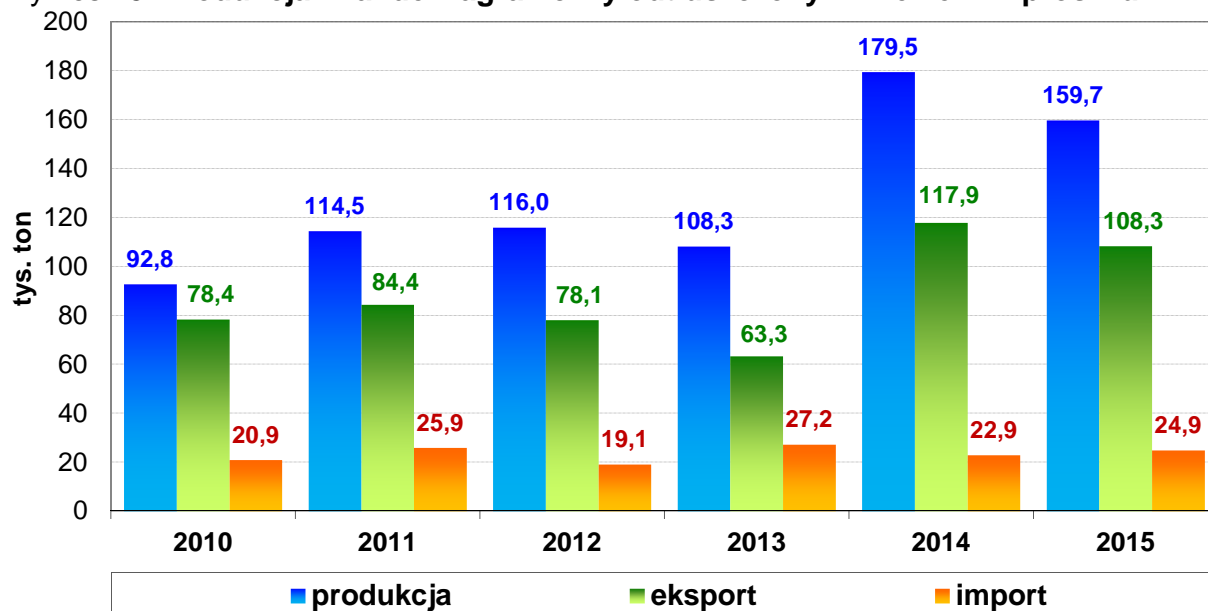
* * *

Po akcesji Polski do UE mechanizmem dopłat do prywatnego przechowywania objęto w kraju 1 658 ton masła i wydatkowano na ten cel w latach 2006-2007 i 2012-2015 ogółem 355 tys. zł.

2.1.1.3. Odtłuszczone mleko w proszku

W 2015 r., przy zwiększonej podaży mleka do skupu, ograniczonym wywozie odtłuszczonego mleka w proszku oraz wysokim stanie krajowych zapasów OMP, produkcja tego proszku ukształtowała się na poziomie o 11% niższym niż w 2014 r. i wyniosła 160 tys. ton.

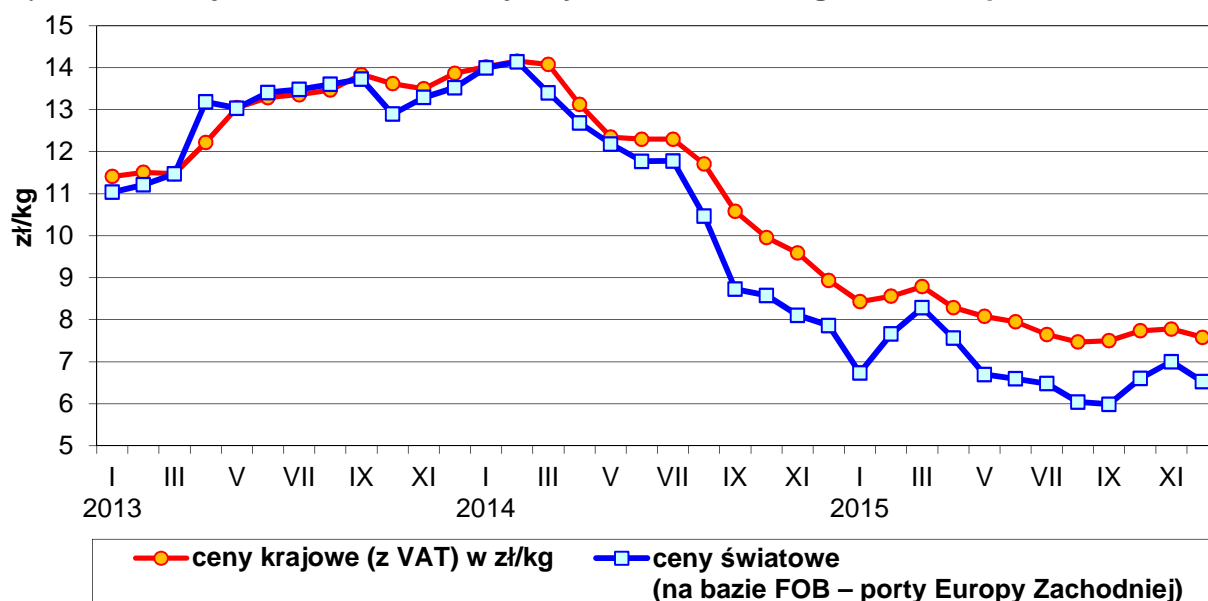
Wykres 15. **Produkcja i handel zagraniczny odtłuszczonego mlekiem w proszku**

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS i Ministerstwa Finansów.

Spadek wywozu OMP z Polski był spowodowany dużą konkurencją na rynkach zagranicznych. W 2015 r. z kraju wyeksportowano 108 tys. ton tego proszku, o 8% mniej niż w roku poprzednim. Jednocześnie wartość wywozu obniżyła się o 37%, do 215 mln EUR. W 2015 r. na poziomie wyższym niż rok wcześniej utrzymał się natomiast import odtłuszczonego mleka w proszku. Łącznie do kraju przywieziono 25 tys. ton OMP, o 9% więcej niż rok wcześniej. Ilościowe saldo handlu zagranicznego odtłuszczonego mlekiem w proszku pozostało dodatnie i ukształtowało się na poziomie 83 tys. ton. Poziom ten był jednak o 12% niższy niż w poprzednim roku. Saldo wartościowe wyniosło 161 mln EUR i było o 41% niższe niż w 2014 r.

Wykres 16. Krajowe i światowe ceny zbytu odtłuszczonego mleka w proszku

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS (ceny krajowe) i CLAL (ceny światowe).

Na skutek pogorszenia koniunktury na światowym rynku mleka oraz wzrostu światowej produkcji OMP ceny tego produktu uległy znaczącemu spadkowi. W portach Europy Zachodniej (baza FOB) za proszek ten w grudniu 2015 r. płacono 1 813 USD/t, o 21% mniej niż w tym samym miesiącu 2014 r. W Polsce w 2015 r. za OMP krajowi producenci uzyskiwali przeciętnie 7,99 zł/kg (z VAT), o 32% mniej niż w 2014 r.

2.1.1.3.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku

Zgodnie z art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 zakupy interwencyjne OMP mogą być prowadzone od 1 marca do 30 września danego roku⁵⁰ w ramach ustalonego przez KE ograniczenia ilościowego dla całej UE, które w 2015 r. – zgodnie z art. 3 rozporządzenia Rady (UE) nr 1370/2013⁵¹ – wynosiło 109 tys. ton. Zakupy OMP w ramach ww. ograniczenia mogły odbywać się po cenie interwencyjnej równej progowi referencyjnemu wynoszącemu 169,80 EUR/100 kg. Po wykorzystaniu ograniczenia ilościowego zakupy interwencyjne mogły być dokonywane w drodze przetargu.

W 2015 r. w związku z trudną sytuacją na rynku mleka i przetworów mlecznych, spowodowaną m.in. zakazem importu niektórych produktów z UE do Federacji Rosyjskiej, okres interwencji dla OMP obejmował cały rok kalendarzowy. Zgodnie z rozporządzeniem

⁵⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

⁵¹ Rozporządzenie Rady (UE) nr 1370/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. określające środki dotyczące ustalania niektórych dopłat i refundacji związanych ze wspólną organizacją rynków produktów rolnych.

delegowanym Komisji (UE) nr 1336/2014⁵² początek okresu interwencyjnego zakupu odtłuszczonego mleka w proszku w 2015 r. ustalono na 1 stycznia, a następnie zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2015/1549⁵³ okres interwencji publicznej przedłużono do 31 grudnia 2015 r. oraz ustalono początek okresu interwencyjnego zakupu OMP w 2016 r. na 1 stycznia.

W 2015 r. ARR dysponowała powierzchnią przechowalniczą dla łącznej ilości 4,6 tys. ton OMP. W związku z tym, że średnie ceny rynkowe OMP utrzymywały się poniżej ceny interwencyjnej, unijni przedsiębiorcy oferowali ten produkt do sprzedaży na zapasy interwencyjne UE. ARR w 2015 r. zawarła 130 umów na interwencyjny zakup 3 200 ton odtłuszczonego mleka w proszku. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. posiadała w magazynach 2 686 ton OMP. Wydatki poniesione na ten cel w 2015 r. wyniosły ogółem 16 474 tys. zł netto (z tego 16 251 tys. zł wypłacono na zakup OMP, a 223 tys. zł – z tytułu kosztów przechowywania).

ARR przeprowadziła okresowe kontrole dotyczące spełniania warunków autoryzacji przez zakłady produkcyjne i magazyny. Przyznano autoryzację jednemu zakładowi produkcyjnemu i jednemu magazynowi. Na 31 grudnia 2015 r. autoryzację ARR w ramach mechanizmu posiadały 34 zakłady produkcyjne oraz 26 magazynów przechowujących OMP.

* * *

Po akcesji Polski do UE Agencja w 2009 r. i w 2015 r. zakupiła ogółem 23,2 tys. ton odtłuszczonego mleka w proszku. Wydatki poniesione przez ARR na zakup i przechowywanie OMP wyniosły 178,6 mln zł netto.

2.1.1.3.2. Wystawianie certyfikatów dla odtłuszczonego mleka w proszku przeznaczonego do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich Unii Europejskiej

Zgodnie z art. 45a ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych⁵⁴ do zadań Prezesa ARR należy wystawianie certyfikatów dla OMP, wyprodukowanego w autoryzowanym zakładzie produkcyjnym znajdującym się na terenie Polski, które będzie

⁵² Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1336/2014 z dnia 16 grudnia 2014 r. ustanawiające tymczasowe nadzwyczajne środki w sektorze mleka i przetworów mlecznych w formie przyspieszenia terminu rozpoczęcia okresu interwencji publicznej w odniesieniu do masła i odtłuszczonego mleka w proszku w 2015 r.

⁵³ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/1549 z dnia 17 września 2015 r. ustanawiające tymczasowe nadzwyczajne środki w sektorze mleka i przetworów mlecznych w formie przedłużenia okresu interwencji publicznej w odniesieniu do masła i odtłuszczonego mleka w proszku w 2015 r. oraz przyspieszenia terminu rozpoczęcia okresu interwencji publicznej w odniesieniu do masła i odtłuszczonego mleka w proszku w 2016 r.

⁵⁴ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 155).

przeznaczone do interwencyjnego zakupu w innych państwach członkowskich UE. W 2015 r. do ARR nie wpłynęły wnioski o wystawienie certyfikatów.

* * *

Po akcesji Polski do UE Agencja wystawiła ogółem 96 certyfikatów dla 2,7 tys. ton OMP.

2.1.1.3.3. Dopłaty do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku

Mechanizm ma na celu stabilizację cen rynkowych oraz zapewnienie równowagi na rynku mleka i przetworów mlecznych w UE przez przyznawanie dopłat do prywatnego przechowywania nadwyżek odtłuszczonego mleka w proszku. Możliwość stosowania dopłat do prywatnego przechowywania OMP przewiduje art. 17 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013. Zasady realizacji mechanizmu reguluje rozporządzenie Komisji (WE) nr 826/2008⁵⁵.

Dopłaty do prywatnego przechowywania OMP, zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 948/2014⁵⁶, realizowane są w Unii Europejskiej od września 2014 r. w celu złagodzenia skutków wprowadzonego przez Federację Rosyjską w sierpniu ww. roku embarga na przywóz unijnych przetworów mlecznych.

Przedmiotem dopłat mogło być OMP wyprodukowane w zakładzie produkcyjnym na terenie UE, wyłącznie z mleka krowiego pochodzącego z obszaru Wspólnoty, w okresie 60 dni przed dniem złożenia formularza umowy w ARR. Minimalna ilość odtłuszczonego mleka w proszku, która mogła być przedmiotem dopłat, wynosiła 10 ton (netto). Stawki dopłat określono w wysokości 8,86 EUR/t OMP (w odniesieniu do stałych kosztów przechowywania) oraz 0,16 EUR/t na dzień (w odniesieniu do okresu przechowywania objętego umową). Okres przechowywania wynosił od 90 do 210 dni. Ponadto, zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/1851⁵⁷, stawki dopłat dla OMP przechowywanego 365 dni wynosiły 8,86 EUR/t OMP wprowadzonego do mechanizmu oraz 0,36 EUR/t na dzień przechowywania w odniesieniu do okresu objętego umową.

⁵⁵ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 826/2008 z dnia 20 sierpnia 2008 r. ustanawiające wspólne zasady dotyczące przyznawania dopłat do prywatnego przechowywania niektórych produktów rolnych, z późn. zm.

⁵⁶ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 948/2014 z dnia 4 września 2014 r. wprowadzające prywatne przechowywanie odtłuszczonego mleka w proszku oraz ustalające z góry stawkę dopłat.

⁵⁷ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/1851 z dnia 15 października 2015 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 948/2014 w odniesieniu do okresu przechowywania objętego umową oraz wysokości dopłaty przyznawanej do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku.

Ostateczny termin składania formularzy umów określono na 30 września 2016 roku⁵⁸. ARR w 2015 r. zawarła 26 umów, które dotyczyły 592 ton OMP. Zostaną one rozliczone w 2016 r.

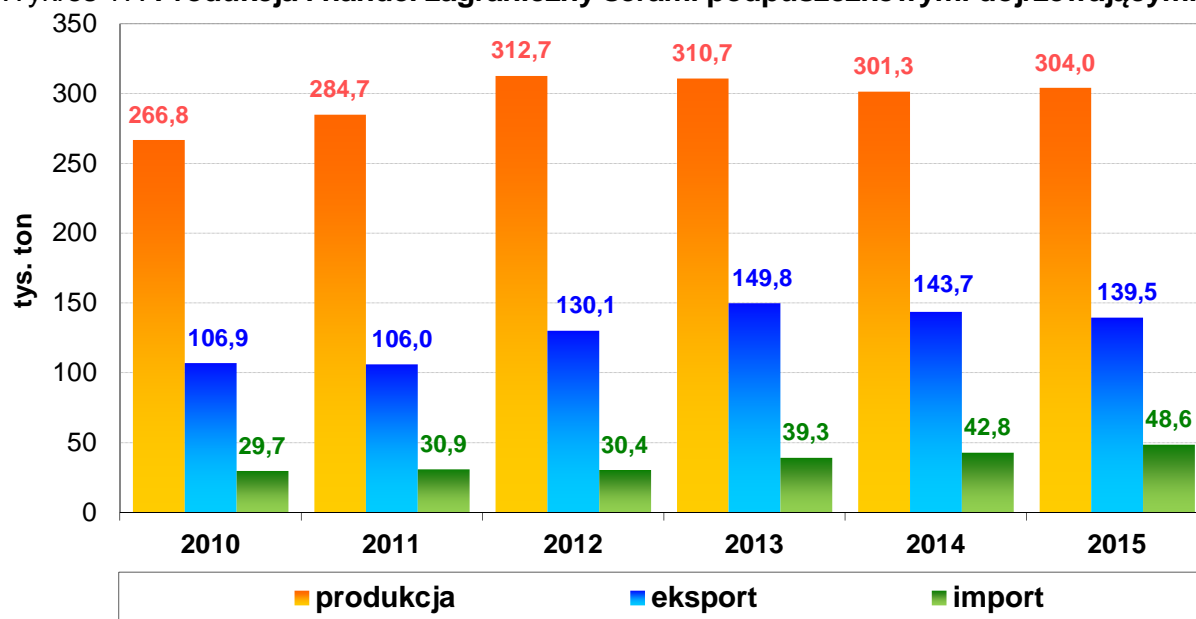
Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w całej UE zgłoszono do prywatnego przechowywania 69,4 tys. ton OMP, najwięcej w Niemczech (20,3 tys. ton), a następnie w Holandii (10,7 tys. ton) i Hiszpanii (10,5 tys. ton).

2.1.1.4. Sery

Pomimo pogorszenia koniunktury na światowym rynku mleka oraz rosyjskiego embarga krajowi producenci zwiększyli produkcję serów podpuszczkowych dojrzewających. W 2015 r. (według wstępnych danych GUS) wyprodukowano 304 tys. ton tych serów, o 3,2% więcej niż w 2014 r.

Wykres 17. **Produkcja i handel zagraniczny serami podpuszczkowymi dojrzewającymi**

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS i Ministerstwa Finansów.

W 2015 r. z kraju wywieziono 140 tys. ton serów dojrzewających, o 3% mniej niż rok wcześniej. Przy mniejszym wolumenie i niższych niż w 2014 r. cenach eksportowych przychody ze sprzedaży serów dojrzewających obniżyły się o 17% i wyniosły 413 mln EUR. W celu uzupełnienia gamy asortymentowej do Polski sprowadzono 49 tys. ton serów dojrzewających, o 15% więcej niż w 2014 r. Saldo ilościowe handlu zagranicznego serami

⁵⁸ Komisja Europejska 4-krotnie wydłużała termin składania wniosków o ww. dopłaty. Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1337/2014 okres na składanie formularzy umów został przedłużony do 28 lutego 2015 r., następnie – zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/303 – do 30 września 2015 r., następnie – zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/158 – do 28 lutego 2016 r., a następnie – zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2016/224 – do 30 września 2016 r.

podpuszczkowymi dojrzewającymi w 2015 r. pozostało dodatnie i wyniosło 91 tys. ton, ale było o 10% niższe niż w 2014 r. Saldo w ujęciu wartościowym ukształtowało się na poziomie 234 mln EUR wobec 326 mln EUR w 2014 r. (spadek o 28%).

W następstwie ograniczonych możliwości eksportu i spadku cen na rynkach zagranicznych ceny serów spadły również w kraju. W 2015 r. (dane GUS) cena zbytu sera podpuszczkowego dojrzewającego Gouda wyniosła przeciętnie 12,00 zł/kg (z VAT), a sera Edamskiego – 12,50 zł/kg (z VAT), w obu przypadkach o 19% mniej niż w 2014 r. Spadkowi uległy również ceny detaliczne serów dojrzewających i topionych. W 2015 r. były one o 6% niższe niż w poprzednim roku.

2.1.1.4.1. Dopłaty do prywatnego przechowywania serów w ramach tymczasowego nadzwyczajnego systemu pomocy

W związku z zakazem importu do Federacji Rosyjskiej produktów mlecznych z UE, spowolnieniem chińskiego importu i wysoką podażą tych produktów zarówno w Unii, jak i w głównych regionach produkcji mleka na świecie, co było powodem wystąpienia zakłóceń na rynku mleka we Wspólnocie, na mocy przepisów rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/1852 po raz drugi uruchomiono tymczasowy nadzwyczajny system dopłat do prywatnego przechowywania niektórych serów⁵⁹.

Dopłaty dotyczyły serów objętych kodem CN 0406, z wyjątkiem tych, które po okresie dojrzewania nie nadają się do dalszego przechowywania. Maksymalna ilość serów, która mogła zostać objęta dopłatami, wynosiła dla całej UE 100 000 ton, w tym 7 859 ton dla Polski. Dopłaty dotyczyły serów solidnej i właściwej jakości handlowej, które w pierwszym dniu przechowywania spełniały kryterium wieku odpowiadającego minimalnemu okresowi dojrzewania, podczas którego ser nabierał większej wartości (tj. okresowi, po którego upływie sery mogły być przeznaczone do sprzedaży).

Minimalna ilość sera, która mogła być przedmiotem dopłat, wynosiła 0,5 tony. Stawki dopłat określono w wysokości 15,57 EUR/t sera (w odniesieniu do stałych kosztów przechowywania) oraz 0,40 EUR/t na dzień (w odniesieniu do okresu przechowywania objętego umową). Okres przechowywania wynosił od 60 do 210 dni. Ostateczny termin na składanie formularzy umów określono na 15 stycznia 2016 r. Przedsiębiorcy w Polsce nie uczestniczyli w mechanizmie.

⁵⁹ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/1852 z dnia 15 października 2015 r. wprowadzające tymczasowy nadzwyczajny system dopłat do prywatnego przechowywania niektórych serów oraz ustalające z góry stawkę dopłat.

W UE do 31 grudnia 2015 r. zawarto umowy na przechowywanie 29,8 tys. ton serów. Najwięcej serów wprowadzono do prywatnych magazynów we Włoszech (12 tys. ton), a następnie w Holandii (6,9 tys. ton) i Wielkiej Brytanii (3,9 tys. ton).

* * *

Po akcesji Polski do UE mechanizmem dopłat do prywatnego przechowywania objęto w Polsce 526 ton serów, wydając ogółem na ten cel 170 tys. zł w latach 2004-2007.

2.1.1.5. Handel zagraniczny na rynku mleka i przetworów mlecznych

Przywóz

ARR administrowała dwoma przywozami preferencyjnymi i 22 kontyngentami taryfowymi. Przedsiębiorcy ubiegający się w danym roku o pozwolenia na przywóz mleka i przetworów mlecznych w ramach kontyngentów taryfowych musieli wcześniej otrzymać numer identyfikacyjny nadany przez Prezesa ARR. Numer zostaje nadany przedsiębiorcom, których siedziba znajduje się w Polsce oraz którzy są płatnikami podatku od towarów i usług (VAT) w kraju. Przedsiębiorcy musieli również przedłożyć w ARR prawidłowo wypełniony wniosek wraz z dokumentami celnymi potwierdzającymi, że w ciągu każdego z dwóch poprzednich lat kalendarzowych przywozili do UE lub z niej wywozili co najmniej 25 ton mleka i/lub przetworów mlecznych objętych rozdziałem 04 Nomenklatury Scalonej (CN).

Wywóz

Agencja weryfikowała złożone przez przedsiębiorców wnioski o pozwolenia oraz wydawała i rozliczała pozwolenia na wywóz serów o kodzie CN 0406 do Kanady (w ramach umów zawartych pomiędzy UE a Kanadą) oraz do Stanów Zjednoczonych (w ramach niektórych kontyngentów GATT⁶⁰). W odniesieniu do wywozu serów do USA zweryfikowano także dokumenty niezbędne do stwierdzenia, czy przedsiębiorca spełniał wymogi uprawniające go do ubiegania się o pozwolenie w ramach kontyngentu. Ogółem w 2015 r. ARR wydała 88 pozwoleń na wywóz bez refundacji 1 109 ton serów poza obszar celny UE, z tego: 77 pozwoleń na wywóz 286 ton serów do Kanady oraz 11 pozwoleń na wywóz 823 ton serów do Stanów Zjednoczonych. Rozliczono 84 pozwolenia (wystawione również w latach poprzednich) na wywóz 570 ton serów.

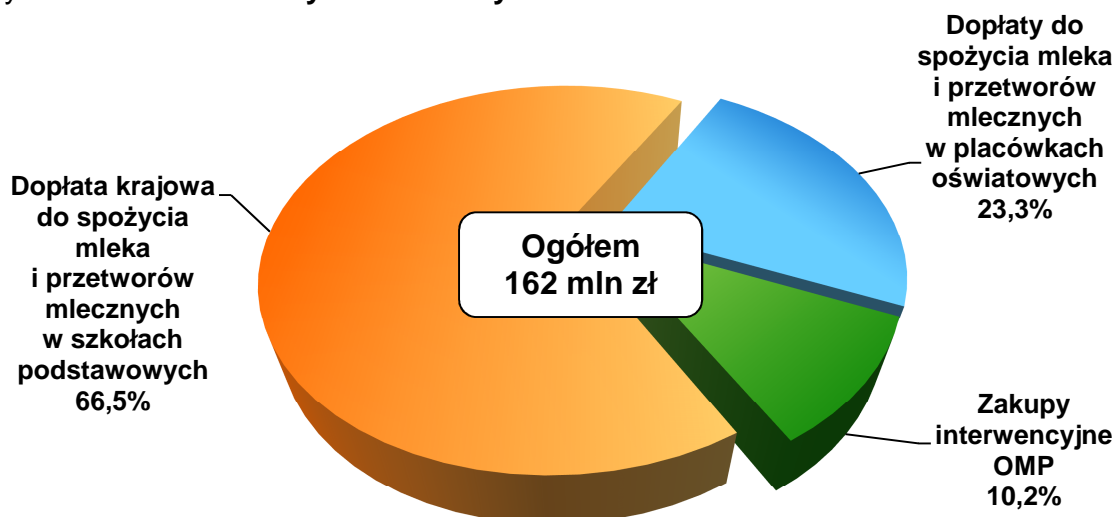
* * *

W związku z realizacją mechanizmów WPR dotyczących rynku mleka i jego przetworów, ARR w 2015 r. wypłaciła beneficjentom łącznie 161 964 tys. zł, z tego z tytułu: dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych

⁶⁰ GATT – Układ Ogólny w sprawie Taryf Celnych i Handlu.

– 107 696 tys. zł, dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych – 37 789 tys. zł, interwencyjnych zakupów odtłuszczonego mleka w proszku – 16 474 tys. zł oraz dopłat do prywatnego przechowywania masła – 5 tys. zł.

Wykres 18. **Struktura wydatków na rynku mleka w 2015 r.***

* W 2015 r. ARR wypłaciła również 5 tys. zł dopłat do prywatnego przechowywania masła.
Źródło: dane ARR.

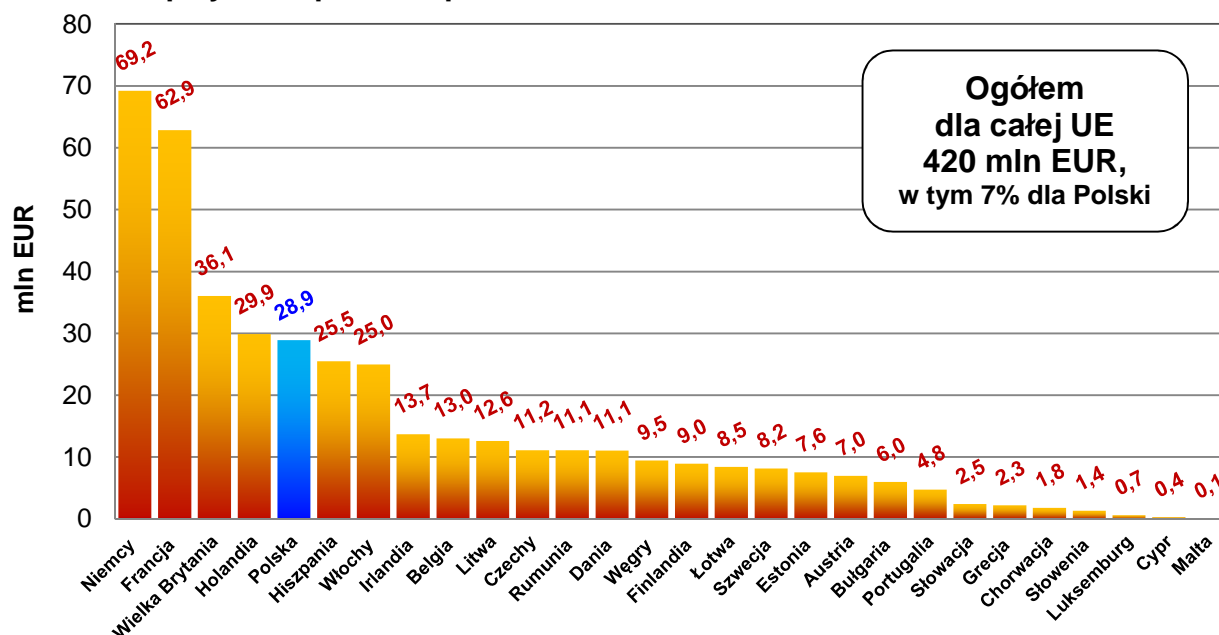
2.1.1.6. Tymczasowa nadzwyczajna pomoc dla rolników w sektorach hodowlanych

W październiku 2015 r., wobec spadku cen będącego bezpośrednią konsekwencją wprowadzonego przez Federację Rosyjską i przedłużonego przez nią zakazu przywozu niektórych unijnych produktów rolno-spożywczych oraz w związku ze skutkami suszy w odniesieniu do upraw paszowych, Komisja Europejska – zgodnie z rozporządzeniem delegowanym (UE) 2015/1853 – uruchomiła tymczasową nadzwyczajną pomoc dla rolników w sektorach hodowlanych (wołowiny i cielęciny, mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny, mięsa baraniego i koziego)⁶¹.

Państwa członkowskie otrzymały pomoc w formie jednorazowej puli środków finansowych. Dla całej UE przeznaczono na ten cel 420 000 tys. EUR, w tym dla Polski – 28 946 973 EUR. Zapisy rozporządzenia przewidywały także możliwość przyznania dodatkowego finansowania ze środków krajowych do maksymalnej wartości równej 100% kwoty przyznanej danemu krajowi ze środków UE. Polska skorzystała z tego rozwiązania.

⁶¹ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/1853 z dnia 15 października 2015 r. ustanawiające tymczasową nadzwyczajną pomoc dla rolników w sektorach hodowlanych.

Wykres 19. Tymczasowa nadzwyczajna pomoc dla rolników w sektorach hodowlanych przyznana przez KE państwom członkowskim w 2015 r.

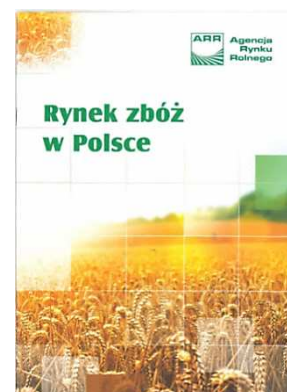

Źródło: opracowanie ARR na podstawie rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/1853.

Wobec tego, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2016 r.⁶², wsparciem w Polsce objęto sektor mleka i wieprzowiny. Płatności w kwocie 245 748 tys. zł (po 122 874 tys. zł na wsparcie każdego z tych sektorów) zostaną zrealizowane do 30 czerwca 2016 r. i w 50% pochodzić będą z budżetu UE, a w 50% – z budżetu krajowego⁶³.

2.1.2. Rynek zbóż

Krajowe zbiory zbóż w 2015 r. zostały ocenione przez GUS na 28 mln ton. Były one o 3,9 mln ton (o 12%) mniejsze od bardzo dobrych zbiorów z 2014 r. i o 2% mniejsze od średniej z lat 2010-2014. Do obniżenia produkcji przyczyniła się przede wszystkim susza w okresie letnim, która skutkowałą spadkiem plonów wszystkich rodzajów zbóż. Średni plon zbóż ogółem wyniósł 3,73 t/ha i w porównaniu z uzyskanym w 2014 r. był o 13% mniejszy. W efekcie zbiory były większe jedynie w przypadku pszenżyta, gdyż większa powierzchnia zasiewów (o 16%) zrekompensowała spadek plonów tego zboża.

⁶² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2016 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem tymczasowej nadzwyczajnej pomocy dla rolników w sektorach hodowlanych (Dz. U. poz. 141).

⁶³ Tymczasowa nadzwyczajna pomoc w sektorze mleka i przetworów mlecznych oraz w sektorze wieprzowiny zostanie rozliczona po kursie przeliczeniowym z 30 września 2015 r. (4,2448 PLN/EUR).

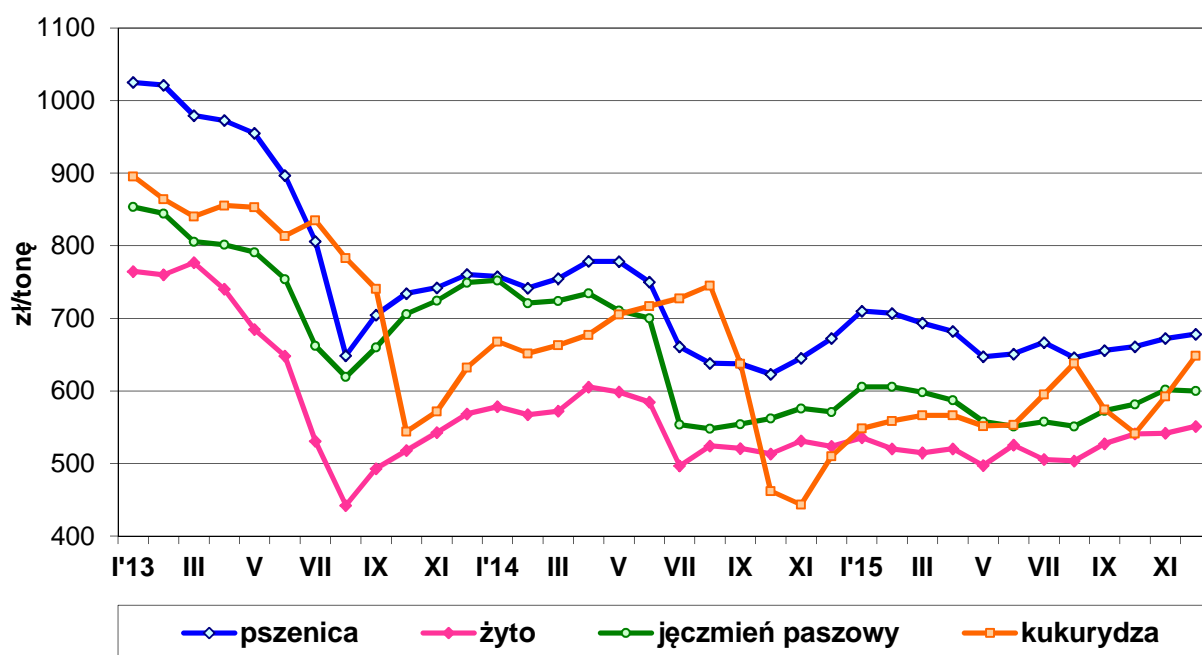
Zbiory pszenicy wyniosły 11 mln ton (spadek o 6%). Zbiory kukurydzy uprawianej na ziarno GUS oszacował na 3,2 mln ton, o 29% poniżej zbiorów z 2014 r.

W 2015 r. do skupu trafiło 12 mln ton zbóż ogółem (łącznie z gryką i prosem)⁶⁴, o 3% mniej niż rok wcześniej. Zmniejszeniu uległ skup żyta (o 20%), pszenicy (o 0,5%), owsa z mieszankami (o 2%) i kukurydzy (o 16%). Wzrost skupu odnotowano w przypadku jęczmienia (o 8%) oraz pszenżyta (o 22%).

Zbiory zbóż na świecie w sezonie 2014/2015 i 2015/2016 były bardzo duże i wyniosły po ok. 2 mld ton⁶⁵. W efekcie w 2015 r. u liczących się światowych eksporterów ziarna odnotowano spadek cen zbóż. Na giełdzie w USA cena pszenicy SRW, Nr 2 średnio w roku ukształtowała się na poziomie 206 EUR/t, o 16% niższym niż w roku poprzednim.

Ceny zbóż uległy obniżeniu również w UE. W 2015 r. na rynku unijnym za pszenicę konsumpcyjną w skupie przeciętnie płacono 172 EUR/t (o 2% mniej niż rok wcześniej), za kukurydzę 156 EUR/t (o 2% mniej), a za jęczmień paszowy 155 EUR/t (o 1% mniej). Ceny zbóż w Polsce były niższe od średniej w UE i niższe niż u głównych unijnych eksporterów (Niemcy i Francja).

Wykres 20. Ceny skupu zbóż w kraju

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W Polsce w pierwszej połowie 2015 r. duża podaż zbóż, pomimo znacznego eksportu, utrzymywała ceny na poziomie niższym niż przed rokiem. W drugiej połowie roku spadek

⁶⁴ Dane GUS.

⁶⁵ United States Department of Agriculture, Grain: World Markets and Trade, marzec 2016 r.

krajowych zbiorów przyczynił się m.in. do wzrostu cen zbóż. Średnio w 2015 r. krajowe zboża podstawowe z mieszkankami były o 2,5% tańsze niż przed rokiem. Podrożała natomiast kukurydza, której zbiory były znacznie niższe niż w 2014 r. Przeciętna cena skupu pszenicy w Polsce (według GUS) wynosiła 668 zł/t, a jęczmienia 610 zł/t. W porównaniu z poprzednim rokiem zboża te były tańsze odpowiednio o 2,2% i 2,6%. Za żyto średnio w kraju płacono 514 zł/t, o 3,6% mniej niż rok wcześniej. Cena kukurydzy wzrosła o 4,5%, do 566 zł/t.

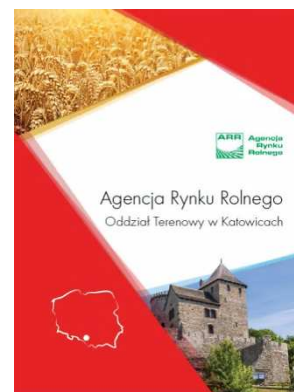
Konkurencyjne ceny i dobra jakość ziarna stymulowały eksport zbóż z Polski. W 2015 r. z kraju wyeksportowano 6,1 mln ton ziarna zbóż (w tym blisko 4 mln ton pszenicy, 0,5 mln ton żyta, 0,7 mln ton kukurydzy i 0,2 mln ton jęczmienia), o 11% więcej niż w 2014 r. W tym czasie wolumen eksportu produktów pierwotnego przetwórstwa i wysokoprzetworzonych zwiększył się odpowiednio o 5,5% i 10%. Wartość uzyskana z eksportu ziarna zbóż i przetworów zbożowych była rekordowa i osiągnęła poziom 2,7 mld EUR, o 14,5% wyższy niż w 2014 r.

Krajowa podaż zbóż była uzupełniana ziarnem importowanym. W 2015 r. do kraju przywieziono ok. 1 mln ton ziarna zbóż, o 16% mniej niż rok wcześniej. Dominowała pszenica z udziałem 46%. Kukurydza stanowiła 37% importu ziarna, a jęczmień – 11%. Wolumen importu produktów pierwotnego przetwórstwa był o 15% większy niż w 2014 r., a wysokoprzetworzonych – o 3% większy. Wartość importu ziarna zbóż i przetworów zbożowych zwiększyła się o 0,6% i wyniosła 0,9 mld EUR.

W 2015 r. dodatnie saldo handlu zagranicznego ziarnem zbóż i produktami wysokoprzetworzonymi nadal się zwiększało. W obu przypadkach było o 24% wyższe niż w 2014 r. i wyniosło odpowiednio 877 mln EUR oraz 938 mln EUR. Ujemne saldo w handlu produktami pierwotnego przetwórstwa uległo dalszemu pogłębieniu do 32,2 mln EUR wobec 14,6 mln EUR w 2014 r. Łączne saldo handlu zagranicznego sektora zbożowego w 2015 r. ukształtowało się na poziomie blisko 1,8 mld EUR wobec 1,4 mld EUR w poprzednim roku.

2.1.2.1. Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż

Celem mechanizmu WPR „Interwencyjny zakup i sprzedaż zbóż” jest stabilizacja rynku poprzez skup nadwyżek rynkowych oraz sprzedaż zbóż zgromadzonych w magazynach interwencyjnych. W 2015 r. obowiązywały zasady zakupu interwencyjnego zbóż zgodne z rozporządzeniami: Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)

nr 1308/2013⁶⁶, Rady (UE) nr 1370/2013⁶⁷ i Komisji (UE) nr 1272/2009⁶⁸.

Interwencja publiczna była dostępna od 1 listopada do 31 maja następnego roku. W okresie możliwości prowadzenia zakupu interwencja publiczna była otwarta dla pszenicy zwyczajnej, a jeżeli wymagałaby tego sytuacja na rynku zbóż, mogła zostać otwarta przez Komisję Europejską również dla pszenicy durum, jęczmienia i kukurydzy.

Interwencyjny zakup pszenicy zwyczajnej mógł odbywać się w ramach ograniczenia ilościowego wynoszącego 3 mln ton w roku gospodarczym, ustalonego przez KE dla wszystkich krajów członkowskich UE. W ramach tego ograniczenia zakup pszenicy zwyczajnej mógł być dokonywany po cenie interwencyjnej (równej progowi referencyjnemu), wynoszącej 101,31 EUR/t. Dla pozostałych zbóż (pszenica durum, kukurydza, jęczmień) ograniczenie ilościowe zakupów interwencyjnych ustalono na poziomie zerowym. Gdyby wymagała tego sytuacja rynkowa (w szczególności zmiana cen rynkowych), KE mogła podjąć decyzję o kontynuowaniu interwencji powyżej ograniczenia ilościowego w przypadku pszenicy zwyczajnej w ramach procedury przetargowej. W ramach tej procedury cena zakupu pszenicy (nie wyższa niż cena interwencyjna) mogła być określana w ofertach przetargowych i musiała być zaakceptowana przez KE po każdym przetargu.

W 2015 r. ARR była przygotowana do prowadzenia zakupu interwencyjnego pszenicy zarówno ze zbiorów w 2014 r. (w okresie styczeń-maj 2015 r.), jak i ze zbiorów w 2015 r. (w okresie listopad-grudzień 2015 r.). Z uwagi na sytuację rynkową (poziom ceny rynkowej pszenicy przekraczał poziom ceny interwencyjnej) przedsiębiorcy w ww. okresach 2015 r. nie oferowali pszenicy do sprzedaży na zapasy interwencyjne UE.

W sezonie gospodarczym 2014/2015 i 2015/2016 maksymalne stawki (netto) za świadczenie usług przechowalniczych wynosiły: 1,64 EUR/t za przyjęcie zbóż, 0,05 EUR/tonodobę za przechowywanie oraz 1,64 EUR/t za wydanie.

Zainteresowane przedsiębiorstwa posiadające magazyny do przechowywania zbóż mogły składać oferty na świadczenie usług przechowalniczych na rzecz ARR. W sezonie gospodarczym 2014/2015 przedsiębiorstwa przechowalnicze złożyły w Agencji 19 ofert na

⁶⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

⁶⁷ Rozporządzenie Rady (UE) nr 1370/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. określające środki dotyczące ustalania niektórych dopłat i refundacji związanych ze wspólną organizacją rynków produktów rolnych.

⁶⁸ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1272/2009 z dnia 11 grudnia 2009 r. ustanawiające wspólne szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zakupu i sprzedaży produktów rolnych w ramach interwencji publicznej, z późn. zm.

świadczenie usług przechowalniczych w 19 magazynach o łącznej pojemności magazynowej 122,4 tys. ton zbóż ze zbiorów w 2014 r.

Tabela 2. Oferty na świadczenie usług przechowalniczych złożone w 2015 r. wg OT ARR

Lp.	OT ARR	Sezon gospodarczy 2014/2015 (wg stanu na 30 czerwca 2015 r.)		Sezon gospodarczy 2015/2016 (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.)	
		Liczba ofert/magazynów	Oferowana pojemność pomieszczeń magazynowych (tony)	Liczba ofert/magazynów	Oferowana pojemność pomieszczeń magazynowych (tony)
1.	Białystok	1	5 470	1	5 470
2.	Bydgoszcz	3	23 600	3	21 600
3.	Gorzów Wlkp.	2	12 250	2	12 250
4.	Lublin	2	10 057	3	15 057
5.	Olsztyn	2	21 176	2	21 176
6.	Opole	2	10 450	1	5 200
7.	Poznań	2	10 300	2	10 340
8.	Rzeszów	-	-	1	5 050
9.	Szczecin	2	12 600	1	6 400
10.	Warszawa	1	5 250	1	5 250
11.	Wrocław	2	11 250	-	-
Ogółem		19	122 403	17	107 793

W październiku 2015 r. przedsiębiorcy rozpoczęli składanie w OT ARR ofert na świadczenie usług przechowalniczych pod zakup zbóż na zapasy interwencyjne w sezonie gospodarczym 2015/2016. Do 31 grudnia 2015 r. do Agencji wpłynęło 17 ofert na świadczenie usług przechowalniczych w 17 magazynach o łącznej pojemności 107,8 tys. ton zbóż ze zbiorów w 2015 r. OT ARR nie zawarły umów na świadczenie usług przechowalniczych, jednak przedsiębiorstwa współpracujące od lat z Agencją deklarowały gotowość do świadczenia usług w tym zakresie na rzecz ARR, jeśli zaistnieje taka potrzeba.

Magazyny, aby mogło być w nich przechowywane zboże stanowiące zapasy interwencyjne, musiały spełniać wymogi/kryteria określone w rozporządzeniu wykonawczym Komisji (UE) nr 908/2014⁶⁹, obowiązującym od sezonu 2014/2015, tj. od 1 lipca 2014 r. Zgodnie z rozporządzeniem Komisji (UE) nr 1272/2009 każde miejsce przechowywania powinno:

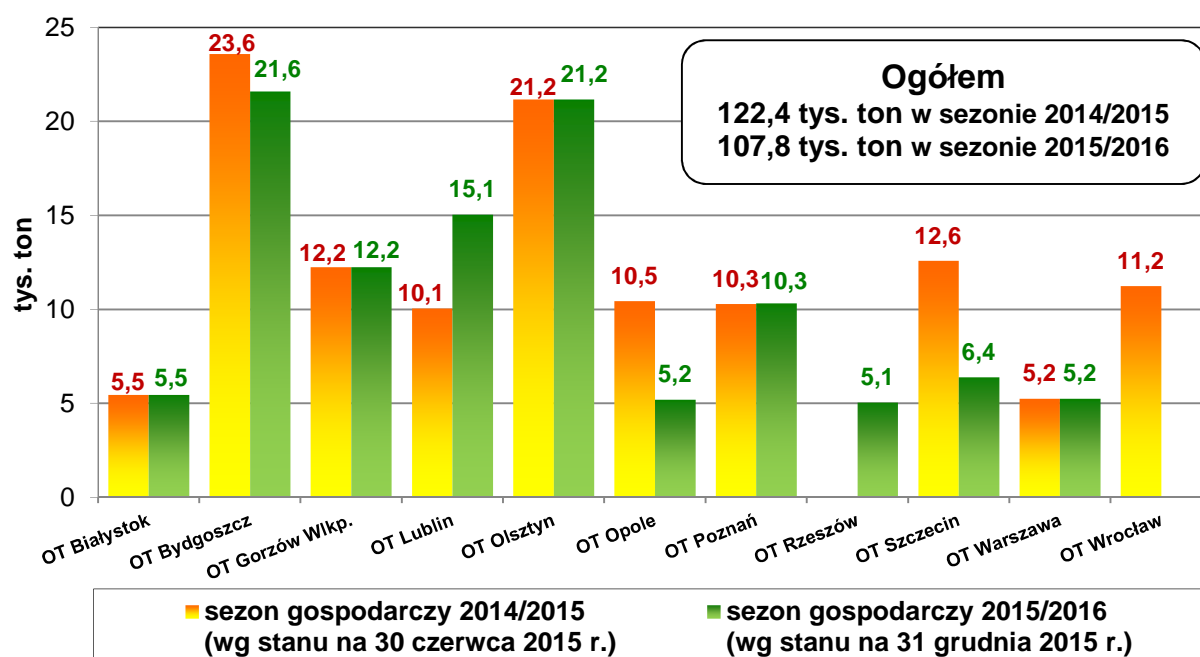
- posiadać dostęp do zaplecza technicznego do przejmowania zbóż oraz niezbędne wyposażenie do przechowywania i utrzymania zbóż w dobrym stanie,
- mieć możliwość wydania zbóż w celu dotrzymania terminu umownego,

⁶⁹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 908/2014 z dnia 6 sierpnia 2014 r. ustanawiające zasady dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, przepisów dotyczących kontroli, zabezpieczeń i przejrzystości, z późn. zm.

- dysponować możliwością przechowywania co najmniej 5 tys. ton zbóż w okresie prowadzenia zakupów interwencyjnych (w przypadku gdy magazyn nie posiada dostępu do rzeki, morza lub połączenia kolejowego).

Informacje na temat miejsc przechowywania były przez Agencję w 2015 r. aktualizowane i przekazywane do Komisji Europejskiej, a następnie udostępniane przez KE innym państwom członkowskim UE.

Wykres 21. **Pojemność pomieszczeń magazynowych oferowana przez przedsiębiorców pod zakup zbóż na zapasy interwencyjne**

Źródło: dane ARR.

W 2015 r. ARR nie przechowywała zbóż stanowiących zapasy interwencyjne UE.

Po akcesji Polski do UE Agencja Rynku Rolnego, w ramach działań interwencyjnych prowadzonych w latach 2004-2006 i 2009-2010, zakupiła ogółem 2 136,6 tys. ton zbóż, z tego: 1 297,2 tys. ton pszenicy (60,7%), 586,5 tys. ton jęczmienia (27,5%) i 252,9 tys. ton kukurydzy (11,8%). Łączne wydatki poniesione przez Agencję na zakup, przechowywanie i transport zbóż wyniosły 1,1 mld zł.

2.1.2.2. Handel zagraniczny na rynku zbóż

W 2015 r. ARR administrowała przywozem spoza Unii Europejskiej towarów objętych wspólną organizacją rynku zbóż oraz ich wywozem poza obszar celny UE. Działania Agencji polegały na weryfikowaniu wniosków o pozwolenia na przywóz i wywóz złożonych przez przedsiębiorców oraz na wydawaniu i rozliczaniu tych pozwoleń.

Przywóz

Agencja wydała 345 pozwoleń i 2 wyciągi na przywóz bez preferencji 225 tys. ton zbóż i przetworów zbożowych (głównie: ziarna kukurydzy, sorgo, pszenicy oraz skrobi). Przywozu dokonywano przede wszystkim z: Rosji, Ukrainy, Argentyny oraz Stanów Zjednoczonych.

Na rynku zbóż ARR administrowała jednym przywozem preferencyjnym i 9 przywozowymi kontyngentami taryfowymi, w tym otwartymi w kwietniu 2014 r. przez Komisję Europejską 3 kontyngentami taryfowymi na przywóz z Ukrainy 950 tys. ton pszenicy zwyczajnej, 250 tys. ton jęczmienia oraz 400 tys. ton kukurydzy (po zerowej stawce celnej), które obowiązywały do 31 grudnia 2015 roku⁷⁰. Okresy obowiązywania ww. kontyngentów zostały przedłużone na kolejne lata. Od 2016 r. ilości produktów objęte kontyngentami przywozowymi z Ukrainy będą zwiększane dla każdego następnego okresu obowiązywania kontyngentów. W 2015 r. ARR wydała w ramach kontyngentów taryfowych 3 pozwolenia na przywóz 11,9 tys. ton zbóż z Ukrainy. Rozliczono 238 pozwoleń i 2 wyciągi (łącznie z wydanymi w poprzednich latach).

Wywóz

ARR wydała na rynku zbóż 207 pozwoleń i 2 wyciągi z pozwoleń na wywóz bez refundacji 1 948,3 tys. ton produktów, z tego: 121 pozwoleń na 2,1 tys. ton mąki pszennej, 75 pozwoleń i 2 wyciągi na 1 910,2 tys. ton pszenicy, 8 pozwoleń na 9,4 tys. ton kukurydzy, 4 pozwolenia na 1,6 tys. ton jęczmienia i jedno pozwolenie na 25 tys. ton żyta. Głównymi kierunkami wywozu ziarna zbóż były: Białoruś, Stany Zjednoczone, Algieria, Islandia, Maroko, Arabia Saudyjska, Izrael i Ukraina. Mąkę pszenną eksportowano wyłącznie do Stanów Zjednoczonych. Agencja rozliczyła 209 pozwoleń i 2 wyciągi na wywóz bez refundacji zbóż i produktów zbożowych poza obszar celny UE (łącznie z wydanymi w poprzednich latach).

Ogółem w 2015 r. ARR wydała na rynku zbóż 555 pozwoleń i 4 wyciągi z pozwoleń na przywóz i wywóz, natomiast rozliczyła 447 pozwoleń oraz 4 wyciągi.

2.1.2.3. Handel zagraniczny na rynku ryżu

W 2015 r. ARR administrowała przywozem ryżu spoza Unii Europejskiej i jego wywozem poza obszar celny Wspólnoty. Działania Agencji polegały na weryfikowaniu wniosków o pozwolenia na przywóz i wywóz złożonych przez przedsiębiorców oraz na wydawaniu i rozliczaniu tych pozwoleń.

⁷⁰ Oprócz rynku zbóż KE otworzyła ww. kontyngenty taryfowe na rynkach: drobiu, jaj i albumin (4 kontyngenty), mleka i przetworów mlecznych (3), wieprzowiny (2) oraz wołowiny i cielęciny (1).

Przywóz

Agencja wydała 418 pozwoleń na przywóz bez preferencji 90,2 tys. ton ryżu. W ramach przywozu bez preferencji ryż był importowany głównie z: Kambodży, Birmy, Indii, Tajlandii, Gujany, Pakistanu, Wietnamu oraz Stanów Zjednoczonych.

Administrowała także 22 kontyngentami taryfowymi oraz jednym przywozem w ramach preferencji. Wydała 27 pozwoleń na przywóz preferencyjny po obniżonych stawkach celnych 5,8 tys. ton ryżu oraz 37 pozwoleń w ramach kontyngentów taryfowych na przywóz 1,6 tys. ton ryżu. W ramach kontyngentów ryż był importowany przede wszystkim z: Wietnamu, Tajlandii, Pakistanu, Brazylii, Stanów Zjednoczonych oraz Indii.

Ogółem w 2015 r. Agencja wydała 482 pozwolenia na przywóz ryżu, natomiast rozliczyła 471 pozwoleń i 2 wyciągi z pozwoleń.

Wywóz

ARR wydała 140 pozwoleń na wywóz bez refundacji 1,3 tys. ton ryżu. Rozliczono 113 pozwoleń na wywóz 0,9 tys. ton ryżu. Ryż eksportowano głównie do Norwegii i Islandii.

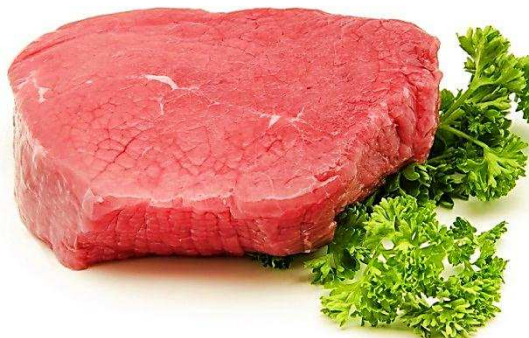
Łącznie w 2015 r. Agencja wydała na rynku ryżu 622 pozwolenia na przywóz i wywóz, natomiast rozliczyła 584 pozwolenia i 2 wyciągi z pozwoleń (wyciągi wydane w poprzednich latach).

2.1.3. Rynek mięsa czerwonego

2.1.3.1. Wieprzowina

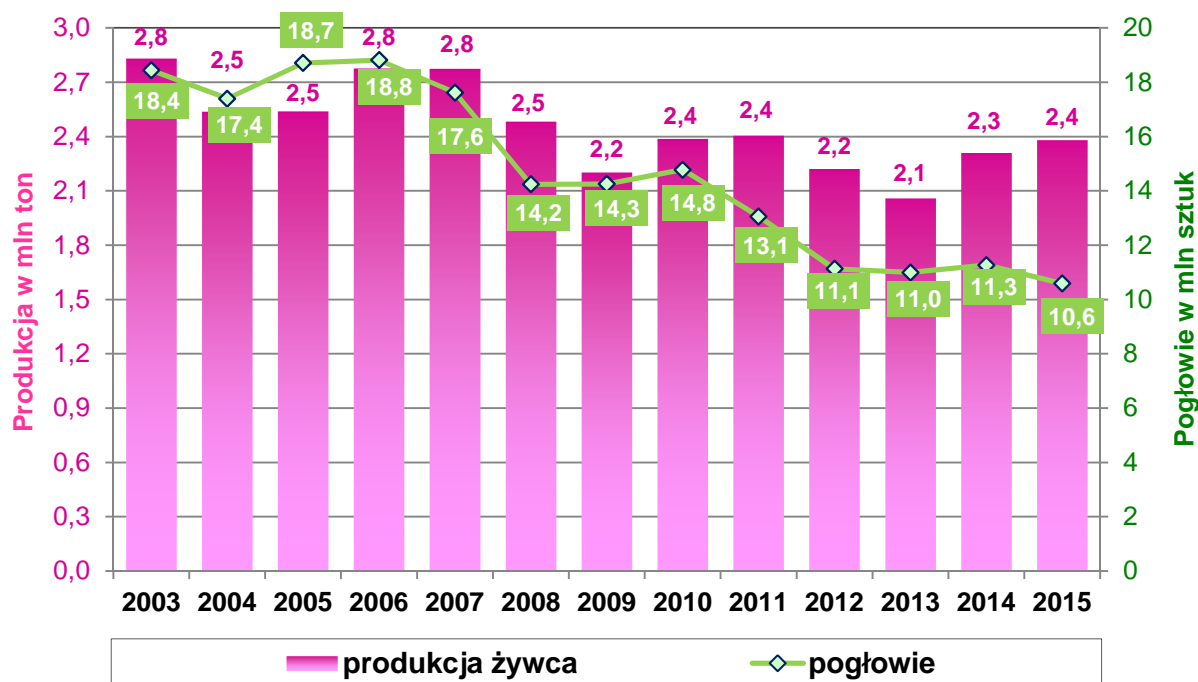
Niski poziom opłacalności produkcji trzody chlewnej utrzymujący się w latach 2014-2015⁷¹ doprowadził do zmniejszenia krajowego pogłowia trzody chlewnej w 2015 r. W grudniu 2015 r.

w Polsce pogłowie trzody chlewnej ukształtowało się na poziomie 10,6 mln sztuk świń, o 6% niższym niż rok wcześniej. Najbardziej spadła liczba loch (o 15%), zwłaszcza loch prośnych (o 16%). Populacja prosiąt zmalała o 9%, warchlaków – o 6%, a tuczników – o 2%⁷².

⁷¹ W 2015 r. średnia relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia wyniosła 6,1:1, a w 2014 r. – 6,2:1 („Biuletyn Statystyczny” nr 12/2015, GUS, styczeń 2016 r.).

⁷² Opracowanie sygnałne „Pogłowie świń według stanu w grudniu 2015 roku”, GUS, 26 stycznia 2016 r.

Wykres 22. **Produkcja żywca wieprzowego i pogłowie* trzody chlewnej w Polsce**

* Pogłowie – stan na koniec roku.

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS, 2015 r. – szacunek IERiGŻ – PIB.

Ze względu na relatywnie długi cykl produkcyjny trzody chlewnej krajowa produkcja żywca wieprzowego w 2015 r. była o 2% większa niż w 2014 r. i wyniosła niecałe 2,4 mln ton (ponad 1,8 mln ton mpc.⁷³)⁷⁴. W 2015 r. w Polsce skupiono 2 250 tys. ton żywca wieprzowego, o 2% więcej niż w 2014 r. Wzrost produkcji wieprzowiny w UE, w tym w Polsce, skutkował spadkiem cen skupu trzody chlewnej. W 2015 r. za 1 kg żywca wieprzowego dostawcy w skupie otrzymywali przeciętnie 4,30 zł wobec 4,82 zł w 2014 r., tj. o 11% mniej⁷⁵.

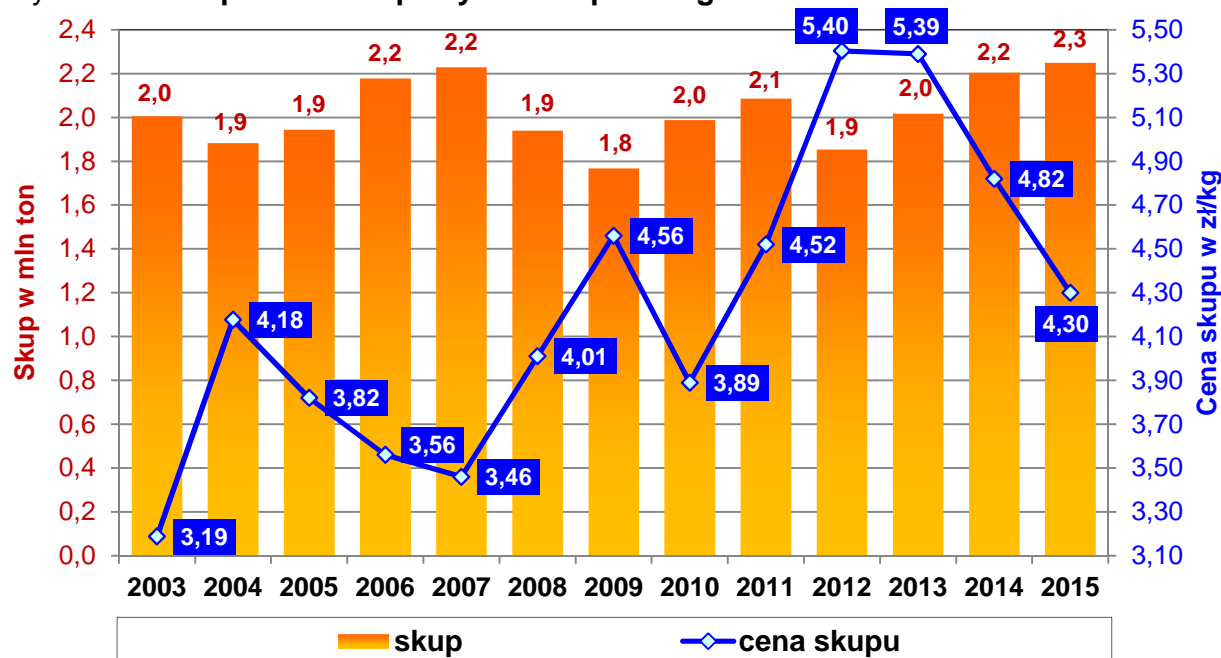
Zgodnie z danymi Komisji Europejskiej żywiec wieprzowy klasy E kupowano w Polsce w 2015 r. średnio po 136,97 EUR/100 kg masy poubojowej schłodzonej. Cena ta była o 2% niższa niż przeciętnie w UE i o 4% niższa niż w Niemczech, ale o 2% wyższa niż we Francji, o 5% wyższa niż w Danii oraz o 12% wyższa niż w Belgii i Holandii. W porównaniu z 2014 r. przeciętna unijna cena wieprzowiny klasy E obniżyła się o 11% – do 139,58 EUR/100 kg. W Belgii i Holandii średnie ceny tej klasy żywca wynosiły odpowiednio 121,77 EUR/100 kg i 121,83 EUR/100 kg (odpowiednio o 13% i 12% mniej niż w 2014 r.).

⁷³ Mpc. – masa poubojowa ciepła.

⁷⁴ Dane nieostateczne GUS.

⁷⁵ Dane GUS.

Wykres 23. Skup i cena skupu żywca wieprzowego w Polsce

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W 2015 r. eksport z Polski asortymentu wieprzowego (w ekwiwalencie tusz⁷⁶) osiągnął poziom 647 tys. ton⁷⁷, o 4% wyższy niż w 2014 r. Wywóz mięsa wzrósł o 5% (do 388 tys. ton), a przetworów – o 6% (do 185 tys. ton), natomiast wywóz żywca zmalał o 53% (do 3 tys. ton), a tłuszczów – o 4% (do 71 tys. ton). Wartość eksportu produktów wieprzowych z Polski osiągnęła poziom 1 238 mln EUR i była o 1% większa od notowanej w roku poprzednim.

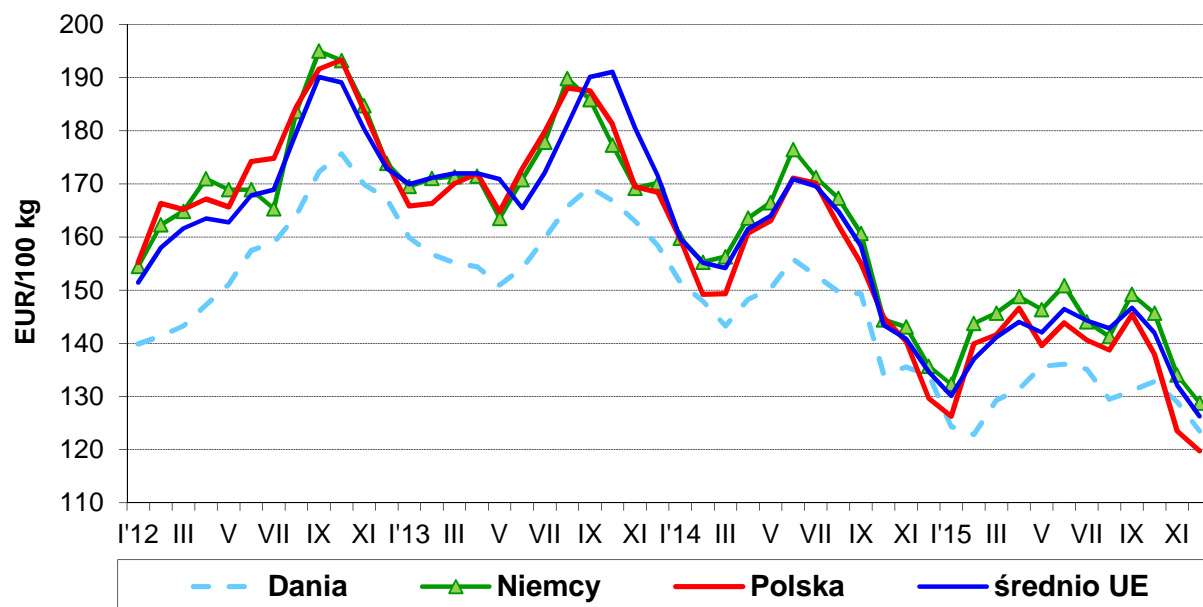
Import produktów wieprzowych do Polski w 2015 r. wyniósł 829 tys. ton i był o 1% większy niż w 2014 r. Przywóz mięsa wzrósł o 7% (do 657 tys. ton), a przetworów – o 4% (do 13 tys. ton). Żywca przywieziono 5,3 mln sztuk, o 3% mniej niż w 2014 r. W 2015 r. w porównaniu z rokiem poprzednim przywieziono jednak ponad dwa razy mniej tuczników, a więcej prosiąt i warchlaków, w efekcie import żywca wieprzowego w ekwiwalencie tusz zmalał o 16% (do 153 tys. ton). Przywóz tłuszczów zmniejszył się o 43% (do 6 tys. ton). Łączna wartość zaimportowanych produktów wieprzowych wyniosła 1 485 mln EUR, o 10% mniej niż rok wcześniej.

Ujemne saldo polskiego handlu zagranicznego wieprzowiną ukształtowało się w 2015 r. na poziomie 182 tys. ton wobec 197 tys. ton w 2014 r. oraz odpowiednio 247 mln EUR wobec 416 mln EUR.

⁷⁶ Pojęcie „ekwiwalent tusz” jest odpowiednikiem terminu „ekwiwalent mięsa”.

⁷⁷ Wyniki polskiego handlu zagranicznym asortymentem wieprzowym dotyczą świń gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0103, 0203, 0209 oraz 1601, 1602 i 0210. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Ekwiwalent tusz został obliczony przez analityków ARR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Wykres 24. **Ceny rynkowe wieprzowiny klasy E w UE wg wagi poubojowej schłodzonej**

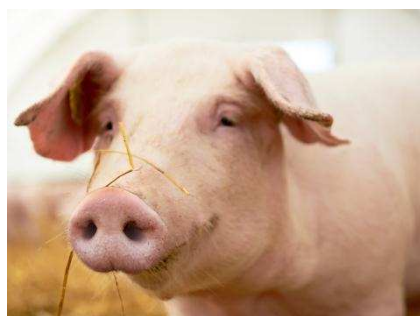

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych Komisji Europejskiej.

W następstwie wzrostu podaży krajowej ceny detaliczne mięsa wieprzowego w 2015 r. były o 6% niższe niż w roku 2014⁷⁸.

W 2015 r. spożycie mięsa wieprzowego w Polsce wzrosło do 41,7 kg na 1 mieszkańca⁷⁹, z 39,1 kg w 2014 r. Krajowe spożycie mięsa wieprzowego ukształtowało się więc na wysokim poziomie z lat 2006-2011, kiedy wynosiło od 41 kg do 44 kg⁸⁰.

2.1.3.1.1. Dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny

W związku z trudną sytuacją na rynku wieprzowiny (utrzymywaniem się średnich cen rynkowych notowanych w Unii Europejskiej poniżej progu referencyjnego przez ponad 18 kolejnych tygodni), zagrażającą stabilności finansowej wielu gospodarstw, Komisja Europejska – chcąc przywrócić równowagę rynkową i wzrost cen – uruchomiła mechanizm dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny⁸¹.

Dopłatami mogły być objęte półtusze wieprzowe oraz elementy pochodzące z ich rozbioru (zarówno z kością, jak i bez kości), a okres ich przechowywania mógł wynosić 90, 120

⁷⁸ „Biuletyn Statystyczny” nr 12/2015, GUS, styczeń 2016 r.

⁷⁹ Szacunek IERiGŻ – PIB („Rynek mięsa. Stan i perspektywy” nr 50, maj 2016 r., IERiGŻ – PIB, ARR, MRiRW).

⁸⁰ Dane GUS.

⁸¹ Na podstawie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/360 z dnia 5 marca 2015 r. wprowadzającego prywatne przechowywanie wieprzowiny oraz ustalającego z góry stawkę dopłat.

lub 150 dni. W zależności od asortymentu stawki dopłat dla poszczególnych okresów wynosiły odpowiednio 210-281 EUR/t, 221-293 EUR/t i 233-305 EUR/t.

Tabela 3. Umowy zawarte w 2015 r. w zakresie dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny

Lp.	Kod CN	Asortyment	Liczba zawartych umów	Ilości objęte umowami (tony)
1.	ex 0 203 11 10	Póltusze	1	150
2.	ex 0 203 12 11	Szynki	4	1 760
3.	ex 0 203 12 19	Łopatki	3	700
4.	ex 0 203 19 55	Elementy bez kości	38	4 324
5.	ex 0 203 19 15	Boczek cały lub cięty wzdłuż	9	683
6.	ex 0 203 19 55	Boczek cały lub cięty wzdłuż bez skóry i żeber	1	60
Ogółem			56	7 677

Wnioski o zawarcie umowy przedsiębiorcy składali w ARR od 9 marca do 8 maja 2015 roku⁸². Na ich podstawie zawarto z 15 przedsiębiorcami 56 umów na dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny. W ramach rozliczenia 55 umów⁸³ przyznano dopłaty w kwocie 8 312 tys. zł do 7 361 ton wieprzowiny.

Tabela 4. Realizacja dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny w 2015 r. w podziale na rodzaje produktów

Lp.	Kod CN	Asortyment	Kwota przyznanych dopłat (tys. zł)	Ilości objęte dopłatami (tony)
1.	ex 0 203 11 10	Póltusze	149	150
2.	ex 0 203 12 11	Szynki	1 981	1 758
3.	ex 0 203 12 19	Łopatki	442	398
4.	ex 0 203 19 55	Elementy bez kości	5 098	4 315
5.	ex 0 203 19 15	Boczek cały lub cięty wzdłuż	586	680
6.	ex 0 203 19 55	Boczek cały lub cięty wzdłuż bez skóry i żeber	56	60
Ogółem			8 312	7 361

W 2015 r. wypłacono 7 403 tys. zł do przechowywania 6 622 ton wieprzowiny. Kwota 909 tys. zł, obejmująca 738 ton wieprzowiny, została wypłacona w styczniu 2016 r.

Od akcesji Polski do UE do końca grudnia 2015 r. mechanizmem dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny w Polsce objęto 22,3 tys. ton mięsa, wydając na ten cel ogółem 31,6 mln zł w 2008 r., 2011 r. i 2015 r.

⁸² Na podstawie rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 2015/725 z dnia 5 maja 2015 r. ustanawiającego ostateczny termin składania wniosków o przyznanie dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny na mocy rozporządzenia wykonawczego (UE) 2015/360.

⁸³ Jedna umowa, obejmująca 300 ton wieprzowiny, nie została przez przedsiębiorcę zrealizowana.

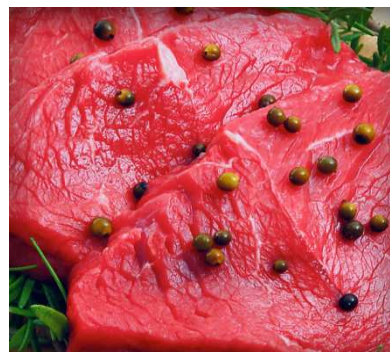
2.1.3.1.2. Handel zagraniczny na rynku wieprzowiny

Przywóz

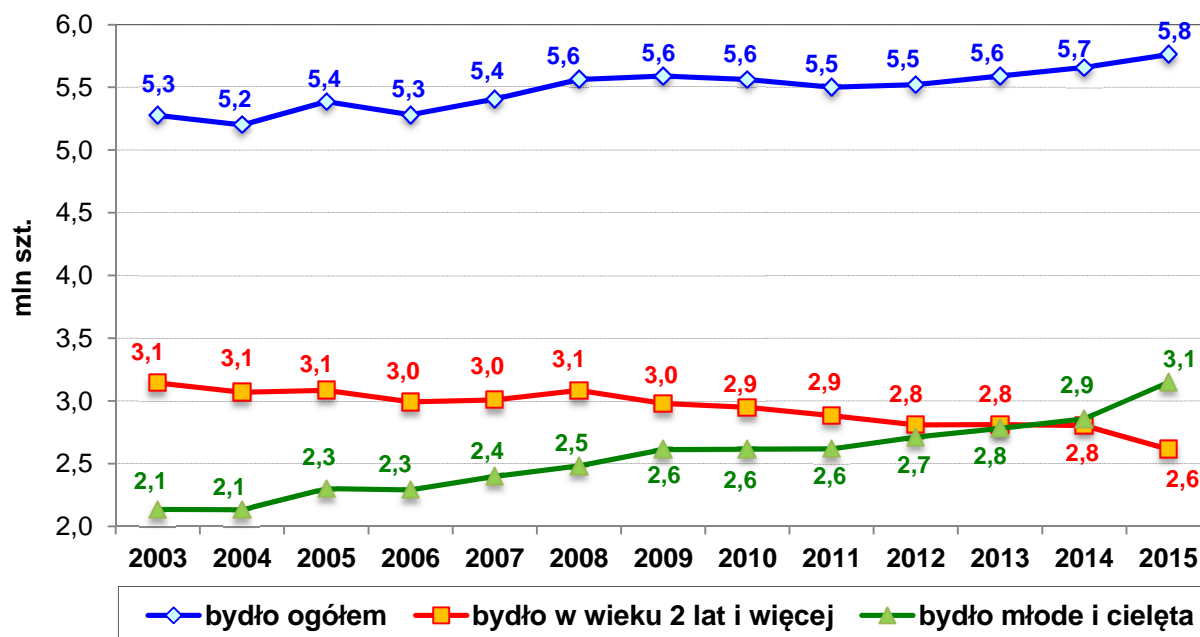
W 2015 r. ARR na rynku wieprzowiny administrowała łącznie 5 przywozowymi kontyngentami taryfowymi z krajów trzecich, m.in. z Ukrainy, Kanady i ze Stanów Zjednoczonych. Pozwolenia na przywóz nie były wydawane.

2.1.3.2. Wołowina i cielęcina

W krajowym pogłowie bydła w 2015 r. utrzymała się tendencja wzrostowa. Pogłowie bydła ogółem w grudniu 2015 r. wynosiło (wg GUS) 5 762 tys. szt., o 1,8% więcej niż przed rokiem. Wzrost był wynikiem zwiększenia liczby cieląt w wieku poniżej 1 roku do 1 617 tys. szt. (o 11,5%) i młodego bydła w wieku 1-2 lat – do 1 532 tys. szt. (o 6%). Bydła w wieku powyżej 2 lat było o 5,5% mniej, co wynikało m.in. ze zmniejszenia pogłowia krów do 2 303 tys. szt. (o 4,2%).

Wykres 25. Pogłowie bydła w Polsce w latach 2003-2015 (stan w grudniu)

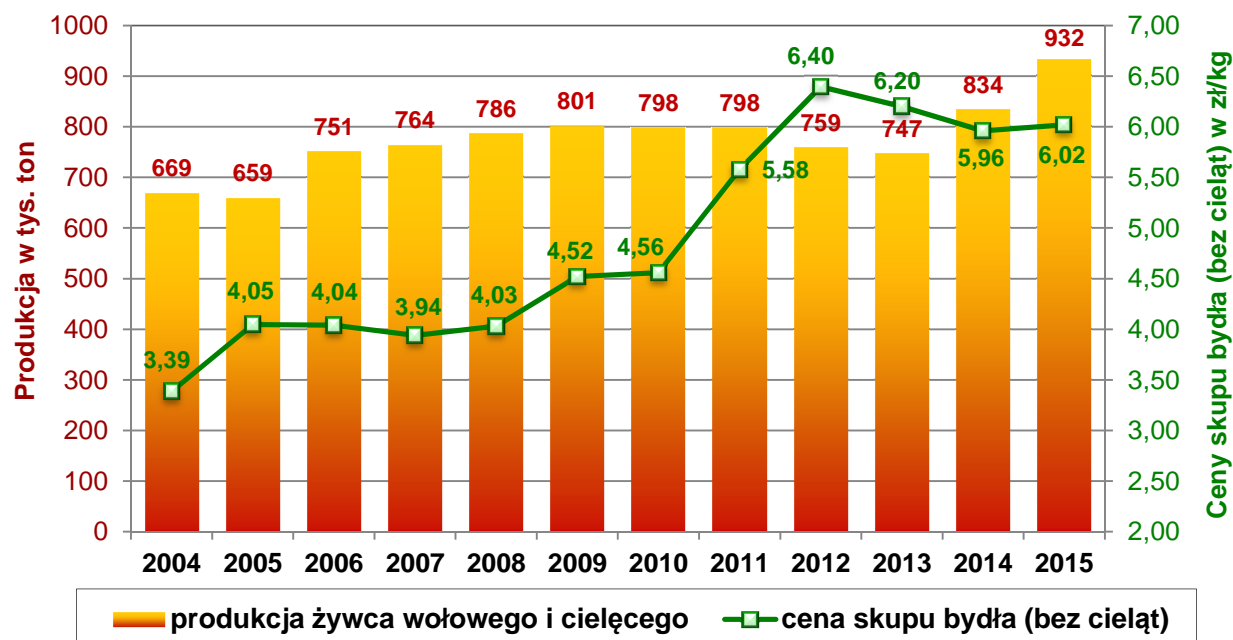
Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

W 2015 r. produkcja wołowiny zwiększyła się do 918 tys. ton (476,5 tys. ton mpc.)⁸⁴ z 804 tys. ton (420 tys. ton mpc.) w 2014 r. Mniejsza o 54% była natomiast produkcja cielęciny, która ukształtowała się na poziomie 14 tys. ton (8 tys. ton mpc.). Skup żywca wołowego wyniósł 832,1 tys. ton, o 23,3% więcej niż rok wcześniej, a cielęcego –

⁸⁴ Produkcja wołowiny i cielęciny – dane wstępne GUS.

14,6 tys. ton, o 3,4% mniej. Przeciętna cena skupu żywca wołowego ogółem (bez cieląt) wynosiła 6,02 zł/kg, a bydła młodego – 6,31 zł/kg i była odpowiednio o 0,9% i 2,1% wyższa niż w roku 2014⁸⁵.

Wykres 26. **Produkcja żywca wołowego i cielęcego oraz ceny skupu bydła w Polsce w latach 2004-2015**

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

Średnia cena wołowiny w UE w 2015 r. ukształtowała się na poziomie 384,38 EUR/100 kg⁸⁶ (masy poubojowej schłodzonej klasy R3), o 2% wyższym niż w 2014 r. Średnia rynkowa cena wołowiny w Polsce wyrażona w walucie unijnej wyniosła 315,86 EUR/100 kg i była o 5% wyższa niż w 2014 r., ale o 18% niższa niż średnio w UE.

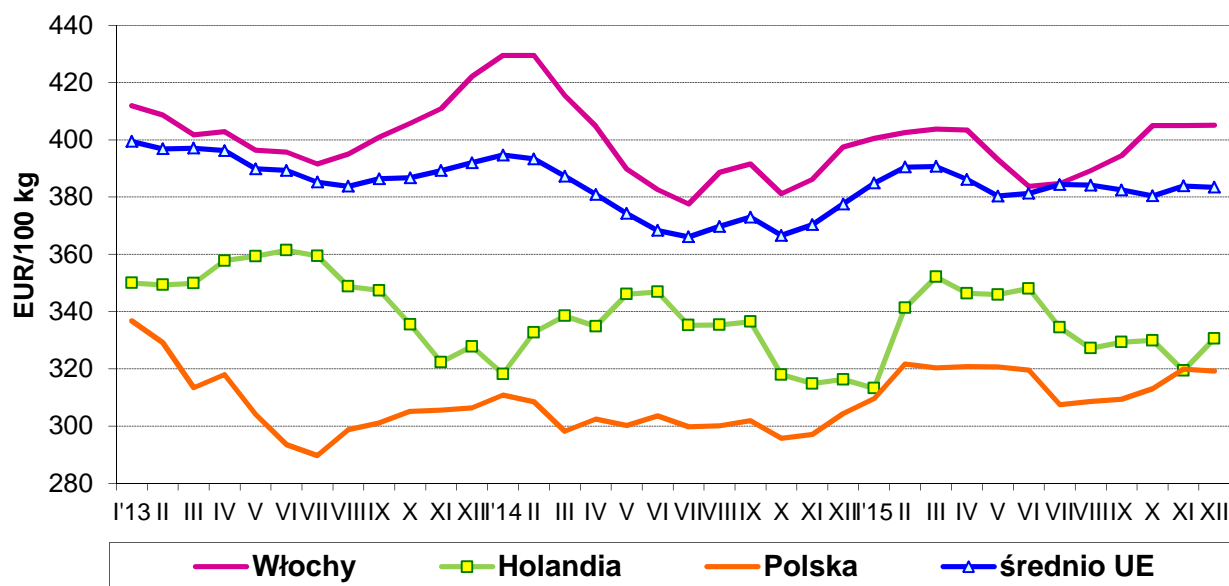
Zmniejszenie dostaw przez tradycyjnych eksporterów (Brazylię, Australię i USA) ułatwiło lokowanie unijnej wołowiny na rynkach zagranicznych. W 2015 r., dzięki popytowi zagranicznemu i konkurencyjności krajowej wołowiny, polski eksport żywca, mięsa i przetworów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie mięsa) zwiększył się o 15%, do 437 tys. ton. Wywóz mięsa stanowił 91% krajowego eksportu tych produktów. Głównym odbiorcą wołowiny z Polski pozostały kraje UE, głównie Włochy, Niemcy i Holandia. Spośród krajów nienależących do UE znacząco zwiększył się eksport mięsa wołowego z Polski m.in. do: Bośni i Hercegowiny, Turcji, Izraela, Turkmenistanu oraz Japonii. W 2015 r. przychód z eksportu żywca, mięsa oraz przetworów wołowych i cielęcych ogółem wyniósł 1,3 mld EUR, o 21% więcej niż w 2014 r.

⁸⁵ Skup i ceny skupu według danych GUS (skup sprawozdawczy).

⁸⁶ Obliczenia ARR na podstawie tygodniowych danych Komisji Europejskiej.

Import asortymentu wołowego i cielęcego do Polski, pomimo wzrostu, nadal utrzymywał się na niskim poziomie. W 2015 r. do kraju sprowadzono 43 tys. ton wołowiny i cielęciny, o 8 tys. ton (o 24%) więcej niż w 2014 r. Wydatki na import wyniosły 0,1 mld EUR. Saldo wymiany towarowej wołowiną i cielęciną (w ekwiwalencie mięsa) wyniosło 394 tys. ton, o 14% więcej niż rok wcześniej, a dodatkowo saldo wartościowe ukształtowało się na poziomie 1,2 mld EUR, o 21% wyższym niż w 2014 r.

Wykres 27. Ceny rynkowe wołowiny w UE

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych Komisji Europejskiej.

W 2015 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, nastąpił spadek cen detalicznych wszystkich gatunków mięsa, a także nabiału. Mięso wieprzowe potaniało o 6%, drobiowe – o 4,1%, a wołowe – o 1,1%, a więc w znacznie mniejszym stopniu niż inne produkty białkowe. W tej sytuacji ocenia się, że bilansowe spożycie wołowiny w 2015 r., podobnie jak w 2014 r., wyniosło 1,6 kg na mieszkańca.

2.1.3.2.1. Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny

Przywóz

ARR na rynku wołowiny i cielęciny administrowała w 2015 r. łącznie 23 przywózowymi kontyngentami taryfowymi z krajów trzecich, m.in.: z Ukrainy, ze Szwajcarii, z Bośni i Hercegowiny, Macedonii, Serbii, Czarnogóry, Australii, Nowej Zelandii, państw Ameryki Południowej, USA oraz Kanady. Pozwolenia na przywóz nie były wydawane.

Wywóz

W 2015 r. ARR rozliczała wnioski o wypłatę refundacji wywozowych dotyczące eksportu dokonanego na podstawie pozwoleń wydanych w latach poprzednich. Rozliczono

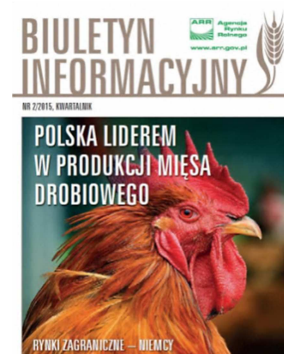
2 pozwolenia na wywóz wołowiny. Nie wydawano pozwoleń na wywóz z refundacją ze względu na ustalenie przez Komisję Europejską stawek refundacji do wołowiny i cielęciny na poziomie zerowym⁸⁷.

Refundacje wywozowe

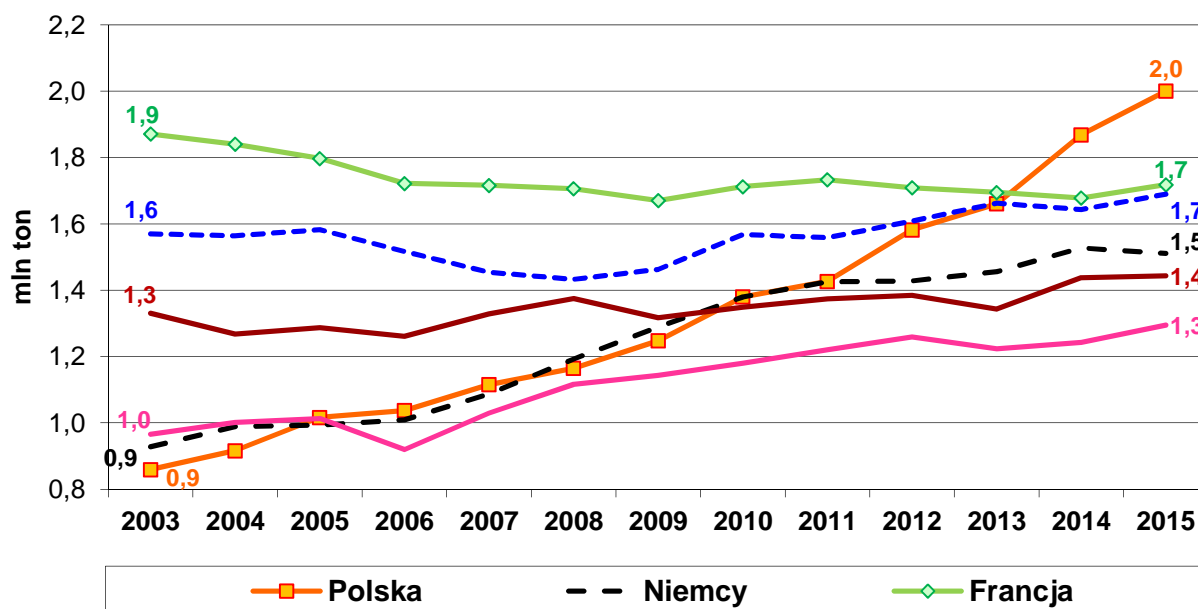
ARR w 2015 r. wypłaciła 287 tys. zł, w tym – po rozliczeniu wniosków o wypłatę refundacji złożonych w Agencji przez beneficjentów w latach poprzednich – 188 tys. zł do 117 ton świeżej i mrożonej wołowiny bez kości wyeksportowanej do Rosji⁸⁸.

2.1.4. Rynek drobiu i jaj

Od 2014 r. (zgodnie z danymi Eurostatu) Polska jest największym producentem drobiu w UE. W 2015 r. dzięki utrzymującej się opłacalności chowu drobiu krajowa produkcja żywca drobiowego nadal wykazywała tendencję wzrostową. Dynamika wzrostu produkcji mięsa drobiowego była znacząco większa niż w krajach będących głównymi konkurentami Polski w UE, tj. we Francji i w Wielkiej Brytanii. W 2015 r. produkcja żywca drobiowego w Polsce wyniosła 2,8 mln ton (2 mln ton mpc.)⁸⁹, o 7% więcej niż w 2014 r.

Wykres 28. **Produkcja mięsa drobiowego w UE (mpc.)**

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych Eurostatu i GUS.

⁸⁷ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 859/2012 z dnia 20 września 2012 r. ustalające refundacje wywozowe do wołowiny i cielęciny. Zgodnie z art. 196 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 podtrzymano zapis, że refundacja wynosi 0 EUR.

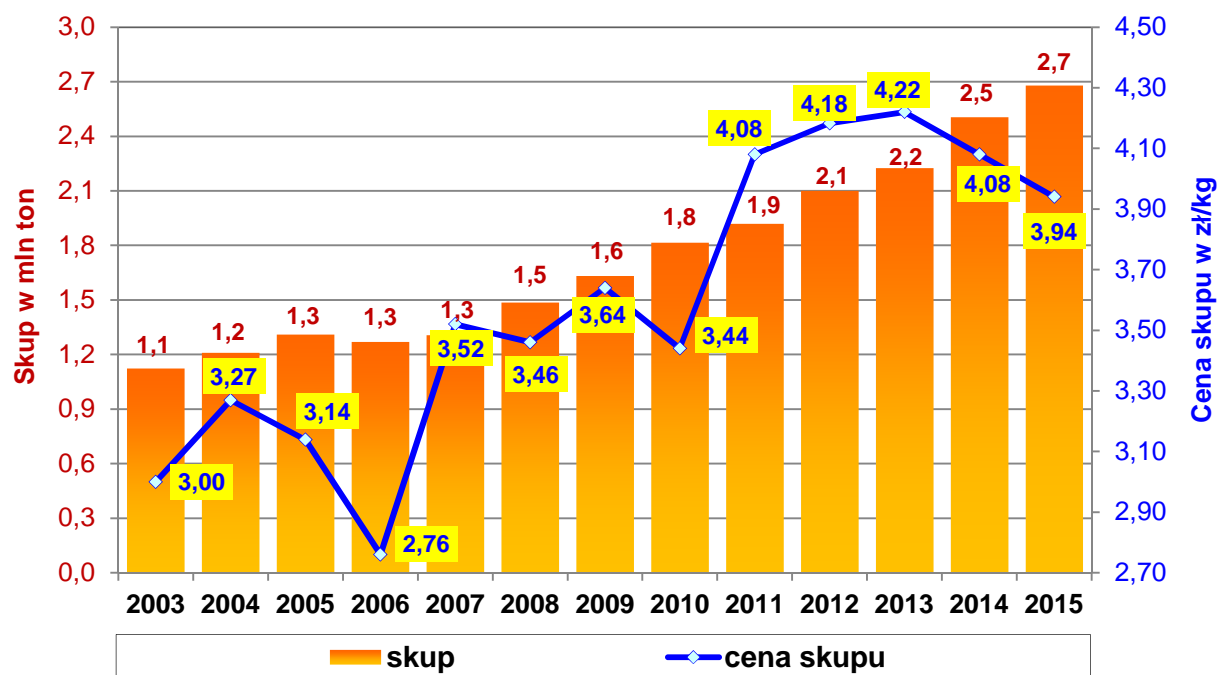
⁸⁸ Wypłacono również 99 tys. zł stanowiących zwrot beneficjentowi uiszczonyj wpłaty kary i odsetek nałożonych tytułem wnioskowania o nienależną wypłatę refundacji.

⁸⁹ Dane nieostateczne GUS.

Krajowy skup żywca drobiowego w 2015 r. ukształtował się na poziomie 2 681 tys. ton⁹⁰, o 7% wyższym niż rok wcześniej.

Wzrost produkcji drobiu w UE, w tym w Polsce, przyczynił się do spadku cen. Średnio w 2015 r. krajowe ceny skupu żywca drobiowego wyniosły 3,94 zł/kg i były o 4% niższe niż w roku 2014⁹¹.

Wykres 29. Skup i cena skupu żywca drobiowego w Polsce

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

Konkurencyjność cenowa i jakościowa krajowego drobiu przyczynia się do wzrostu jego eksportu. W 2015 r. z Polski wyeksportowano (w ekwiwalencie tuszek⁹²) 1 031 tys. ton produktów drobiowych⁹³, o 18% więcej niż w 2014 r. Wzrósł wywóz zarówno żywca, jak i mięsa wraz z podrobami oraz przetworów drobiowych. Wywóz żywca zwiększył się o 1% (do 19 tys. ton), mięsa i podrobów – o 18% (do 953 tys. ton), a przetworów drobiowych – o 21% (do 59 tys. ton). Wartość polskiego eksportu produktów drobiowych ukształtowała się na poziomie 1 918 mln EUR, o 20% wyższym niż przed rokiem.

Import asortymentu drobiowego do Polski w 2015 r. wyniósł 116 tys. ton, o 7% więcej niż rok wcześniej. Wzrósł przywóz żywca i mięsa wraz z podrobami, a zmalał przywóz przetworów.

⁹⁰ Dane GUS.

⁹¹ Dane GUS.

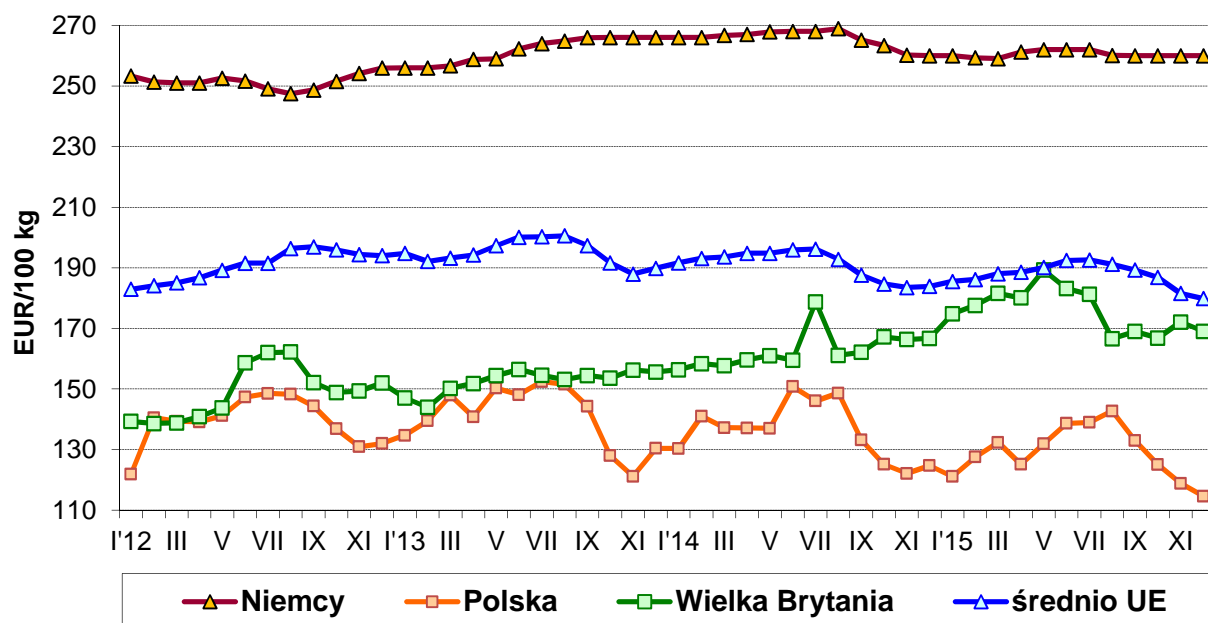
⁹² Pojęcie „ekwiwalent tuszek” jest odpowiednikiem terminu „ekwiwalent mięsa”.

⁹³ Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem drobiowym dotyczą drobiu domowego i produktów z tego drobiu, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0105, 0207 i 1602. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Ekwiwalent tuszek został obliczony przez analityków ARR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Import żywca wzrósł o 11% (do 72 tys. ton), mięsa (w efekcie wzrostu przywozu mięsa kurcząt o 20% oraz spadku importu mięsa pozostałych gatunków) wzrósł o 1% (do 39 tys. ton), a przywóz przetworów drobiowych zmalał o 2% (do 5 tys. ton). Do kraju zaimportowano drób o wartości 238 mln EUR, o 6% większej niż rok wcześniej.

W 2015 r. nadwyżka w polskim handlu zagranicznym drobiem ukształtowała się na poziomie 915 tys. ton oraz 1 680 mln EUR wobec odpowiednio 766 tys. ton oraz 1 379 mln EUR w 2014 r.

Wykres 30. Ceny zbytu tuszek kurcząt brojlerów (z szyjami) w Unii Europejskiej

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych Komisji Europejskiej.

W 2015 r. (według KE) średnia krajowa cena zbytu tuszek kurcząt brojlerów (z szyjami) wyrażona w walucie unijnej wyniosła w Polsce 128,08 EUR/100 kg i była najniższa we Wspólnocie. W UE tuszki zbywano przeciętnie po 186,99 EUR/100 kg, o 2% taniej niż w 2014 r.

Krajowe ceny detaliczne mięsa drobiowego w 2015 r. były o 4% niższe niż w roku 2014⁹⁴. Jednak wobec spadku cen mięsa wieprzowego wzrost konsumpcji drobiu był umiarkowany. Bilansowe spożycie mięsa drobiowego w 2015 r. wyniosło 28,3 kg na 1 mieszkańca⁹⁵ wobec 28,2 kg w roku 2014⁹⁶.

⁹⁴ „Biuletyn Statystyczny” nr 12/2015, GUS, styczeń 2016 r.

⁹⁵ Szacunek IERiGŻ – PIB („Rynek mięsa. Stan i perspektywy” nr 50, maj 2015 r., IERiGŻ – PIB, ARR, MRiRW).

⁹⁶ Dane GUS.

2.1.4.1. Handel zagraniczny na rynku drobiu i jaj

Przywóz

Pozwolenia na przywóz drobiu i jaj z państw trzecich były wymagane wyłącznie w przypadku przywozu w ramach kontyngentów taryfowych. Do zadań ARR należało weryfikowanie złożonych przez przedsiębiorców wniosków o wydanie pozwolenia na przywóz, a także wydawanie i rozliczanie pozwoleń. W 2015 r. Agencja rozliczyła w ramach kontyngentów 3 pozwolenia (wydane w poprzednich latach) na przywóz 44 ton mięsa drobiowego z Brazylii i Tajlandii. W 2015 r. ARR administrowała na rynku drobiu i jaj łącznie 43 przywozowymi kontyngentami taryfowymi z krajów trzecich, m.in. z: Ukrainy, Tajlandii, Brazylii, Izraela i ze Stanów Zjednoczonych.

2.1.5. Rynek cukru

W roku gospodarczym 2014/2015 bieżąca produkcja cukru białego w Polsce osiągnęła poziom 2 038,9 tys. ton (w tym 55,9 tys. ton cukru dla producentów w innych państwach członkowskich UE). Zgodnie ze wstępnymi danymi producentów w roku gospodarczym 2015/2016 bieżąca produkcja cukru z buraków wyniosła 1 464 tys. ton (w tym 41,5 tys. ton cukru dla producentów w innych państwach członkowskich UE).

Zużycie cukru na rynku krajowym wykazywało umiarkowaną tendencję wzrostową. Popyt wewnętrzny na cukier kształtował się pod wpływem stabilnego zużycia cukru w gospodarstwach domowych oraz rosnącego zużycia w przemyśle spożywczym, które w dużym stopniu było stymulowane produkcją na eksport. Według szacunków IERiGŻ – PIB zużycie cukru w Polsce w 2015 r. wyniosło 1,7 mln ton.

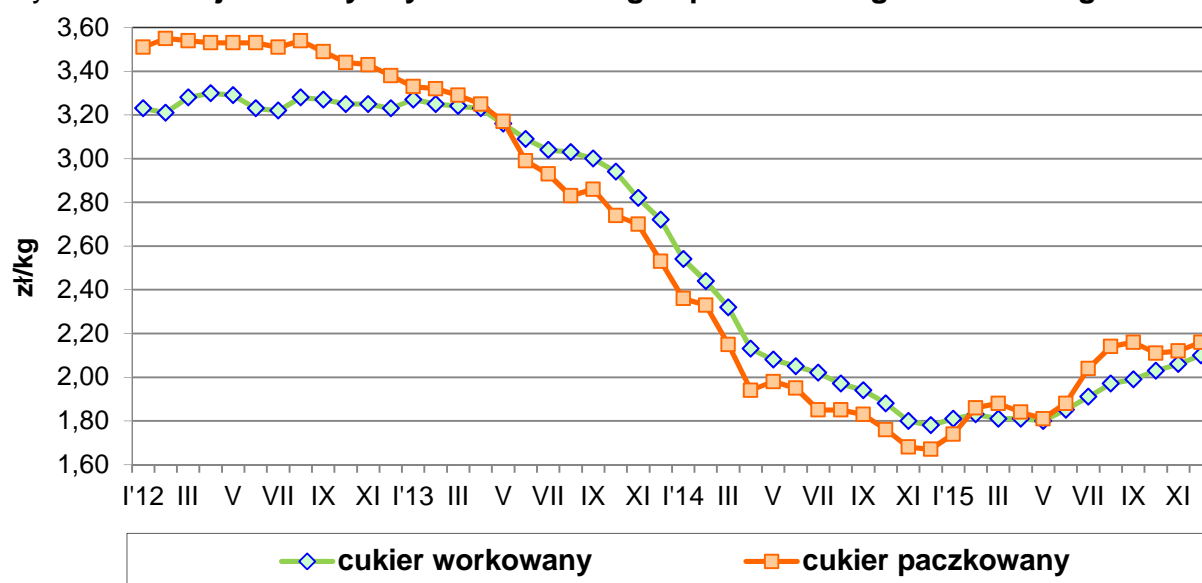
W 2015 r. odnotowano 7% spadek wolumenu eksportu cukru (do 435 tys. ton) oraz 14% spadek wpływów z eksportu (do 190 mln EUR). Do krajów UE wyeksportowano 281 tys. ton cukru, przede wszystkim: do Niemiec, na Litwę, do Grecji, na Łotwę oraz na Węgry i do Czech. Eksport cukru poza UE wyniósł 154 tys. ton. Głównymi rynkami zbytu wśród krajów trzecich były Izrael, Rosja i Kazachstan. Spadek wolumenu sprzedaży zagranicznej cukru wynikał przede wszystkim z niższych cen uzyskiwanych w eksporcie do krajów unijnych. Do UE cukier sprzedawano średnio po 473 EUR/t wobec 531 EUR/t w 2014 r.

Import cukru do Polski w 2015 r. był o 42% mniejszy niż w 2014 r. Do kraju zaimportowano łącznie 122 tys. ton cukru o wartości 56 mln EUR (z tego 65 tys. ton zakupiono w krajach UE, a 57 tys. ton w krajach trzecich). Głównymi dostawcami cukru z krajów trzecich

(w ramach bezcłowych kontyngentów) były Zimbabwe i Mozambik. Z krajów UE cukier sprowadzano głównie z Czech i Niemiec.

Ceny zbytu cukru w Polsce w pierwszej połowie 2015 r. kształtowały się na niskim poziomie, co było konsekwencją spadku cen na giełdach światowych oraz zwiększonej podaży cukru z produkcji krajowej w 2014 r. W drugiej połowie 2015 r. wzrost cen cukru na giełdach światowych oraz duży spadek produkcji krajowej stymulowały wzrost cen zbytu cukru w Polsce. Średnia cena zbytu cukru workowanego w 2015 r. była o 8% niższa niż w 2014 r. i wyniosła 1,91 zł/kg (z VAT). Cena cukru paczkowanego przeciętnie ukształtowała się na poziomie 1,98 zł/kg (z VAT) wobec 1,95 zł/kg (z VAT) w 2014 r.

Wykres 31. Krajowe ceny zbytu workowanego i paczkowanego cukru białego

Źródło: opracowanie ARR na podstawie danych GUS.

Na monitorowanych giełdach światowych w okresie pierwszych trzech kwartałów 2015 r. dominowała spadkowa tendencja cen spowodowana nadpodażą cukru na rynku rzeczywistym, z uwagi na duży eksport przede wszystkim ze strony Brazylii, a także Indii, Pakistanu i Tajlandii. W sierpniu 2015 r. giełdowe ceny cukru były najniższe od trzech lat. Cukier biały notowany w 3-miesięcznym kontrakcie terminowym nr 5 na giełdzie LIFFE w Londynie pod koniec sierpnia 2015 r. był wyceniany na 334 USD/t. Natomiast notowania cukru surowego na nowojorskiej giełdzie IntercontinentalExchange – ICE (3-miesięczny kontrakt terminowy nr 11) spadły do 232 USD/t. Prognozy światowego deficytu cukru oraz rosnące globalne spożycie skutkowały wzrostem giełdowych cen cukru w czwartym kwartale. Pod koniec grudnia 2015 r. ceny cukru białego notowano na poziomie 415 USD/t, a cukru surowego – 334 USD/t. W 2015 r. średnia roczna cena cukru białego

wyniosła 373 USD/t, a cukru surowego 289 USD/t, odpowiednio o 15% i 20% mniej niż w roku 2014⁹⁷.

W 2015 r. Agencja Rynku Rolnego w ramach mechanizmów WPR:

- monitorowała produkcję cukru i izoglukozy,
- pobierała opłaty od producentów cukru i izoglukozy,
- rozliczała dokonanie rafinacji surowego cukru trzcinowego przywiezionego spoza UE,
- kontrolowała przetwarzanie cukru przemysłowego,
- prowadziła działania kontrolne związane z dywersyfikacją przemysłu cukrowniczego,
- wydawała pozwolenia na przywóz i wywóz produktów z rynku cukru.

2.1.5.1. Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru

Zgodnie z przepisami prawa unijnego⁹⁸ ARR w 2015 r. monitorowała kwotową i pozakwotową produkcję cukru i izoglukozy każdego producenta oraz sprawdzała prawidłowość wykorzystania produkcji pozakwotowej. Uczestnikami mechanizmu byli zatwierdzeni producenci cukru i izoglukozy, którym minister właściwy do spraw rynków rolnych, przyznał – w drodze decyzji administracyjnej – kwoty produkcyjne cukru i izoglukozy na dany rok gospodarczy. Rok gospodarczy na rynku cukru trwa od 1 października danego roku do 30 września następnego roku. Od roku gospodarczego 2008/2009 producenci mają przyznane na każdy rok gospodarczy kwoty produkcyjne: cukru – w łącznej wysokości 1 405 608,1 tony oraz izoglukozy – w wysokości 42 861,4 tony.

W 2015 r. cukier produkowany był w Polsce przez 5 zatwierdzonych producentów cukru (przerób buraków cukrowych odbywał się w 18 zakładach produkcyjnych), a produkcję izoglukozy prowadził jeden zatwierdzony producent izoglukozy.

Monitorowanie produkcji cukru i izoglukozy w 2015 r. odbywało się na podstawie sprawozdań przekazywanych do ARR przez producentów cukru i izoglukozy (za lata gospodarcze 2014/2015 oraz 2015/2016) oraz wyników z przeprowadzonych kontroli. Dane przekazywane były w formie: sprawozdań miesięcznych dotyczących produkcji, stanu zapasów, obrotu cukrem i izoglukozą (72 szt.), sprawozdań rocznych (wstępnych i końcowych) z wielkości

⁹⁷ Obliczenia analityków ARR na podstawie danych tygodniowych FAMMU/FAPA.

⁹⁸ Na podstawie: rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.; rozporządzenia Komisji (WE) nr 952/2006 z dnia 29 czerwca 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 318/2006 w odniesieniu do zarządzania rynkiem wewnętrznym cukru oraz systemu kwot; rozporządzenia Komisji (WE) nr 967/2006 z dnia 29 czerwca 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 318/2006 w odniesieniu do pozakwotowej produkcji cukru.

produkcji (11 szt.), a także sprawozdań z wielkości produkcji i powierzchni zasiewów zakontraktowanych buraków cukrowych (10 szt.). Prawidłowość danych przekazanych przez producentów cukru i izoglukozy została potwierdzona 92 kontrolami przeprowadzonymi przez ARR.

Producenci cukru przekazali również do Agencji informacje o średnich miesięcznych cenach sprzedaży cukru kwotowego i pozakwotowego oraz o odpowiadających im ilościach sprzedanych (60 informacji). Na podstawie otrzymanych danych ARR wyliczyła miesięczne krajowe średnie ważone ceny sprzedaży cukru, łączne sprzedane ilości cukru, a także inne wartości wymagane przez Komisję Europejską (12 zestawień). Prawidłowość przekazanych przez producentów cukru danych została potwierdzona 5 kontrolami przeprowadzonymi przez zewnętrzne firmy audytorskie uznane przez ARR.

Usługowy przerób buraków cukrowych

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi producenci cukru mieli możliwość produkcji cukru w ramach usługowego przerobu buraków cukrowych.

W 2015 r. zrealizowano 4 wnioski w sprawie usługowego przerobu buraków cukrowych w roku gospodarczym 2014/2015 na rzecz polskich oraz unijnych producentów cukru z Grecji, Litwy oraz Czech. W ramach usługowego przerobu buraków cukrowych na rzecz producentów cukru w innych państwach członkowskich UE wyprodukowano 55,9 tys. ton cukru.

Ponadto w 2015 r. do ARR wpłynęły 4 wnioski w sprawie usługowego przerobu buraków cukrowych w roku gospodarczym 2015/2016 na rzecz polskich oraz unijnych producentów cukru z Grecji, Litwy oraz Czech. Rozliczenie umów nastąpi po zakończeniu produkcji cukru w roku gospodarczym 2015/2016 oraz po przeprowadzeniu kontroli.

Wykorzystanie produkcji pozakwotowej

ARR monitorowała prawidłowość rozdysponowania produkcji pozakwotowej. Każda ilość cukru i izoglukozy wyprodukowana w danym roku gospodarczym ponad przyznaną producentowi kwotę produkcyjną stanowiła produkcję pozakwotową, która musiała zostać rozdysponowana w sposób ustalony w przepisach unijnych. ARR sprawdzała, czy produkcja pozakwotowa została:

- przetworzona na produkty końcowe (takie jak: alkohol, drożdże, określone produkty przemysłowe, chemiczne lub farmaceutyczne) przez zatwierdzonych przetwórców – proces realizowany w ramach mechanizmu WPR „Przetwarzanie cukru przemysłowego”,
- przeniesiona na kolejny rok gospodarczy,

- dostarczona w ramach szczególnego systemu dostaw do regionów najbardziej oddalonych UE,
- wywieziona w ramach limitu ilościowego poza obszar unijny.

W 2015 r. czterech producentów cukru zadeklarowało przeniesienie 321,7 tys. ton cukru pozakwotowego, a producent izoglukozy zadeklarował przeniesienie 9,6 tys. ton izoglukozy pozakwotowej z roku gospodarczego 2014/2015 na rok 2015/2016. Wszyscy producenci cukru dokonywali wywozu cukru pozakwotowego poza obszar unijny w ramach określonego przez KE limitu ilościowego. Rozliczenie wywiezionych ilości cukru nastąpi w 2016 r.

Sprawozdawczość do Komisji Europejskiej

Na podstawie informacji uzyskanych ze sprawozdań producentów cukru i izoglukozy oraz z raportów kontrolnych ARR przekazywała do Komisji Europejskiej dane, które w 2015 r. dotyczyły:

- powierzchni uprawy i produkcji buraków cukrowych (jedna informacja roczna),
- wielkości produkcji i stanów magazynowych cukru oraz izoglukozy (24 informacje miesięczne i 3 roczne),
- przeniesionych ilości cukru i izoglukozy na następny rok gospodarczy (dwie informacje w roku),
- rozdysponowania produkcji pozakwotowej cukru i izoglukozy (dwie informacje w roku),
- wielkości nadwyżek i opłat za nadwyżki cukru i izoglukozy (dwie informacje w roku),
- kontroli przeprowadzonych u producentów cukru i izoglukozy (jedna informacja roczna),
- średnich krajowych ważonych cen sprzedaży cukru i łącznych ilości sprzedanego cukru (12 informacji miesięcznych).

Opłaty na rynku cukru

Po akcesji Polski do UE producenci cukru i izoglukozy odprowadzają do unijnego budżetu – za pośrednictwem ARR – opłaty produkcyjne za każdy rok gospodarczy. W ramach realizacji mechanizmu „Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru” Agencja w 2015 r. naliczyła i pobrała od producentów cukru i izoglukozy opłaty produkcyjne za rok gospodarczy 2014/2015 w wysokości 71 539 tys. zł, które przekazała na rachunek MRiRW.

2.1.5.2. Rafinacja cukru przywiezionego spoza UE

ARR w 2015 r., po przeprowadzeniu kontroli, rozliczyła dokonanie rafinacji 101,7 tys. ton surowego cukru trzcinowego (w przeliczeniu na cukier biały) przywiezionego w 2014 r. spoza UE przez dwóch producentów cukru na podstawie pozwoleń z roku gospodarczego

2013/2014 oraz 48,9 tys. ton tego cukru przywiezionego w 2015 r. przez producenta cukru na podstawie pozwoleń z roku gospodarczego 2014/2015.

2.1.5.3. Przetwarzanie cukru przemysłowego

Przetwarzanie cukru przemysłowego jest jednym ze sposobów (ustalonych przez Komisję Europejską) zagospodarowania cukru i izoglukozy, wyprodukowanych w roku gospodarczym ponad przyznane producentom cukru kwoty produkcyjne. Cukier pozakwotowy lub izoglukoza pozakwotowa mogą być traktowane jako tzw. surowce przemysłowe, jeśli zostaną przetworzone na produkty końcowe, ustalone przez prawodawstwo UE, takie jak: alkohol, drożdże, określone produkty przemysłowe, chemiczne lub farmaceutyczne. W mechanizmie przetwarzania cukru przemysłowego mogą uczestniczyć wyłącznie producenci cukru i przetwórcy surowców przemysłowych zatwierdzeni przez agencje płatnicze UE.

W 2015 r. Prezes Agencji Rynku Rolnego wydał 5 decyzji administracyjnych, z tego: jedną decyzję w sprawie zatwierdzenia przetwórcy oraz 4 decyzje zmieniające posiadane zatwierdzenia przetwórcy (uprawniające do wykorzystywania cukru przemysłowego do produkcji nowego produktu końcowego). Na podstawie decyzji Prezesa ARR wydanych na wniosek przedsiębiorców, wg stanu na 31 grudnia 2015 r., zatwierdzonych było 52 przetwórców, z tego: 36 przedsiębiorstw gorzelniczych, 6 – farmaceutycznych, 9 – budowlano-chemicznych oraz jedna drożdżownia. W mechanizmie przetwarzania cukru przemysłowego uczestniczyło 5 krajowych producentów cukru.

Dostawy cukru przemysłowego odbywały się w ramach umów zawartych pomiędzy producentem a przetwórcą i musiały zostać zrealizowane do 30 listopada, po zakończeniu roku gospodarczego. Kopie umów przesyłane były przez producentów do ARR i podlegały analizie oraz weryfikacji. W 2015 r. Agencja monitorowała dostawy cukru przemysłowego na podstawie 28 umów, z których 16 dotyczyło roku gospodarczego 2014/2015, a 12 – roku gospodarczego 2015/2016. Wymienione wyżej umowy zostały zawarte pomiędzy: krajowymi producentami i krajowymi przetwórcami cukru (16 umów), krajowymi producentami cukru i przetwórcami z innych krajów UE (6 umów) oraz krajowymi przetwórcami i producentami cukru z innych krajów unijnych (6 umów).

Od 1 stycznia do 30 listopada 2015 r. dostawy cukru przemysłowego wyprodukowanego w roku gospodarczym 2014/2015 zostały zrealizowane przez producentów działających na terenie Polski, którzy dostarczyli do przetwórców krajowych 35,8 tys. ton cukru przemysłowego. W ramach umów zawartych z przetwórcami z innych krajów UE

dostarczono 94,2 tys. ton cukru przemysłowego, z tego: 60 tys. ton – przetwórcy francuskiemu, 30,6 tys. ton – niemieckiemu oraz 3,6 tys. ton – czeskiemu. Do czterech przetwórców krajowych zrealizowane zostały dostawy od trzech producentów czeskich w ilości 8 tys. ton cukru przemysłowego.

Od 1 października do 31 grudnia 2015 r. zostały zrealizowane dostawy przez krajowych producentów do krajowych przetwórców w ilości 4,8 tys. ton cukru przemysłowego z roku gospodarczego 2015/2016.

Łącznie w 2015 r. do przetwórstwa dostarczono 142,8 tys. ton cukru przemysłowego pochodzącego z produkcji z roku gospodarczego 2014/2015 i 2015/2016.

Dostawy i przetwarzanie surowca objęte były miesięcznym raportowaniem przez producenta i przetwórcę. Po otrzymaniu surowca przetwórcą zobowiązany był do jego przetworzenia i poinformowania o tym ARR do końca piątego miesiąca następującego po każdej dostawie.

Przetwarzanie surowca przemysłowego podlegało kontroli przeprowadzanej przez ARR. W 2015 r. zrealizowano 16 kontroli, które potwierdziły spełnianie przez przetwórców wymogów związanych z uzyskaniem zatwierdzenia lub prawidłowość przetworzenia surowców przemysłowych.

W przypadku umów dotyczących dostaw surowców przemysłowych do przetwórców mających zakłady przetwórcze na terenie innych państw członkowskich ARR wymieniała z właściwymi instytucjami UE informacje obejmujące m.in. dane dotyczące udzielonych zatwierdzeń, ilości dostarczonego i przetworzonego surowca, a także informacje o wynikach przeprowadzonych kontroli. Agencja przekazywała również do KE informacje o zatwierdzonych przetwórcach, przeprowadzonych kontrolach oraz dostarczonych i przetworzonych ilościach cukru przemysłowego.

2.1.5.4. Pomoc na rzecz dywersyfikacji na rynku cukru

W 2015 r. ARR monitorowała realizację działań objętych Krajowym Programem Restrukturyzacji (KPR), w ramach którego w latach 2010-2012 wypłacała wsparcie finansowe do rozwiązań alternatywnych w stosunku do uprawy buraka cukrowego i produkcji cukru, na terenach gmin objętych restrukturyzacją przemysłu cukrowniczego. Każdy wnioskodawca, który uzyskał pomoc na rzecz dywersyfikacji, zobowiązany był do zachowania celu działania przez 5 lat od otrzymania środków finansowych z ARR. Weryfikacja spełnienia zobowiązań umownych następowała przez kontrole fizyczne u beneficjentów.

Agencja monitorowała przestrzeganie przez beneficjentów KPR zobowiązań umownych, m.in. poprzez przeprowadzenie 80 kontroli zachowania celu w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”, a także 2 kontroli zachowania celu oraz 2 kontroli uzupełniających w ramach działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej”.

2.1.5.5. Handel zagraniczny na rynku cukru

Przywóz

W zakresie administrowania obrotem towarowym na rynku cukru w 2015 r. obowiązywały następujące rodzaje przywozu preferencyjnego:

- bezcłowy przywóz bezkontyngentowy z krajów najślabiej rozwiniętych (KNR) – 2 preferencje,
- bezcłowy przywóz w ramach limitów przywozowych z grupy państw Afryki, basenu Morza Karaibskiego i Pacyfiku (krajów AKP) nienależących jednocześnie do KNR – 7 preferencji,
- kontyngenty taryfowe na cukier wymieniony na liście koncesyjnej CXL – 5 kontyngentów,
- bezcłowe kontyngenty taryfowe z krajów bałkańskich – 4 kontyngenty,
- przywózowy kontyngent taryfowy na cukier przemysłowy.

ARR wydała 51 pozwoleń na bezcłowy przywóz preferencyjny 55 tys. ton cukru w ramach limitów przywozowych z krajów AKP (nienależących do KNR), który importowany był głównie z Mauritiusa, Mozambiku i Zimbabwe. Rozliczono 52 pozwolenia na przywóz cukru (łącznie z pozwoleniami wydanymi w poprzednich latach).

We wrześniu 2015 r. Komisja Europejska wprowadziła nowe przepisy prawne, regulujące przywóz cukru w ramach umów preferencyjnych na lata gospodarcze 2015/2016 i 2016/2017. Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) 2015/1550⁹⁹ przywóz cukru może się odbywać w ramach jednego rodzaju preferencji określonej dla wszystkich krajów trzecich wymienionych w załączniku I do ww. rozporządzenia. Jest on bezcłowy i zwolniony z kontyngentów. W przedmiotowym rozporządzeniu zostały zniesione limity przywozowe z krajów AKP określone przez KE dla poszczególnych lat gospodarczych.

⁹⁹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/1550 z dnia 17 września 2015 r. ustanawiające przepisy dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 w odniesieniu do przywozu i rafinacji produktów cukrowniczych o kodzie CN 1701 w ramach umów preferencyjnych, na lata gospodarcze 2015/2016 i 2016/2017.

Wywóz syropów cukrowych oraz cukru wyprodukowanego w ramach kwoty produkcyjnej

W 2015 r. ARR wydała 80 pozwoleń na wywóz 887 ton produktów z tej grupy, z tego: 72 pozwolenia na wywóz 782 ton syropów cukrowych i 8 pozwoleń na wywóz 106 ton cukru wyprodukowanego w ramach kwoty. Rozliczono 87 pozwoleń i 13 wyciągów, uznając wywóz 13,8 tys. ton ww. produktów.

Wywóz cukru pozakwotowego

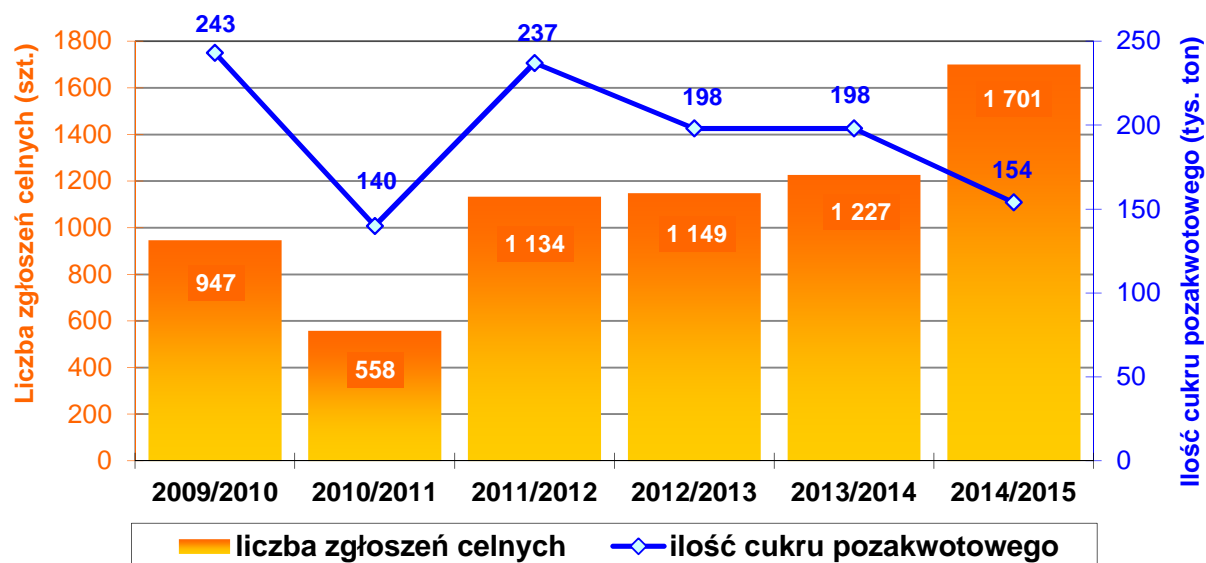
ARR m.in. wydaje pozwolenia na wywóz cukru pozakwotowego, tj. takiego, który nie może być przeznaczony na zaspokojenie potrzeb konsumpcyjnych na terenie Wspólnoty i musi zostać wyeksportowany do wybranych krajów niebędących członkami UE. W mechanizmie mogą uczestniczyć zatwierdzeni producenci cukru i izoglukozy, którym przyznano kwotę produkcyjną na dany rok gospodarczy. W przypadku Polski dotyczy to 5 producentów cukru i jednego producenta izoglukozy. Każdego roku Komisja Europejska przyznaje limit na wywóz cukru pozakwotowego. Od roku gospodarczego 2009/2010 limit ten wynosi dla Polski 1 350 tys. ton cukru i 70 tys. ton izoglukozy¹⁰⁰.

Zgodnie z prawodawstwem UE – w celu rozliczenia wydanego pozwolenia na wywóz cukru pozakwotowego – do każdego zgłoszenia wywozowego istnieje obowiązek składania w ARR dokumentów stanowiących dowód dopuszczenia towaru do swobodnego obrotu w miejscu przeznaczenia, tj. dokumentów transportowych i dowodów dokonania formalności celnych (deklaracja świadcząca o dopuszczeniu cukru do swobodnego obrotu) w kraju przeznaczenia.

W roku gospodarczym 2014/2015 liczba zgłoszeń celnych wzrosła do 1,7 tys. (o 39% w stosunku do poprzedniego roku gospodarczego), natomiast ilość cukru pozakwotowego, na którą wydano pozwolenia wyniosła 154 tys. ton i była o 22% mniejsza niż w roku gospodarczym 2013/2014.

¹⁰⁰ Dla roku gospodarczego 2014/2015 limit określa rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 1248/2014 z dnia 20 listopada 2014 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 776/2014 ustalające limit ilościowy dla wywozu pozakwotowego cukru na okres do końca roku gospodarczego 2014/2015 i uchylające rozporządzenie wykonawcze (UE) nr 1061/2014. Dla roku gospodarczego 2015/2016 limit określa rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/190 z dnia 12 lutego 2016 r. zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2015/1164 ustalające limit ilościowy dla wywozu pozakwotowego cukru na okres do końca roku gospodarczego 2015/2016 i zmieniające rozporządzenie wykonawcze (UE) 2015/1803.

Wykres 32. Liczba zgłoszeń celnych w wywozie cukru pozakwotowego i ilość cukru pozakwotowego, na którą ARR wydała pozwolenia

Źródło: dane ARR.

W ramach pozwoleń na wywóz cukru pozakwotowego rozliczonych w 2015 r. zweryfikowano:

- 1 038 zgłoszeń celnych z pozwoleń wydanych na rok gospodarczy 2013/2014,
- 11 zgłoszeń celnych z pozwoleń wydanych na rok gospodarczy 2014/2015.

Głównymi kierunkami eksportu cukru pozakwotowego były: Izrael, Kazachstan, Mołdawia, Uzbekistan, Rosja, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Kuwejt, Syria, Liban i Algieria.

Przedsiębiorcy w 2015 r., w ramach limitu ustalonego przez KE na rok gospodarczy 2015/2016, złożyli w ARR 5 wniosków o wydanie pozwoleń na wywóz cukru pozakwotowego. W związku z ustaleniem przez KE współczynnika akceptacji na poziomie 32,9%, wydano 5 pozwoleń na łączną ilość 82 tys. ton cukru. Z przedmiotowych pozwoleń w 2015 r. wydano 46 wyciągów (37 wyciągów dotyczących pozwoleń wydanych na rok gospodarczy 2015/2016 oraz 9 wyciągów z pozwoleń wydanych na rok gospodarczy 2014/2015).

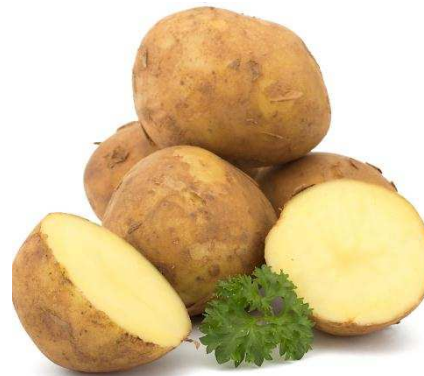
W ramach administrowania wywozem cukru pozakwotowego w 2015 r. rozliczano pozwolenia z roku gospodarczego 2013/2014 i 2014/2015. W zakresie pozwoleń wydanych na rok gospodarczy:

- 2013/2014 rozliczono 10 pozwoleń i 67 wyciągów z tych pozwoleń, uznając wywóz 176,6 tys. ton cukru,
- 2014/2015 rozliczono 4 wyciągi z 2 pozwoleń rozliczonych w 2014 r., uznając wywóz 4,2 tys. ton cukru.

2.1.6. Rynek skrobi ziemniaczanej

2.1.6.1. Płatności uzupełniające dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej – niezwiązane z produkcją

Agencja Rynku Rolnego, w związku z art. 24ac. ust. 5 ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1164, z późn. zm.), opiniowała na wniosek Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹⁰¹ sprawy dotyczące producentów rolnych w zakresie prawa do płatności niezwiązanej z produkcją w sektorze skrobi ziemniaczanej. Od 1 stycznia do 15 marca 2015 r. ARR wydała jedną opinię w ww. zakresie.

Zgodnie z art. 61 i 62 ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. poz. 1551, z późn. zm.) od 15 marca 2015 r. utraciła moc ustawa z 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego. W związku z tym 15 marca 2015 r. Agencja zakończyła realizację zadań na rynku skrobi ziemniaczanej.

2.1.7. Rynek tytoniu

2.1.7.1. Płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego – niezwiązane z produkcją

ARR w 2015 r. kontynuowała realizację spraw wszczętych i niezakończonych w latach poprzednich z uwagi na toczące się postępowania spadkowe¹⁰². Od 15 marca 2012 r. zadania związane z realizacją płatności uzupełniających dla producentów surowca tytoniowego (niezwiązanych z produkcją) przejęła Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹⁰³.

Wyplacono 4 tys. zł do 1,7 tony ilości referencyjnej surowca tytoniowego z tytułu płatności niezwiązanej z produkcją za 2009 r. Do otrzymania płatności byli uprawnieni producenci rolni

¹⁰¹ Od 15 marca 2012 r. (tj. od roku upraw 2012) płatności uzupełniające dla producentów rolnych w sektorze skrobi ziemniaczanej – niezwiązane z produkcją, zgodnie z ustawą z dnia 27 stycznia 2012 r. o zmianie ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 243), realizuje Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wcześniej wypłacane były przez ARR.

¹⁰² Zgodnie z ustawą z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1164, z późn. zm.).

¹⁰³ Zgodnie z ustawą z dnia 27 stycznia 2012 r. o zmianie ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 243).

wpisani do rejestru podmiotów posiadających prawo do uzyskania płatności niezwiązanej z produkcją surowca tytoniowego oraz spełniający warunki do przyznania jednolitej płatności obszarowej.

2.1.7.2. Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1164, z późn. zm.) ARR kontynuowała do 15 marca 2015 r.¹⁰⁴ realizację działań dotyczących:

- zatwierdzania pierwszych przetwórców surowca tytoniowego,
- prowadzenia rejestru pierwszych przetwórców,
- zatwierdzania punktów odbioru surowca tytoniowego,
- potwierdzania spełniania wymagań jakościowych przez surowiec tytoniowy.

Do 15 marca 2015 r. ARR zatwierdziła jednego pierwszego przetwórcę i 4 punkty odbioru surowca tytoniowego. Do rejestru wpisano jednego pierwszego przetwórcę tego surowca. Według stanu na 15 marca 2015 r. było zatwierdzonych 15 pierwszych przetwórców surowca tytoniowego oraz 38 punktów odbioru surowca tytoniowego, a w rejestrze było wpisanych 16 pierwszych przetwórców, w tym podmiot prowadzący działalność poza terytorium Polski.

Oddziały terenowe ARR wystawiły producentom rolnym 9,6 tys. zaświadczeń zawierających informacje o ilości surowca tytoniowego spełniającego wymagania jakościowe, dostarczonego do zatwierdzonych punktów skupu. Sporządzono wykaz wydanych zaświadczeń, który Prezes ARR przekazał Prezesowi Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Wykaz ten był podstawą do naliczania przez ARiMR tzw. płatności do tytoniu.

2.1.8. Rynek nasion

2.1.8.1. Dopłaty do materiału siewnego

ARR udzielała producentom rolnym wsparcia finansowego z budżetu krajowego z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w ramach pomocy *de minimis* w rolnictwie¹⁰⁵ na podstawie ustawy z dnia

¹⁰⁴ Zgodnie z art. 61 i 62 ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. poz. 1551, z późn. zm.) z dniem 15 marca 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego. W związku z tym w dniu 15 marca 2015 r. Agencja zakończyła realizację zadań na rynku tytoniu w ramach mechanizmu „Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego”.

11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz rozporządzenia Komisji (UE) nr 1408/2013¹⁰⁶.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 ww. rozporządzenia od 1 stycznia 2014 r. całkowita kwota pomocy *de minimis* przyznanej przez państwo członkowskie jednemu przedsiębiorstwu nie może przekroczyć 15 tys. EUR w okresie trzech lat podatkowych (zwiększyła się z 7,5 tys. EUR). Agencja prowadzi działania mające na celu zwiększenie ilości stosowanego przez rolników ww. materiału siewnego, a tym samym uzyskanie wzrostu plonów oraz podniesienie jakości żywności.

W 2015 r., na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 13 maja 2013 r.¹⁰⁷, dopłaty udzielane były do powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych elitarnym lub kwalifikowanym materiałem siewnym następujących gatunków roślin uprawnych: jęczmienia, owsa (nagiego, szorstkiego i zwyczajnego), pszenicy (twardej i zwyczajnej), pszenżyta, żyta, bobiku, grochu siewnego (odmian roślin rolniczych), łubinu (białego, wąskolistnego i żółtego), soi, wyki siewnej oraz ziemniaka. Agencja udzielała także wsparcia rolnikom, którzy wykorzystali materiał siewny gatunków lub odmian ww. roślin zbożowych i/lub strączkowych do uprawy mieszanek zbożowych lub pastewnych.

Agencja Rynku Rolnego wypłacała w 2015 r. dopłaty do materiału siewnego na podstawie wniosków o przyznanie dopłat mających charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie, złożonych przez rolników między 15 stycznia a 25 czerwca 2015 r. (zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 16 lipca 2009 r.¹⁰⁸, zmienionym rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 11 marca 2010 roku¹⁰⁹).

¹⁰⁵ Zgodnie z art. 107-109 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej wszelka pomoc udzielana przez państwo podmiotom prowadzącym działalność gospodarczą (w tym w zakresie rolnictwa lub rybołówstwa), bez względu na formę organizacyjno-prawną, jest z reguły zastrzeżona i wymaga zgody Komisji Europejskiej. Niemniej jednak Rada Europejska uznała, że niektóre kategorie pomocy nie spełniają wszystkich kryteriów określonych w art. 107 Traktatu i w związku z tym nie muszą uzyskać zgody KE pod warunkiem, że pomoc przyznana temu samemu przedsiębiorstwu w ciągu danego okresu nie przekroczy pewnej stałej wielkości. Taką pomocą jest pomoc *de minimis* w rolnictwie.

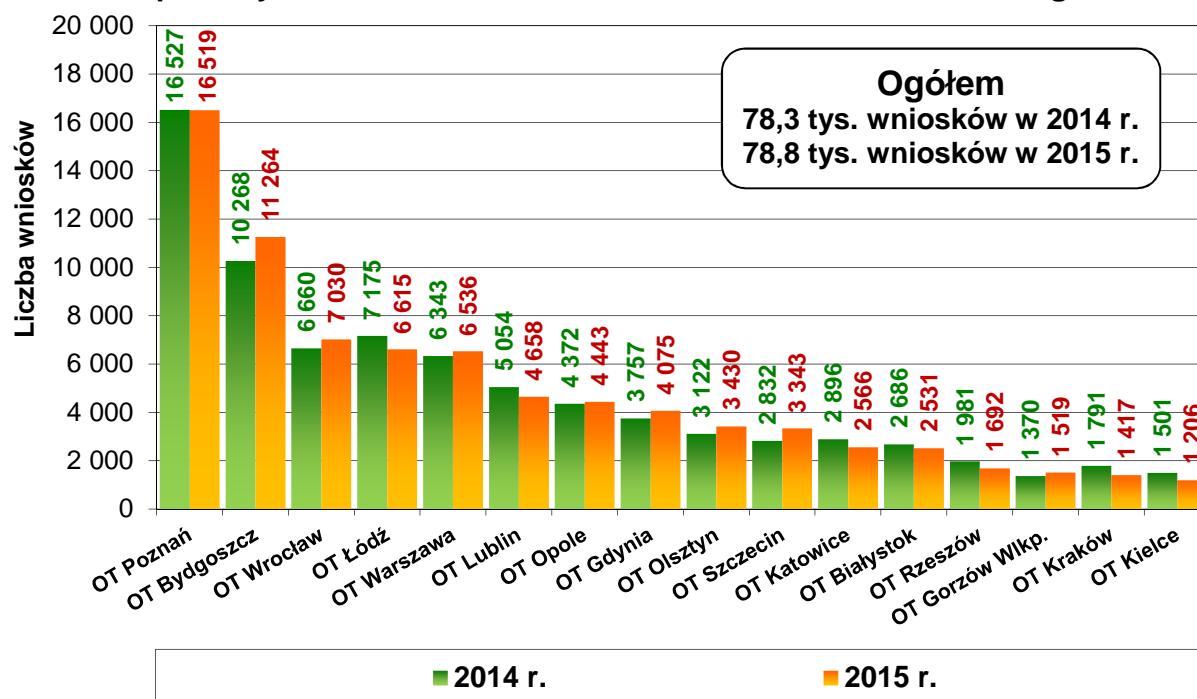
¹⁰⁶ Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1408/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* w sektorze rolnym.

¹⁰⁷ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 2013 r. w sprawie wykazu gatunków roślin uprawnych, do których materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany przysługuje dopłata z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. poz. 615).

¹⁰⁸ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 lipca 2009 r. w sprawie terminów składania wniosków o przyznanie dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany oraz terminu i sposobu wypłaty tej dopłaty (Dz. U. Nr 113, poz. 945, z późn. zm.).

¹⁰⁹ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie terminów składania wniosków o przyznanie dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany oraz terminu i sposobu wypłaty tej dopłaty (Dz. U. Nr 54, poz. 328).

Wykres 33. Wnioski o przyznanie dopłat do materiału siewnego, mających charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie, złożone w 2014 r. i 2015 r. wg OT ARR

Źródło: dane ARR.

W 2015 r. producenci rolni złożyli w ARR 78,8 tys. wniosków o przyznanie dopłat w ramach pomocy *de minimis* w rolnictwie. Agencja realizowała dopłaty po następujących stawkach:

- 100 zł/ha do zbóż, mieszanek zbożowych i pastewnych, 160 zł/ha do roślin strączkowych i 500 zł/ha do ziemniaków (rozporządzenie Rady Ministrów z 12 października 2007 r.¹¹⁰, zmienione rozporządzeniem Rady Ministrów z 24 lipca 2009 r.¹¹¹) – w okresie od 15 stycznia do 21 kwietnia 2015 r.,
- 80 zł/ha do zbóż, mieszanek zbożowych i pastewnych, 130 zł/ha do roślin strączkowych i 400 zł/ha do ziemniaków (rozporządzenie Rady Ministrów z 20 marca 2015 r.¹¹²) – w okresie od 22 kwietnia do 31 grudnia 2015 r.

Na podstawie wniosków przyjętych do realizacji ARR w 2015 r. wypłaciła 116 962 tys. zł do powierzchni wynoszącej 1 174,6 tys. ha gruntów ornych obsianych lub obsadzonych

¹¹⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2007 r. w sprawie stawek dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. Nr 201, poz. 1447, z późn. zm.). Z dniem 22 kwietnia 2015 r. przestało obowiązywać.

¹¹¹ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie stawek dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. Nr 123, poz. 1021). Rozporządzenie przestało obowiązywać w dniu 22 kwietnia 2015 r.

¹¹² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 marca 2015 r. w sprawie stawek dopłat do 1 ha powierzchni gruntów ornych obsianych lub obsadzonych materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany (Dz. U. poz. 485). Rozporządzenie to weszło w życie 22 kwietnia 2015 r. i zastąpiło rozporządzenia Rady Ministrów regulujące wysokość stawek dopłat z 12 października 2007 r. i z 24 lipca 2009 r.

materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany (o 11,7% większej w stosunku do 2014 r. i prawie czterokrotnie większej niż w 2007 r.).

Tabela 5. Dopłaty do materiału siewnego, mające charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie, zrealizowane w 2015 r.

Lp.	OT ARR	Liczba złożonych wniosków	Liczba beneficjentów (tys.)	Powierzchnia (tys. ha)	Kwota dopłat (tys. zł)
1.	Białystok	2 531	2,5	26,7	2 528
2.	Bydgoszcz	11 264	10,9	146,1	14 816
3.	Gdynia	4 075	3,9	85,8	8 757
4.	Gorzów Wlkp.	1 519	1,5	40,4	3 871
5.	Katowice	2 566	2,5	35,1	3 352
6.	Kielce	1 206	1,2	11,7	1 175
7.	Kraków	1 417	1,4	13,7	1 401
8.	Lublin	4 658	4,5	50,0	4 927
9.	Łódź	6 615	6,4	57,3	5 937
10.	Olsztyn	3 430	3,2	77,1	7 457
11.	Opole	4 443	4,3	89,2	8 455
12.	Poznań	16 519	16,0	204,3	20 547
13.	Rzeszów	1 692	1,6	19,2	2 072
14.	Szczecin	3 343	3,2	97,3	9 786
15.	Warszawa	6 536	6,4	70,5	7 092
16.	Wrocław	7 030	6,8	150,2	14 789
Ogółem		78 844	76,3	1 174,6	116 962

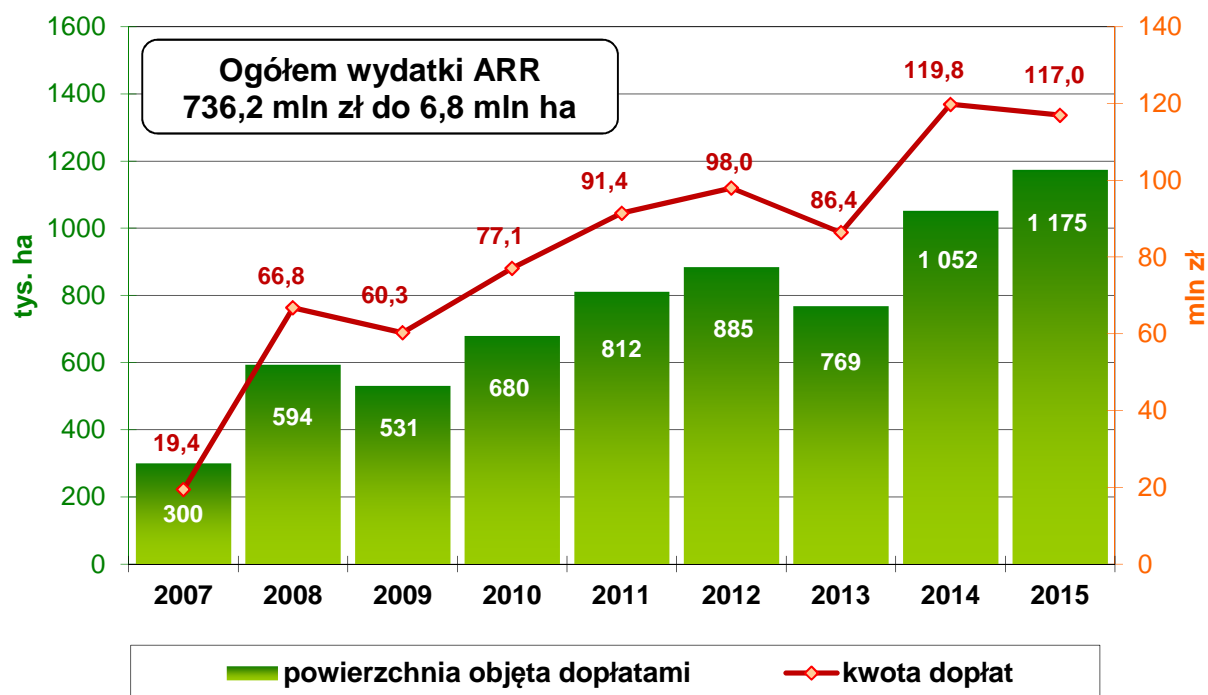
Najwięcej wniosków o przyznanie dopłat do materiału siewnego w 2015 r. rolnicy złożyli na terenie woj. wielkopolskiego (16,5 tys., 21% ogółu złożonych wniosków), a następnie woj. kujawsko-pomorskiego (11,3 tys., 14%) i dolnośląskiego (7 tys., 9%). W stosunku do 2014 r. w 8 województwach wystąpił wzrost liczby złożonych wniosków – największy odnotowano w woj. zachodniopomorskim (o 18%), a następnie lubuskim (o 11%) i warmińsko-mazurskim (o 10%). Spadek liczby złożonych wniosków odnotowano również w 8 województwach, przy czym największy miał miejsce w woj. małopolskim (o 21%), a następnie świętokrzyskim (o 20%) i podkarpackim (o 15%).

W 2015 r. dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany, mające charakter pomocy *de minimis* w rolnictwie, uzyskało 76,3 tys. beneficjentów (1,5% więcej niż w 2014 r.). Największe wsparcie finansowe otrzymali producenci rolni na terenie woj. wielkopolskiego (20,5 mln zł, 18% wydatków), a następnie kujawsko-pomorskiego i dolnośląskiego (po 14,8 mln zł, po 13%) oraz zachodniopomorskiego (9,8 mln zł, 8%).

Największy udział (92,1%) w łącznej powierzchni gruntów ornych objętych dopłatami, na których zużyto do siewu lub sadzenia materiał siewny kategorii elitarny lub kwalifikowany, miały w 2015 r. uprawy zbóż. Udział upraw roślin strączkowych wyniósł 5,2%, a ziemniaka –

2,7%. W porównaniu z 2014 r. w strukturze powierzchni obsianej lub obsadzonej materiałem siewnym kategorii elitarny lub kwalifikowany odnotowano wzrost zasiewów roślin strączkowych (o 2 p.p.), przy jednoczesnym zmniejszeniu powierzchni obsianej zbożami (o 1,7 p.p.) i ziemniakami (o 0,3 p.p.).

Wykres 34. Realizacja przez ARR dopłat do materiału siewnego

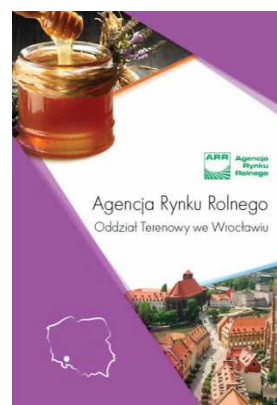

Źródło: dane ARR.

Od uruchomienia w 2007 r. mechanizmu dopłat do materiału siewnego do końca 2015 r. producenci zbóż, roślin strączkowych i ziemniaków złożyli w ARR 524 tys. wniosków o przyznanie dopłat, a Agencja wypłaciła producentom rolnym na ten cel z budżetu krajowego 736,2 mln zł do 6,8 mln ha.

2.1.9. Rynek produktów pszczelich

W 2015 r. produkcja miodu w Polsce wyniosła 22 tys. ton i była o 8 tys. ton większa niż w poprzednim roku. Przyczyną tak dużego wzrostu produkcji miodu były korzystne warunki pogodowe. Liczba rodzin pszczelich zarejestrowanych w Polsce wyniosła 1 448 tys. i była o 62 tys. (o 4,5%) większa niż w 2014 r. W skali całego kraju uzyskano średnią wydajność miodu od jednej rodziny pszczelej wynoszącą 19 kg¹¹³.

¹¹³ Produkcja i wydajność – dane Instytutu Ogrodnictwa Zakładu Pszczelnictwa w Puławach, liczba rodzin pszczelich stan na październik 2015 r. – dane Inspekcji Weterynaryjnej.

Pomimo wzrostu produkcji miodu jego ceny detaliczne wzrosły. W 2015 r. ceny detaliczne miodu w słoikach 400 g były o 2% wyższe niż przed rokiem i wyniosły średnio 14,89 zł¹¹⁴.

W 2015 r. polski eksport miodu zmniejszył się w relacji rocznej o 31% (do 10,6 tys. ton), a jego wartość o 25% (do 29 mln EUR). Głównymi odbiorcami miodu z Polski w 2015 r. były kraje unijne, których udział w strukturze eksportu wyniósł 97%. Najwięcej polskiego miodu trafiło do: Niemiec (2,5 tys. ton), Francji (2,3 tys. ton) oraz Hiszpanii i Włoch (po 1,1 tys. ton). Średnia cena eksportowa miodu w 2015 r. wyniosła 2,76 EUR/kg wobec 2,52 EUR/kg w poprzednim roku.

Import miodu do Polski wyniósł 21 tys. ton wobec 23 tys. ton w 2014 r. Jednocześnie wartość importu zwiększyła się o 3%, do 44 mln EUR. W 2015 r. głównymi dostawcami miodu na rynek polski, tak jak w poprzednim roku, była Ukraina (6,5 tys. ton), a następnie Chiny (5,7 tys. ton) oraz Belgia (4,8 tys. ton). Średnia cena importowanego miodu wynosiła 2,10 EUR/kg wobec 1,87 EUR/kg w 2014 r.

2.1.9.1. Wsparcie rynku produktów pszczelich

Dofinansowanie działań służących poprawie warunków produkcji i zbytu oraz jakości produktów pszczelich w państwach członkowskich UE realizowane jest we Wspólnocie od 1997 r. Wsparcie finansowe unijnej branży pszczelarskiej sprzyja m.in.: rozwojowi terenów wiejskich, utrzymaniu równowagi ekologicznej, łagodzeniu problemów związanych z rozprzestrzenianiem się i zwalczaniem warrozy, zapobieganiu rozdrobnieniu produkcji i handlu miodem oraz równoważeniu popytu na miód z jego podażą.

Możliwość stosowania pomocy w sektorze pszczelarskim w UE przewiduje art. 55 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013. Działania w tym sektorze są realizowane przez państwa członkowskie na podstawie zatwierdzanych przez Komisję Europejską trzyletnich krajowych programów wsparcia pszczelarstwa. W 2015 r. ARR realizowała mechanizm WPR „Wsparcie rynku produktów pszczelich” na podstawie decyzji wykonawczej Komisji z 12 sierpnia 2013 r., zatwierdzającej „Krajowy Program Wsparcia Pszczelarstwa w Polsce na lata 2013/14; 2014/15; 2015/16”¹¹⁵.

¹¹⁴ Obliczenia ARR na podstawie danych miesięcznych GUS.

¹¹⁵ Decyzja Komisji z dnia 12.8.2013 r. w sprawie zatwierdzenia programów na rzecz poprawy produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich, przedłożonych przez państwa członkowskie na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007, oraz podjęcia decyzji o wkładzie finansowym Unii w te programy.

Zgodnie z ww. decyzją Polska na działania w sektorze pszczelarskim otrzymała środki finansowe w łącznej kwocie 16 563 tys. EUR¹¹⁶, w tym 5 523 tys. EUR do rozdysponowania w ramach drugiej części programu, tj. w roku 2014/2015 (w okresie od 16 października 2014 r. do 15 października 2015 r.), przy czym współfinansowanie programu pszczelarskiego z budżetu UE nie mogło przekroczyć 50% wydatkowanych środków¹¹⁷. Refundacji podlegały całkowite lub częściowe (w zależności od kierunku wsparcia) koszty netto poniesione na realizację działań określonych w decyzji wykonawczej KE przez podmioty uprawnione, tj.: związki, stowarzyszenia, zrzeszenia i spółdzielnie pszczelarskie, grupy producentów pszczelarzy oraz jednostki badawczo-rozwojowe zajmujące się problematyką pszczelarską.

W sezonie 2014/2015 do ARR wpłynęło 340 projektów na realizację działań określonych w „Krajowym Programie Wsparcia Pszczelarstwa” na łączną kwotę 30 800 tys. zł. Po rozpatrzeniu projektów przez komisję złożoną z przedstawicieli MRiRW i ARR oraz po dokonaniu koniecznych przesunięć środków pomiędzy poszczególnymi kierunkami wsparcia do realizacji przyjęto 337 projektów na kwotę 22 946 tys. zł. Jednak z uwagi na nieterminowe odesłanie podpisanych umów przez część beneficjentów, ostatecznie z datą 1 września 2014 r. podpisano 332 umowy.

Tabela 6. Projekty zgłoszone i objęte umowami w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2014/2015

Kierunki wsparcia		Projekty			
		zgłoszone		objęte umowami	
		liczba	tys. zł	liczba	tys. zł
I.	Pomoc techniczna	116	13 404	112	9 595
II.	Zwalczanie warrozy	75	9 432	73	7 539
III.	Racjonalizacja sezonowego przenoszenia uli	49	837	48	817
IV.	Wsparcie laboratoriów	27	303	27	299
V.	Zasiedlanie uli	73	6 824	72	4 584
Ogółem		340	30 800	332	22 834

W 2015 r., po zrealizowaniu przez podmioty uprawnione projektów objętych umowami, ARR dokonała kontroli wydatkowanych środków finansowych, a następnie rozliczyła 323 umowy na kwotę 20 462 tys. zł (netto), po 10 231 tys. zł z budżetu UE i z budżetu krajowego. Podmioty uprawnione zrealizowały projekty objęte umowami do 31 sierpnia

¹¹⁶ Stosownie do zapisów rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 907/2014 przy przeliczeniach walutowych zastosowano kurs wymiany 4,1543 PLN/EUR z 31 grudnia 2013 r.

¹¹⁷ Zgodnie z art. 55 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

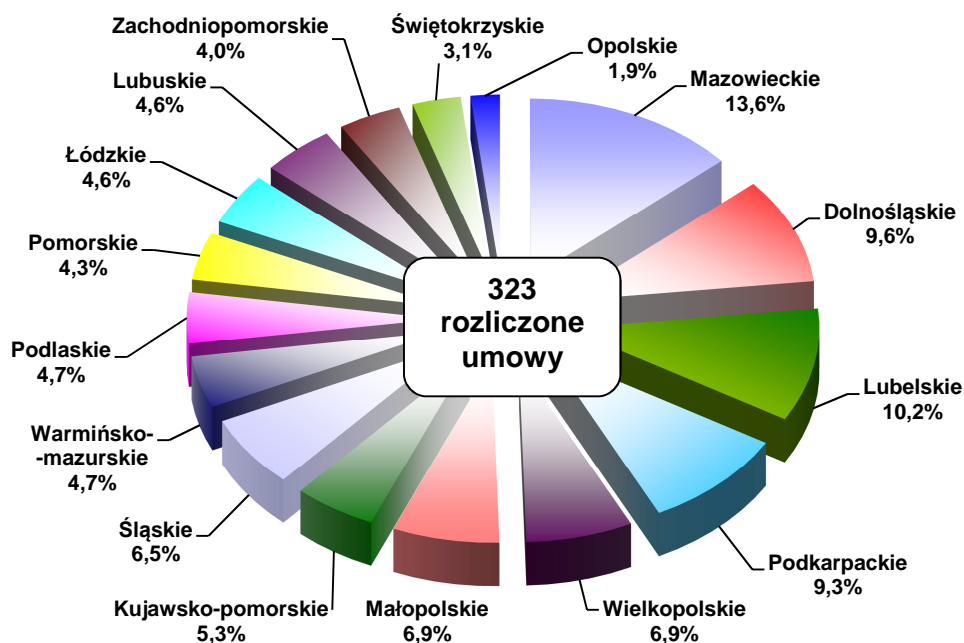
2015 r., natomiast Agencja zrefundowała wydatki poniesione w ramach mechanizmu do 15 października 2015 roku¹¹⁸.

Tabela 7. Realizacja mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w 2015 r.

Kierunki wsparcia		Wyплаты netto		Liczba rozliczonych umów
		tys. zł	tys. EUR	
I.	Pomoc techniczna (zakup sprzętu pszczelarskiego i szkolenia)	8 690	2 092	111
II.	Zwalczanie warrozy (zakup leków)	7 304	1 758	73
III.	Racjonalizacja sezonowego przenoszenia uli (zakup lawet do przewozu uli)	471	113	42
IV.	Wsparcie laboratoriów (analizy właściwości fizyko-chemicznych miodu)	136	33	26
V.	Zasiedlanie uli (zakup pszczoł)	3 861	929	71
Ogółem		20 462	4 925	323

W sezonie 2014/2015 największym dofinansowaniem objęto pomoc techniczną dla pszczelarzy (42,5% wypłaconego wsparcia), zakup leków przeciwko warrozie (35,7%) oraz zakup pszczoł (18,9%). Łączne dofinansowanie udzielone podmiotom uprawnionym w ramach tych trzech kierunków wsparcia stanowiło 97,1% ogólnej kwoty wypłaconej przez ARR w ramach mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” oraz obejmowało 78,9% wszystkich rozliczonych umów.

Wykres 35. Struktura umów rozliczonych w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2014/2015 w podziale na województwa

Źródło: dane ARR.

¹¹⁸ Zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 768/2013 z dnia 8 sierpnia 2013 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 917/2004 w sprawie szczegółowych zasad wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 797/2004 w sprawie środków mających na celu poprawę warunków produkcji i wprowadzania do obrotu produktów pszczelarskich.

Najwięcej projektów objętych umowami w sektorze pszczelarskim zrealizowano w woj. mazowieckim (44 projekty, 13,6%), a następnie lubelskim (33 projekty, 10,2%), dolnośląskim (31 projektów, 9,6%) oraz podkarpackim (30 projektów, 9,3%). W tych czterech województwach zrealizowano łącznie 42,7% wszystkich projektów rozliczonych w sezonie 2014/2015. Największe wsparcie otrzymali beneficjenci w woj. lubelskim (15,8% ogółu wypłat), a następnie w województwie wielkopolskim (10,1%) i małopolskim (8,1%).

Tabela 8. Wypłaty środków finansowych w 2015 r. na działania w ramach poszczególnych kierunków wsparcia (tys. zł)

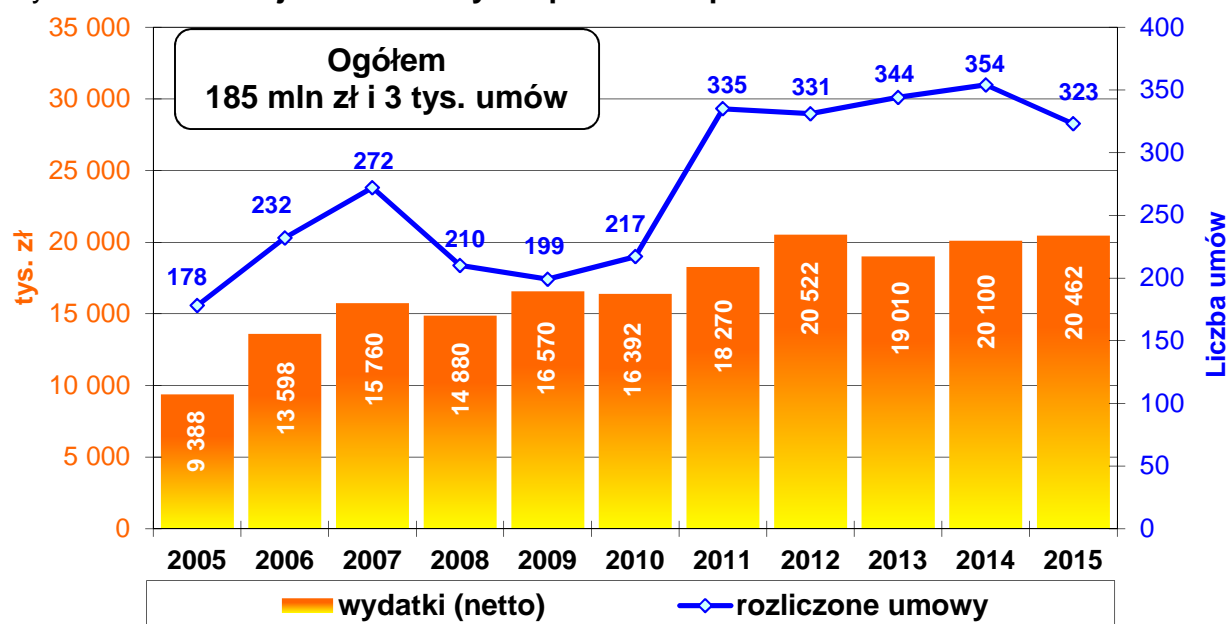
Lp.	Województwo	Wypłaty ogółem	Kierunki wsparcia					
			I.		II.	III.	IV.	V.
			Działania					
			Zakup sprzętu	Szkolenia	Zakup leków	Zakup lawet	Analiza jakości miodu	Zakup pszczół
1.	Dolnośląskie	1 516	665	25	541	37	3	245
2.	Kujawsko-pomorskie	981	382	41	376	5	0	177
3.	Lubelskie	3 236	1 228	25	1 153	100	39	691
4.	Lubuskie	735	331	32	273	9	5	85
5.	Łódzkie	866	333	12	325	25	5	166
6.	Małopolskie	1 652	628	32	612	39	17	324
7.	Mazowieckie	1 542	586	31	549	51	16	309
8.	Opolskie	567	226	6	198	21	9	107
9.	Podkarpackie	1 421	618	18	508	19	13	245
10.	Podlaskie	379	156	3	127	16	0	77
11.	Pomorskie	1 115	472	25	378	46	5	189
12.	Śląskie	1 584	676	50	553	19	11	275
13.	Świętokrzyskie	863	340	13	323	20	4	163
14.	Warmińsko-mazurskie	1 014	370	42	343	25	3	231
15.	Wielkopolskie	2 068	881	30	716	25	0	416
16.	Zachodniopomorskie	923	379	34	329	14	6	161
Ogółem		20 462	8 271	419	7 304	471	136	3 861

Zgodnie z decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej z 12 sierpnia 2013 r. na działania w sektorze pszczelarskim w sezonie 2015/2016 (obejmującym okres od 1 września 2015 r. do 15 października 2016 r.) Polska otrzymała środki finansowe w wysokości 5 516 664 EUR. W kwietniu 2015 r. Agencja ogłosiła zaproszenie do składania projektów planowanych działań w sezonie 2015/2016 w terminie do 29 maja 2015 r. W odpowiedzi wpłynęły 372 projekty na kwotę 32 576 tys. zł. Do realizacji przyjęto 370 projektów i sporządzono do nich umowy na łączną kwotę 23 574 tys. zł¹¹⁹. Jednakże w wyniku

¹¹⁹ Stosownie do zapisów rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 907/2014 przy przeliczeniach walutowych zastosowano kurs wymiany 4,2732 PLN/EUR z 31 grudnia 2014 r.

nieterminowego odesłania jednej umowy przez beneficjenta, ostatecznie – z datą 1 września 2015 r. – podpisano 369 umów¹²⁰ na kwotę 23 563 tys. zł.

Wykres 36. Realizacja działań na rynku produktów pszczelich*

* Zakończenie wypłat – 15 października każdego roku.

Źródło: dane ARR.

Po akcesji Polski do UE Agencja Rynku Rolnego w ramach realizacji mechanizmu wsparcia rynku produktów pszczelich wydatkowała łącznie 185 mln zł (netto), w tym 50% zostało wypłacone z budżetu unijnego. Największym dofinansowaniem objęto zakup leków przeciwko warrozie (39,4% wydatków) oraz zakup pszczoł (31,1%).

2.1.10. Rynek lnu i konopi

2.1.10.1. Handel zagraniczny na rynku lnu i konopi

Przywóz

Pozwolenia na przywóz były wymagane dla każdej ilości produktów oznaczonych kodami: CN ex 1207 99 20 (nasiona odmian konopi przeznaczone do siewu), CN 1207 99 91 (nasiona konopi inne niż do siewu) oraz CN 5302 10 00 (konopie naturalne, surowe lub roszone). W przypadku nasion konopi innych niż do siewu warunkiem uzyskania pozwoleń na przywóz z krajów trzecich było uzyskanie uprawnienia w zakresie obrotu tym towarem. ARR w 2015 r. nadała jedno uprawnienie w powyższym zakresie oraz wydała 5 pozwoleń na przywóz 1,3 tys. ton nasion konopi innych do siewu, a także rozliczyła 6 pozwoleń

¹²⁰ W 2015 r. rozliczono jedną umowę dotyczącą sezonu 2015/2016.

(w tym pozwolenia wydane w latach poprzednich). Kontrolowano również spełnienie warunków nadania uprawnień.

2.1.11. Rynek owoców i warzyw

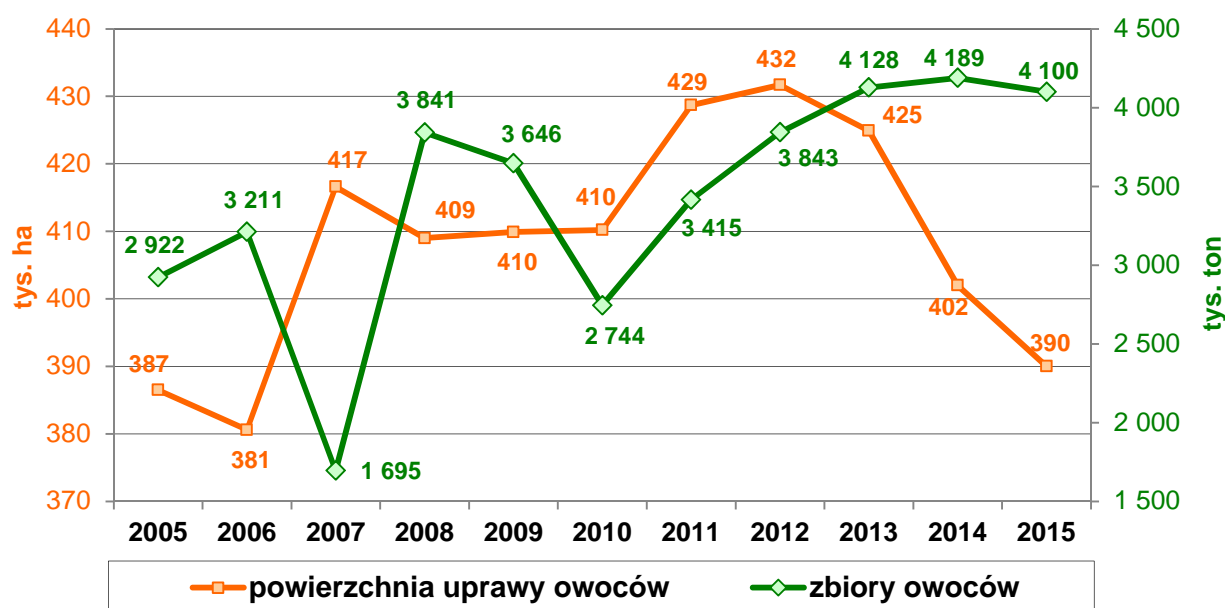
Rynek owoców

Według wstępnych danych GUS w 2015 r. zbiory owoców w kraju wyniosły 4,1 mln ton i były o 2% mniejsze niż w roku poprzednim. Największy wpływ na poziom produkcji owoców miały zbiory jabłek (3,2 mln ton, o blisko 1% mniejsze niż w 2014 r.). Mniejsze były również zbiory gruszek (o 6%) oraz śliwek (o 11%). Wzrosła natomiast produkcja wiśni i brzoskwiń (po 2%). Zbiory czereśni oraz moreli ukształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego w 2014 r. Produkcja owoców z krzewów i plantacji jagodowych wyniosła 518 tys. ton, o 9% mniej niż w poprzednim roku.

Według wstępnych danych Ministerstwa Finansów wpływy z eksportu owoców świeżych w 2015 r. były o 11% mniejsze niż w 2014 r. i wyniosły 546 mln EUR. Największy wpływ na wyniki eksportu owoców miała redukcja wywozu jabłek. W 2015 r. z kraju wywieziono 889 tys. ton jabłek (o wartości 286 mln EUR), o 19% mniej niż w 2014 r. Z tej ilości na rynek UE sprzedano 460 tys. ton jabłek. Głównymi odbiorcami tych owoców na rynku unijnym były: Łotwa, Litwa, Niemcy, Czechy i Rumunia. Poza UE wywieziono 429 tys. ton jabłek, m.in. na Białoruś, Ukrainę oraz do Kazachstanu.

Wykres 37. Powierzchnia uprawy i zbiory owoców w Polsce

Źródło: dane GUS i IERiGŻ – PIB.

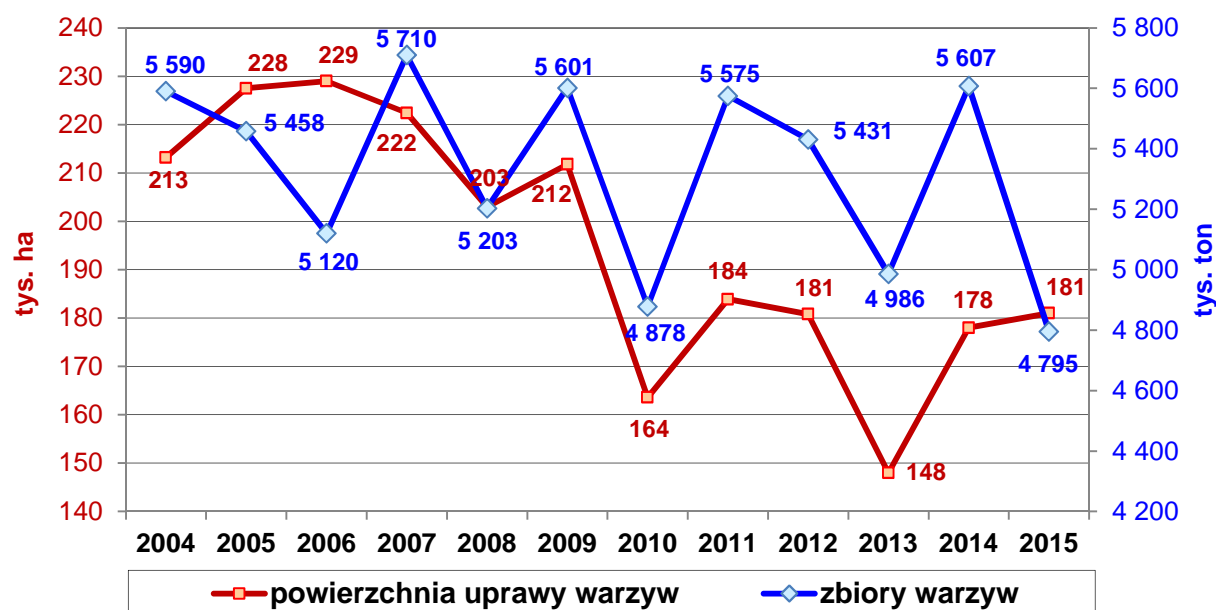
Import owoców wzrósł o ok. 10% do blisko 1,2 mld EUR. Największy udział w wartości importu miały owoce cytrusowe i banany. Ujemne saldo obrotów świeżymi owocami zwiększyło się z 498 mln EUR w 2014 r. do 643 mln EUR w 2015 r.

Rynek warzyw

Warunki pogodowe w 2015 r. nie sprzyjały uprawie większości gatunków warzyw gruntowych. Krajowe zbiory warzyw gruntowych wyniosły 3,8 mln ton i były o 18% mniejsze niż w 2014 r. Warunki agrometeorologiczne były szczególnie niesprzyjające dla wegetacji warzyw kapustnych i korzeniowych. Zbiory kapusty zmniejszyły się o 24%, do 875 tys. ton, a kalafiorów – o 21%, do 195 tys. ton. Produkcja marchwi jadalnej zmniejszyła się o 18%, do 678 tys. ton, a buraków ćwikłowych o 17%, do 297 tys. ton. Redukcji uległy również zbiory ogórków (o 17%), cebuli (o 16%) i pomidorów (o 13%).

Zgodnie z danymi GUS produkcja warzyw spod osłon była o 3,5% większa niż w roku ubiegłym i wyniosła 1 002 tys. ton.

Wykres 38. Powierzchnia uprawy i zbiory warzyw w Polsce

Źródło: dane GUS i IERiGŻ – PIB.

Wartość eksportu warzyw w 2015 r.¹²¹ była o 5% większa niż w 2014 r. i wyniosła 588 mln EUR. Wartość importu również wzrosła – do 487 mln EUR z 447 mln EUR w 2014 r. Ujemne saldo obrotów świeżymi warzywami zmniejszyło się o 10%, do 101 mln EUR. Ze sprzedaży świeżych warzyw na rynek UE (w tym przede wszystkim do: Niemiec, Wielkiej Brytanii, Czech i Francji) uzyskano ok. 90% wpływów. Spoza UE głównym odbiorcą warzyw świeżych z Polski była Białoruś (6%).

¹²¹ Łącznie z grzybami.

2.1.11.1. Program „Owoce i warzywa w szkole”

Polska w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016 kontynuowała realizację programu „Owoce i warzywa w szkole”, polegającego m.in. na bezpłatnym dostarczaniu owoców, warzyw i soków dzieciom w placówkach oświatowych, na podstawie art. 23 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013¹²².

Zgodnie z preambułą ww. rozporządzenia (pkt 24) należy wspierać spożywanie przez dzieci w wieku szkolnym owoców i warzyw z myślą o trwałym zwiększeniu udziału tych produktów w diecie dzieci na etapie kształtowania się ich nawyków żywieniowych.

Każde państwo członkowskie, które zamierza uczestniczyć w programie w danym roku szkolnym, zobowiązane jest przygotować i przekazać do Komisji Europejskiej strategię jego wdrożenia. W dokumencie tym określone są najważniejsze warunki realizacji programu w danym kraju. Zasady stosowania pomocy wspólnotowej w ramach realizacji programu ustanowiono na mocy rozporządzenia Komisji (WE) nr 288/2009¹²³.

We wrześniu 2015 r. rozpoczął się siódmy rok szkolny administrowania przez ARR tym unijnym programem, którego podstawowymi celami określonymi w strategii krajowej są:

- trwała zmiana nawyków żywieniowych dzieci przez zwiększenie udziału owoców i warzyw w ich codziennej diecie na etapie, na którym kształtują się nawyki żywieniowe,
- propagowanie zdrowej, zbilansowanej diety i wzrost świadomości społecznej w tym zakresie.

W Polsce od roku szkolnego 2014/2015 program skierowany jest do uczniów klas I-III szkół podstawowych oraz dzieci realizujących obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego zorganizowany w tych szkołach (w tak zwanych zerówkach), których rodzice lub opiekunowie prawni wyrazili zgodę na udział w programie. Według danych Ministerstwa Edukacji Narodowej grupę docelową programu w roku szkolnym 2014/2015 stanowiło 1 389,6 tys. dzieci, a w roku szkolnym 2015/2016 – 1 617,9 tys. dzieci.

Każde dziecko uczestniczące w programie otrzymywało jednorazowo porcję składającą się z dwóch produktów – owocowego i warzywnego. Dzieci nieodpłatnie spożywały świeże

¹²² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

¹²³ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 288/2009 z dnia 7 kwietnia 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do pomocy wspólnotowej przeznaczonej na dostarczanie dzieciom w placówkach oświatowych owoców i warzyw świeżych i przetworzonych oraz produktów z bananów w ramach programu Owoce w szkole, z późn. zm.

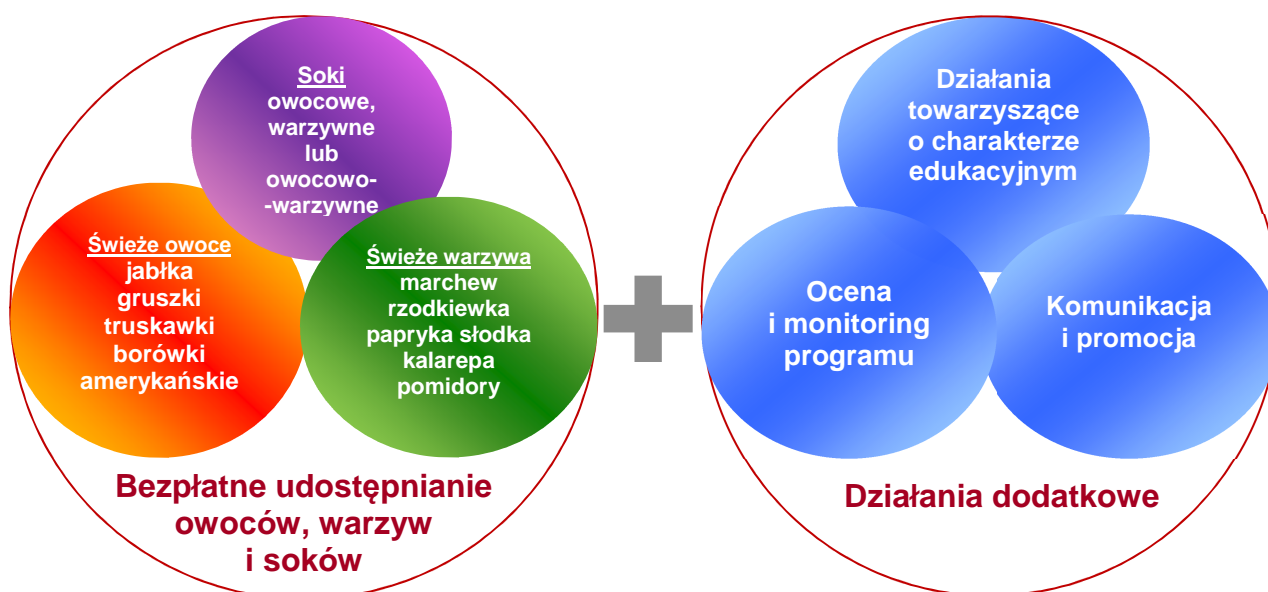
owoce (jabłka, gruszki, truskawki i borówki amerykańskie), warzywa (marchew, paprykę słodką, rzodkiewkę, kalarepę i pomidory¹²⁴) oraz soki owocowe, warzywne lub owocowo-warzywne. Udostępniane były owoce i warzywa przygotowane do bezpośredniego spożycia, wystarczająco rozwinięte, dojrzałe i zdrowe. Owoce, warzywa oraz soki nie mogły zawierać dodatku tłuszczu, soli, cukru oraz innych substancji słodzących.

Oprócz udostępniania dzieciom owoców i warzyw, w ramach programu obowiązkowo prowadzone były działania:

- popularyzujące program (działania z zakresu komunikacji) – strona internetowa www.owocewshkole.org, plakaty, broszury, gadżety, imprezy o charakterze promocyjnym, sportowym i konferencyjnym (szerzej na ten temat w rozdziale „System informacyjny”);
- towarzyszące o charakterze edukacyjnym – dyrektorzy szkół podstawowych oraz ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia, które uczestniczyły w programie, byli zobowiązani do zapewnienia zrealizowania przez szkołę w każdym semestrze roku szkolnego co najmniej dwóch działań kształtujących zdrowe nawyki żywieniowe u uczniów oraz wzbogacających ich wiedzę o pochodzeniu produktów rolnych¹²⁵;
- oceniające skuteczność programu pod względem wpływu na nawyki żywieniowe u dzieci.

Wykres 39. Zakres programu „Owoce i warzywa w szkole” od roku szkolnego 2014/2015

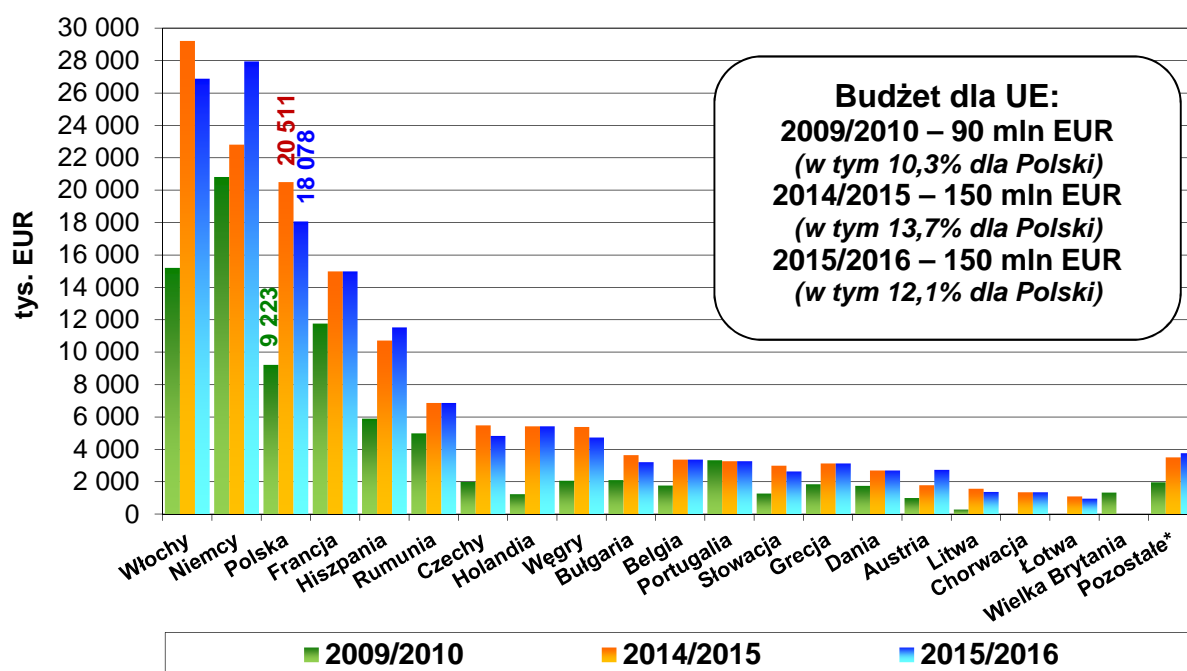
¹²⁴ Pomidory o masie netto co najmniej 60 g, przy czym średnica jednej sztuki nie może przekraczać 40 mm.

¹²⁵ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu realizacji środków towarzyszących, które służą zapewnieniu skutecznego wykonania programu „Owoce i warzywa w szkole” (Dz. U. poz. 1151).

Program „Owoce i warzywa w szkole” jest współfinansowany ze środków pochodzących z budżetu UE i z budżetu krajowego. Komisja Europejska corocznie dokonuje podziału środków finansowych pomiędzy państwa członkowskie, które zgłosiły zamiar uczestnictwa w programie w danym roku szkolnym. W Polsce w latach szkolnych 2009/2010-2013/2014 program współfinansowany był w 75% z budżetu UE, a w 25% – z budżetu krajowego.

Od 1 stycznia 2014 r., zgodnie z art. 5 rozporządzenia Rady (UE) nr 1370/2013, budżet programu dla całej UE został podwyższony do 150 000 tys. EUR¹²⁶. Zwiększono również maksymalny udział dofinansowania z budżetu UE w regionach słabiej rozwiniętych (w Polsce z 75% do 88% środków przeznaczonych na realizację programu, a pozostałe 12% pochodzi z budżetu krajowego).

Wykres 40. Finansowanie programu „Owoce i warzywa w szkole” z budżetu UE w roku szkolnym 2009/2010, 2014/2015 i 2015/2016

* Pozostałe – Słowenia, Irlandia, Cypr, Estonia, Malta, Luksemburg.

Źródło: dane z decyzji Komisji Europejskiej z 23 czerwca 2014 r. oraz z 30 marca 2015 r.

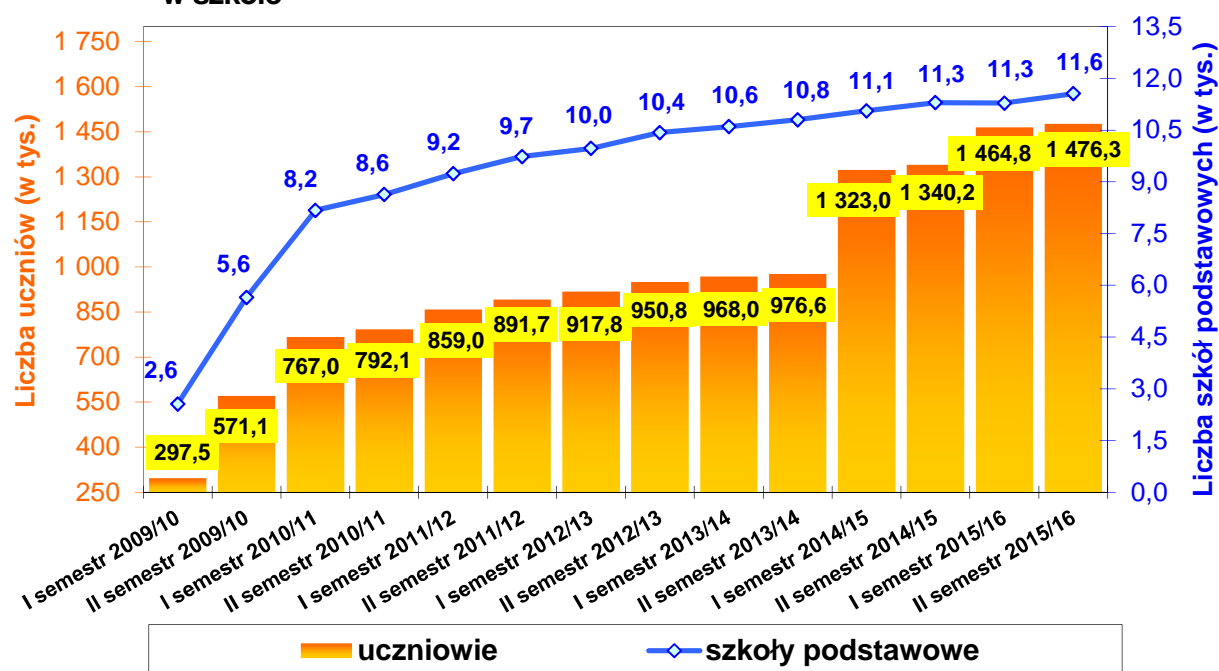
W związku z tym łączny budżet programu w kraju w roku szkolnym 2014/2015 wynosił 23 308 tys. EUR, z czego – zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej¹²⁷ – 20 511 tys. EUR (6 848 tys. EUR więcej niż w poprzednim roku szkolnym) pochodziło z budżetu unijnego. Krajowe wsparcie finansowe określono na 2 797 tys. EUR. Większe środki z budżetu unijnego otrzymały tylko Włochy i Niemcy.

¹²⁶ Rozporządzenie Rady (UE) nr 1370/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. określające środki dotyczące ustalania niektórych dopłat i refundacji związanych ze wspólną organizacją rynków produktów rolnych.

¹²⁷ Decyzja wykonawcza Komisji z 23.6.2014 r. w sprawie ostatecznego przydziału pomocy Unii Europejskiej państwom członkowskim w ramach programu „Owoce i warzywa w szkole” na okres od dnia 1 sierpnia 2014 r. do dnia 31 lipca 2015 r.

W roku szkolnym 2015/2016, zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej¹²⁸, z całkowitego budżetu unijnego na realizację programu „Owoce i warzywa w szkole” (150 000 tys. EUR) Polska otrzymała 18 078 tys. EUR (trzecie miejsce w UE – po Niemczech i Włoszech). Krajowe wsparcie finansowe określono na poziomie 2 465 tys. EUR. W związku z tym łączny budżet programu w kraju w roku szkolnym 2015/2016 wynosił 20 543 tys. EUR.

Wykres 41. Uczniowie i szkoły podstawowe korzystający z programu „Owoce i warzywa w szkole”¹²⁹

Źródło: dane ARR.

Popularność programu „Owoce i warzywa w szkole” w Polsce z każdym rokiem rośnie. Od uruchomienia w roku szkolnym 2009/2010 liczba dzieci z niego korzystających wzrosła 5-krotnie, a liczba szkół – 4,5 razy.

Realizacja programu „Owoce i warzywa w szkole” w roku szkolnym 2014/2015

W I semestrze roku szkolnego 2014/2015 umowy ze 110 zatwierdzonymi dostawcami owoców i warzyw podpisało 11,1 tys. szkół podstawowych (301 szkół więcej niż w II semestrze poprzedniego roku szkolnego), a 8 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu „Owoce i warzywa w szkole” skorzystało 1 323 tys. dzieci (346,4 tys. więcej niż w II semestrze roku szkolnego

¹²⁸ Decyzja wykonawcza Komisji z dnia 30.3.2015 r. w sprawie ostatecznego przydziału pomocy Unii Europejskiej państwom członkowskim w ramach programu „Owoce i warzywa w szkole” na okres od dnia 1 sierpnia 2015 r. do dnia 31 lipca 2016 r.

¹²⁹ Na podstawie umów podpisanych przez placówki oświatowe z zatwierdzonymi dostawcami owoców i warzyw do szkół podstawowych. Od I semestru roku szkolnego 2010/2011 w każdym kolejnym semestrze wliczono również szkoły podstawowe samodzielnie pozyskujące i udostępniające dzieciom owoce oraz warzywa, a także uczniów objętych programem z tych szkół.

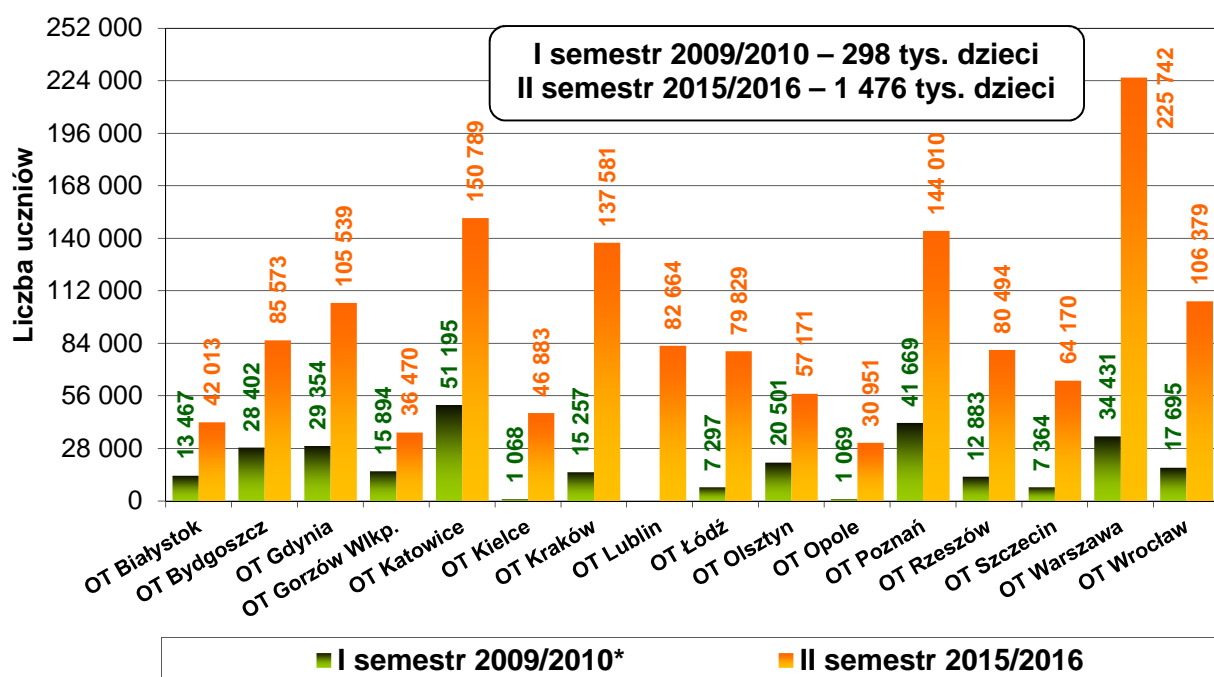
2013/2014), które stanowiły 95,2% grupy docelowej uczniów objętych programem. Dzieci otrzymywały co najmniej po 2 porcje owoców i warzyw w tygodniu (łącznie 22 porcje w ciągu 10 tygodni pierwszego semestru roku szkolnego).

W II semestrze roku szkolnego 2014/2015 umowy ze 111 zatwierdzonymi dostawcami owoców i warzyw podpisało 11,3 tys. szkół podstawowych (236 szkół więcej niż w I semestrze), a 8 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało 1 340,2 tys. dzieci (17,2 tys. więcej niż w I semestrze), które stanowiły 96,4% grupy docelowej uczniów objętych programem. Dzieci otrzymywały co najmniej po 2 porcje owoców i warzyw w tygodniu (łącznie 21 porcji w ciągu 10 tygodni drugiego semestru roku szkolnego).

Realizacja programu „Owoce i warzywa w szkole” w roku szkolnym 2015/2016

W I semestrze roku szkolnego 2015/2016 umowy ze 116 zatwierdzonymi dostawcami owoców i warzyw podpisało 11,3 tys. szkół podstawowych, a 7 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu „Owoce i warzywa w szkole” skorzystało 1 464,8 tys. dzieci (124,6 tys. więcej niż w II semestrze roku szkolnego 2014/2015), które stanowiły 90,5% grupy docelowej uczniów objętych programem. Dzieci otrzymywały co najmniej 2 porcje owoców i warzyw w tygodniu (łącznie 22 porcje w ciągu 10 tygodni pierwszego semestru roku szkolnego).

Wykres 42. Liczba uczniów ze szkół podstawowych korzystających z programu „Owoce i warzywa w szkole” w podziale na OT ARR

* Program realizowany jest w Polsce od roku szkolnego 2009/2010.

Źródło: dane ARR.

Zainteresowanie beneficjentów programem w II semestrze roku szkolnego 2015/2016 było większe niż w poszczególnych semestrach ubiegłych lat szkolnych. Umowy ze 118 zatwierdzonymi dostawcami owoców i warzyw podpisało 11,6 tys. szkół podstawowych (275 szkół więcej niż w I semestrze), a 7 zatwierdzonych szkół samodzielnie pozyskiwało i udostępniało owoce oraz warzywa. Z programu skorzystało 1 476,3 tys. dzieci (11,5 tys. więcej niż w I semestrze), które stanowiły 91,2% grupy docelowej uczniów objętych programem. Dzieci otrzymywały co najmniej 2 porcje owoców i warzyw w tygodniu (łącznie 21 porcji w ciągu 10 tygodni drugiego semestru roku szkolnego).

W programie „Owoce i warzywa w szkole” uczestniczą dzieci i szkoły podstawowe z 16 województw. Skala jego realizacji w poszczególnych województwach jest uzależniona m.in. od liczby szkół podstawowych oraz liczby uczniów z „zerówek” i z klas I-III do nich uczęszczających, a także od specyfiki danego regionu oraz od liczby i możliwości produkcyjnych zatwierdzonych dostawców.

W 2015 r. ARR wypłaciła na realizację programu „Owoce i warzywa w szkole” 90 777 tys. zł (26% więcej niż w poprzednim roku), z tego 79 884 tys. zł pochodziło ze środków UE, a 10 893 tys. zł – z budżetu krajowego.

Od uruchomienia programu „Owoce i warzywa w szkole” w roku szkolnym 2009/2010 do 31 grudnia 2015 r. Agencja wypłaciła 325,3 mln zł. W ciągu siedmiu lat realizacji programu, do końca II semestru roku szkolnego 2015/2016, ARR udostępniła bezpłatnie dzieciom ze szkół podstawowych blisko 325 mln porcji owoców i warzyw.

Zgodnie z art. 12 rozporządzenia Komisji (WE) nr 288/2009 oceniana jest skuteczność programu pod względem jego wpływu na nawyki żywieniowe u dzieci. Dotychczas przeprowadzone oceny¹³⁰ potwierdzały jego skuteczność oraz duży potencjał jako narzędzia będącego w dyspozycji szkół, wpływającego na przyzwyczajenia żywieniowe uczniów.

¹³⁰ W Polsce, na zlecenie i we współpracy z ARR, ocenę programu „Owoce i warzywa w szkole” przeprowadza Instytut Żywności i Żywienia w Warszawie.

2.1.11.2. Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw (I transza pomocy)

W związku z wprowadzeniem przez Federację Rosyjską w sierpniu 2014 r. zakazu przywozu niektórych unijnych produktów rolno-spożywczych¹³¹, ustanowiono w Unii Europejskiej – zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 932/2014¹³² – tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw. Embargo rosyjskie spowodowało wystąpienie zakłóceń na rynku rolnym UE, będących skutkiem nadmiernej podaży produktów rolno-spożywczych (w tym owoców i warzyw). Z uwagi na niedostępność ważnego rynku eksportowego i duże zbiory, konieczne było przeciwdziałanie nagłemu spadkowi cen owoców i warzyw na rynku unijnym.

Na tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw, zgodnie z art. 2 ww. rozporządzenia, przeznaczono łącznie 125 mln EUR dla wszystkich państw członkowskich UE, z tego: 82 mln EUR (66%) – dla producentów jabłek i gruszek oraz 43 mln EUR (34%) – dla producentów pozostałych owoców i warzyw objętych wsparciem.

Zadania związane z realizacją mechanizmu „Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw” w Polsce zostały powierzone Agencji Rynku Rolnego zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 4 września 2014 roku¹³³. Wsparcie finansowe mogło obejmować następujące produkty przeznaczone do spożycia jako produkty świeże: pomidory (pod osłonami i w gruncie), marchew, kapustę, paprykę słodką (pod osłonami i w gruncie), kalafior, brokuły, ogórki (pod osłonami i w gruncie), korniszony, grzyby z rodzaju *Agaricus* (pieczarki), jabłka, gruszki, śliwki, owoce miękkie (maliny i jeżyny, porzeczki czarne, białe i czerwone, agrest) oraz winogrona stołowe.

¹³¹ Federacja Rosyjska objęła embargiem m.in. import następujących towarów:

- owoce świeże, susze i mrożone (kody CN: 0801-0811 i 0813),
- warzywa świeże, susze i mrożone (kody CN: 0701-0714), z wyłączeniem sadzeniaków ziemniaków (070110), cebuli dymki (070310), kukurydzy cukrowej do siewu (071290) oraz grochu do siewu (071310).

¹³² Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 932/2014 z dnia 29 sierpnia 2014 r. ustanawiające tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw oraz zmieniające rozporządzenie delegowane (UE) nr 913/2014.

¹³³ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 września 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 1190).

Zgodnie z zasadami realizacji mechanizmu wsparcie finansowe z budżetu unijnego otrzymywali producenci rolni z tytułu przeprowadzenia operacji:

- wycofania z rynku owoców i warzyw z przeznaczeniem na:
 - bezpłatną dystrybucję,
 - inne cele:
 - pasze dla zwierząt znajdujących się w gospodarstwach rolnych, ogrodach zoologicznych, parkach narodowych i krajobrazowych, rezerwach przyrody i na terenach obwodów łowieckich, jeśli zwierzęta były przedmiotem gospodarki łowieckiej,
 - przekazanie produktów podmiotowi prowadzącemu:
 - biogazownię z przeznaczeniem na cele energetyczne,
 - działalność w zakresie przetwórstwa produktów rolnych z przeznaczeniem na alkohol stosowany wyłącznie do celów przemysłowych lub energetycznych,
- zielonych zbiorów¹³⁴,
- niezbierania plonów¹³⁵.

Beneficjentami wsparcia w Polsce były uznane organizacje producentów owoców i warzyw realizujące program operacyjny oraz producenci owoców i warzyw niebędący członkami organizacji producentów, ale będący producentami rolnymi prowadzącymi uprawę owoców lub warzyw w gruncie bądź w ramach działu specjalnego produkcji rolnej.

Odbiorcami owoców i warzyw wycofywanych przez producentów w celu bezpłatnej dystrybucji mogły być tylko uznane organizacje charytatywne lub uprawnione inne jednostki organizacyjne oraz osoby fizyczne wpisane do rejestru prowadzonego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego.

W okresie od 18 sierpnia do 30 listopada 2014 r. producenci owoców i warzyw byli zobowiązani złożyć w OT ARR powiadomienia o zamiarze przeprowadzenia wycofania/niezbierania plonów/zielonych zbiorów. Producenci rolni w Polsce złożyli łącznie 12,4 tys. powiadomień. Pomoc finansowa została przyznana do powiadomień złożonych

¹³⁴ Zielone zbiory – łączne zbiory niedojrzałych, nienadających się do sprzedaży produktów na danym obszarze. Przedmiotowe produkty nie mogą być uszkodzone przed rozpoczęciem zielonych zbiorów z powodu warunków klimatycznych, choroby lub innych powodów. Przedmiotem operacji zielonych zbiorów mogą być tylko produkty fizycznie znajdujące się na polach, na których są uprawiane i faktycznie zostają zebrane. Zielone zbiory są czynnością dodatkową i niezwiązaną z normalnymi metodami uprawy.

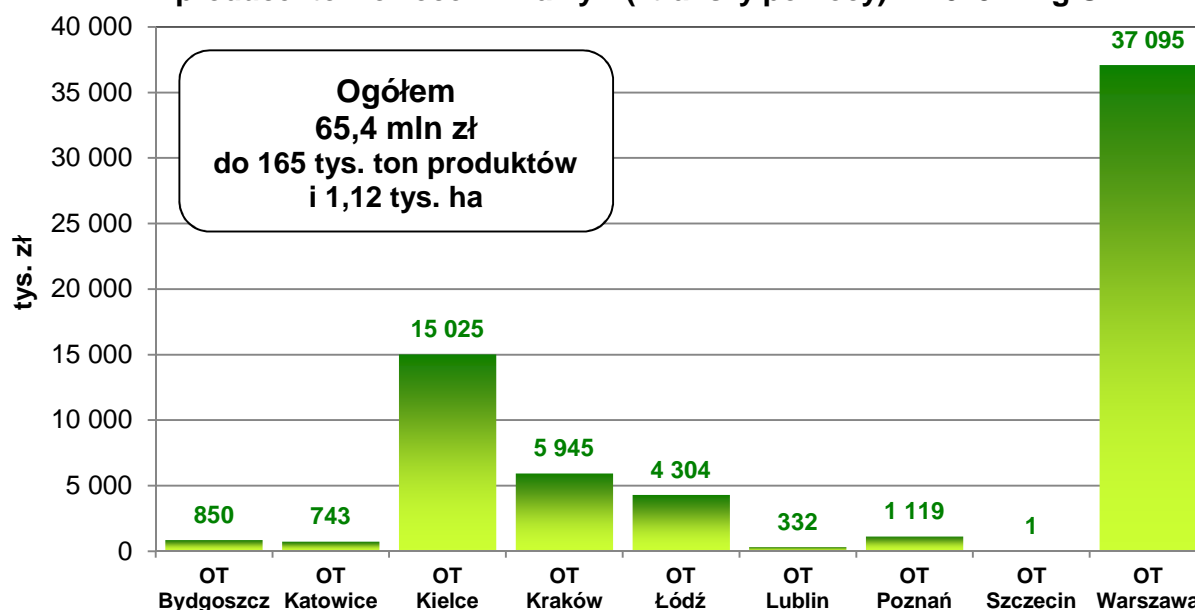
¹³⁵ Niezbieranie plonów – zakończenie obecnego cyklu produkcyjnego na danym obszarze w przypadku, gdy produkt jest dobrze rozwinięty i jest solidnej oraz właściwej jakości handlowej. Zniszczenie produktów w wyniku niekorzystnych zjawisk klimatycznych lub chorób nie jest uważane za niezbieranie. Niezbieranie jest czynnością dodatkową, niezwiązaną z normalnymi metodami uprawy.

do 3 września 2014 r., dla których wyniki kontroli przeprowadzonych przez ARR i IJHARS¹³⁶ były pozytywne. Pozytywnie zweryfikowane powiadomienia zostały zakwalifikowane do złożenia wniosku o udzielenie nadzwyczajnego wsparcia.

Do 15 października 2014 r. producenci owoców i warzyw złożyli w ARR blisko 4 tys. wniosków o przyznanie pomocy. Agencja rozpoczęła realizację wypłat w listopadzie 2014 r. W 2015 r. (do 30 czerwca) w ramach realizacji mechanizmu wypłaciła 65 414 tys. zł do 165 tys. ton produktów przeznaczonych na bezpłatną dystrybucję i inne cele oraz do powierzchni 1,12 tys. ha, na której zrealizowano operacje zielonych zbiorów/niezbierania plonów.

W 2015 r. największe wsparcie finansowe uzyskali producenci owoców i warzyw z woj. mazowieckiego (37,1 mln zł, 57% ogólnego wsparcia), a następnie świętokrzyskiego (15 mln zł, 23%), małopolskiego (5,9 mln zł, 9%) i łódzkiego (4,3 mln zł, 7%).

Wykres 43. **Wydatki z tytułu realizacji tymczasowego nadzwyczajnego wsparcia producentów owoców i warzyw (I transzy pomocy) w 2015 r. wg OT ARR**

Źródło: dane ARR.

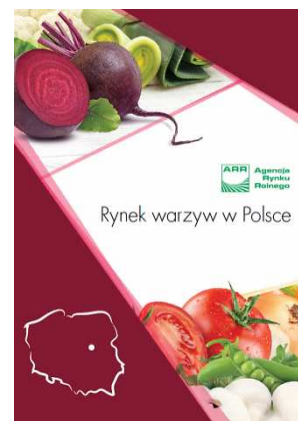
Ogółem w ramach realizacji I transzy pomocy ARR w okresie listopad 2014 r. – czerwiec 2015 r. wypłaciła 90 582 tys. zł do 169,7 tys. ton wycofanych z rynku owoców i warzyw (przede wszystkim jabłek) oraz do 3,46 tys. ha, na których dokonano zielonych zbiorów/niezbierania plonów (głównie jabłek, kapusty i marchwi).

¹³⁶ Wycofywany produkt musiał posiadać „Świadectwo zgodności z normami handlowymi Unii Europejskiej dla świeżych owoców i warzyw” wydane przez właściwy organ Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, po przeprowadzeniu kontroli jakości wycofywanego produktu.

2.1.11.3. Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw (II, III i IV tranza pomocy)

Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw – II tranza pomocy

W związku z utrzymującym się zakazem przywozu unijnych artykułów rolno-spożywczych na terytorium Federacji Rosyjskiej, a także w wyniku analizy sytuacji rynkowej i przebiegu realizacji pomocy dla producentów, Komisja Europejska na podstawie rozporządzenia delegowanego (UE) nr 1031/2014¹³⁷ uruchomiła we wrześniu 2014 r. dalsze tymczasowe środki wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw (II tranzę pomocy). Budżet dla całej UE został określony na 165 mln EUR.

W przypadku Polski wsparcie przysługiwało maksymalnie do 18 750 ton jabłek i gruszek. Ponadto każde państwo członkowskie miało możliwość rozdysponowania wsparcia w odniesieniu do 3 tys. ton pozostałych owoców i warzyw, tj.: marchwi, pomidorów, ogórków, korniszonów, kapusty, papryki słodkiej, kalafiorów, brokułów, grzybów z rodzaju *Agaricus* (pieczarek), śliwek, owoców miękkich oraz winogron stołowych. Limit ilościowy dla jednego beneficjenta wynosił 300 ton.

Zadania związane z realizacją mechanizmu „Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw” powierzono ARR zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 23 października 2014 roku¹³⁸. Celem mechanizmu było udzielenie wsparcia producentom owoców i warzyw, którzy wyprodukowane przez siebie określone produkty poddali operacji:

- wycofania z rynku na bezpłatną dystrybucję,
- niezbierania plonów.

Produkty wycofane w celu bezpłatnej dystrybucji mogły być przekazywane wyłącznie odbiorcom wpisanym do rejestru uznanych organizacji charytatywnych i uprawnionych innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych, prowadzonego przez Prezesa ARR.

Przed przeprowadzeniem operacji producenci indywidualni oraz organizacje producentów, ubiegający się o wsparcie, złożyli w OT ARR powiadomienia o zamiarze wycofania owoców i warzyw z rynku w celu ich bezpłatnej dystrybucji lub niezbierania plonów. W 2014 r. producenci złożyli w ARR blisko 2 tys. powiadomień. Po kontrolach przeprowadzonych

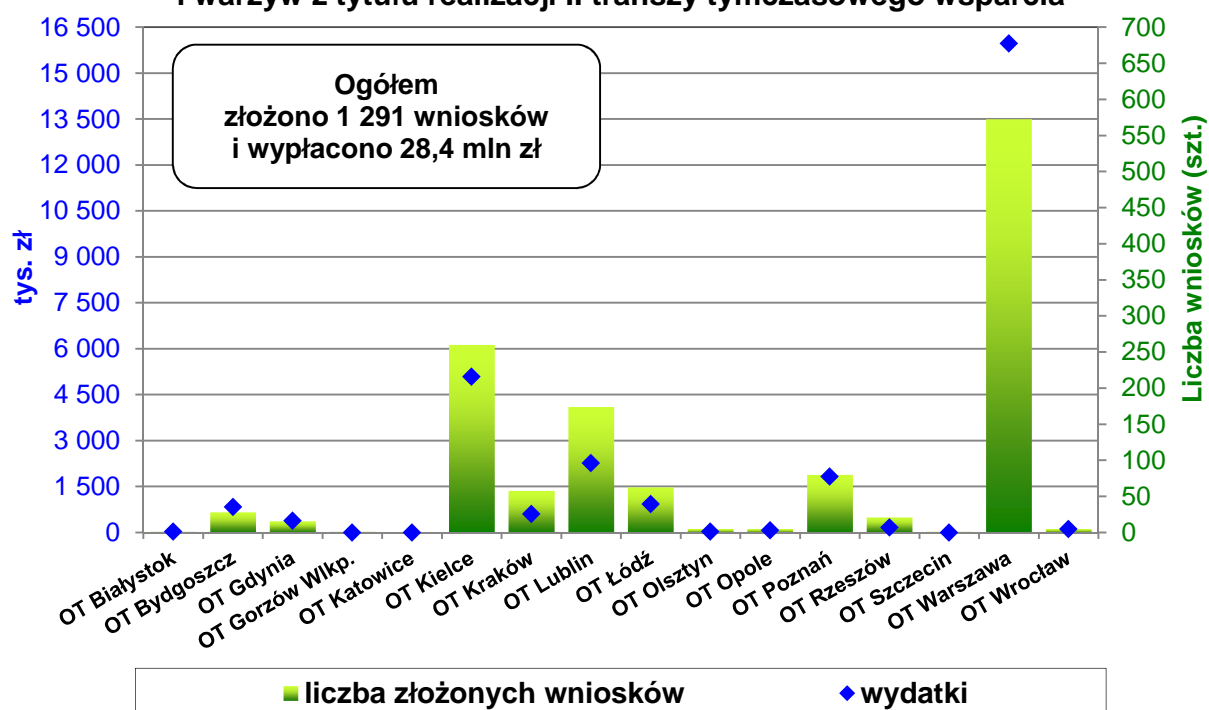
¹³⁷ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1031/2014 z dnia 29 września 2014 r. ustanawiające dalsze tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw, z późn. zm.

¹³⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 października 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 1468, z późn. zm.).

przez ARR i IJHARS, producenci owoców i warzyw złożyli w Agencji do 31 stycznia 2015 r. 1,3 tys. wniosków o przyznanie pomocy, najwięcej w OT ARR: w Warszawie (573 wnioski, 44% wszystkich wniosków), a następnie w Kielcach (260 wniosków, 20%) i Lublinie (174 wnioski, 13%).

W okresie luty-czerwiec 2015 r. Agencja wypłaciła w ramach II transzy pomocy 28 419 tys. zł do 18,1 tys. ton owoców i warzyw (87% stanowiły jabłka) oraz do powierzchni 48,2 ha, na której nie zbierano plonów (głównie: jabłek, marchwi i kapusty).

Wykres 44. Liczba złożonych wniosków oraz wypłaty dla producentów owoców i warzyw z tytułu realizacji II transzy tymczasowego wsparcia

Źródło: dane ARR.

Najwięcej środków finansowych wypłacono producentom owoców i warzyw z woj. mazowieckiego (16 mln zł, 56% całego krajowego wsparcia w tej transzy), a następnie świętokrzyskiego (5,1 mln zł, 18%) i lubelskiego (2,3 mln zł, 8%).

Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw – III transza pomocy

W grudniu 2014 r. opublikowane zostało rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1371/2014 przedłużające stosowanie dalszego tymczasowego wsparcia producentów owoców i warzyw¹³⁹. W przypadku Polski przysługiwało ono maksymalnie do 155 700 ton jabłek i gruszek oraz do 18 650 ton pomidorów, marchwi, słodkiej papryki i ogórków. Pomoc

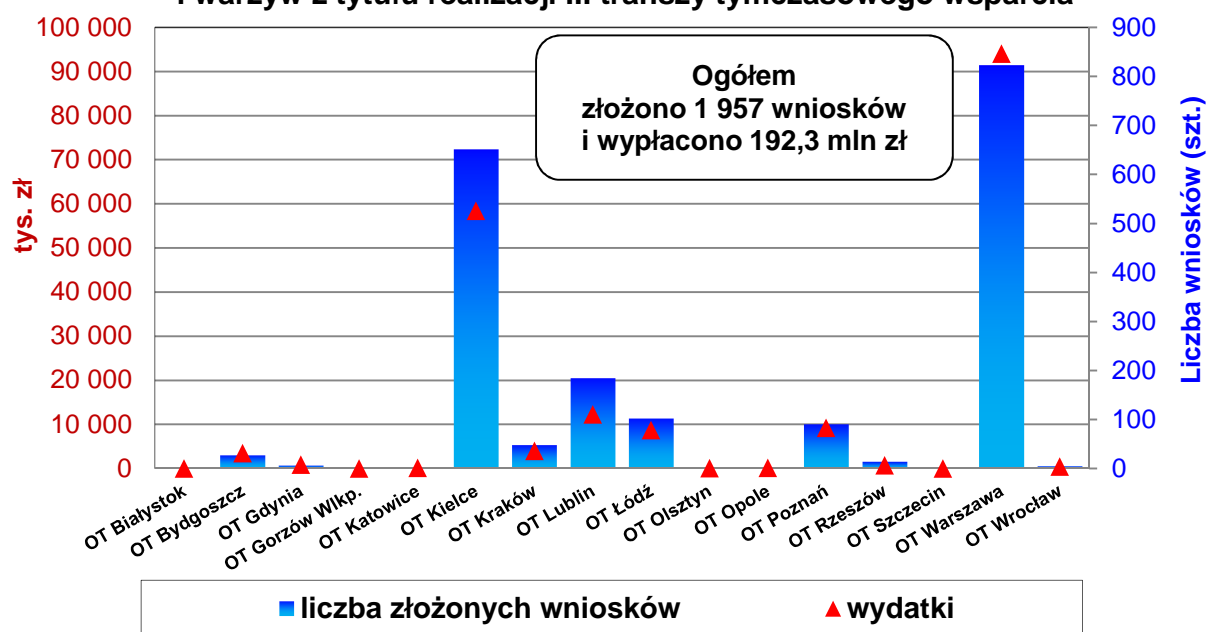
¹³⁹ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 1371/2014 z dnia 19 grudnia 2014 r. zmieniające rozporządzenie delegowane (UE) nr 1031/2014 ustanawiające dalsze tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw.

finansowa obejmowała producentów, którzy przeprowadzili operacje wycofania z rynku owoców i warzyw do 30 czerwca 2015 r. i złożyli wnioski do 31 lipca 2015 r.

Przepisy krajowe dla III transzy dalszego tymczasowego wsparcia producentów owoców i warzyw weszły w życie 16 lutego 2015 r. na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 lutego 2015 roku¹⁴⁰. Producenci złożyli w Agencji 2,6 tys. powiadomień, które wyczerpały limity produktów dostępne dla Polski, a następnie blisko 2 tys. wniosków o przyznanie pomocy, najwięcej w OT ARR w Warszawie (823 wnioski, 42% wszystkich wniosków), a następnie w Kielcach (650 wniosków, 33%) i Lublinie (184 wnioski, 9%).

Na podstawie wydanych decyzji w okresie lipiec-wrzesień 2015 r. wypłacono 192 339 tys. zł. W ramach trzeciej transzy pomocy wycofano z rynku 112,3 tys. ton owoców i warzyw w celu bezpłatnej dystrybucji, w tym 90% stanowiły jabłka i 9% – marchew.

Wykres 45. Liczba złożonych wniosków oraz wypłaty dla producentów owoców i warzyw z tytułu realizacji III transzy tymczasowego wsparcia

Źródło: dane ARR.

Najwięcej środków finansowych wypłacono producentom owoców i warzyw z woj. mazowieckiego (94 mln zł, 49% całego krajowego wsparcia w tej transzy), a następnie świętokrzyskiego (58,4 mln zł, 30%) i lubelskiego (12,2 mln zł, 6%).

Łącznie w 2015 r. ARR z tytułu tymczasowego wsparcia producentów owoców i warzyw w związku z wprowadzeniem rosyjskiego embarga wypłaciła 286 172 tys. zł

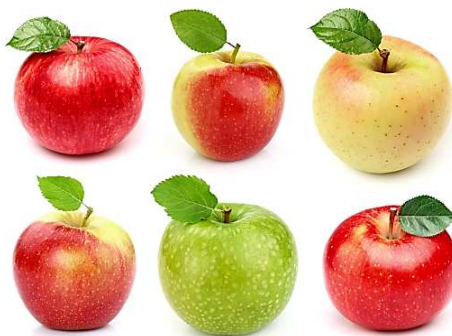
¹⁴⁰ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 lutego 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 209).

(do 295,4 tys. ton produktów i do powierzchni 1,17 tys. ha), z tego 65 414 tys. zł w ramach I transzy pomocy oraz 220 758 tys. zł – II i III transzy pomocy.

Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw – IV transza pomocy

W związku z przedłużeniem rosyjskiego embarga do sierpnia 2016 r. Komisja Europejska rozporządzeniem 2015/1369¹⁴¹ umożliwiła kontynuowanie wsparcia finansowego dla unijnych producentów owoców i warzyw. Przepisy krajowe dotyczące udzielania pomocy w Polsce weszły w życie na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 21 października 2015 roku¹⁴². Czwarta transza tymczasowego wsparcia obejmowała działania związane z wycofaniem owoców i warzyw z rynku w celu bezpłatnej dystrybucji oraz na inne przeznaczenie. W Polsce wsparciem mogły być objęte następujące ilości produktów:

- 296 200 ton łącznie jabłek i gruszek,
- 31 500 ton łącznie pomidorów, marchwi, słodkiej papryki, ogórków i korniszonów,
- 3 000 ton łącznie kapusty, kalafiorów, brokułów, pieczarek i owoców miękkich,
- 1 900 ton brzoskwiń,
- 1 750 ton łącznie śliwek i winogron.

W dniu 2 listopada 2015 r. producenci złożyli w Agencji ponad 5 tys. powiadomień dotyczących ww. produktów oraz operacji ich wycofania z rynku, co doprowadziło do wyczerpania limitów: jabłek i gruszek, pomidorów, marchwi, słodkiej papryki, ogórków i korniszonów, kapusty, kalafiorów, brokułów, pieczarek i owoców miękkich. Dla pozostałych dwóch grup produktów, tj. brzoskwiń oraz śliwek i winogron, nie wykorzystano ww. limitów.

W przypadku IV transzy pomocy finansowej ostatecznym terminem składania wniosków o udzielenie wsparcia jest 31 lipca 2016 r., a zostanie ono wypłacone do 30 września 2016 r.

* * *

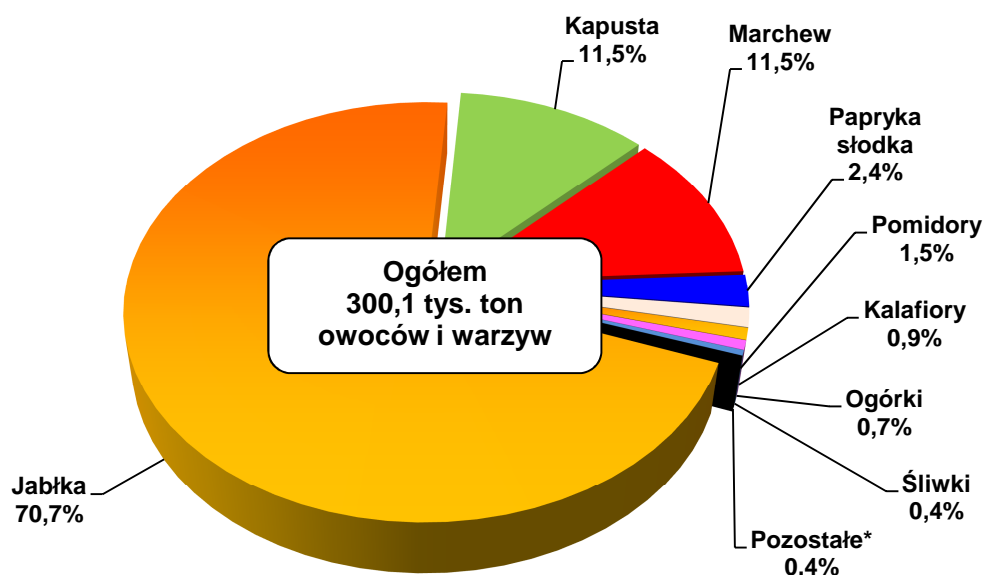
Z tytułu rozliczenia trzech transz pomocy, od uruchomienia wsparcia we wrześniu 2014 r. do 30 września 2015 r., ARR wypłaciła producentom owoców i warzyw ogółem 311 340 tys. zł do 300,1 tys. ton owoców i warzyw, w tym 212,1 tys. ton jabłek (70,7% wolumenu objętego wsparciem), 34,5 tys. ton kapusty oraz 34,4 tys. ton marchwi (po 11,5%), a także 7,5 tys. ton

¹⁴¹ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/1369 z dnia 7 sierpnia 2015 r. zmieniające rozporządzenie delegowane (UE) nr 1031/2014 ustanawiające dalsze tymczasowe nadzwyczajne środki wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw.

¹⁴² Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 października 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 1677).

papryki słodkiej (2,4%) i 4,4 tys. ton pomidorów (1,5%). Ponadto wsparciem objęto m.in. 2,7 tys. ton kalafiorów, 2,1 tys. ton ogórków i 1,2 tys. ton śliwek.

Wykres 46. **Struktura ilości owoców i warzyw objętych pomocą z tytułu realizacji trzech transz tymczasowego wsparcia**

* Brokuły, gruszki, pieczarki, maliny i jeżyny, korniszony, porzeczki czarne.

Źródło: dane ARR.

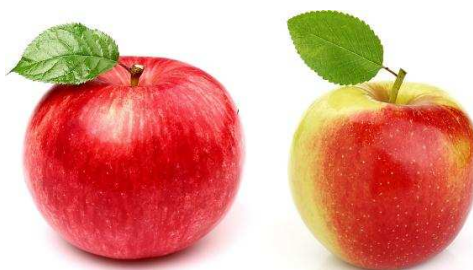
Wsparciem finansowym objęto również powierzchnię 3,5 tys. ha, która niemalże w całości dotyczyła mechanizmu tymczasowego nadzwyczajnego wsparcia producentów owoców i warzyw (I transzy pomocy). Na obszarze tym dokonano operacji zielonych zbiorów/niezbierania plonów, głównie jabłek – 2,2 tys. ha (62% powierzchni objętej wsparciem), kapusty – 446 ha (13%) i marchwi – 330 ha (9%).

Producentom owoców i warzyw działającym na terenie 6 województw wypłacono 96% całej kwoty wsparcia. Niemal połowę wypłaconego wsparcia (48%, 150,2 mln zł) otrzymali producenci owoców i warzyw z woj. mazowieckiego. Taki sam udział miały łącznie następujące województwa: świętokrzyskie (82,5 mln zł, 26% środków), lubelskie (24,5 mln zł, 8%), łódzkie (16 mln zł, 5%), wielkopolskie (14,5 mln zł, 5%) i małopolskie (11,8 mln zł, 4%).

W strukturze wypłat 90% środków finansowych przeznaczono na wsparcie bezpłatnej dystrybucji owoców i warzyw, 9% – na operacje zielonych zbiorów/niezbierania plonów i 1% – na wycofanie z rynku na inne przeznaczenie. Do rolników indywidualnych trafiło 92% wsparcia wypłaconego przez ARR, a do uznanych organizacji producentów owoców i warzyw – 8% wsparcia.

2.1.11.4. Obsługa programów operacyjnych (uznanych organizacji producentów owoców i warzyw)

Zgodnie ze znowelizowaną w 2015 r. ustawą o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu¹⁴³ ARR powierzono kompetencje dotyczące organizacji producentów owoców i warzyw w zakresie

udzielania pomocy finansowej na dofinansowanie funduszy operacyjnych, zatwierdzania i kontroli programów operacyjnych oraz monitorowania wdrażania strategii krajowej dla zrównoważonych programów operacyjnych uznanych organizacji producentów owoców i warzyw.

W celu uzyskania pomocy finansowej organizacja producentów opracowuje program operacyjny, którego działania zawierają się w obszarach: marketingu, poprawy jakości owoców i warzyw, planowania produkcji oraz ochrony środowiska. W celu sfinansowania realizacji działań zatwierdzonych w programie operacyjnym organizacja producentów zobowiązana jest ustanowić fundusz operacyjny.

Pomoc finansowa Unii Europejskiej polega na dofinansowaniu wydatków poniesionych z funduszu operacyjnego na realizację działań zatwierdzonych w programie operacyjnym na zasadach określonych w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013¹⁴⁴ i podlega limitom określonym w tym rozporządzeniu.

Uznana organizacja producentów owoców i warzyw musi realizować w programie operacyjnym co najmniej dwa spośród celów określonych w „Strategii krajowej dla zrównoważonych programów operacyjnych organizacji producentów owoców i warzyw w Polsce na lata 2010-2016”. Program operacyjny zatwierdzany jest na okres od 3 do 5 lat i realizowany w okresach rocznych, trwających od 1 stycznia do 31 grudnia każdego roku.

Rozpoczęcie realizacji mechanizmu przez ARR wymagało uzyskania akredytacji wydanej przez jednostkę certyfikującą w zakresie gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu UE. Proces ten rozpoczął się w listopadzie 2015 r. i zakończył się przyznaniem akredytacji w styczniu 2016 roku¹⁴⁵.

¹⁴³ Ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (Dz. U. z 2016 r. poz. 58).

¹⁴⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

¹⁴⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 stycznia 2016 r. w sprawie przyznania Agencji Rynku Rolnego akredytacji jako agencji płatniczej, w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (Dz. U. poz. 135).

W 2015 r. programy operacyjne realizowane były w Polsce przez 10 uznanych organizacji producentów owoców i warzyw. Po wejściu w życie nowych przepisów znowelizowanej ustawy o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu, a także po przejęciu nowych kompetencji przez ARR w IV kwartale 2015 r., do jej oddziałów terenowych wpłynęły:

- 3 wnioski o zatwierdzenie zmian do programu operacyjnego na 2015 r. (2 wnioski do OT ARR Warszawa oraz 1 wniosek do OT ARR Gorzów Wielkopolski),
- 7 wniosków o przyznanie częściowej pomocy finansowej na dofinansowanie funduszu operacyjnego – III transza kwartalna.

Tabela 9. Wnioski o przyznanie pomocy finansowej za III kwartał 2015 r. złożone w OT ARR

Lp.	OT ARR	Liczba organizacji producentów realizujących program operacyjny	Liczba członków organizacji producentów	Liczba złożonych wniosków	Wnioskowana kwota pomocy (tys. zł)
1.	OT Gdynia	1	6	-	-
2.	OT Gorzów Wlkp.	1	5	1	121
3.	OT Lublin	1	46	-	-
4.	OT Warszawa	7	253	6	1 149
Ogółem		10	310	7	1 270

Wszystkie rozstrzygnięcia administracyjne, dotyczące wniosków złożonych w 2015 r. w OT ARR, zostały wydane w styczniu 2016 r. Pomoc finansową za działania zrealizowane przez organizacje producentów w III kwartale 2015 r. wypłacono w lutym 2016 r.

W listopadzie 2015 r. ARR przekazała do Komisji Europejskiej sprawozdanie dotyczące uznanych organizacji producentów owoców i warzyw, które realizowały programy operacyjne w 2015 r., oraz informacje dotyczące realizacji strategii krajowej.

Wnioski złożone przed wejściem w życie znowelizowanej ustawy o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (m.in. wnioski o zatwierdzenie programów operacyjnych na 2016 r.) rozpatrywała Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa na podstawie uprzednio obowiązujących przepisów. W wyniku rozpatrzenia ww. spraw ARiMR wydała decyzje w zakresie zatwierdzenia 7 nowych programów operacyjnych uznanych organizacji producentów na wnioskowaną kwotę 6,5 mln zł. Ponadto dla 9 programów operacyjnych zatwierdzonych w ubiegłych latach zostały zatwierdzone fundusze operacyjne na 2016 r. na kwotę 10,5 mln zł. Łącznie do realizacji programów operacyjnych w 2016 r. uprawnionych jest 16 uznanych organizacji producentów owoców i warzyw. W przypadku spraw zakończonych przez ARiMR wydaniem decyzji administracyjnych dokumentacja dotycząca rozpatrywanych spraw została przekazana do właściwych OT ARR.

2.1.11.5. Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży

W ramach administrowania mechanizmem WPR Agencja realizowała zadania określone w ustawie z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (Dz. U. z 2016 r. poz. 58) w zakresie:

- uznania jednostki organizacyjnej za organizację charytatywną uprawnioną do dystrybucji otrzymanych od organizacji producentów i ich zrzeszeń owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- przyznania innej jednostce organizacyjnej (np. szkole, szpitalowi, domowi opieki) lub osobie fizycznej uprawnienia do otrzymania od organizacji producentów i ich zrzeszeń bezpłatnie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- prowadzenia rejestru uznanych organizacji charytatywnych i uprawnionych innych jednostek organizacyjnych oraz osób fizycznych,
- administrowania sposobem zagospodarowania owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

W przypadku nadwyżki podaży nad popytem lub dużych spadków cen na rynku, niepokrywających kosztów produkcji, uznane organizacje producentów owoców i warzyw lub ich zrzeszenia mogły wycofać ze sprzedaży część wyprodukowanych przez siebie owoców i warzyw (zgłaszając ten zamiar ARR) z przeznaczeniem na bezpłatną dystrybucję lub paszę dla zwierząt.

Agencja nadzorowała wycofanie produktów, polegające na ich dostarczaniu przez ww. podmioty uznanym przez ARR organizacjom charytatywnym, bądź na bezpłatnym przekazywaniu owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży uprawnionym przez Agencję innym jednostkom organizacyjnym lub osobom fizycznym. Wymienione działania mogły być realizowane w ramach programu operacyjnego realizowanego przez uznane organizacje producentów lub ich zrzeszenia, w zakresie którego jednym z celów jest zapobieganie kryzysom lub zarządzanie kryzysami.

Działania ARR realizowane w ramach mechanizmu „Administrowanie rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży” w 2015 r. były powiązane z działaniami dotyczącymi mechanizmu „Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw”, ponieważ odbiorcami owoców i warzyw (wycofywanych przez producentów z tytułu rosyjskiego embarga w celu bezpłatnej dystrybucji lub innego przeznaczenia) mogły być tylko uznane organizacje charytatywne oraz uprawnione inne jednostki organizacyjne lub osoby fizyczne oraz biogazownie wpisane do rejestru.

W 2015 r. Agencja wydała:

- 84 decyzje w sprawie uznania jednostki organizacyjnej za organizację charytatywną, uprawnioną do otrzymania i dystrybucji owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- 3 341 decyzji w sprawie przyznania innej jednostce organizacyjnej lub osobie fizycznej uprawnienia do otrzymania bezpłatnie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- 4 decyzje w sprawie wygaszenia decyzji w zakresie przyznania innej jednostce organizacyjnej lub osobie fizycznej uprawnienia do otrzymania bezpłatnie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- 8 decyzji w sprawie zezwolenia na rozdysponowanie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w rejestrze prowadzonym przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego znajdowały się:

- 153 jednostki organizacyjne uznane za organizacje charytatywne uprawnione do dystrybucji otrzymanych od organizacji producentów i ich zrzeszeń owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- 4 096 innych jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych uprawnionych do otrzymania od organizacji producentów i ich zrzeszeń bezpłatnie owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży.

2.1.11.6. Handel zagraniczny na rynku owoców i warzyw

Przywóz

ARR weryfikowała wnioski o pozwolenia złożone przez przedsiębiorców oraz wydawała i rozliczała pozwolenia na przywóz z państw trzecich czosnku świeżego bez preferencji i w ramach kontyngentu taryfowego, a także na przywóz czosnku przetworzonego bez preferencji. W ramach przywozu bez preferencji ARR wydała 159 pozwoleń na 5,4 tys. ton ww. produktów. Agencja administrowała 6 kontyngentami taryfowymi, w ramach których wydała 17 pozwoleń na przywóz 1,1 tys. ton czosnku. Wystawiono również 2 wyciągi do tych pozwoleń. Czosnek przywożony był z Chin i Egiptu. W przypadku importu czosnku w ramach kontyngentów taryfowych były weryfikowane dokumenty potwierdzające przyznanie przedsiębiorcy ilości referencyjnej oraz statusu importera nowego lub tradycyjnego. W 2015 r. ARR rozliczyła 185 pozwoleń i 2 wyciągi z pozwoleń na przywóz

produktów z rynku świeżych owoców i warzyw (w tym pozwolenia wydane w latach poprzednich).

W zakresie handlu zagranicznego na rynku przetworzonych owoców i warzyw ARR administrowała przywozem grzybów zakonserwowanych w ramach 4 kontyngentów taryfowych.

2.1.12. Rynek wina

2.1.12.1. Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina

Mechanizm WPR „Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina” był realizowany na podstawie zadań określonych dla ARR w ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. z 2014 r. poz. 1104, z późn. zm.). Przedmiotem działań Agencji w 2015 r. było prowadzenie ewidencji producentów i przedsiębiorców wyrabiających wino (przeznaczone do wprowadzenia do obrotu) z winogron pochodzących z upraw

winorośli położonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz określenie na podstawie składanych deklaracji:

- powierzchni uprawy winorośli położonych na terenie kraju,
- zbiorów winogron,
- szacunków dostaw winogron oraz moszczu winogronowego,
- ostatecznej produkcji wina w roku gospodarczym 2014/2015,
- szacunków produkcji wina w roku gospodarczym 2015/2016,
- zapasów wina i moszczu winogronowego na 31 lipca 2015 r. (tj. na ostatni dzień roku gospodarczego 2014/2015),
- ilości wina wprowadzonego do obrotu w roku gospodarczym 2014/2015.

Wspomniane wyżej deklaracje zobowiązani byli złożyć:

- producenci albo przedsiębiorcy niebędący producentami, wpisani do ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR,
- przedsiębiorcy, o których mowa w art. 17 ust. 1 ww. ustawy,
- przedsiębiorcy posiadający zezwolenie na obrót hurtowy wyrobami winiarskimi,
- osoby dostarczające winogrona lub moszcz winogronowy przedsiębiorcom prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie wyrobu i rozlewu wina.

Rok gospodarczy 2014/2015¹⁴⁶ był kolejnym rokiem, w którym odnotowano dalszy wzrost liczby producentów wina w Polsce, zamierzających wprowadzić swoje wyroby do obrotu, a co za tym idzie nastąpił wzrost areалу uprawy winorośli oraz produkcji wina.

Tabela 10. Podstawowe dane dotyczące roku gospodarczego 2014/2015 (wg stanu na 31 lipca 2015 r.) ujęte w ewidencji Prezesa ARR

Lp.	Województwo	Liczba producentów i przedsiębiorców	Powierzchnia uprawy winorośli, z których pozyskiwano winogrona do produkcji wina (ha)	Produkcja wina (hl)
1.	Lubuskie	14	36,23	662,34
2.	Małopolskie	13	11,94	296,13
3.	Podkarpackie	12	11,23	245,84
4.	Mazowieckie	8	17,39	275,33
5.	Dolnośląskie	7	20,87	332,70
6.	Lubelskie	6	5,52	72,30
7.	Śląskie	6	4,23	80,06
8.	Świętokrzyskie	5	6,10	331,40
9.	Wielkopolskie	2	2,28	40,00
10.	Zachodniopomorskie	1	17,12	376,00
11.	Podlaskie	1	0,74	17,80
12.	Pomorskie	1	0,70	7,20
Ogółem		76	134,35	2 737,10

Według stanu na 31 lipca 2015 r., tj. na koniec roku gospodarczego 2014/2015, w ewidencji prowadzonej przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego znajdowało się 76 producentów i przedsiębiorców niebędących producentami (27 więcej niż przed rokiem), uprawiających winorośl na obszarze 134,35 ha (o 34,86 ha większym niż rok wcześniej).

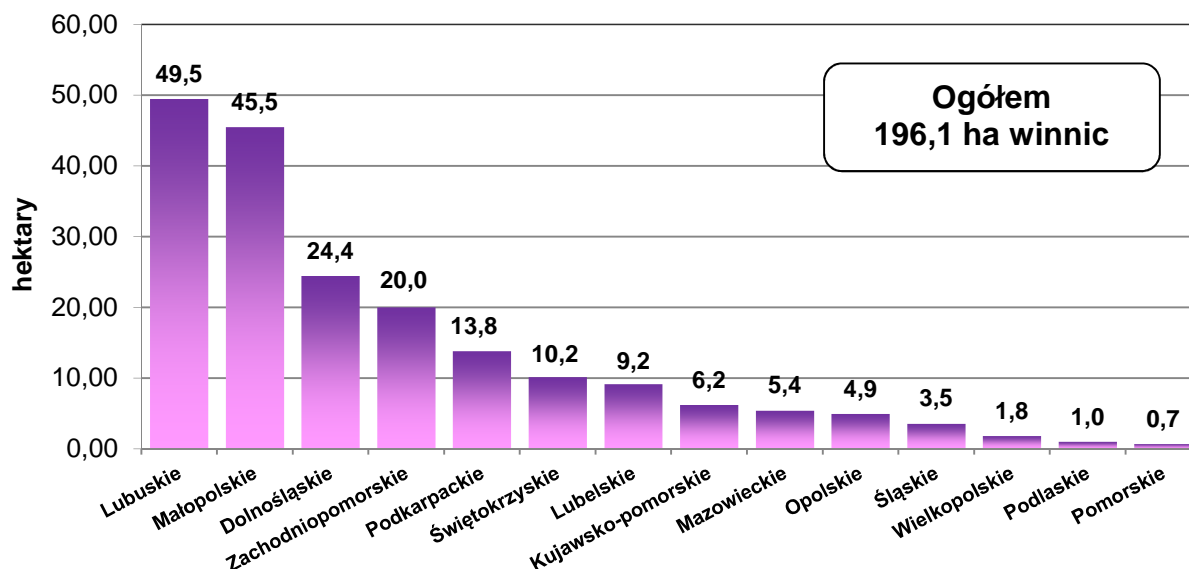
Produkcja wina w roku gospodarczym 2014/2015 wyniosła 2 737,10 hl, przy czym ok. 57% tej ilości (tj. 1 556,46 hl) stanowiły wina certyfikowane (z określonej odmiany winorośli). Ilość wina wprowadzonego do obrotu w ww. roku wyniosła 1 552,55 hl.

Z deklaracji złożonych w ARR wynika, że zapasy wina posiadane na 31 lipca 2015 r. przez producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami wynosiły 3 497,72 hl.

W roku gospodarczym 2015/2016, wg stanu na 31 grudnia 2015 r., w ewidencji prowadzonej przez Prezesa ARR znajdowało się 103 producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami (27 więcej niż przed rokiem), którzy zadeklarowali uprawę winorośli na powierzchni 196,09 ha (o 61,74 ha większej niż wynosiła na koniec 2014 r.).

¹⁴⁶ Rok gospodarczy na rynku wina rozpoczyna się 1 sierpnia, a kończy 31 lipca następnego roku.

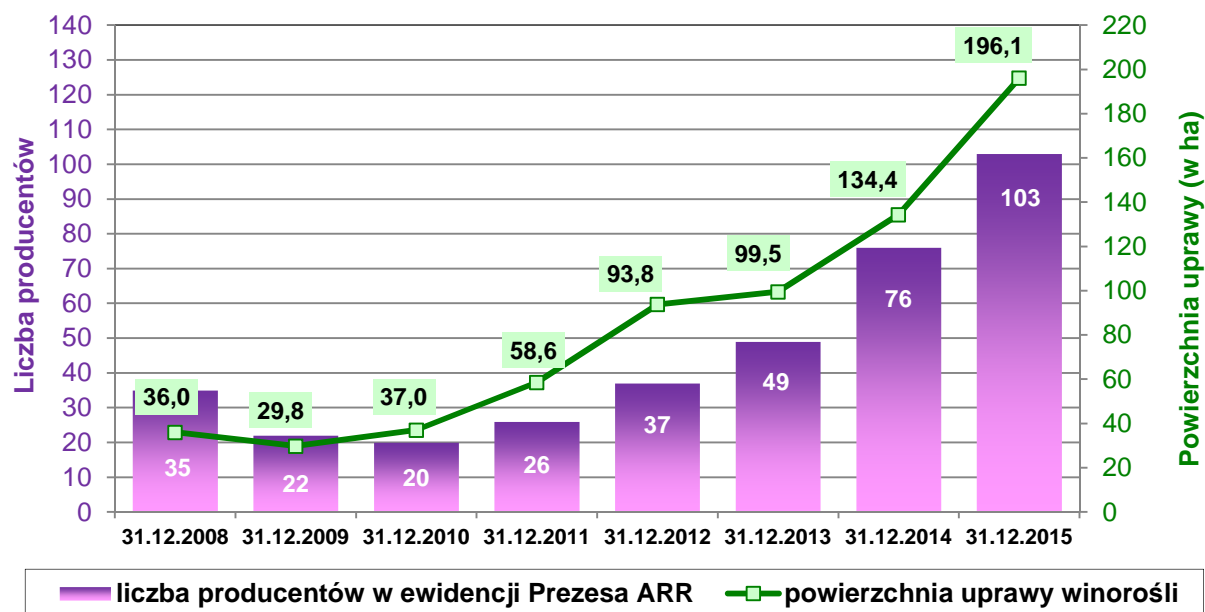
Wykres 47. Powierzchnia uprawy winorośli według położenia winnic w roku gospodarczym 2015/2016 (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.)

Źródło: dane ARR.

Największa powierzchnia uprawy winorośli (wg ich położenia) znajdowała się w woj. lubuskim (25%), a następnie w woj. małopolskim (23%), dolnośląskim (12%) oraz zachodniopomorskim (10%).

Wykres 48. Liczba producentów wina i powierzchnia uprawy winorośli w Polsce wg stanu na 31 grudnia danego roku kalendarzowego

Źródło: dane ARR.

W ciągu siedmiu lat liczba producentów lub przedsiębiorców niebędących producentami (zarejestrowanych w ewidencji Prezesa Agencji Rynku Rolnego) wzrosła w Polsce prawie trzykrotnie, a powierzchnia uprawy winorośli – ponad 5,4 razy.

2.1.13. Handel zagraniczny na rynku alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego

Przywóz

ARR weryfikowała złożone przez przedsiębiorców wnioski o pozwolenia na przywóz bez preferencji oraz wydawała i rozliczała pozwolenia. W 2015 r. wydano 40 pozwoleń na przywóz 48,1 hektolitra alkoholu. Importu dokonano głównie z Ukrainy oraz Mołdawii. Rozliczono 32 pozwolenia.

2.1.14. Handel zagraniczny w zakresie produktów przetworzonych non-aneks I

ARR w 2015 r. administrowała systemem receptur na towary przetworzone oraz wydawała zaświadczenia P2 przy wywozie makaronów do USA. W skład produktów przetworzonych non-aneks I wchodziły towary nieobjęte załącznikiem I do Traktatu, m.in.: czekolady, wafle, lody, soki, napoje, jogurty aromatyzowane.

System receptur

Agencja Rynku Rolnego przedłużała, na wniosek przedsiębiorców, okres ważności zarejestrowanych w ARR receptur wywożonego towaru. W efekcie receptury utrzymywane są „w gotowości”, co umożliwi przedsiębiorcom bezzwłoczne korzystanie z zarejestrowanych receptur przy eksporcie produktów non-aneks I do krajów trzecich w przypadku przywrócenia przez KE stawek refundacji na składniki rolne wykorzystywane do wytworzenia produktów przetworzonych. W 2015 r. ARR przedłużyła ważność 4 receptur.

* * *

Po 1 maja 2004 r. zarejestrowano w Agencji ogółem 5,8 tys. wniosków o receptury oraz przedłużono ważność 7 tys. receptur.

Do zadań ARR należało także zlecanie służbom celnym przeprowadzania kontroli u producentów towarów przetworzonych non-aneks I, zarówno w okresie ważności receptur, jak i po ich wygaśnięciu.

* * *

Po akcesji Polski do UE ARR zleciła innym państwom członkowskim przeprowadzenie kontroli 6 receptur (w ramach kontroli receptur zarejestrowanych w agencjach płatniczych tych państw), a także przekazała krajowym służbom celnym 173 wnioski innych państw unijnych o przeprowadzenie ww. kontroli w Polsce.

Zaświadczenia P2

ARR wydawała zaświadczenia P2 dotyczące wywozu do Stanów Zjednoczonych makaronów oznaczonych kodem CN 1902 11 00 i CN 1902 19. Prawidłowo wypełnione zaświadczenia, przedłożone w urzędzie celnym na terenie USA, upoważniają importerów do skorzystania z obniżonej stawki celnej przy dopuszczeniu makaronu do swobodnego obrotu w Stanach Zjednoczonych. Możliwość skorzystania przez importerów z obniżonej stawki celnej na podstawie okazanego zaświadczenia P2 znacznie zwiększa konkurencyjność polskich przedsiębiorców. W 2015 r. ARR wystawiła 227 zaświadczeń P2 na 823,7 tony netto ciasta makaronowego.

* * *

Po akcesji Polski do UE wystawiono 1,9 tys. zaświadczeń P2 dotyczących wywozu do USA makaronów.

2.1.15. Wspieranie integracji producentów rolnych

W Polsce może funkcjonować 5 rodzajów podmiotów (przedstawionych na wykresie poniżej) integrujących producentów w grupy i organizacje, różniących się m.in. przepisami prawa, zgodnie z którymi mogą powstawać czy rodzajami i liczbą członków, których zrzeszają.

Wykres 49. **Możliwości organizowania się rolników w Polsce**

Organizowanie się rolników pozwala na: zwiększenie efektywności gospodarowania, sprawne funkcjonowanie na rynku produktów rolnych, wspólne zaopatrywanie się w środki do produkcji oraz łatwiejsze docieranie do informacji rynkowej. Integracja producentów – zarówno pozioma, jak i pionowa – ułatwia wprowadzanie na rynek dużych, jednolitych partii

towaru o zapewnionej, powtarzalnej jakości oraz nawiązywanie bezpośrednich kontaktów z odbiorcami produktów, co prowadzi do skracania łańcucha żywnościowego.

Współdziałanie w grupie lub w organizacji producentów ogranicza rolę pośredników. Przyczynia się do większej opłacalności produkcji i zwiększenia dochodów producentów, wpływa na budowanie przez nich stabilniejszej pozycji na rynku, a jednocześnie pozwala na zapewnienie dbałości o jakość wytwarzanych produktów.

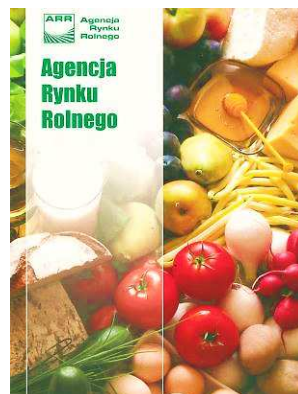
Tabela 11. Charakterystyka grup i organizacji producentów w Polsce

Lp.	Wyszczególnienie	Uznawanie	Prowadzenie rejestru	Minimalna liczba członków	Akt prawny regulujący uznawanie
1.	Grupa producentów rolnych	Dyrektor OT ARR	Dyrektor OT ARR	5 członków (z wyjątkiem GPR w sektorze chmielu – 7 członków i tytoniu – 50 członków)	Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983, z późn. zm.)
	Związek grup producentów rolnych	Prezes ARR	Prezes ARR	5 grup	j.w.
2.	Organizacja producentów	Dyrektor OT ARR	Dyrektor OT ARR	5 członków	Ustawa o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 401)
	Zrzeszenie organizacji producentów	Dyrektor OT ARR	Dyrektor OT ARR	-	j.w.
3.	Organizacja międzybranżowa	Dyrektor OT ARR	Dyrektor OT ARR	-	j.w.
4.	Organizacja producentów w sektorze mleka	Dyrektor OT ARR	Dyrektor OT ARR	20 członków	Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 155).
	Zrzeszenie organizacji producentów w sektorze mleka	Dyrektor OT ARR	Dyrektor OT ARR	2 organizacje	j.w.
5.	Uznane organizacje producentów owoców i warzyw	Dyrektor OT ARR	Prezes ARR	5 członków	Ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (Dz. U. z 2016 r. poz. 58).
	Uznane zrzeszenie organizacji producentów owoców i warzyw	Dyrektor OT ARR	Prezes ARR	2 organizacje	j.w.

2.1.15.1. Uznawanie grup i organizacji producentów oraz ich zrzeszeń

Zgodnie z art. 152-163 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 państwa członkowskie mogą na wniosek organizacji uznawać organizacje producentów,

ich zrzeszenia oraz organizacje międzybranżowe w sektorach: zbóż, ryżu, cukru, suszu paszowego, nasion, chmielu, oliwy z oliwek, lnu i konopi, owoców i warzyw, produktów z przetworzonych owoców i warzyw, bananów, wina, drzew i innych roślin żywych, bulw, korzeni i tym podobnych, kwiatów ciętych i liści ozdobnych, tytoniu, wołowiny i cielęciny, mleka i przetworów mlecznych, wieprzowiny, baraniny i koziny, jaj, mięsa drobiowego, alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego, produktów pszczelich, jedwabników oraz pozostałych produktów określonych w załączniku I do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013.

Organizacje producentów i ich zrzeszenia mogą pełnić znaczącą rolę w koncentracji podaży, poprawie wprowadzania do obrotu, planowania i dostosowania produkcji do popytu, a także w optymalizacji kosztów produkcji oraz stabilizacji cen producentów. Z kolei organizacje międzybranżowe mogą pełnić ważną rolę w rozwoju właściwej współpracy między podmiotami łańcucha dostaw.

W zakresie uznawania grup i organizacji producentów ARR w 2015 r. administrowała następującymi mechanizmami:

- „Uznawanie organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów, organizacji międzybranżowych na rynkach rolnych innych niż rynki mleka i przetworów mlecznych oraz owoców i warzyw”,
- „Zatwierdzanie zmian do zatwierdzonego planu dochodzenia do uznania wstępnie uznanej grupy producentów za organizację producentów na rynku owoców i warzyw”,
- „Uznawanie organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów, ponadnarodowych organizacji producentów, ponadnarodowych zrzeszeń organizacji producentów na rynku owoców i warzyw”,
- „Uznawanie organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów i organizacji międzybranżowych w sektorze mleka i przetworów mlecznych”.

2.1.15.1.1. Uznawanie organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów, organizacji międzybranżowych na rynkach rolnych innych niż rynki mleka i przetworów mlecznych oraz owoców i warzyw

Zgodnie art. 38i. ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 401) od października 2015 r. dyrektor OT ARR, właściwego ze względu na siedzibę wnioskodawcy, jest organem właściwym w sprawach uznawania organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów oraz organizacji międzybranżowych (w tym międzynarodowych organizacji producentów,

międzynarodowych zrzeszeń organizacji producentów oraz międzynarodowych organizacji międzybranżowych), o których mowa w art. 154, art. 156 ust. 1 oraz art. 158 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013. Przepisy nakładają m.in. obowiązek prowadzenia rejestrów:

- uznanych organizacji producentów,
- uznanych zrzeszeń organizacji producentów,
- uznanych organizacji międzybranżowych.

2.1.15.1.2. Uznawanie organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów, ponadnarodowych organizacji producentów, ponadnarodowych zrzeszeń organizacji producentów na rynku owoców i warzyw

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu¹⁴⁷ od października 2015 r. dyrektorzy OT ARR odpowiedzialni są za uznawanie organizacji producentów owoców i warzyw oraz zrzeszeń organizacji producentów, a także ponadnarodowych organizacji producentów i ich zrzeszeń.

Rejestr wstępnie uznanych grup producentów oraz uznanych organizacji producentów i ich zrzeszeń prowadzi Prezes ARR.

Uczestnikami mechanizmu są podmioty prawne, które chcą zostać uznaną organizacją producentów owoców i warzyw oraz spełniają określone warunki, m.in.: zostały utworzone z inicjatywy producentów, z których każdy wytwarza przynajmniej jeden z produktów wymienionych w grupach produktów, ze względu na które podmiot wnioskuje o uznanie, mają minimalną liczbę 5 członków, wytwarzają minimalną wartość 500 tys. zł zbywalnej produkcji oraz dążą do realizacji co najmniej jednego z następujących celów:

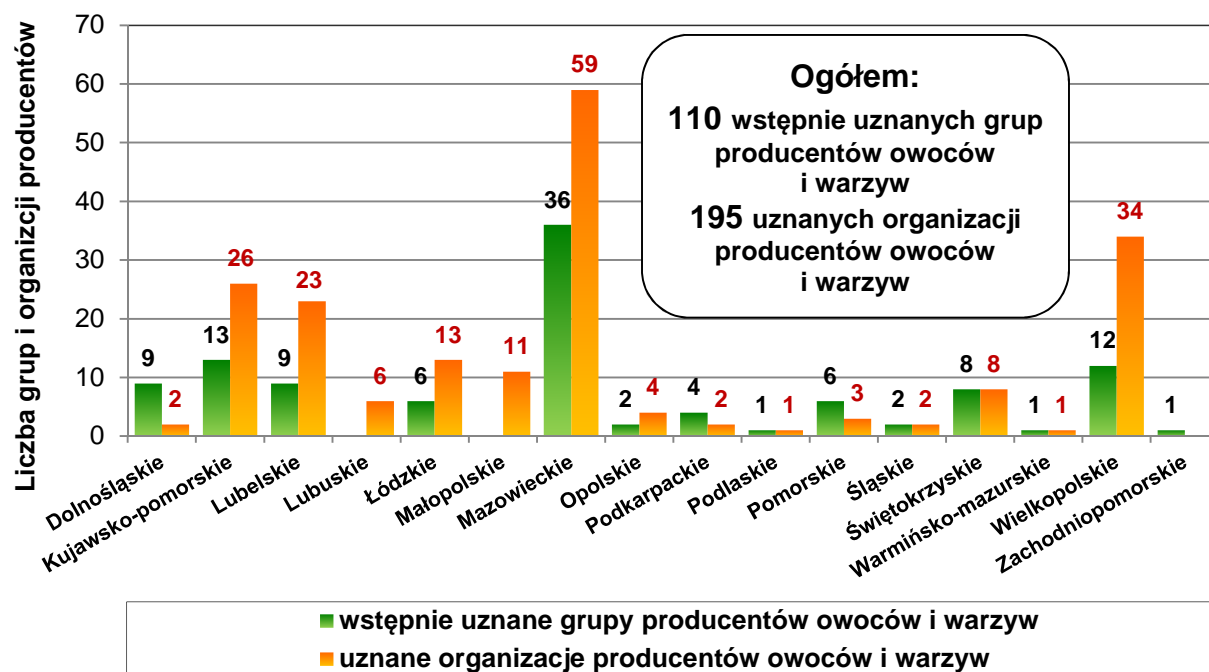
- zapewnienie planowania i dostosowania produkcji do popytu, w szczególności w odniesieniu do jakości i ilości,
- koncentracja dostaw i umieszczanie na rynku produktów wytwarzanych przez ich członków, w tym sprzedaż bezpośrednia,
- optymalizacja kosztów produkcji i zysków z inwestycji, służących utrzymywaniu standardów dotyczących ochrony środowiska oraz stabilizowanie cen producentów.

W związku z przejęciem przez OT ARR kompetencji urzędów marszałkowskich, dotyczących uznawania organizacji producentów w sektorze owoców i warzyw, przekazana została dokumentacja w tym zakresie, na podstawie której przygotowano i udostępniono

¹⁴⁷ Ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (Dz. U. z 2016 r. poz. 58).

na stronie internetowej „Rejestr wstępnie uznanych grup producentów, uznanych organizacji producentów i ich zrzeszeń oraz ponadnarodowych organizacji producentów i ich zrzeszeń”.

Wykres 50. Wstępnie uznane grupy i uznane organizacje producentów w sektorze owoców i warzyw w Polsce (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.)

Źródło: dane ARR.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. w rejestrze znajdowało się 341 podmiotów zrzeszających producentów owoców i warzyw, w tym:

- 195 uznanych organizacji producentów owoców i warzyw (zrzeszających 5 336 członków),
- 110 wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw (zrzeszających 1 140 członków),
- 36 uznanych organizacji producentów owoców i warzyw oraz wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw, którym cofnięto uznanie lub wstępne uznanie.

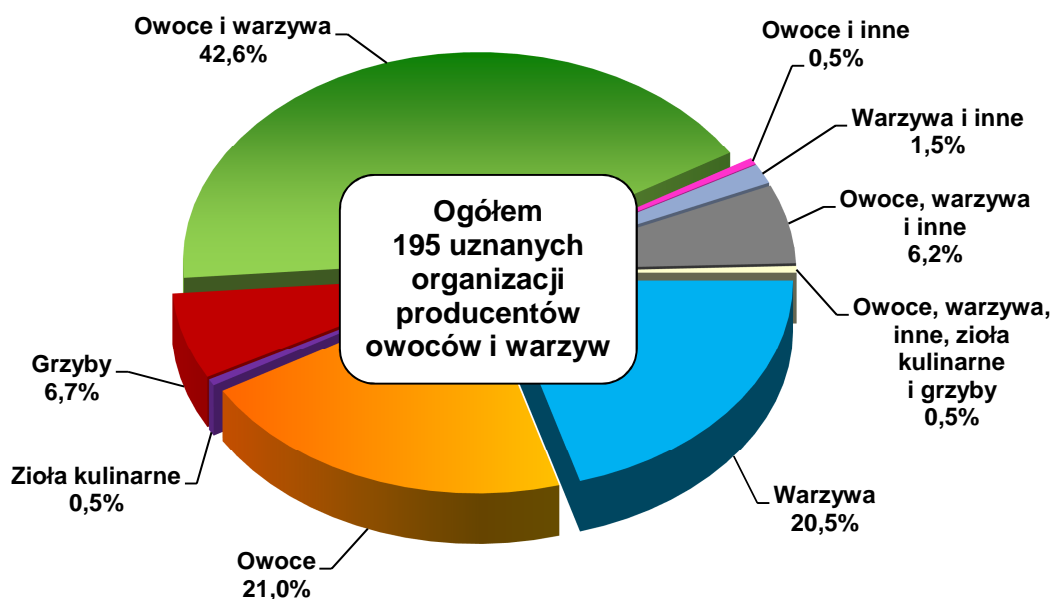
Tabela 12. Liczba uznanych organizacji producentów owoców i warzyw oraz liczba zrzeszonych członków (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.)

Lp.	Województwo	Liczba uznanych organizacji producentów owoców i warzyw	Liczba członków
1.	Dolnośląskie	2	20
2.	Kujawsko-pomorskie	26	524
3.	Lubelskie	23	1 213
4.	Lubuskie	6	68
5.	Łódzkie	13	299
6.	Małopolskie	11	482
7.	Mazowieckie	59	1 478

Lp.	Województwo	Liczba uznanych organizacji producentów owoców i warzyw	Liczba członków
8.	Opolskie	4	23
9.	Podkarpackie	2	93
10.	Podlaskie	1	6
11.	Pomorskie	3	34
12.	Śląskie	2	12
13.	Świętokrzyskie	8	342
14.	Warmińsko-mazurskie	1	5
15.	Wielkopolskie	34	737
Ogółem		195	5 336

Najwięcej uznanych organizacji producentów owoców i warzyw (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.) zarejestrowanych było w woj. mazowieckim (59 organizacji, 30%), a następnie: wielkopolskim (34 organizacje, 17%), kujawsko-pomorskim (26 organizacji, 13%) i lubelskim (23 organizacje, 12%). W woj. zachodniopomorskim nie było zarejestrowanych ww. podmiotów.

Wykres 51. Struktura uznanych organizacji producentów owoców i warzyw ze względu na grupy produktów, w ramach których zostały uznane (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.)

Źródło: dane ARR.

Najwięcej uznanych organizacji producentów owoców i warzyw zarejestrowanych było w Polsce w ramach grupy produktów owoce i warzywa – 83 podmioty, a następnie: owoce – 41, warzywa – 40, grzyby – 13 oraz owoce, warzywa i inne – 12.

W 2015 r. do ARR wpłynęło łącznie 39 wniosków o uznanie za organizację producentów owoców i warzyw. Ponadto przeprowadzone zostały 2 kontrole dotyczące weryfikacji kryteriów uznania.

W listopadzie 2015 r. ARR przekazała do KE sprawozdanie m.in. z działalności uznanych organizacji producentów owoców i warzyw w 2014 r. – zgodnie z art. 97 lit. b) rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 543/2011¹⁴⁸ – dotyczące działalności 142 uznanych organizacji producentów owoców i warzyw głównie w zakresie:

- obszaru produkcji,
- produktów wprowadzonych do obrotu przez organizacje producentów,
- ilości i wartości produktów sprzedanych w podziale na: produkcję członków danej organizacji, produkcję członków innej organizacji i produkcję podmiotów niebędących członkami żadnej organizacji,
- przeznaczenia produkcji ze wskazaniem poszczególnych kanałów dystrybucji.

2.1.15.1.3. Zatwierdzanie zmian do zatwierdzonego planu dochodzenia do uznania wstępnie uznanej grupy producentów za organizację producentów na rynku owoców i warzyw

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu¹⁴⁹ od października 2015 r. dyrektorzy OT ARR odpowiedzialni są za zatwierdzanie zmian do zatwierdzonego planu dochodzenia do uznania wstępnie uznanej grupy producentów za organizację producentów na rynku owoców i warzyw.

Uczestnikami mechanizmu są grupy producentów owoców i warzyw, które zostały wstępnie uznane i realizowały zatwierdzony plan dochodzenia do uznania. Status wstępnego uznania i realizacja planu dochodzenia do uznania miały na celu doprowadzenie grupy do uznania w ramach wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw.

Wstępne uznanie mogły uzyskać grupy producentów, które nie były w stanie spełnić wszystkich warunków uznania za organizację. Nie posiadały one jeszcze wyposażenia technicznego oraz nie miały doświadczenia w administrowaniu, zarządzaniu i prowadzeniu sprzedaży owoców oraz warzyw wyprodukowanych przez swoich członków. Ubiegając się

¹⁴⁸ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 543/2011 z dnia 7 czerwca 2011 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do sektora owoców i warzyw oraz sektora przetworzonych owoców i warzyw, z późn. zm.

¹⁴⁹ Ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (Dz. U. z 2016 r. poz. 58).

o status wstępnego uznania, grupa musiała przedstawić plan dochodzenia do uznania podzielony na roczne lub półroczne okresy jego realizacji. Okres realizacji planu nie mógł przekraczać 5 lat.

W związku z przejęciem przez OT ARR kompetencji z urzędów marszałkowskich, dotyczących zatwierdzania zmian do zatwierdzonego planu dochodzenia do uznania wstępnie uznanej grupy producentów, przekazana została dokumentacja w powyższym zakresie. Dodatkowo na podstawie informacji przekazanych przez marszałków województw, ARR przygotowała „Rejestr wstępnie uznanych grup producentów, uznanych organizacji producentów i ich zrzeszeń oraz ponadnarodowych organizacji producentów i ich zrzeszeń”. Powyższy rejestr udostępniony został na stronie internetowej ARR.

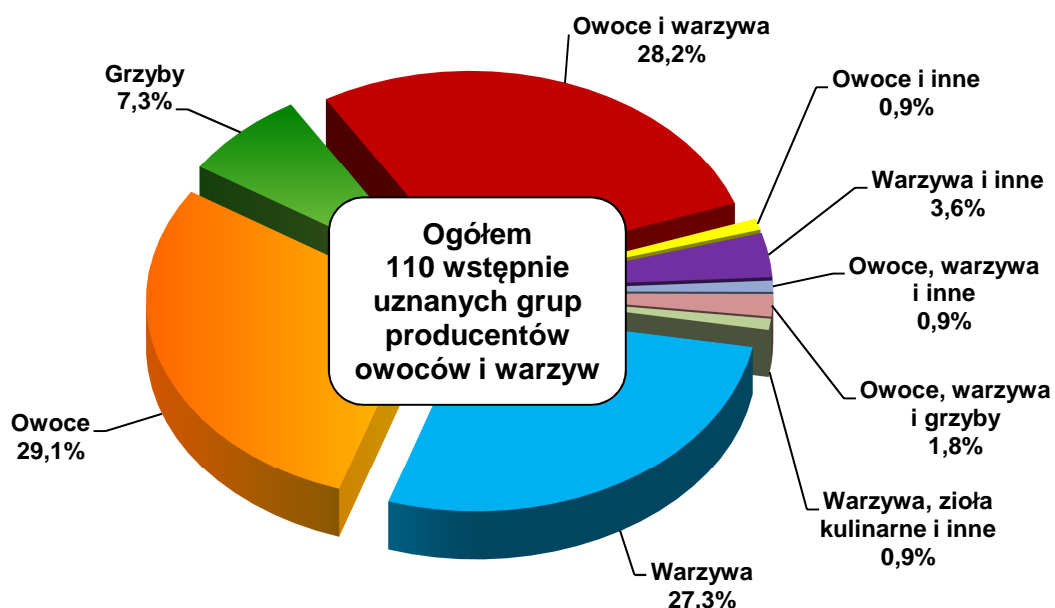
Tabela 13. Liczba wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw oraz liczba zrzeszonych członków (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.)

Lp.	Województwo	Liczba wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw	Liczba członków
1.	Dolnośląskie	9	50
2.	Kujawsko-pomorskie	13	84
3.	Lubelskie	9	178
4.	Łódzkie	6	142
5.	Mazowieckie	36	171
6.	Opolskie	2	12
7.	Podkarpackie	4	35
8.	Podlaskie	1	6
9.	Pomorskie	6	59
10.	Śląskie	2	11
11.	Świętokrzyskie	8	318
12.	Warmińsko-mazurskie	1	5
13.	Wielkopolskie	12	64
14.	Zachodniopomorskie	1	5
Ogółem		110	1 140

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. najwięcej wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw zarejestrowanych było w woj. mazowieckim (36 grup, 33%), a następnie: kujawsko-pomorskim (13 grup, 12%), wielkopolskim (12 grup, 11%) oraz dolnośląskim i lubelskim (po 9 grup, po 8%). W woj. lubuskim i małopolskim nie było zarejestrowanych ww. podmiotów.

Najwięcej wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw zarejestrowanych było w Polsce w ramach grupy produktów owoce – 32 podmioty, a następnie: owoce i warzywa – 31, warzywa – 30, grzyby – 8 oraz warzywa i inne – 4.

Wykres 52. **Struktura wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw ze względu na grupy produktów, w ramach których zostały wstępnie uznane (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.)**

Źródło: dane ARR.

Grupa producentów, która w trakcie realizacji zatwierdzonego planu dochodzenia do uznania zamierza wprowadzić w nim zmiany, dotyczące zarówno rzeczowego zakresu działań oraz inwestycji, jak i harmonogramu ich wdrażania, jest zobowiązana złożyć w OT ARR, właściwym ze względu na siedzibę wstępnie uznanej grupy producentów owoców i warzyw, „Wniosek o zatwierdzenie zmiany do zatwierdzonego planu dochodzenia do uznania wstępnie uznanej grupy producentów owoców i warzyw za organizację producentów owoców i warzyw”.

W 2015 r. do ARR wpłynęło 8 wniosków o zatwierdzenie zmian do zatwierdzonego planu dochodzenia do uznania. Ponadto przeprowadzona została kontrola dotycząca spełnienia kryteriów wstępnego uznania grupy producentów owoców i warzyw. ARR wydała również 5 zawiadomień o wszczęciu postępowania administracyjnego w ramach realizowanego przez Polskę „Planu działań naprawczych”.

W listopadzie 2015 r. ARR przekazała do KE sprawozdanie m.in. z działalności wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw w 2014 r. – zgodnie z art. 97 lit. b) rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 543/2011. Dotyczyło ono działalności 173 wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw głównie w zakresie:

- obszaru produkcji,
- produktów wprowadzonych do obrotu przez grupę producentów,

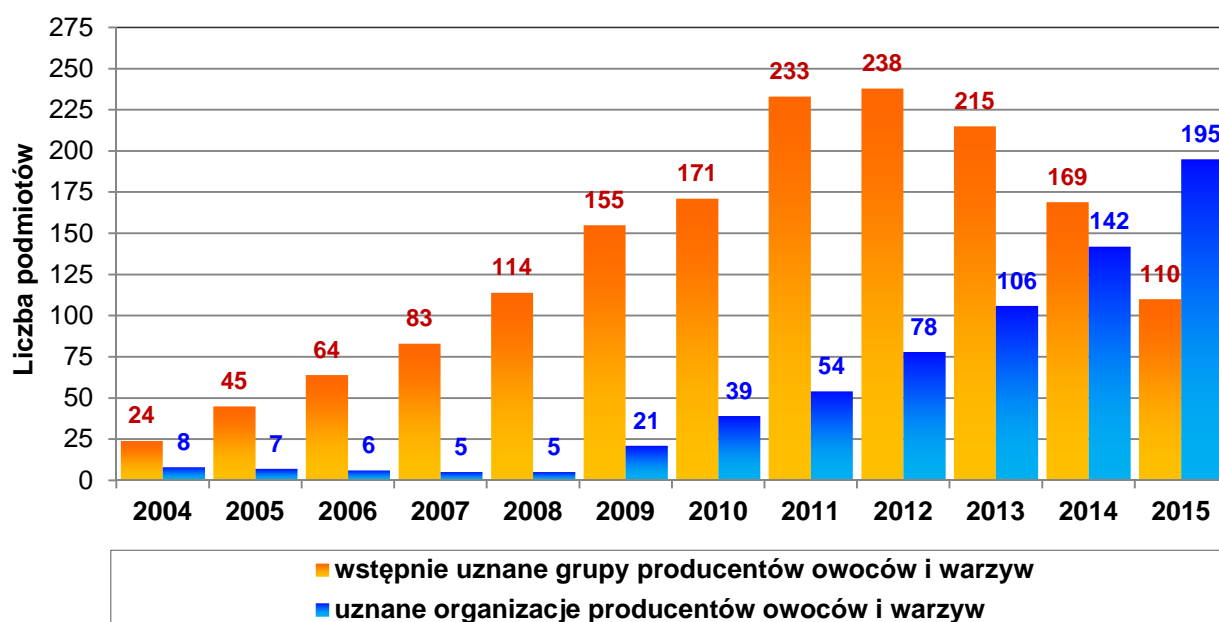
- ilości i wartości produktów sprzedanych w podziale na: produkcję członków danej grupy, produkcję członków innej grupy i produkcję podmiotów niebędących członkami żadnej grupy,
- przeznaczenia produkcji ze wskazaniem poszczególnych kanałów dystrybucji.

Zgodnie z zapisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013, które mają zastosowanie od 1 stycznia 2014 r., brak jest podstaw prawnych do tworzenia wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw. Celem istniejących wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw powinna być realizacja planu dochodzenia do uznania i w efekcie doprowadzenia grupy do uznania w ramach wspólnej organizacji rynku owoców i warzyw, a tym samym uzyskanie statusu uznanej organizacji producentów.

* * *

W latach 2004-2015 liczba wstępnie uznanych grup i uznanych organizacji producentów owoców i warzyw ulegała zmianom. W przypadku wstępnie uznanych grup producentów ich liczba systematycznie rosła (z 24 w 2004 r. do 238 w 2012 r.), a w kolejnych latach spadała do poziomu 110 grup w 2015 r. Natomiast liczba uznanych organizacji producentów owoców i warzyw, w związku z procesem dochodzenia do uznania coraz większej liczby wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw, od 2009 r. zdecydowanie się zwiększała – od 21 do 195 organizacji w 2015 r.

Wykres 53. **Liczba wstępnie uznanych grup i uznanych organizacji producentów w sektorze owoców i warzyw w Polsce w latach 2004-2015**

Źródło: dane ARR i ARiMR.

2.1.15.1.4. Uznawanie organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów i organizacji międzybranżowych w sektorze mleka i przetworów mlecznych

Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013¹⁵⁰ obowiązują przepisy „pakietu mlecznego” dotyczące stosunków umownych w sektorze mleka i przetworów mlecznych, których celem jest złagodzenie skutków odejścia od systemu kwotowania produkcji mleka poprzez możliwość negocjowania cen przez uznane organizacje producentów i ich zrzeszenia. W Polsce założenia „pakietu mlecznego” w zakresie uznawania organizacji producentów i zrzeszeń organizacji producentów w sektorze mleka wdrożono na podstawie ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych¹⁵¹.

Dyrektor OT ARR jest organem właściwym w sprawach uznawania organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów i organizacji międzybranżowych (w tym międzynarodowych organizacji producentów, międzynarodowych zrzeszeń organizacji producentów i międzynarodowych organizacji międzybranżowych) na podstawie złożonego w ARR wniosku o uznanie.

2.1.15.2. Działania związane z funkcjonowaniem grup producentów rolnych i ich związków

Zgodnie z ustawą o grupach producentów rolnych i ich związkach¹⁵² powierzono Agencji Rynku Rolnego zadania związane z funkcjonowaniem grup producentów rolnych i ich związków, w tym: uznawanie i prowadzenie rejestrów grup i ich związków, zatwierdzanie planu biznesowego, informowanie ministra właściwego do spraw rynków rolnych i Prezesa ARiMR o każdej zmianie danych zawartych w rejestrze grup producentów rolnych, wydawanie decyzji o odmowie stwierdzenia spełnienia przez grupę warunków wpisu do rejestru i dokonanie tego wpisu, wydawanie decyzji o cofnięciu grupom i ich związkom uznania i o skreśleniu ich z rejestru grup lub rejestru związków, sprawowanie nadzoru nad działalnością grup i ich związków, przeprowadzanie kontroli. ARR administruje w tym zakresie dwoma mechanizmami, tj.:

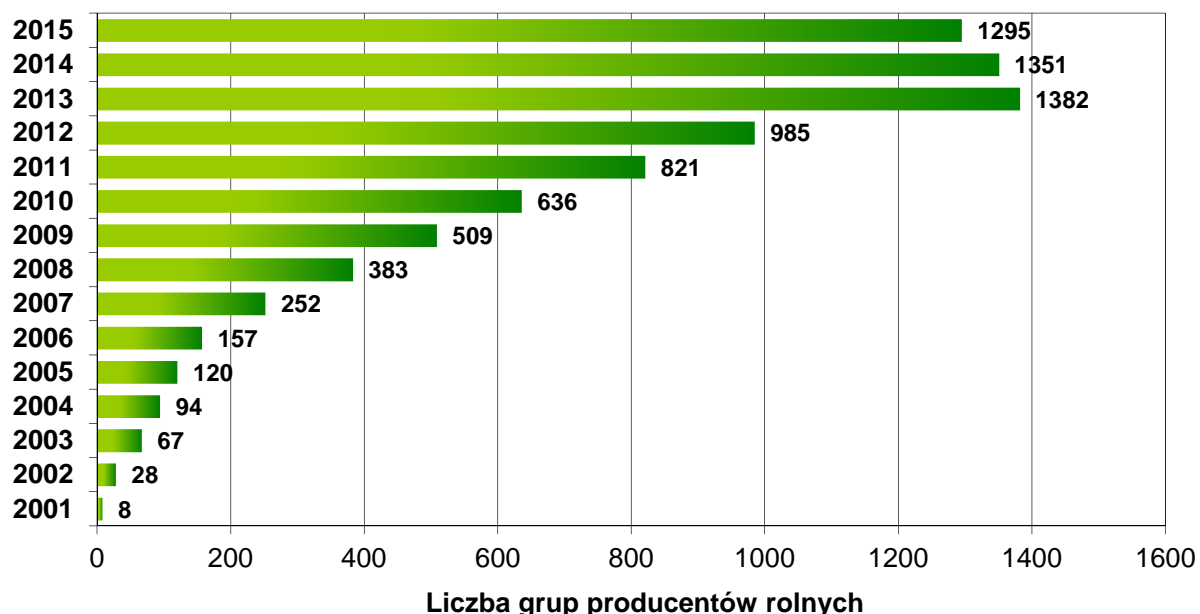
- „Uznawanie grup producentów rolnych”,
- „Uznawanie związków grup producentów rolnych”.

¹⁵⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

¹⁵¹ Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 155).

¹⁵² Ustawa z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983, z późn. zm.).

Wykres 54. **Grupy producentów rolnych w Polsce (wg stanu na 31 grudnia każdego roku)**

Źródło: opracowanie na podstawie danych MRiRW i ARR.

Według danych ARR na 31 grudnia 2015 r. w Polsce funkcjonowało 1 295 grup producentów rolnych oraz jeden związek grup producentów rolnych. Liczba grup zwiększała się systematycznie do 2013 r.

2.1.15.2.1. Uznawanie grup producentów rolnych

Zgodnie z ustawą z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983, z późn. zm.) osoby fizyczne, jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej oraz osoby prawne, które w ramach działalności rolniczej prowadzą:

- gospodarstwo rolne w rozumieniu przepisów o podatku rolnym lub
- dział specjalny produkcji rolnej

mogą organizować się w grupy producentów rolnych w celu: dostosowania produktów rolnych i procesu produkcyjnego do wymogów rynkowych, wspólnego wprowadzania towarów do obrotu (w tym przygotowania do sprzedaży), centralizacji sprzedaży i dostawy do odbiorców hurtowych, ustanowienia wspólnych zasad dotyczących informacji o produkcji (ze szczególnym uwzględnieniem zbiorów i dostępności produktów rolnych), rozwijania umiejętności biznesowych oraz marketingowych, organizowania i ułatwiania procesów wprowadzania innowacji, a także ochrony środowiska naturalnego.

Organem właściwym w sprawach uznawania grup producentów rolnych jest dyrektor oddziału terenowego ARR. Prowadzi on rejestr tych grup, jest również upoważniony

do działań kontrolnych. Dyrektor OT ARR, jeśli grupa spełnia warunki uznania określone w ww. ustawie, wydaje decyzje o uznaniu grupy i zatwierdzeniu planu biznesowego grupy oraz dokonuje wpisu grupy do rejestru grup.

W ramach sprawowanego nadzoru nad działalnością grup producentów rolnych dyrektorzy OT ARR zostali zobowiązani do przeprowadzania kontroli grup producentów rolnych w zakresie:

- poprawności i zgodności ze stanem faktycznym danych zawartych we wniosku o uznanie grupy oraz w planie biznesowym,
- spełniania przez grupę warunków uznania,
- realizacji planu biznesowego grupy producentów rolnych.

Dyrektor OT ARR wydaje decyzje o cofnięciu grupie uznania i skreśla grupę z rejestru grup, w przypadku gdy grupa:

- przestaje spełniać warunki uznania, uniemożliwia lub utrudnia przeprowadzenie kontroli warunków uznania oraz realizacji planu biznesowego,
- pomimo wezwania do poinformowania dyrektora OT ARR o zmianie danych zawartych w rejestrze lub wezwania do złożenia dyrektorowi sprawozdania z działalności grupy za dany rok, nie wypełnia obowiązku określonego w wezwaniach.

W przypadku grup producentów rolnych wpisanych do rejestru marszałka województwa, przed dniem wejścia w życie ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach, grupy te powinny potwierdzić spełnianie warunków uznania poprzez złożenie wniosku do OT ARR, w terminie roku od dnia wejścia w życie ustawy (tj. do 18 grudnia 2016 r.). Grupy producentów rolnych wpisane do rejestru marszałka województwa mogą również złożyć do OT ARR wnioski o uznanie spełniania warunków uznania oraz zatwierdzenie planu biznesowego, w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

Jeżeli dyrektor OT ARR stwierdzi, że:

- wniosek o potwierdzenie spełniania warunków uznania nie został przez grupę złożony w terminie roku od dnia wejścia w życie ww. ustawy albo
- po złożeniu ww. wniosku przez grupę warunki uznania nie są spełniane przez grupę, wówczas wydaje decyzję administracyjną o stwierdzeniu niespełniania przez grupę warunków uznania i wykreśla ją z rejestru grup. Natomiast jeżeli dyrektor OT ARR stwierdzi spełnianie przez grupę warunków uznania, wydaje zaświadczenie potwierdzające spełnianie warunków uznania.

W 2015 r. OT ARR przejęły od urzędów marszałkowskich dokumenty dotyczące ponad 1,7 tys. grup producentów rolnych, skupiających 31 tys. członków, z tego:

- 1,3 tys. grup producentów rolnych (zrzeszających łącznie 25 tys. członków) było grupami aktywnymi,
- 380 grup (zrzeszających łącznie 6 tys. członków) wykreślono z rejestru grup producentów rolnych.

Do 31 grudnia 2015 r. dyrektorzy OT ARR wydali 12 zaświadczeń potwierdzających wpis grupy do rejestru grup producentów rolnych, w celu przedłożenia do ARiMR.

2.1.15.2.2. Uznawanie związków grup producentów rolnych

Zgodnie z ustawą z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983, z późn. zm.) grupy producentów rolnych, w celu reprezentowania swoich interesów, mogą organizować się w związki grup producentów rolnych do realizacji w szczególności co najmniej dwóch spośród następujących celów:

- organizowania i koordynowania zaopatrzenia w środki produkcji,
- organizowania i koordynowania zbywania produktów lub grupy produktów, ze względu na które grupy zostały utworzone,
- przechowywania i przygotowywania do obrotu produktów lub grupy produktów oraz ich przetwarzania,
- reprezentowania zrzeszonych grup wobec organów samorządowych i organów administracji państwowej,
- promowania efektywnych metod produkcji i jakości oraz dostosowania produkcji do wymogów rynku przez informowanie oraz doradzanie grupom i ich członkom,
- promowania technologii produkcji korzystnych dla środowiska,
- prowadzenia analiz rynku oraz szkolenia producentów rolnych,
- prowadzenia obsługi prawnej i księgowej grup.

Jeżeli związek spełnia warunki uznania, Prezes ARR wydaje decyzje o uznaniu związku grup producentów rolnych i dokonuje wpisu związku do rejestru związków grup producentów rolnych. Prezes ARR odpowiedzialny jest za prowadzenie tego rejestru.

Prezes ARR w ramach sprawowanego nadzoru nad działalnością związków grup producentów rolnych przeprowadza kontrole w zakresie spełniania przez związek warunków uznania. W przypadku gdy związek grup producentów rolnych przestaje spełniać warunki

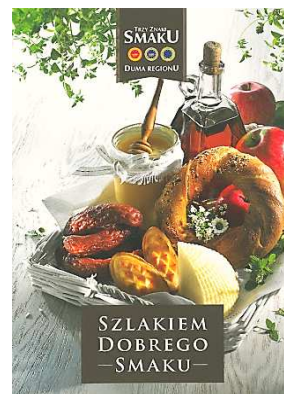
uznania, uniemożliwia albo utrudnia przeprowadzenie kontroli, Prezes ARR wydaje decyzję o cofnięciu związkowi uznania i o skreśleniu go z rejestru związków.

W 2015 r. Prezes ARR przejął z urzędu marszałkowskiego dokumenty dotyczące jednego związku grup producentów rolnych, utworzonego w ramach produktu „Ziarno zbóż lub nasiona roślin oleistych” i zrzeszającego 17 grup producentów rolnych.

2.1.16. Promocja żywności

Funkcjonowanie krajowego rolnictwa i całego sektora żywnościowego na jednolitym rynku unijnym – w warunkach postępującego procesu globalizacji i wzrostu konkurencji – powoduje, że zasadniczego znaczenia nabierają działania promocyjne oraz informacyjne realizowane na rynku krajowym i na rynkach zagranicznych.

Celem działań informacyjnych i promocyjnych jest zwiększenie konkurencyjności rolnictwa unijnego, a tym samym osiągnięcie równowagi zarówno na rynku wewnętrznym, jak i w państwach trzecich. Działania informacyjne i promocyjne w szczególności sprzyjają: podniesieniu wiedzy konsumentów o zaletach unijnych produktów rolnych, metodach produkcji oraz o unijnych systemach jakości, jak również poprawie rozpoznawalności tych produktów. Ponadto powinny zwiększyć spożycie unijnych produktów rolnych w UE i poza nią, a także udział tych produktów w rynku, przy zwróceniu szczególnej uwagi na rynki państw trzecich o najwyższym potencjale rozwojowym. W przypadku poważnych zakłóceń na rynku, utraty zaufania konsumentów lub innych szczególnych problemów, działania te powinny pomóc przywrócić warunki rynkowe oraz uzupełniać i wzmacniać działania realizowane przez państwa członkowskie.

ARR w 2015 r. wspierała promocję żywności przez:

- współfinansowanie branżowych i międzybranżowych kampanii informacyjnych i/lub promocyjnych,
- obsługę dziewięciu funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- inicjowanie działań promocyjnych mających na celu rozwój lokalnej produkcji, ze szczególnym uwzględnieniem produktów żywnościowych regionalnych, tradycyjnych i ekologicznych oraz wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności,
- wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą,
- rozpoczęcie wdrażania poddziałania „Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości” w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020,

- realizację działań delegowanych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (zakończonych w czerwcu 2015 r.),
- realizację branżowego programu promocji branży polskich specjalności żywnościowych w ramach projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych” (zakończonego w maju 2015 r.).

Agencja przygotowywała się również do wdrożenia poddziałania „Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym” w ramach działania „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

2.1.16.1. Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych

Wspólna polityka rolna Unii Europejskiej zakłada wzmocnienie pozycji unijnych artykułów żywnościowych na rynku globalnym oraz zwiększenie popytu na określone produkty przez zachęcanie do ich konsumpcji. W tym celu wspierana jest działalność promocyjna i informacyjna, która ma służyć zwiększeniu stopnia przejrzystości rynku oraz kształtowaniu preferencji nabywców. Pomoc finansową na te działania można było uzyskać w ramach mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”.

ARR kontynuowała w 2015 r. realizację działań promocyjno-informacyjnych na podstawie rozporządzenia Rady (WE) nr 3/2008¹⁵³ oraz ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych. Szczegółowe zasady dotyczące m.in. terminów składania programów informacyjnych i/lub promocyjnych, czasu ich realizacji oraz warunków przeprowadzania kontroli, wynikały z rozporządzenia Komisji (WE) nr 501/2008¹⁵⁴.

O dofinansowanie mogły się ubiegać organizacje zrzeszające producentów, przetwórców i dystrybutorów, które były reprezentatywne dla danej branży rolnej. Udział środków z budżetu UE nie mógł przekroczyć 50% rzeczywistych kosztów programu bądź 60% – w przypadku działań promocyjnych dotyczących owoców i warzyw przeznaczonych dla dzieci w placówkach szkolnych we Wspólnocie. Wydatki z budżetu państwa członkowskiego stanowiły maksimum 30% faktycznych kosztów programu, a pozostałe

¹⁵³ Rozporządzenie Rady (WE) nr 3/2008 z dnia 17 grudnia 2007 r. w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym i w krajach trzecich, z późn. zm.

¹⁵⁴ Rozporządzenie Komisji (WE) nr 501/2008 z dnia 5 czerwca 2008 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 3/2008 w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym i w krajach trzecich, z późn. zm.

20% wynosił udział własny organizacji proponującej, który mógł pochodzić z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych¹⁵⁵.

Jednoroczne, dwu- lub trzyletnie programy informacyjne i/lub promocyjne mogły być realizowane odrębnie na rynku unijnym lub na rynkach krajów spoza UE. Programy obejmowały głównie działania w ramach: public relations, udziału w targach, organizacji szkoleń, funkcjonowania serwisu internetowego, a także produkcji oraz emisji reklam telewizyjnych i radiowych. Działania te nie mogły bezpośrednio wspierać konkretnych marek, znaków towarowych czy też firm.

Programy informacyjne i/lub promocyjne – realizacja działań w 2015 r.

Agencja Rynku Rolnego w ramach mechanizmu WPR „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” udzielała wsparcia finansowego lub podpisywała umowy na realizację 20 kampanii informacyjnych i/lub promocyjnych:

1. **„5 porcji warzyw, owoców lub soku”** – 3-letnia kampania informacyjno-promocyjna, dotycząca świeżych i przetworzonych owoców oraz warzyw (w tym soków), realizowana na rynku polskim i rumuńskim. Wydatki ARR na realizację działań wyniosły 359 tys. zł, w tym 224 tys. zł pochodziło z budżetu UE.

2. **„Jabłka każdego dnia”** – 3-letnia kampania informacyjno-promocyjna, dotycząca jabłek, prowadzona w 2015 r. na rynku ukraińskim. Agencja wypłaciła 3 404 tys. zł, w tym 2 127 tys. zł z budżetu unijnego.

3. **„Pokochaj olej rzepakowy”** – 3-letnia kampania promocyjno-informacyjna, dotycząca oleju rzepakowego, realizowana na rynku polskim i łotewskim. Kwota wsparcia wypłacona przez ARR wyniosła 272 tys. zł, w tym 170 tys. zł pochodziło z budżetu UE.

4. **„Makarony Europy”** – 3-letni program promocyjno-informacyjny, dotyczący makaronów, skierowany na rynek ukraiński. Na realizację działań ARR wydatkowała 913 tys. zł, w tym 571 tys. zł z budżetu unijnego.

¹⁵⁵ Zgodnie z ustawą z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2122).

5. **„Mam kota na punkcie mleka”** – 3-letni program promocyjno-informacyjny, dotyczący mleka pitnego, jogurtów i serów podpuszczkowych, realizowany na rynku polskim. Kwota wsparcia udzielonego przez ARR wyniosła 2 203 tys. zł, w tym 1 377 tys. zł pochodziło z budżetu UE.

6. **„QMP – wołowina zawsze dobra”** – 3-letni program promocyjno-informacyjny, dotyczący mięsa wołowego (świeżego, schłodzonego i mrożonego) wyprodukowanego w krajowym systemie jakości Quality Meat Program (QMP), skierowany na rynek polski. Wydatki ARR na realizację działań wyniosły 1 231 tys. zł, w tym 769 tys. zł pochodziło z budżetu unijnego.

7. **„Trzy znaki smaku”** – 3-letnia kampania informacyjna dotycząca europejskiego systemu ochrony produktów regionalnych i tradycyjnych, a także znakowanych w tym systemie produktów spożywczych, zainicjowana przez ARR, skierowana na rynek polski. Na realizację działań Agencja wypłaciła 5 756 tys. zł, w tym 2 878 tys. zł z budżetu UE.

8. **„Tradycja i jakość europejskiego mięsa”** – 3-letni program informacyjno-promocyjny, dotyczący świeżego, schłodzonego lub mrożonego mięsa wołowego i wieprzowego oraz przetworów spożywczych wytworzonych na bazie tych produktów, skierowany na rynek Korei Południowej, Wietnamu i Stanów Zjednoczonych. ARR na realizację działań wypłaciła 5 935 tys. zł, w tym 3 709 tys. zł pochodziło z budżetu unijnego.

9. **„Europejskie mięso – tradycja, jakość i smak”** – 3-letni program informacyjno-promocyjny, dotyczący świeżego, schłodzonego lub mrożonego mięsa wołowego i wieprzowego oraz ich przetworów, a także mięsa drobiowego wysokiej jakości, prowadzony w 2015 r. w Chinach i Zjednoczonych Emiratach Arabskich. ARR na realizację kampanii wypłaciła 6 301 tys. zł, w tym 3 938 tys. zł z budżetu UE.

10. **„Gwarancja jakości QAFP”** – 3-letni program informacyjny, dotyczący kulinarnego mięsa wieprzowego oraz wędlin wyprodukowanych w ramach Systemu Gwarantowanej Jakości Żywności (QAFP), skierowany na rynek polski. Na jego realizację wypłacono 3 119 tys. zł, w tym 1 949 tys. zł z budżetu unijnego.

11. **„Trade Milk”** – 3-letnia kampania informacyjno-promocyjna, dotycząca wybranych przetworów mlecznych (tj. mleczek smakowych, mleka w proszku, jogurtów i serów żółtych dojrzewających), prowadzona w 2015 r. na rynku chińskim. W ramach realizacji kampanii ARR wypłaciła 2 030 tys. zł, w tym 1 269 tys. zł z budżetu UE.

12. **„Europejskie jabłka dwukolorowe”** – 3-letnia kampania promocyjno-informacyjna, dotycząca europejskich jabłek dwukolorowych, prowadzona w Chinach oraz Zjednoczonych Emiratach Arabskich. Na realizację działań Agencja wypłaciła 4 041 tys. zł, w tym 2 525 tys. zł z budżetu UE.

13. **„Niezwyczajne właściwości zwykłych owoców”** – zawarto umowę na realizację 3-letniej kampanii promocyjno-informacyjnej, dotyczącej europejskich owoców jagodowych (truskawek, malin, porzeczek, borówek), skierowanej na rynki: szwedzki, fiński, austriacki, czeski i polski. ARR wypłaciła 2 134 tys. zł, w tym 1 334 tys. zł stanowiły środki z budżetu unijnego.

14. **„Soki i musy – witaminy w wygodnej formie”** – zawarto umowę na realizację 3-letniej kampanii promocyjno-informacyjnej, dotyczącej soków i musów owocowych oraz warzywnych, skierowanej na rynki: litewski, czeski, słowacki, rumuński i polski. ARR wypłaciła 3 881 tys. zł, w tym 2 426 tys. zł pochodziło z budżetu unijnego.

15. **„EkoEuropa – jakość i tradycja”** – zawarto umowę na realizację 3-letniej kampanii promocyjno-informacyjnej, dotyczącej produktów rolnictwa ekologicznego (owoców i warzyw, przetworów owocowo-warzywnych, mięsa wieprzowego, wołowego i drobiowego oraz ich przetworów), skierowanej na rynek Stanów Zjednoczonych, Japonii i Singapuru. ARR wypłaciła 682 tys. zł, w tym 426 tys. zł pochodziło z budżetu UE.

16. **„Zasmakuj w Europie”** – zawarto umowę na realizację 3-letniej kampanii promocyjno-informacyjnej, dotyczącej mięsa wołowego (świeżego, schłodzonego lub mrożonego) oraz przetworów wytworzonych na jego bazie, skierowanej na rynek turecki. ARR wypłaciła 343 tys. zł, w tym 214 tys. zł z budżetu unijnego.

17. **„Pokochaj olej rzepakowy”** – zawarto umowę na realizację 3-letniego programu promocyjno-informacyjnego, dotyczącego oleju rzepakowego, skierowanego na rynek Polski i Słowacji (kontynuacja programu z lat 2011-2014). ARR wydatkowała 84 tys. zł, w tym 53 tys. zł pochodziło z budżetu UE.

18. **„Smaki Europy – jakość i tradycja”** – zawarto umowę na realizację 3-letniego programu informacyjno-promocyjnego, dotyczącego świeżej, schłodzonej lub mrożonej wołowiny i wieprzowiny oraz przetworów wyprodukowanych na ich bazie, mięsa drobiowego wysokiej jakości (wyprodukowanego w krajowym systemie jakości QAFP), a także świeżych i przetworzonych owoców oraz warzyw, skierowanego na rynek Algierii, Białorusi i Chin. Budżet programu wynosi 5,4 mln EUR.

19. **„Smak jakości i tradycji prosto z Europy”** – zawarto umowę na realizację 2-letniego programu informacyjno-promocyjnego, dotyczącego świeżej, schłodzonej lub mrożonej wieprzowiny i wołowiny oraz przetworów spożywczych wyprodukowanych na ich bazie, skierowanego na rynki: Singapuru, Tajwanu, Nowej Zelandii, Republiki Południowej Afryki i Kazachstanu. Budżet programu wynosi 2,3 mln EUR.

20. **„Rozsmakuj się w Europie”** – zawarto umowę na realizację 3-letniego programu informacyjno-promocyjnego, dotyczącego świeżej, schłodzonej lub mrożonej wieprzowiny oraz przetworów spożywczych wytworzonych na jej bazie, skierowanego na rynek Japonii i Kanady. Budżet programu wynosi 0,9 mln EUR.

Cztery z ww. programów (tj.: „Pokochaj olej rzepakowy”, „Smaki Europy – jakość i tradycja”, „Smak jakości i tradycji prosto z Europy” i „Rozsmakuj się w Europie”), a także programy:

– **„Makarony Europy”** – 3-letni program promocyjno-informacyjny, dotyczący makaronów, skierowany na rynek chiński i ukraiński, z budżetem w wysokości 3,1 mln EUR (kontynuacja programu realizowanego w latach 2012-2015).

– **„Europejski drób – w jakości siła”** – 3-letni program promocyjno-informacyjny, dotyczący mięsa drobiowego wysokiej jakości (wyprodukowanego w krajowym systemie jakości QAFP), realizowany na rynkach: Chin (w tym Hongkongu), Wietnamu i Zjednoczonych Emiratów Arabskich, z budżetem w wysokości 4,2 mln EUR.

– **„Pomidory dobre z natury”** – 3-letni program informacyjno-promocyjny, dotyczący pomidorów, skierowany na rynek niemiecki i polski, z budżetem 3,1 mln EUR, zostały zaakceptowane przez Komisję Europejską w 2015 r., przy czym umowy na realizację programu „Makarony Europy” i „Europejski drób – w jakości siła” zostały zawarte w lutym 2016 r., natomiast umowa na realizację programu „Pomidory dobre z natury” nie została podpisana ze względu na rezygnację organizacji proponującej.

W ramach mechanizmu „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych” ARR w 2015 r. wydatkowała łącznie 43 804 tys. zł (netto), z tego wsparcie UE wyniosło 26 658 tys. zł, a z budżetu krajowego pochodziło 17 146 tys. zł.

Od 1 grudnia 2015 r. obowiązują zapisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1144/2014¹⁵⁶, w których zawarto nowe zasady dotyczące polityki informowania o europejskich produktach rolnych i rolno-spożywczych oraz promowania tych produktów. Główne zmiany dotyczą:

- zwiększenia unijnego poziomu finansowania (do 70% w przypadku programów prostych realizowanych na rynku wewnętrznym UE, do 80% dla programów prostych realizowanych na rynkach krajów trzecich i w przypadku programów, w których uczestniczy wiele państw oraz do 85% dla programów kryzysowych) – pozostałą część wydatków ponoszą wyłącznie organizacje proponujące,
- zniesienia współfinansowania kampanii ze środków budżetu krajowego,
- prowadzenia jednoetapowego procesu wyboru programów przez KE,
- rozszerzenia listy produktów objętych promocją (przede wszystkim postawiono nacisk na przetworzone produkty rolno-spożywcze i produkty uznane przez europejskie systemy jakości),
- wprowadzenia unijnego rocznego programu prac,
- włączenia do grupy beneficjentów organizacji producentów lub ich zrzeszeń oraz innych organów sektora rolno-spożywczego, których celem i przedmiotem działalności jest promocja i informowanie o produktach rolnych.

Zgodnie z informacją Komisji Europejskiej wsparcie unijne będzie stopniowo wzrastać, tak aby w 2020 r. osiągnąć poziom 200 mln EUR dla całej UE¹⁵⁷.

Dla programów zaakceptowanych przez KE po 1 grudnia 2015 r., oprócz zapisów przytoczonego rozporządzenia, unijnym aktem prawnym regulującym zasady realizacji mechanizmu WPR jest rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/1829¹⁵⁸ oraz rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/1831¹⁵⁹.

¹⁵⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1144/2014 z dnia 22 października 2014 r. w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych wdrażanych na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 3/2008.

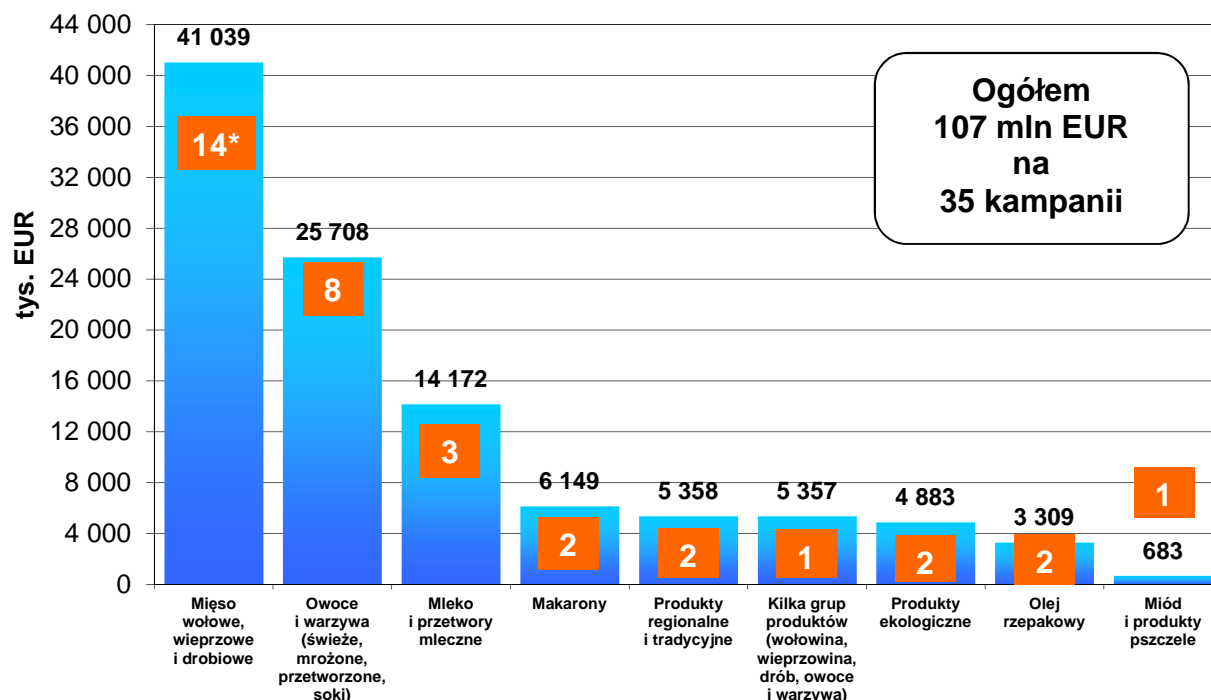
¹⁵⁷ http://ec.europa.eu/agriculture/promotion/index_en.htm

¹⁵⁸ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2015/1829 z dnia 23 kwietnia 2015 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1144/2014 w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich.

¹⁵⁹ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/1831 z dnia 7 października 2015 r. ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1144/2014 w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych wdrażanych na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich.

Od akcesji Polski do UE do końca 2015 r. ARR wspierała 35 polskich kampanii informacyjnych i/lub promocyjnych zatwierdzonych przez Komisję Europejską, o łącznym budżecie wynoszącym 107 mln EUR. Najwięcej kampanii dotyczyło rynku mięsa czerwonego i drobiowego (14), a następnie rynku owoców i warzyw (8) oraz mleka i przetworów mlecznych (3).

Wykres 55. Budżety polskich kampanii branżowych w okresie maj 2004 – grudzień 2015 wg grup produktów

* Liczba kampanii.

Źródło: opracowanie ARR na podstawie decyzji Komisji Europejskiej.

W tym czasie ARR udzieliła organizacjom branżowym lub międzybranżowym wsparcia w łącznej kwocie 226,2 mln zł (netto), z tego 137,3 mln zł pochodziło z budżetu UE, a 88,9 mln zł – z budżetu krajowego.

2.1.16.2. Działania ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, w szczególności produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych oraz innych wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności

Zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 3a) ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych ARR prowadziła działania promocyjne i informacyjne mające na celu promowanie produktów rolnych i żywnościowych, metod ich produkcji, a także systemów jakości produktów

rolnych i żywnościowych (z wyłączeniem działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących rolnictwa i gospodarki żywnościowej realizowanych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa, rynków rolnych, rybołówstwa lub rozwoju wsi).

ARR, wykorzystując swoje struktury terenowe i korzystając ze wsparcia specjalistów z różnych dziedzin, przeprowadziła w 2015 r.:

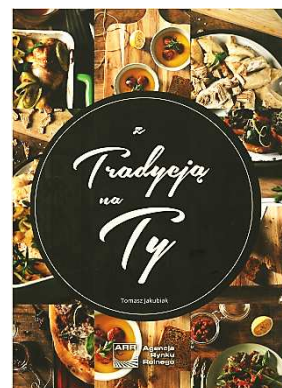
- 174 warsztaty i pokazy kulinarne w ramach promocji żywności tradycyjnej, regionalnej i ekologicznej – działania były skierowane do uczniów szkół średnich (klas o profilu gastronomicznym), uczniów szkół podstawowych, nauczycieli przedmiotów zawodowych w średnich szkołach gastronomicznych oraz osób odwiedzających kulinarne festiwale i jarmarki o zasięgu lokalnym,
- 218 warsztatów kulinarnych nawiązujących do tematyki zasad prawidłowego żywienia, przeznaczonych dla uczniów szkół rolniczych i gastronomicznych, szkół podstawowych oraz personelu stołówek szkolnych,
- 20 wykładów specjalistów dotyczących żywności regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej oraz zasad prawidłowego żywienia, organizowanych jako osobne spotkania, jak również jako merytoryczne wsparcie warsztatów kulinarnych i konferencji,
- 8 konferencji, seminariów i szkoleń dla producentów żywności, nauczycieli i kół gospodyń wiejskich, dotyczących żywności regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej oraz zasad prawidłowego żywienia,
- 30 spotkań promujących produkty rolne i żywnościowe wysokiej jakości na targach, jarmarkach i festynach oraz w placówkach oświatowych,
- 106 konkursów związanych z systemami jakości żywności i zasadami prawidłowego żywienia oraz konkursów kulinarnych. Działania te były adresowane m.in. do dzieci i młodzieży szkolnej, kół gospodyń wiejskich i uczestników imprez regionalnych. ARR kontynuowała również udział

w ogólnopolskim konkursie „Nasze Kulinarne Dziedzictwo” oraz „Najlepsze Gospodarstwo Ekologiczne”.

ARR wzięła udział w programie edukacyjnym dla młodzieży „Trzymaj Formę!”, kontynuując współpracę z Głównym Inspektorem Sanitarnym i Polską Federacją Producentów Żywności. Uczestniczyła także w pikniku „Poznaj Dobrą Żywność”, zorganizowanym w Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie oraz w pikniku rodzinnym z okazji Dnia Dziecka, zorganizowanym w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów. Dodatkowo podczas Międzynarodowych Targów Poznańskich włączyła się w organizację Kulinarного Pucharu Polski. Konkurs odbył się podczas międzynarodowych targów gastronomii Polagra Gastro 2015 w Poznaniu.

W ramach promocji polskich produktów rolno-spożywczych na rynkach zagranicznych ARR wydała foldery informacyjne w kilku wersjach językowych oraz broszury i ulotki targowe. Na potrzeby działań związanych z promocją żywności regionalnej i tradycyjnej wydano album kulinarny „Z tradycją na Ty”. W zakresie promocji zdrowego odżywiania powstała książeczka dla dzieci „Apetyt na cały dzień”, ulotka „Jedzenie do poprawki”, kolorowanka „Kolorowy dzień” oraz karty do kolorowania.

W 2015 r. zrealizowano ogółem 557 przedsięwzięć, na które ARR wypłaciła 3 192 tys. zł z budżetu krajowego.

* * *

Agencja Rynku Rolnego na działania promujące produkty rolne i żywnościowe – ze szczególnym uwzględnieniem produktów żywnościowych regionalnych, tradycyjnych i ekologicznych oraz wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności – od 2012 r. do końca 2015 r. wypłaciła 10,5 mln zł, realizując w tym czasie 1,9 tys. przedsięwzięć.

2.1.16.3. Wsparcie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą

Zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 3b) ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych ARR od 2015 r. prowadzi działania finansowane z budżetu krajowego, mające na celu wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą, poprzez organizowanie udziału uczestników tego sektora w przedsięwzięciach promocyjnych i informacyjnych.

Organizacja wyjazdowych misji gospodarczych dla polskich przedsiębiorców

ARR w 2015 r. zorganizowała:

- stoisko narodowe podczas 20. edycji targów spożywczych Gulfood w Dubaju w Zjednoczonych Emiratach Arabskich z udziałem 12 polskich firm (z branż: mięsnej, mleczarskiej, owoców i warzyw, cukierniczej, przetwórstwa zbóż oraz dodatków do żywności). W targach wzięło udział ponad 4,8 tys. wystawców z całego świata;
- misję gospodarczą do Algierii oraz polskie stoisko pod szyldem Marki Polskiej Gospodarki i hasłem „Polska smakuje” podczas 13. edycji targów Djazagro w Algierii, na których 18 polskich firm (z branż: mięsnej, mleczarskiej, produkcji i przetwórstwa owoców i warzyw, cukierniczej, makaronów i wyrobów mącznych, przetwórstwa zbóż, nasiennej oraz urządzeń i maszyn do przetwórstwa) promowało własną ofertę eksportową i nawiązywało bezpośrednie kontakty biznesowe. Uczestnicy misji gospodarczej zapoznali się z asortymentem produktów oraz cenami na rynku algierskim w punktach sprzedaży detalicznej (tzw. store-check¹⁶⁰). Dzięki zaangażowaniu Wydziału Promocji Handlu i Inwestycji (WPHI) w Algierze zorganizowano seminarium informacyjno-szkoleniowe dla polskich uczestników misji z udziałem ekspertów rynku spożywczego w Algierii, algierskich przedsiębiorców oraz przedstawicieli instytucji biznesowych. Dzięki temu, że ARR wystąpiła jako koordynator branżowego projektu promocyjnego, dziewięciu przedsiębiorców uczestniczących w misji mogło skorzystać z dofinansowania z pomocy *de minimis*;
- polsko-algierskie forum rolno-spożywcze z udziałem ministrów rolnictwa obu krajów, w trakcie którego zostało podpisane memorandum o współpracy w dziedzinie ochrony roślin oraz kwarantanny. Forum towarzyszyły rozmowy w formule B2B¹⁶¹ między polskimi i algierskimi przedsiębiorcami zainteresowanymi nawiązaniem współpracy handlowej;

¹⁶⁰ Store-check – służy do ustalenia czy i w jakim zakresie produkty klienta oraz jego konkurencji są dostępne w sklepach, jak są ustawione na półkach, a także jaka jest ich cena.

¹⁶¹ B2B (ang. Business to Business) – nazwa relacji występujących pomiędzy firmami.

- misję handlową do Kanady połączoną z wystąpieniem targowym na stoisku narodowym podczas Sial Canada w Toronto, w której uczestniczyło 17 polskich firm z branż: mięsnej, mleczarskiej, produkcji i przetwórstwa owoców i warzyw (w tym ekologicznych), produkcji i przetwórstwa ryb, cukierniczej, przetwórstwa zbóż oraz dodatków do żywności. Wzięli oni udział w seminarium, w którym przedstawicielami kanadyjskiego biznesu byli m.in. importerzy i hurtownicy zainteresowani polskimi produktami. W trakcie spotkania poruszone zostały kwestie dotyczące problemów we współpracy handlowej pomiędzy Polską a Kanadą, a także zaprezentowane zostały praktyczne wskazówki dotyczące zasad i zwyczajów handlowych panujących na rynku kanadyjskim oraz szczegółowe informacje dotyczące procedur związanych z eksportem artykułów spożywczych do Kanady. Odbłyły się również rozmowy biznesowe z kanadyjskimi przedsiębiorcami. Dla przedstawicieli polskich firm zorganizowano wizyty w największych sieciach handlowych obecnych na rynku kanadyjskim, podczas których mieli oni możliwość prezentacji swoich ofert i bezpośrednich rozmów z przedstawicielami kierownictwa tych sieci („store-check”). WPHI w Konsulacie Generalnym RP w Toronto zorganizował także spotkanie z przedstawicielami Kanadyjsko-Polskiej Izby Handlowej i Europejskiej Izby Handlowej;

- misję handlową do Egiptu podczas 1. edycji targów Food Africa Cairo 2015. Na polskim stoisku informacyjnym swoje produkty eksportowe wystawiło 10 przedsiębiorców z branży owocowo-warzywnej, zbożowo-młynarskiej oraz mleczarskiej. ARR przygotowała folder w języku angielskim i arabskim informujący o ofercie firm uczestniczących w misji, który był dystrybuowany podczas targów i spotkań biznesowych. W trakcie misji przedstawiciele polskich firm wzięli udział w „store-check”, w ramach którego odwiedzili punkty handlowe sieci o największym udziale w rynku. Przedsiębiorcy uczestniczyli w rozmowach z kierownictwem supermarketów w celu przedstawienia swojej oferty oraz uzyskania informacji nt. realnych możliwości nawiązania współpracy handlowej. Ponadto wzięli udział w (zorganizowanych przy współpracy z WPHI w Kairze) spotkaniach B2B z egipskimi kontrahentami zainteresowanymi nawiązaniem takiej współpracy oraz w spotkaniu informacyjno-szkoleniowym dotyczącym uwarunkowań prowadzenia biznesu w Egipcie;

- misję handlową do Chin w związku z targami Sial China w Szanghaju. ARR zorganizowała stoisko narodowe, na którym polscy przedsiębiorcy mogli promować własną ofertę eksportową i nawiązywać bezpośrednie kontakty biznesowe. Agencja wystąpiła jako koordynator branżowego projektu promocyjnego, aby umożliwić polskim firmom skorzystanie z dofinansowania udziału w misji z pomocy *de minimis*;
- stoisko narodowe we współpracy z WPHI na Białorusi podczas targów Belagro w Mińsku, w którym udział wzięły polskie firmy reprezentujące branżę owocowo-warzywną. Przedsiębiorcy uczestniczyli w spotkaniach biznesowych z potencjalnymi kontrahentami białoruskimi. Program misji gospodarczej obejmował organizację seminarium naukowego pt. „Przechowywalność owoców i warzyw oraz szkółkarstwo sadownicze w Polsce”, skierowanego do białoruskich przedsiębiorców branży owocowo-warzywnej, w którym uczestniczyli eksperci: Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach, Agencji Rynku Rolnego, Państwowego Uniwersytetu Rolnego w Grodnie oraz Białoruskiej Państwowej Akademii Rolnej;
- misję gospodarczą przedstawicieli polskiego biznesu do Chin (do Pekinu oraz Chengdu), towarzyszącą oficjalnej wizycie Ministra Spraw Zagranicznych RP. W misji wzięło udział 6 firm z branży rolno-spożywczej. Przy współpracy Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ambasady RP w Pekinie zorganizowano „Polski Stół” (promujący krajowe specjalności żywnościowe), na którym prezentowane były produkty przekazane przez 23 firmy reprezentujące branże: mięsną, owocowo-warzywną, cukierniczą, mleczarską, alkoholi oraz napojów. W Chengdu odbyło się również Polsko-Syczuzańskie Forum Biznesowe, w którym uczestniczyli przedstawiciele ponad stu polskich oraz chińskich firm. Wydarzeniu towarzyszyło uroczyste otwarcie Konsulatu Generalnego RP w tym mieście;
- misję gospodarczą do Hongkongu, połączoną z wystąpieniem podczas targów Food Expo 2015. ARR zorganizowała stoisko narodowe z udziałem 20 polskich firm reprezentujących branże: owocowo-warzywną, mleczarską, mięsną, produktów przemiały zbóż, żywności ekologicznej, cukierniczą i napojów. Program misji obejmował także udział przedsiębiorców w spotkaniach z przedstawicielami dużych sieci handlowych.

Polscy producenci żywności uczestniczyli w rozmowach B2B z przedstawicielami azjatyckich firm handlowych zainteresowanych zakupem polskiej żywności, a także wzięli udział w seminarium informacyjnym pt. „Eksport produktów rolno-spożywczych do Hongkongu i Chin kontynentalnych. Bariery i możliwości”;

- misję gospodarczą do Niemiec podczas międzynarodowych targów spożywczych Anuga 2015 w Kolonii. Na zorganizowanym przez ARR narodowym stoisku swoją ofertę eksportową zaprezentowało 15 polskich firm z sektorów: zbożowo-młynarskiego, owocowo-warzywnego,

mięsnego, mleczarskiego, produkcji wód oraz dodatków do żywności. W targach wzięło udział ponad 160 polskich firm. Firmom uczestniczącym w misji ARR zorganizowała wizytę w punkcie handlowym należącym do jednej z kluczowych sieci handlowych obecnych na rynku niemieckim. Przedsiębiorcy zapoznali się z asortymentem i cenami produktów oraz warunkami konkurencji na tym rynku, a także pozyskali informacje na temat polityki zakupowej prowadzonej przez sieci handlowej. Aby umożliwić polskim firmom biorącym udział w targach dofinansowanie udziału w misji z pomocy *de minimis*, ARR wystąpiła jako koordynator branżowego projektu promocyjnego. W celu przygotowania polskich przedsiębiorców do aktywnej i efektywnej obecności na targach Agencja zorganizowała, we współpracy z WPHI Konsulatu Generalnego RP w Kolonii, warsztaty przedwyjazdowe dla uczestników targów, na których przedstawione zostały m.in. informacje dotyczące uwarunkowań prowadzenia biznesu w Niemczech oraz specyfiki działania lokalnych sieci handlowych na terenie tego kraju;

- misję gospodarczą do Kazachstanu dla polskich przedsiębiorców branży rolno-spożywczej podczas targów World Food Kazakhstan. Agencja zorganizowała stoisko wystawiennicze z udziałem 7 polskich przedsiębiorców działających w branżach: owocowo-warzywniej, mleczarskiej, mięsnej i cukierniczej. Uczestnicy misji prowadzili rozmowy biznesowe, odwiedzili punkty handlowe w celu rozpoznania asortymentu, a także wzięli udział w spotkaniu informacyjno-szkoleniowym na temat uwarunkowań kazachstańskiego rynku żywności, przygotowanym przez WPHI w Kazachstanie;

- II Polsko-Kazachstańskie Forum Biznesu Branży Rolno-Spożywczej w Ałmaty przy

współudziale Ministerstwa Rolnictwa Republiki Kazachstanu. Forum towarzyszyły zorganizowane przez ARR spotkania B2B polskich przedsiębiorców z potencjalnymi partnerami z Kazachstanu. Przedstawiono potencjał polskiego sektora rolno-spożywczego oraz omówiono stan dwustronnych relacji gospodarczych w tym obszarze wraz z perspektywami ich rozwoju;

- misję gospodarczą do Maroka podczas targów Mafex w Casablance połączoną z organizacją stoiska informacyjnego z udziałem 6 polskich firm z branż: mleczarskiej, produkcji i przetwórstwa owoców i warzyw, cukierniczej oraz dodatków do żywności. ARR zorganizowała rozmowy B2B oraz wizyty w marokańskich sieciach handlowych. Przedsiębiorcy uczestniczyli w spotkaniu informacyjno-szkoleniowym na temat warunków prowadzenia działalności biznesowej na rynku marokańskim, a także wzięli udział w spotkaniu z przedstawicielami marokańskiego biznesu, współpracującymi z WPHI w Casablance;
- wydarzenie promocyjne w Ambasadzie RP w Pekinie, na którym promowane były alkohole ze znakiem Chronione Oznaczenie Geograficzne pochodzące z UE. Podczas wydarzenia odbyły się liczne seminaria dla producentów i eksporterów alkoholi z Polski i UE oraz bezpośrednie rozmowy między eksporterami a chińskimi firmami handlowymi. Wydarzenie zorganizowane zostało w ramach kampanii promocyjnej Komisji Europejskiej „Smaki Europy”;
- stoisko podczas 3. edycji targów Sichuan Agricultural Expo & Chengdu International Urban Modern Agricultural Expo w Chengdu w Chinach, na którym promowana była oferta eksportowa polskiej branży owocowo-warzywnej, mleczarskiej, napojów oraz słodczy. Na targach obecne były firmy zagraniczne z ponad 40 krajów, w tym z Europy, Ameryki Północnej i Południowej oraz Azji.

Organizacja przyjazdowych misji gospodarczych

ARR w 2015 r. zorganizowała przyjazdowe misje gospodarcze importerów, dystrybutorów i zagranicznych sieci handlowych zainteresowanych polskim rynkiem produktów rolno-spożywczych dla:

- 17 hiszpańskich przedsiębiorców zainteresowanych zakupem mięsa (wołowiny, wieprzowiny, koniny i dziczyzny). W ramach misji handlowej ARR

zorganizowała wizyty w 9 zakładach mięsnych oraz spotkanie informacyjne z udziałem przedstawicieli organizacji branżowych, które umożliwiły hiszpańskim przedsiębiorcom zapoznanie się z charakterystyką i ofertą polskiego rynku mięsnego;

- 7 importerów z Republiki Południowej Afryki, Norwegii, Maroka i Chorwacji w związku z międzynarodowymi targami żywności i napojów World Food Warsaw 2015. Przedstawiciele zaproszonych firm reprezentowali branże: owocowo-warzywną, mięsną, produktów przemiału zbóż i HoReCa¹⁶². ARR zorganizowała rozmowy B2B, a także wizyty w zakładach przetwórstwa owoców i warzyw oraz w zakładach drobiarskich. Ponadto Agencja była organizatorem spotkania z udziałem przedstawicieli Głównego Inspektoratu Weterynarii, mającego na celu wsparcie realizowanych prac nad uzgodnieniem weterynaryjnego świadectwa zdrowia dla mięsa wieprzowego wywożonego z Polski do Republiki Południowej Afryki;
- 12 importerów reprezentujących Zjednoczone Emiraty Arabskie, Indie, Serbię i Bułgarię oraz branże: świeżych, mrożonych i przetworzonych owoców i warzyw, mięsa, produktów rybnych, słodczy, produktów przemiału zbóż, napojów alkoholowych i bezalkoholowych, miodów i produktów pszczelich, żywności ekologicznej, produktów mleczarskich, delikatesów oraz olejów. Misja odbyła się w ramach międzynarodowych targów wyrobów spożywczych Polagra Food w Poznaniu. Zorganizowane zostały również rozmowy B2B z udziałem 33 polskich firm branży spożywczej;
- 13 przedsiębiorców zajmujących się importem produktów rolno-spożywczych na rynki Wietnamu, Singapuru i Chin z branż: mięsnej, mleczarskiej, owocowo-warzywnej, produktów ekologicznych oraz wyrobów cukierniczych. Zorganizowano również rozmowy biznesowe z udziałem przedstawicieli ponad 40 firm polskich, a także wizyty przedstawicieli firm zagranicznych w czterech polskich zakładach produkcyjnych przetwórstwa owocowo-warzywnego, przetwórstwa mięsa oraz produkcji mleczarskiej.

Na bieżąco monitorowano wpływające do ARR informacje o sytuacji na zagranicznych rynkach rolno-spożywczych oraz przeprowadzano ich analizę i dystrybucję wśród zainteresowanych podmiotów. Zbierano także informacje od polskich przedsiębiorców na temat ich zainteresowania rynkami wybranych krajów trzecich, w celu wsparcia ich udziału w przedsięwzięciach branży rolno-spożywczej w zakresie handlu zagranicznego.

¹⁶² Branża hotelarsko-gastronomiczna.

Pozyskiwanie i dystrybucję informacji handlowych prowadzono również podczas wydarzeń o charakterze konferencyjno-seminaryjnym.

Agencja dystrybuowała informacje o możliwościach nawiązywania kontaktów handlowych, wykorzystując zakładkę „Handel zagraniczny/Informacje handlowe” oraz skrzynkę e-mailową eksporter@arr.gov.pl, z której przekazywane były szczegółowe informacje o warunkach prowadzenia wymiany handlowej z określonymi krajami, jak również zapytania ofertowe od potencjalnych importerów. ARR współpracowała także z WPHI Ambasad oraz Konsulatów Generalnych Rzeczypospolitej Polskiej.

W 2015 r. ARR wypłaciła 1 250 tys. zł z budżetu krajowego na 19 działań wspierających rozwój współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą.

2.1.16.4. Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych

Agencja Rynku Rolnego, zgodnie z ustawą o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych, od 2009 r. obsługuje dziewięć funduszy¹⁶³:

- Fundusz Promocji Mleka¹⁶⁴,
- Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego,
- Fundusz Promocji Mięsa Wołowego,
- Fundusz Promocji Mięsa Końskiego,
- Fundusz Promocji Mięsa Owczego,
- Fundusz Promocji Ziarna Zboż i Przetworów Zbożowych,
- Fundusz Promocji Owoców i Warzyw,
- Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego,
- Fundusz Promocji Ryb.

Fundusze promocji zostały utworzone w celu wspierania marketingu rolnego, wzrostu spożycia i promocji produktów rolno-spożywczych.

Do zadań realizowanych w ramach funduszy należą m.in.: finansowanie kampanii informacyjnych i promocyjnych (obejmujących promocję spożycia określonych produktów rolno-spożywczych oraz edukację grup docelowych, głównie młodzieży i dzieci), prowadzenie badań naukowych, badań rynkowych i prac rozwojowych w zakresie poprawy jakości produktów spożywczych, finansowanie szkoleń dla producentów i przetwórców, a także wspieranie krajowych organizacji branżowych. Organizacje te mogą również

¹⁶³ Ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2122).

¹⁶⁴ Do 30 czerwca 2009 r. – Fundusz Promocji Mleczarstwa.

finansować tzw. wkład własny kampanii promocyjnych i informacyjnych prowadzonych w ramach administrowanego przez ARR mechanizmu WPR „Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych”.

Każdy fundusz jest zarządzany przez komisję zarządzającą, składającą się z 9 członków (tj.: 4 przetwórców produktów rolnych właściwych dla danego funduszu, 4 producentów oraz 1 przedstawiciela izb rolniczych). Kadencja członków komisji zarządzających trwa 4 lata. Do kompetencji komisji zarządzających należy:

- reprezentowanie interesów branż w zakresie zarządzania funduszem właściwym dla danej branży,
- ustalanie zasad gospodarowania środkami finansowymi funduszu,
- opracowanie planu finansowego funduszu,
- sporządzanie sprawozdania rzeczowego funduszu,
- przekazywanie sprawozdania z wykonania planu finansowego funduszu ministrowi właściwemu do spraw rynków rolnych.

Wpływy na fundusze promocji

Poszczególne fundusze promocji są zasilane z wpłat naliczanych i pobieranych od podmiotów skupujących i przetwarzających produkty rolne w wysokości 0,1% wartości netto z faktur zakupu/sprzedaży, a w przypadku Funduszu Promocji Mleka – w wysokości 0,001 zł od każdego skupionego kilograma mleka. Dodatkowym źródłem zasilania funduszy są odsetki bankowe naliczane od środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bieżących funduszy oraz odsetki od należności i koszty upomnień. Szczegółowy wykaz towarów, od których są naliczane wpłaty na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych, określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi¹⁶⁵.

W latach 2009-2015 wpłat na fundusze promocji dokonywało 14 tys. podmiotów gospodarczych. Łączna wysokość wpływów na rachunkach funduszy w 2015 r. wynosiła 50 453 tys. zł. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. na obsługiwanych przez ARR rachunkach bankowych dziewięciu funduszy promocji znajdowało się 23 216 tys. zł.

¹⁶⁵ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 czerwca 2009 r. w sprawie szczegółowego wykazu towarów, od których są naliczane wpłaty na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. Nr 102, poz. 844).

Tabela 14. **Wysokość wpływów na funduszach promocji produktów rolno-spożywczych w 2015 r. oraz stan rachunków funduszy na 31 grudnia 2015 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Wpływy (tys. zł)	Stan rachunków na 31.12.2015 r. (tys. zł)
1.	Fundusz Promocji Mleka	10 271	3 343
2.	Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego	11 436	5 233
3.	Fundusz Promocji Mięsa Wołowego	5 525	2 766
4.	Fundusz Promocji Mięsa Końskiego	180	71
5.	Fundusz Promocji Mięsa Owczego	11	1
6.	Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych	3 605	1 206
7.	Fundusz Promocji Owoców i Warzyw	8 076	3 014
8.	Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego	10 803	7 260
9.	Fundusz Promocji Ryb	546	322
Ogółem		50 453	23 216

Wyплаты środków z funduszy promocji

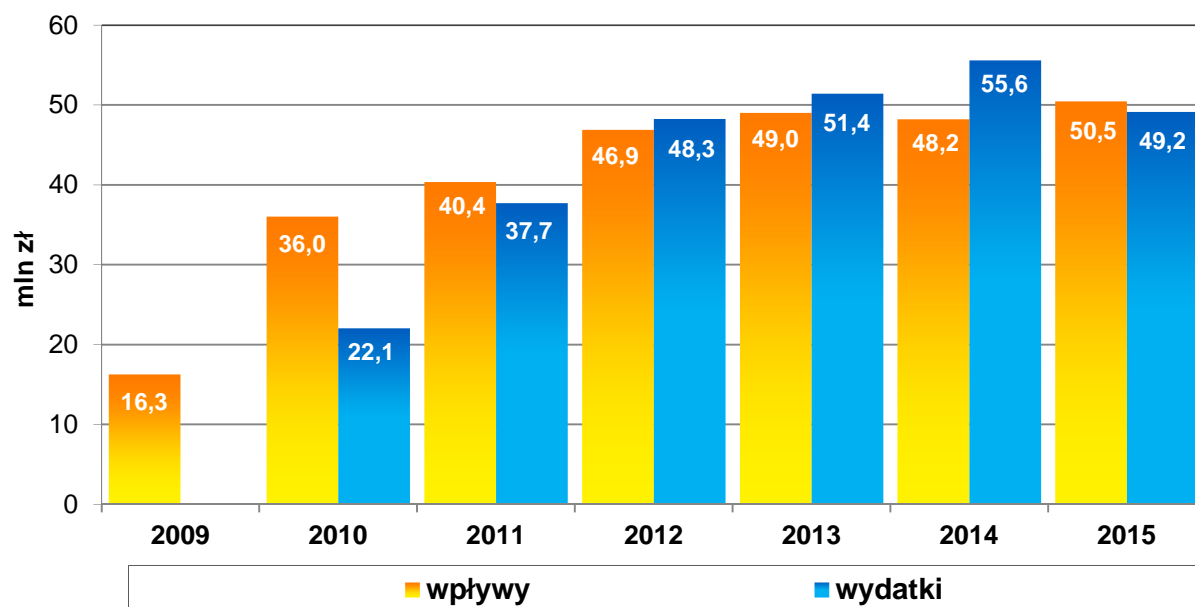
Zgodnie z zapisami ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych o wsparcie finansowe, pochodzące z wpłat zgromadzonych w funduszach promocji, mogą się ubiegać:

- ogólnokrajowe organizacje zrzeszające producentów rolnych lub przetwórców produktów rolno-spożywczych, mających miejsce zamieszkania albo siedzibę na terytorium Polski, którzy produkują lub dokonują obrotu towarami, od których są naliczane wpłaty na poszczególne fundusze;
- ogólnokrajowe organizacje branżowe i międzybranżowe zrzeszające producentów lub przetwórców produktów rolno-spożywczych, inne niż określone wyżej, jeżeli ich cele statutowe są zgodne z celami funduszy promocji w rozumieniu art. 2 ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych.

O sposobie wydatkowania środków finansowych funduszy decydują wyłącznie przedstawiciele organizacji branżowych reprezentujących producentów rolnych oraz przetwórców działających w danym sektorze. Dofinansowane ze środków funduszy mogą być zadania ujęte w planie finansowym danego funduszu. Tryb i warunki zgłaszania zadań do planu finansowego określone są w zasadach obsługi funduszy promocji produktów rolno-spożywczych¹⁶⁶.

¹⁶⁶ <http://www.arr.gov.pl/promocja/wypłaty-z-funduszy-promocji>

Wykres 56. Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych – wpływy i wydatki

Źródło: dane ARR.

W 2015 r. odbyły się łącznie 43 posiedzenia komisji zarządzających, podczas których zostały podjęte 63 uchwały. W planach finansowych na 2015 r. komisje zarządzające przyjęły do realizacji 215 zadań na kwotę 55 310 tys. zł, a ARR wydała 500 decyzji w sprawie udzielenia i wypłaty wsparcia ze środków finansowych funduszy promocji, w wyniku których ze środków zgromadzonych na rachunkach bankowych funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wydatkowano ogółem 49 152 tys. zł.

Tabela 15. Wydatki w ramach poszczególnych funduszy promocji w 2015 r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wydatki (tys. zł)
1.	Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego	12 154
2.	Fundusz Promocji Owoców i Warzyw	11 407
3.	Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego	8 098
4.	Fundusz Promocji Mleka	8 014
5.	Fundusz Promocji Mięsa Wołowego	4 945
6.	Fundusz Promocji Ziarna Zboż i Przetworów Zbożowych	4 000
7.	Fundusz Promocji Ryb	332
8.	Fundusz Promocji Mięsa Końskiego	184
9.	Fundusz Promocji Mięsa Owczego	18
Ogółem		49 152

Główne działania finansowane z funduszy promocji w 2015 r.:

1. Fundusz Promocji Mleka:

- targi i wystawy, w tym udział w XXIV Targach Mleczarskich Mleko-Expo 2015,
- Podlaskie Forum Bydła 2015,

- dofinansowanie spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach (w ramach programu „Mleko w szkole”).

2. Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego:

- kampanie promocyjne: „Smaki Europy – jakość i tradycja”, „Smak jakości i tradycji prosto z Europy” i „Rozsmakuj się w Europie”,
- cykl imprez plenerowych „Piknik wieprzowy”,
- promocja materiału hodowlanego trzody chlewnej podczas regionalnych targów i wystaw,
- organizacja imprez plenerowych „Zdrowo jesz, zdrowo żyjesz, w sporcie sukces gwarantujesz”.

3. Fundusz Promocji Mięsa Wołowego:

- kampanie promocyjne: „Smaki Europy – jakość i tradycja”, „Smak jakości i tradycji prosto z Europy”, „Zasmakuj w Europie” i „EkoEuropa – jakość i tradycja”,
- konferencja w trakcie II Forum Sektora Wołowiny,
- działania promocyjne „Polska wołowina na polskim stole”,
- promocja mięsa wołowego na targach Anuga w Kolonii.

4. Fundusz Promocji Mięsa Końskiego:

- organizacja wystaw koni zimnokrwistych,
- promocja mięsa końskiego podczas: Ogólnopolskiego Czempionatu Koni Ras Zimnokrwistych w Kętrzynie oraz targów w Tokio i Hongkongu.

5. Fundusz Promocji Mięsa Owczego:

- promocja mięsa owczego na „Dożynkach prezydenckich”,
- promocja jagnięciny na Pikniku Napoleońskim,
- promocja mięsa owczego (jagnięciny) na Łossodzie.

6. Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych:

- kampania promocyjna „Lubię kaszę – kasza na stół, na zdrowie, na co dzień”,
- promocja ziarna zbóż oraz przetworów pochodzących z pełnego przemiału,
- cykl imprez plenerowych „Piknik zbożowy”,
- działania promocyjne pod hasłem „Dodaj energii sobie i innym”,
- program promocyjny „Święto ziarna”.

7. Fundusz Promocji Owoców i Warzyw:

- kampania promocyjna „Smaki Europy – jakość i tradycja”,

- program edukacyjny „5 porcji warzyw, owoców lub soku V”,
- kampania promocyjna „EkoEuropa – jakość i tradycja”,
- kampania „Niezwyczajne właściwości zwykłych owoców”,
- promocja warzyw i owoców na Międzynarodowych Targach Owocowo-Warzywnych Fruit Logistica w Berlinie.

8. Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego:

- promocja mięsa drobiowego i jego przetworów podczas targów Anuga w Kolonii,
- cykl imprez plenerowych „Piknik drobiowy”,
- kampania promocyjna „Kurczak w domu i szkole nie tylko w rosole”,
- kampania promocyjna mięsa kaczego,
- kampania promocyjna mięsa drobiowego pakowanego.

9. Fundusz Promocji Ryb:

- promocja ryb na „Dożynkach prezydenckich” i na targach „Smaki Regionów”,
- promocja potraw z ryb podczas wydarzenia „Karp i ryby bałtyckie w Rzymie”,
- działania promocyjne prowadzone na jednym z portali społecznościowych na profilu „Ryba wygrywa”.

2.1.16.5. „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Działanie 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach PROW na lata 2007-2013 było realizowane w zakresie Osi 1 „Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego” PROW na lata 2007-2013 zgodnie

z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1698/2005¹⁶⁷. Instytucją zarządzającą PROW było Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, funkcję agencji płatniczej pełniła Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, natomiast instytucją wdrażającą i administrującą była Agencja Rynku Rolnego¹⁶⁸.

Wspierane były grupy producentów realizujących działalność informacyjną i promocyjną prowadzoną na rzecz produktów wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności oraz zwiększenia zainteresowania konsumentów tematyką jakości żywności, jej specyficznymi

¹⁶⁷ Rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), z późn. zm.

¹⁶⁸ Zgodnie z ustawą z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. z 2013 r. poz. 173, z późn. zm.).

właściwościami i zaletami, jak również wysokimi standardami dobrostanu zwierząt. O wsparcie mogły się ubiegać grupy producentów wytwarzających produkty wysokiej jakości w ramach następujących systemów:

Systemy unijne

– **Wspólnotowy system certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych**, obejmujący:

- **System Chronionych Nazw Pochodzenia (ChNP)** –

należą do niego produkty:

- które pochodzą z określonego miejsca, regionu lub – w wyjątkowych przypadkach – kraju,
- których jakość lub cechy charakterystyczne są zasługą szczególnego środowiska geograficznego,
- których wszystkie etapy produkcji odbywają się na określonym obszarze geograficznym.

- **System Chronionych Oznaczeń Geograficznych (ChOG)**

– należą do niego produkty:

- pochodzące z określonego miejsca, regionu lub kraju,
- których określona jakość, renoma lub inne cechy charakterystyczne wynikają głównie z pochodzenia geograficznego,
- których przynajmniej jeden etap produkcji odbywa się na tym określonym obszarze geograficznym.

- **System Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności (GTS)** – należą do niego produkty lub środki spożywcze, które:

- otrzymano z zastosowaniem sposobu produkcji, przetwarzania lub składu odpowiadającego tradycyjnej praktyce w odniesieniu do tego produktu lub środka spożywczego lub
- zostały wytworzone z surowców lub składników, które są tradycyjnie stosowane.

- **Rolnictwo ekologiczne** – system gospodarowania o zrównoważonej produkcji roślinnej i zwierzęcej. Produkcja ekologiczna powinna łączyć przyjazne dla środowiska praktyki gospodarowania, wspomagać wysoki stopień różnorodności biologicznej, wykorzystywać naturalne procesy oraz zapewniać właściwy dobrostan zwierząt.

Systemy krajowe

- **Integrowana Produkcja Roślin** – system dotyczący produkcji pochodzenia roślinnego, zwracający szczególną uwagę na ochronę środowiska oraz zdrowie ludzi.
- **Jakość Tradycja** – system wyróżniający produkty żywnościowe wysokiej jakości. Do ich produkcji używa się wyłącznie surowców, których pochodzenie jest identyfikowalne i które nie zawierają komponentów GMO. W systemie tym uczestniczą produkty charakteryzujące się tradycyjnym składem lub sposobem wytwarzania, a także szczególną jakością wynikającą z ich tradycyjnego charakteru lub wyrażającą ich tradycyjny charakter.
- **Quality Meat Program (QMP)**¹⁶⁹ – system określający standardy dotyczące chowu zwierząt, żywienia, transportu oraz produkcji mięsa wołowego. Istotnym elementem jest dobór odpowiednich ras do produkcji zwierząt kwalifikowanych i przestrzeganie wymogu osiągnięcia wagi ubojowej oraz parametrów tuszy dla zwierząt w wymaganym wieku.

ARR była odpowiedzialna za przyjmowanie i rozpatrywanie wniosków, zawieranie umów oraz rozliczanie wykonanych działań (np. opracowywanie broszur lub materiałów reklamowych, udział w targach), których realizacja nie trwała dłużej niż 2 lata. Wysokość wypłaconych środków finansowych wynosiła do 70% kosztów kwalifikowalnych poniesionych na realizację kampanii promocyjnej. Poszczególne działania informacyjne i promocyjne mogły być realizowane do 30 czerwca 2015 r.

¹⁶⁹ Producenci posiadający znak Quality Meat Program (QMP) mogli ubiegać się o wsparcie z PROW od 11 sierpnia 2012 r.

W zakresie realizacji działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach PROW na lata 2007-2013 ARR w 2015 r. zawarła umowę o przyznanie pomocy na kwotę 13,7 tys. zł. Beneficjenci złożyli 13 wniosków o płatność, na podstawie których udzielono wsparcia w wysokości 6 500 tys. zł.

W latach 2009-2015 ARR podpisała 33 umowy na realizację działań informacyjnych i promocyjnych w ramach PROW na lata 2007-2013 na kwotę 17 895 tys. zł – najwięcej z beneficjentami z terenu woj. świętokrzyskiego (36% podpisanych umów), a następnie lubelskiego (25%) i wielkopolskiego (12%). Ze wsparcia skorzystało 12 producentów wytwarzających produkty w ramach systemów jakości: Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności, Chronionych Oznaczeń Geograficznych, Rolnictwa ekologicznego, Integrowanej Produkcji Roślin oraz systemu Jakość Tradycja. W ramach prowadzonych działań rozliczono 50 wniosków o płatność, a beneficjentom wypłacono 17 402 tys. zł.

2.1.16.6. Działanie „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Zgodnie z zatwierdzonym w grudniu 2014 r. przez KE dla Polski Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i z art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz

Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020¹⁷⁰ Agencja Rynku Rolnego jest podmiotem wdrażającym działanie „Systemy jakości produktów rolnych i środków spożywczych”, a agencją płatniczą jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. W zakresie tego działania ARR realizuje dwa poddziały, tj.: „Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości” oraz „Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym”.

W 2015 r. w ramach prowadzenia prac wdrożeniowych m.in. przeprowadzono cykl szkoleń dla pracowników ARR oraz konsultowano treść rozporządzeń regulujących kwestie związane z przyznaniem i wypłatą pomocy finansowej w ramach tych poddziałów.

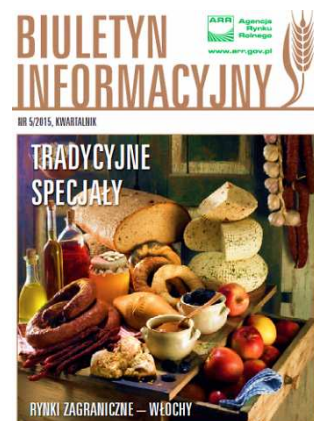
¹⁷⁰ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 349, z późn. zm.).

2.1.16.6.1. Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości

Poddziałanie ma na celu zwiększenie uczestnictwa rolników w unijnych i krajowych systemach jakości. Pomoc jest związana z refundacją kosztów wynikających z przystąpienia do systemu jakości, m.in. kosztów kontroli, po przeprowadzeniu której wydaje się stosowny certyfikat, rocznej składki na rzecz grupy producentów posiadającej odpowiednią formę organizacyjną oraz zakupu specjalistycznych publikacji związanych z prowadzeniem produkcji w zakresie danego systemu jakości.

Wsparcie skierowane jest do rolników aktywnych zawodowo, którzy wytwarzają produkty rolne lub środki spożywcze przeznaczone do spożycia przez ludzi. Aby skorzystać z pomocy należy wytwarzać produkty:

- których nazwy zostały wpisane do rejestru gwarantowanych tradycyjnych specjalności lub chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych¹⁷¹ lub
- objęte systemem:
 - rolnictwa ekologicznego¹⁷²,
 - ochrony nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych wyrobów winiarskich¹⁷³,
 - integrowanej produkcji roślin¹⁷⁴,
- zgodnie ze specyfikacją i standardami systemu:
 - „Jakość Tradycja”,
 - „Quality Meat Program”,
 - „Pork Quality System”,
 - „Quality Assurance for Food Products” – „Tuszki, elementy i mięso z kurczaka, indyka i młodej polskiej gęsi owsianej”,
 - „Quality Assurance for Food Products” – „Kulinarne mięso wieprzowe”,
 - „Quality Assurance for Food Products” – „Wędliny”.

O pomoc mogą się ubiegać rolnicy, którzy nie otrzymali tego rodzaju wsparcia dla tego samego systemu jakości żywności w ramach działania „Uczestnictwo rolników w systemach jakości żywności” PROW 2007-2013. Ponadto wnioskodawca nie może uzyskiwać wsparcia na dofinansowanie kosztów transakcyjnych ze środków działania

¹⁷¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1151/2012 w sprawie systemów jakości produktów rolnych i środków spożywczych.

¹⁷² Rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007 z dnia 28 czerwca 2007 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 2092/91, z późn. zm.

¹⁷³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.

¹⁷⁴ Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (Dz. U. z 2015 r. poz. 547).

„Rolnictwo ekologiczne”. Wsparcie finansowe w formie refundacji przewidziane jest w okresie 3 lat od przystąpienia do systemu jakości, a jego wysokość wynosi maksymalnie do 2 tys. EUR na gospodarstwo na rok.

W dniu 19 sierpnia 2015 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 6 sierpnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na przystępowanie do systemów jakości”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 1195). Wobec tego 1 września 2015 r. Prezes ARR ogłosił termin pierwszego naboru wniosków o przyznanie pomocy, tj. od 1 grudnia 2015 r. do 29 stycznia 2016 r. W OT ARR, właściwych ze względu na miejsce zamieszkania albo siedzibę wnioskodawcy, do 31 grudnia 2015 r. złożono 119 wniosków, a w całym ww. terminie 1,2 tys. wniosków.

2.1.16.6.2. Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym

Poddziałanie obejmuje wsparcie operacji w zakresie informacji i promocji produktów wysokojakościowych, podejmowanych przez uczestników systemów jakości, tj. przez zespoły promocyjne składające się co najmniej z dwóch producentów¹⁷⁵. Członkowie zespołu uczestniczą w wytwarzaniu produktu rolnego lub środka spożywczego przeznaczonego do spożycia przez ludzi, wytwarzanego w ramach systemów jakości, o których mowa w art. 16 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013¹⁷⁶. O wsparcie będą ubiegać się w Polsce zespoły promocyjne wytwarzające produkty wysokiej jakości w ramach następujących systemów jakości żywności:

- systemy unijne:
 - wspólnotowy system certyfikacji produktów regionalnych i tradycyjnych, obejmujący: System Chronionych Nazw Pochodzenia (ChNP), System Chronionych Oznaczeń Geograficznych (ChOG) i System Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności (GTS),
 - Rolnictwo ekologiczne,
- systemy krajowe:
 - Integrowana Produkcja Roślin,

¹⁷⁵ Przez zespół promocyjny należy rozumieć podmiot, niezależnie od posiadanej przez niego formy prawnej, integrujący uczestników systemu jakości, np.: grupę producentów, organizację producentów, organizację międzybranżową, organizację branżową, konsorcjum, stowarzyszenie, kółko rolnicze, rolnicze zrzeszenie branżowe, spółdzielnię, izbę gospodarczą.

¹⁷⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005.

- Jakość Tradycja,
- Quality Meat Program (QMP),
- Quality Assurance for Food Products (QAFP),
- Pork Quality System (PQS).

Preferowani będą wnioskodawcy, którzy nie otrzymali tego rodzaju wsparcia w ramach Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” PROW na lata 2007-2013. Kryteria wyboru będą uwzględniać założoną przez wnioskodawców efektywność zaplanowanych działań promocyjnych.

W 2015 r. trwały prace nad projektem rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Do zadań ARR będzie należało: przyjmowanie i przeprowadzanie oceny wniosków o przyznanie pomocy oraz wniosków o płatność, zawieranie umów oraz nadzór nad ich realizacją, przeprowadzanie kontroli technicznych, sporządzanie zleceń płatności, prognoz wydatków oraz sprawozdań z realizacji poddziałania.

2.1.16.7. Branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych

Od 2012 r. do 2015 r. ARR realizowała branżowy program promocji branży polskich specjalności żywnościowych w ramach prowadzonego przez Ministerstwo Gospodarki¹⁷⁷ projektu systemowego „Promocja polskiej gospodarki na rynkach międzynarodowych”, Poddziałania 6.5.1 Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka. Celem działań ARR było wykreowanie nowych, silnych marek, które będą rozpoznawalne na świecie i kojarzone z Polską. Przedsiębiorcom stwarzano możliwości promocji ich produktów za granicą m.in. poprzez: organizację ich wystąpień na wybranych polskich i zagranicznych imprezach targowo-wystawienniczych, organizację udziału w szkoleniach, seminariach branżowych oraz misjach gospodarczych, wydanie katalogu, broszur i ulotek informacyjnych, a także przygotowanie filmu reklamowego. Program obejmował swoim zasięgiem rynki docelowe: Rosji, Niemiec, Chin, Francji, Ukrainy oraz Zjednoczonych Emiratów Arabskich. Polskie specjalności żywnościowe promowane były pod hasłem „Polska smakuje”.

¹⁷⁷ Od 2015 r. – Ministerstwo Rozwoju.

Działania promocyjne objęte projektem przeznaczone były dla przedsiębiorców, którzy prowadzili działalność w sektorze przetwórstwa (mięsa, mleka, owoców i warzyw, kawy i herbaty) oraz w sektorze produkcji (serów, soków z owoców i warzyw, produktów przemiału zbóż, pieczywa, wyrobów ciastkarskich i ciastek, makaronów, kakao, czekolady i wyrobów cukierniczych, wódki, cydru i pozostałych win owocowych, piwa oraz innych niedestylowanych napojów fermentowanych).

W 2015 r. ARR zorganizowała uczestnictwo polskich przedsiębiorców w międzynarodowych targach Sial China w Szanghaju oraz w misji gospodarczej towarzyszącej tym targom. Na stoisku narodowym promowano branże: mięsną, przetworów owocowo-warzywnych, przemiału zbóż, słodczy, wędliniarską, mleczarską oraz napojów i alkoholi. Podczas misji gospodarczej polscy przedsiębiorcy mieli możliwość odwiedzenia punktów handlowych, spotkania się z ich przedstawicielami, zapoznania się z asortymentem produktów oferowanych na rynku chińskim oraz z procedurami importowymi. Zorganizowano im udział w seminarium z udziałem ekspertów zajmujących się rynkiem chińskim oraz w rozmowach B2B.

2.1.17. Realizacja działania „Współpraca” w ramach PROW 2014-2020

Jednym z priorytetów Unii Europejskiej w latach 2014-2020 jest wspomaganie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich. Działanie „Współpraca” w ramach PROW na lata 2014-2020 ma na celu wspieranie tworzenia i funkcjonowania grup operacyjnych na rzecz innowacji (EPI) oraz realizacji przez te grupy projektów, które prowadzą do opracowania rozwiązań w zakresie nowych: produktów, praktyk, procesów, technologii, metod organizacji i marketingu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.

Zgodnie z Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 i art. 6 ust. 3 pkt 2 ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020¹⁷⁸ Agencja Rynku Rolnego została podmiotem

¹⁷⁸ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 349, z późn. zm.).

wdrażającym działanie „Współpraca”. Funkcję akredytowanej agencji płatniczej pełni Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

ARR w 2015 r. przygotowywała się do wdrożenia działania oraz uczestniczyła w procesie legislacyjnym, w szczególności w tworzeniu projektu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Współpraca”.

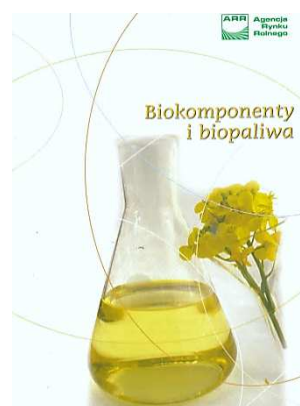
2.1.18. Odnawialne źródła energii

2.1.18.1. Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych

Zgodnie z ustawą z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. z 2015 r. poz. 775, z późn. zm.)

ARR w 2015 r. realizowała działania związane z monitorowaniem rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych. Prezes Agencji Rynku Rolnego, jako organ rejestrowy wskazany w ww. ustawie, był odpowiedzialny za prowadzenie następujących rejestrów:

- **wytwórców** – przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania biokomponentów, a następnie ich sprzedaży lub zbycia w innej formie lub przeznaczenia do wytworzenia przez siebie paliw ciekłych lub biopaliw ciekłych,
- **podmiotów sprowadzających** – przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie importu lub nabycia wewnątrzwspólnotowego biokomponentów, a następnie ich sprzedaży lub zbycia w innej formie,
- **administratorów systemów certyfikacji** – przedsiębiorców, którzy posiadają tytuł prawny do dysponowania uznanym systemem certyfikacji i wykonują działalność gospodarczą w zakresie udzielania zgody na korzystanie z tego systemu,
- **jednostek certyfikujących** – przedsiębiorców, którzy działając w ramach uznanego systemu certyfikacji, mają prawo wydawania certyfikatów podmiotom certyfikowanym;
- **rolników** wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek.

Rejestr wytwórców

Na 31 grudnia 2015 r. w rejestrze wytwórców ujętych było 23 przedsiębiorców (12 uprawnionych do produkcji estrów metylowych, 11 – bioetanolu oraz 1 – węglowodorów

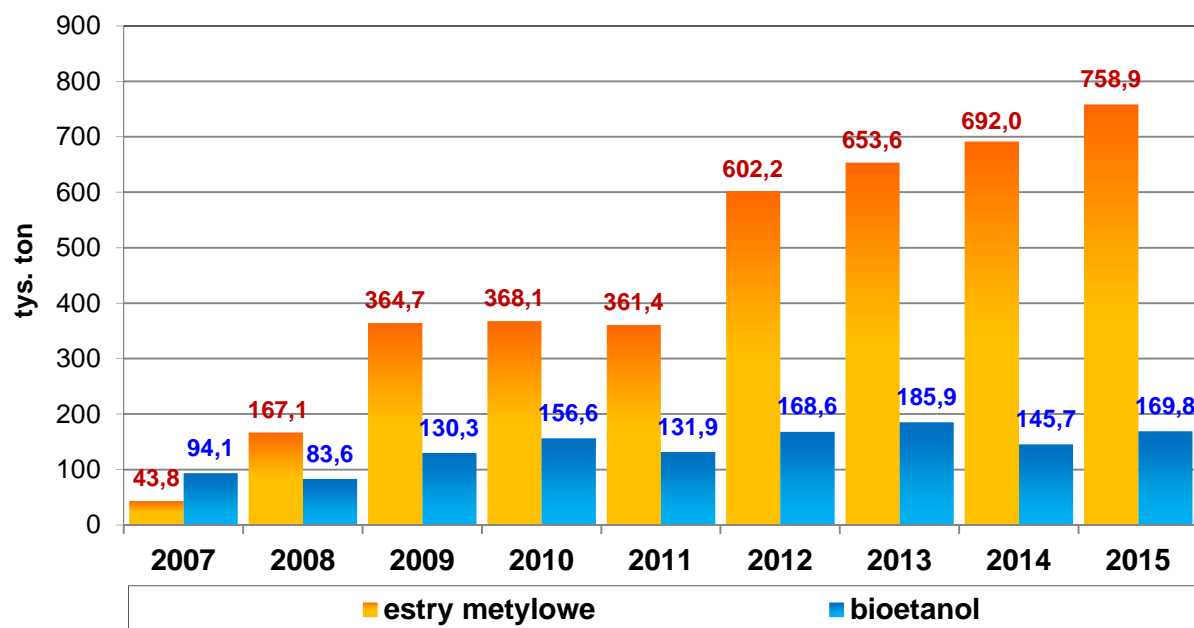
syntetycznych)¹⁷⁹. W 2015 r. wydano 3 zaświadczenia o dokonaniu wpisu, 4 zaświadczenia aktualizujące wpis oraz 3 decyzje o wykreśleniu wpisu.

Przedsiębiorcy wpisani do rejestru wytwórców byli zobowiązani do składania – w terminie 45 dni po zakończeniu kwartału – sprawozdań kwartalnych zawierających informacje dotyczące m.in. rodzajów i ilości wykorzystanych surowców oraz wytworzonych biokomponentów. Do ARR wpłynęło 156 sprawozdań kwartalnych oraz ich korekt.

Ze sprawozdań kwartalnych złożonych przez wytwórców w ARR wynikało, że w 2015 r. 10 przedsiębiorców wytworzyło 758,91 tys. ton estrów metylowych, a 4 przedsiębiorców wyprodukowało 169,76 tys. ton bioetanolu. Produkcja estrów metylowych była o blisko 10% większa, a bioetanolu – o 16,5% większa niż w 2014 r.

Podstawowym surowcem do produkcji bioetanolu w 2015 r. była kukurydza (stanowiąca 80,8% ogółu wykorzystanych surowców) oraz destylat rolniczy (10,8%). Z kolei estry metylowe wytwarzano przede wszystkim z olejów roślinnych (98,4% ogółu surowców wykorzystanych do tego celu).

Wykres 57. **Produkcja biokomponentów w Polsce**

Źródło: dane ARR.

W związku z implementacją dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE¹⁸⁰, od stycznia 2015 r. sprawozdawczość wytwórców została poszerzona o informacje dotyczące spełniania przez biokomponenty kryteriów zrównoważonego rozwoju.

¹⁷⁹ W rejestrze wytwórców wpisanych było 23 przedsiębiorców, przy czym 1 podmiot był uprawniony do wykonywania działalności gospodarczej obejmującej wytwarzanie dwóch rodzajów biokomponentów. W związku z tym uwzględniony został zarówno wśród wytwórców wpisanych do rejestru w zakresie produkcji estrów metylowych, jak i w produkcji bioetanolu.

Tabela 16. Ilość i rodzaj wytworzonych biokomponentów z podziałem na spełniające i niespełniające kryteriów zrównoważonego rozwoju w 2015 r.

Wyszczególnienie		Ogółem (tys. ton)	Bioetanol (tys. ton)	Estry (tys. ton)
Ilość biokomponentów wytworzonych przez wszystkich wytwórców, z tego:		927,76	169,76	758,91
–	biokomponenty spełniające kryteria zrównoważonego rozwoju	925,49	168,59	757,81
–	biokomponenty niespełniające kryteriów zrównoważonego rozwoju	2,27	1,17	1,10

Od 2012 r. podmioty realizujące Narodowy Cel Wskaźnikowy (NCW)¹⁸⁰ zostały uprawnione do skorzystania z obniżenia NCW. Warunkiem skorzystania z tej preferencji było udokumentowanie wykorzystania nie mniej niż 70% biokomponentów wytworzonych przez wytwórców wykonujących działalność w zakresie wytwarzania biokomponentów z:

- surowców rolniczych pozyskiwanych z gospodarstwa rolnego położonego: na obszarze co najmniej jednego z państw członkowskich Unii Europejskiej, w Turcji albo w państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, na podstawie umowy kontraktacji zawartej między producentem rolnym prowadzącym to gospodarstwo a wytwórcą, przetwórcą albo pośrednikiem lub
- biomasy pozyskiwanej na podstawie umowy dostawy zawartej między wytwórcą, a pośrednikiem albo przetwórcą lub
- surowców rolniczych pozyskiwanych z produkcji własnej wytwórców.

W związku z ww. preferencją wytwórcy biokomponentów zostali zobowiązani do składania w ARR informacji o sprzedaży lub zbyciu w innej formie wytworzonych przez siebie biokomponentów. W 2015 r. wpłynęło 127 informacji oraz ich korekt. Dodatkowo wytwórcy, jak i inne podmioty biorące udział w obrocie biokomponentami, zostali zobowiązani do przekazywania nabywcom biokomponentów pisemnych informacji zawierających dane dotyczące rodzajów i ilości poszczególnych surowców, które zostały zużyte do ich wytworzenia.

W ramach administrowania rejestrem wytwórców ARR w 2015 r. przeprowadzała szczegółowe kontrole w zakresie weryfikacji: danych zawartych w sprawozdaniach kwartalnych dotyczących produkcji biokomponentów oraz w informacjach wytwórców o sprzedaży lub zbyciu w innej formie biokomponentów, jak również spełnienia warunków

¹⁸⁰ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE.

¹⁸¹ Narodowy Cel Wskaźnikowy – minimalny udział biokomponentów i innych paliw odnawialnych w ogólnej ilości paliw ciekłych i biopaliw ciekłych zużywanych w ciągu roku kalendarzowego w transporcie.

wymaganych do wykonywania działalności objętej wpisem do rejestru oraz spełniania warunków do korzystania z uznanego systemu certyfikacji w ramach kryteriów zrównoważonego rozwoju. W 2015 r. przeprowadzono łącznie 46 kontroli.

ARR przyjęła także 16 informacji wytwórców o otrzymaniu certyfikatu oraz 2 informacje dotyczące aktualizacji certyfikatu wydanego wcześniej. Sporządziła zbiorcze raporty kwartalne dotyczące rynku biokomponentów: za IV kwartał 2014 r. (na podstawie sprawozdań wytwórców), a także za I, II i III kwartał 2015 r. (na podstawie sprawozdań kwartalnych wytwórców, podmiotów sprowadzających oraz producentów). Przedmiotowe raporty zostały przekazane Ministrowi Finansów, Ministrowi Energii, Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministrowi Środowiska. W uzasadnionych przypadkach ARR nakładała kary finansowe na przedsiębiorców naruszających przepisy.

Rejestr podmiotów sprowadzających

W rejestrze podmiotów sprowadzających, wg stanu na 31 grudnia 2015 r., ujętych było 10 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie importu lub nabycia wewnątrzwspólnotowego biokomponentów, a następnie ich sprzedaży lub zbycia w innej formie. Wydano 6 zaświadczeń o dokonaniu wpisu oraz 2 zaświadczenia aktualizujące wpis do rejestru.

Przedsiębiorcy wpisani do rejestru podmiotów sprowadzających byli zobowiązani do składania, w terminie 45 dni po zakończeniu kwartału, sprawozdań kwartalnych zawierających informacje dotyczące m.in. rodzajów i ilości importowanych lub nabytych wewnątrzwspólnotowo biokomponentów. Do ARR wpłynęło 30 sprawozdań kwartalnych oraz ich korekt. Z przekazanych sprawozdań wynika, że w 2015 r. podmioty sprowadzające dokonały nabycia wewnątrzwspólnotowego 13,72 tys. ton estrów metylowych. Wszystkie nabyte estry metylowe spełniały kryteria zrównoważonego rozwoju. Ponadto z otrzymanych sprawozdań wynikało, że w 2015 r. podmioty sprowadzające nie dokonywały importu biokomponentów.

ARR w 2015 r. otrzymała również 8 informacji od podmiotów sprowadzających o otrzymaniu certyfikatu. W uzasadnionych przypadkach nakładała kary finansowe na przedsiębiorców naruszających przepisy. Kompetencje Prezesa ARR obejmowały także przeprowadzanie kontroli działalności prowadzonej przez podmioty wpisane do powyższego rejestru.

Rejestr administratorów systemów certyfikacji

W rejestrze administratorów systemów certyfikacji, wg stanu na 31 grudnia 2015 r., ujęty był jeden przedsiębiorca, dysponujący uznanym przez Komisję Europejską systemem certyfikacji.

Przedsiębiorca wpisany do rejestru administratorów systemów certyfikacji był zobowiązany do złożenia, w terminie do 45 dni po zakończeniu roku kalendarzowego, sprawozdania rocznego zawierającego m.in. wykaz przeprowadzonych kontroli jednostek certyfikujących w ramach uznanego systemu certyfikacji. Z przekazanego sprawozdania wynikało, że przedsiębiorca w 2015 r. przeprowadził 14 kontroli w ramach uznanego systemu certyfikacji. Wszystkie kontrole zakończyły się wynikiem pozytywnym.

Ponadto w ramach administrowania rejestrem ARR była uprawniona do przyjmowania informacji o cofnięciu jednostce certyfikującej zgody na korzystanie z uznanego systemu certyfikacji, przeprowadzania kontroli przedsiębiorców wpisanych do rejestru w zakresie określonym przepisami ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz nakładania, w uzasadnionych przypadkach, kar finansowych lub administracyjnych na przedsiębiorców naruszających przepisy.

Rejestr jednostek certyfikujących

Na 31 grudnia 2015 r. w rejestrze jednostek certyfikujących ujętych było 10 przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w zakresie wydawania certyfikatów podmiotom certyfikowanym. W 2015 r. wydano 3 zaświadczenia o dokonaniu wpisu do rejestru oraz 2 zaświadczenia aktualizujące wpis.

W ramach administrowania rejestrem ARR przyjmowała informacje o wydaniu certyfikatów podmiotom certyfikowanym. Jednostki certyfikujące poinformowały, że w 2015 r. wydały 795 certyfikatów (wpłynęło 187 informacji w tym zakresie).

Przedsiębiorcy wpisani do rejestru jednostek certyfikujących byli zobowiązani do złożenia, w terminie do 45 dni po zakończeniu roku kalendarzowego, sprawozdań rocznych zawierających m.in. listę podmiotów certyfikowanych, którym jednostka certyfikująca wydała certyfikat oraz wykaz przeprowadzonych przez jednostkę certyfikującą kontroli podmiotów certyfikowanych. Ze sprawozdań rocznych złożonych za 2015 r. wynikało, że jednostki certyfikujące wydawały certyfikaty w ramach uznanych systemów certyfikacji KZR INiG,

REDCert oraz ISCC¹⁸². Ponadto jednostki certyfikujące poinformowały, że przeprowadzone kontrole podmiotów certyfikowanych zakończyły się wynikiem pozytywnym.

Agencja była też uprawniona do: przyjmowania informacji o cofnięciu certyfikatów podmiotom certyfikowanym, przeprowadzania kontroli przedsiębiorców wpisanych do rejestru w zakresie określonym przepisami ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz nakładania – w uzasadnionych przypadkach – kar finansowych lub administracyjnych na przedsiębiorców naruszających przepisy.

Rejestr rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek

W rejestrze rolników wytwarzających biopaliwa ciekłe na własny użytek, wg stanu na 31 grudnia 2015 r., wpisanych było trzech rolników. Dopuszczalny roczny limit produkcji biopaliw, ustalony dla ww. producentów, wynosił 79,98 tys. litrów estrów metylowych oraz 4,15 tys. litrów czystego oleju roślinnego. Z rocznych sprawozdań złożonych w ARR przez rolników wpisanych do rejestru wynikało, że w 2015 r. wyprodukowali oni łącznie 600 litrów czystego oleju roślinnego oraz 40 litrów estrów metylowych.

W ramach administrowania rejestrem ARR jest uprawniona do przyjmowania sprawozdań rocznych z działalności prowadzonej przez rolników wpisanych do rejestru. Na podstawie otrzymanych sprawozdań sporządzono zbiorczy raport roczny za 2014 r. i przekazano Ministrowi Finansów, Ministrowi Gospodarki, Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministrowi Środowiska. W 2015 r. Agencja sporządziła także zbiorcze zestawienie danych statystycznych za 2014 r. i przekazano je Ministrowi Gospodarki oraz do GUS. Przeprowadzono kontrolę jednego rolnika w zakresie określonym przepisami ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych.

Producenci

Na podstawie przepisów ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych od 1 stycznia 2015 r. producenci¹⁸³ zostali zobowiązani do składania w ARR sprawozdań kwartalnych zawierających informacje dotyczące m.in. ilości i rodzajów importowanych lub nabytych wewnątrzwspólnotowo biokomponentów, w tym biokomponentów zawartych w paliwach

¹⁸² KZR INiG, REDcert, ISCC – uznane systemy certyfikacji zatwierdzone przez Komisję Europejską.

¹⁸³ Producent – przedsiębiorca wykonujący działalność gospodarczą w zakresie:

- a) wytwarzania, magazynowania, importu lub nabycia wewnątrzwspólnotowego paliw ciekłych lub biopaliw ciekłych i wprowadzania ich do obrotu lub
- b) importu lub nabycia wewnątrzwspólnotowego biokomponentów, a następnie ich wykorzystania do wytwarzania przez siebie paliw ciekłych lub biopaliw ciekłych.

ciekłych lub biopaliwach ciekłych. W 2015 r. do ARR wpłynęło 96 sprawozdań oraz ich korekt.

Tabela 17. Ilość i rodzaj nabytych wewnątrzwspólnotowo biokomponentów w 2015 r.

Lp.	Rodzaj biokomponentu	Ilość (tys. ton)	
		Biokomponent spełniający kryteria zrównoważonego rozwoju	Biokomponent niespełniający kryteriów zrównoważonego rozwoju
1.	Bioetanol	85,19	-
2.	Estry	156,24	-
Ogółem		241,43	-

Z przekazanych sprawozdań wynika, że w 2015 r. producenci nabyli wewnątrzwspólnotowo 241,43 tys. ton biokomponentów oraz 26,34 tys. ton biokomponentów zawartych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych.

Tabela 18. Ilość i rodzaj nabytych wewnątrzwspólnotowo biokomponentów zawartych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych w 2015 r.

Lp.	Rodzaj biokomponentu	Ilość (tys. ton)	
		Biokomponent spełniający kryteria zrównoważonego rozwoju	Biokomponent niespełniający kryteriów zrównoważonego rozwoju
1.	Bioetanol	17,43	0,20
2.	Estry	8,69	0,02
Ogółem		26,12	0,22

Z otrzymanych sprawozdań kwartalnych wynika, że producenci nie importowali biokomponentów oraz biokomponentów zawartych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych. W uzasadnionych przypadkach ARR nakładała kary finansowe na producentów naruszających przepisy.

2.1.18.2. Monitorowanie produkcji biopłynów

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. poz. 478, z późn. zm.) działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania biopłynów lub energii elektrycznej z biopłynów jest działalnością regulowaną i wymaga wpisu do rejestru wytwórców biopłynów. Organem odpowiedzialnym za prowadzenie rejestru jest Prezes Agencji Rynku Rolnego.

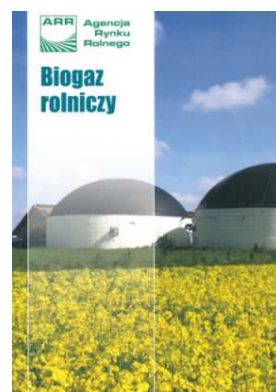
W 2015 r. żaden przedsiębiorca nie złożył wniosku o wpis do rejestru wytwórców biopłynów.

Pozostałe uprawnienia Agencji obejmują m.in.: przeprowadzanie kontroli podmiotów wpisanych do rejestru wytwórców biopłynów, przyjmowanie sprawozdań kwartalnych

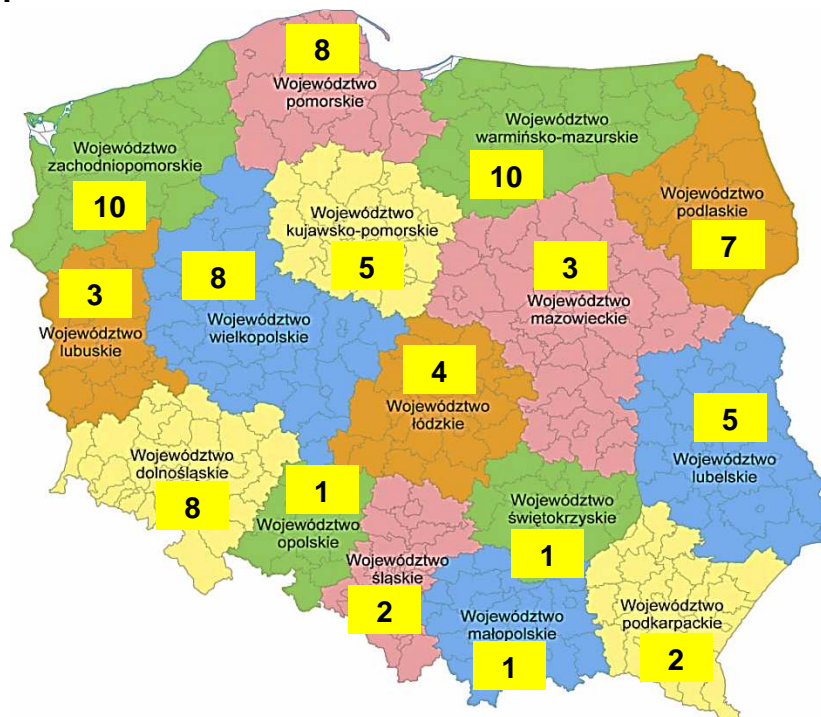
z prowadzonej działalności oraz sporządzanie – na podstawie ww. sprawozdań oraz danych zawartych w rejestrze – zbiorczego raportu rocznego, który będzie przekazywany ministrom właściwym do spraw energii, rynków rolnych i środowiska oraz Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki. Prezes ARR jest uprawniony do nakładania, w uzasadnionych przypadkach, sankcji finansowych lub administracyjnych na podmioty wpisane do ww. rejestru. Jednocześnie Prezes ARR jest zobowiązany do informowania właściwego sprzedawcy zobowiązanego o wykreśleniu wytwórcy z rejestru wytwórców biopłynów, sporządzania sprawozdań o liczbie i wysokości wymierzonych kar pieniężnych oraz przekazywania ich ministrowi właściwemu do spraw energii.

2.1.18.3. Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego

Na podstawie zapisów ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. poz. 478, z późn. zm.) działalność gospodarcza w zakresie wytwarzania biogazu rolniczego lub wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego jest działalnością regulowaną i wymaga wpisu do rejestru wytwórców biogazu rolniczego. Organem odpowiedzialnym za prowadzenie rejestru jest Prezes Agencji Rynku Rolnego.

Mapa. **Rozmieszczenie terytorialne biogazowni rolniczych wg stanu na 31 grudnia 2015 r.**

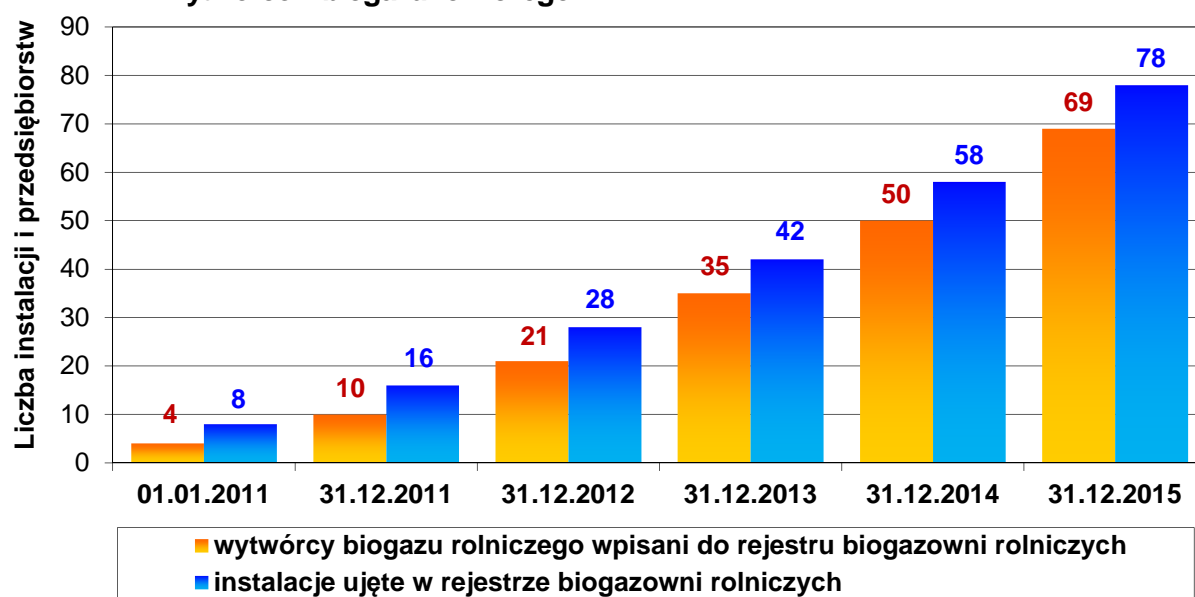

W 2015 r. wydano 21 zaświadczeń o dokonaniu wpisu do rejestru, 18 zaświadczeń aktualizujących wpis oraz 3 decyzje o wykreśleniu wpisu na wniosek wytwórcy.

Na 31 grudnia 2015 r., w wyniku składanych wniosków o wpis lub wykreślenie oraz po przeprowadzeniu działań kontrolnych przez ARR, w rejestrze wytwórców biogazu rolniczego ujętych było 78 biogazowni rolniczych (20 biogazowni więcej niż na koniec 2014 r.), należących do 69 podmiotów gospodarczych (19 podmiotów więcej niż rok wcześniej). Łączna moc zainstalowanych biogazowni rolniczych wpisanych do rejestru wyniosła blisko 83,95 MW energii elektrycznej i była o 27% wyższa od mocy biogazowni zainstalowanych na koniec 2014 r. (tj. 65,85 MW energii elektrycznej). Wszyscy wytwórcy ujęci w powyższym rejestrze wykonywali działalność gospodarczą wyłącznie w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego.

Najwięcej biogazowni rolniczych znajdowało się w woj. zachodniopomorskim i warmińsko-mazurskim i (po 10 podmiotów, po 13% ogółu zarejestrowanych), a następnie: dolnośląskim, pomorskim i wielkopolskim (po 8 podmiotów, po 10%) oraz podlaskim (7 podmiotów, 9%).

Wykres 58. Liczba wytwórców biogazu rolniczego oraz instalacji wpisanych do rejestru wytwórców biogazu rolniczego

Źródło: dane ARR.

W 2015 r. ARR przyjmowała od wytwórców biogazu rolniczego sprawozdania kwartalne, zawierające informacje dotyczące:

- ilości oraz rodzajów substratów wykorzystanych do wytworzenia biogazu rolniczego lub do produkcji energii elektrycznej z biogazu rolniczego,
- łącznej ilości wytworzonego biogazu rolniczego, z wyszczególnieniem ilości biogazu rolniczego zużytego do wytworzenia energii elektrycznej, wprowadzonego do sieci dystrybucyjnej gazowej lub wykorzystanego w inny sposób,

- ilości energii elektrycznej wytworzonej z biogazu rolniczego, sprzedanej i wprowadzonej do sieci elektroenergetycznej, zużytej na potrzeby produkcji lub zużytej na potrzeby własne,
- ilości produktu ubocznego powstałego w wyniku wytworzenia biogazu rolniczego.

W 2015 r. wytwórcy złożyli 326 sprawozdań kwartalnych oraz ich korekt.

Ze sprawozdań kwartalnych złożonych za 2015 r. wynikało, że do wytworzenia biogazu rolniczego zużyto ponad 2,48 mln ton surowców (tj. o 14% więcej niż w 2014 r.), w tym najwięcej: gnojowicy (25% zużytych surowców), a następnie pozostałości z owoców i warzyw (20%), wywaru pogorzelnianego (18%), kiszonki z kukurydzy (17%) oraz wysłodków buraczanych (8%).

Tabela 19. Wykaz substratów zużytych do produkcji biogazu rolniczego w 2015 r.

Lp.	Rodzaj substratu	Ilość substratu zużytego do produkcji biogazu rolniczego (tony)
1.	Gnojowica	598 807,43
2.	Pozostałości z owoców i warzyw	493 631,83
3.	Wywar pogorzelniany	439 580,30
4.	Kiszonka z kukurydzy	416 321,86
5.	Wysłodki buraczane	189 015,62
6.	Osady technologiczne z przemysłu rolno-spożywczego	61 063,71
7.	Odpady z przemysłu mleczarskiego	47 817,24
8.	Obornik	45 342,28
9.	Osady tłuszczowe	21 940,06
10.	Odpady z przetwórstwa spożywczego	21 510,49
11.	Zielonka	17 865,82
12.	Owoce i warzywa	17 485,08
13.	Odpady białkowe i tłuszczowe	15 748,81
14.	Pomiot ptasi	14 741,54
15.	Odpady poubojowe	13 386,74
16.	Zboże i odpad zbożowy	11 005,93
17.	Kiszonka z traw i zbóż	10 855,44
18.	Przeterminowana żywność	9 552,86
19.	Treści żołądkowe	8 133,14
20.	Odpadowa masa roślinna	7 323,17
21.	Popłuczyny	3 884,48
22.	Słoma	3 386,21
23.	Pasza	3 185,05
24.	Szlamy białkowo-tłuszczowe	2 903,31
25.	Odpady gastronomiczne	2 478,80
26.	Tłuszcze	1 808,53
27.	Płynne resztki pszenne	1 634,78
28.	Poferment	1 224,98

Lp.	Rodzaj substratu	Ilość substratu zużytego do produkcji biogazu rolniczego (tony)
29.	Osady drożdżowe	1 235,94
30.	Odpady z produkcji oleju roślinnego	748,56
31.	Gliceryna	705,92
32.	Oleje fuzlowe	287,86
33.	Osady z przetwórstwa produktów roślinnych	100,00
34.	Wytłoki poekstrakcyjne z produkcji farmaceutyków ziołowych	89,94
35.	Oleje roślinne	24,00
Ogółem		2 484 827,71

Ze wskazanej ilości surowców wytwórcy biogazu rolniczego wytworzyli w procesie fermentacji metanowej łącznie 206,58 mln m³ biogazu rolniczego (16% więcej niż w 2014 r.), z którego wyprodukowano 429,40 GWh energii elektrycznej (21% więcej niż w poprzednim roku) i 225,00 GWh ciepła (dane za I i II kwartał 2015 r.¹⁸⁴).

Tabela 20. Energia elektryczna wytworzona i przetworzona z biogazu rolniczego w 2015 r.

Energia elektryczna		Ilość energii elektrycznej (GWh)
Wytworzona z biogazu rolniczego, z tego:		429,40
–	wprowadzona do sieci elektroenergetycznej	341,33
–	zużyta na potrzeby produkcji	50,65
–	zużyta na potrzeby własne wytwórców biogazu rolniczego	37,42

W 2015 r. ARR przeprowadziła 24 kontrole w zakresie spełnienia warunków weryfikacji danych zawartych w sprawozdaniach kwartalnych wytwórców biogazu rolniczego.

Pozostałe działania Agencji w ramach administrowania mechanizmem obejmowały:

- sporządzenie „Zbiorczego raportu rocznego z działalności przedsiębiorstw energetycznych zajmujących się wytwarzaniem biogazu rolniczego w 2014 r.” i przekazanie go Ministrowi Gospodarki, Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministrowi Środowiska oraz Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki,
- wymierzanie, w uzasadnionych przypadkach, kar finansowych lub administracyjnych przedsiębiorstwom naruszającym przepisy,
- sporządzenie „Zbiorczego zestawienia danych statystycznych za rok 2014” i przekazanie go Ministrowi Gospodarki oraz do Głównego Urzędu Statystycznego.

¹⁸⁴ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. poz. 478, z późn. zm.) zniósła od III kwartału 2015 r. obowiązek przekazywania przez wytwórców biogazu rolniczego Prezesowi ARR informacji o ilości wytworzonego ciepła z biogazu rolniczego.

2.1.18.4. Ewidencja mikroinstalacji biogazu rolniczego

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. poz. 478, z późn. zm.) Prezes Agencji Rynku Rolnego jest uprawniony do przyjmowania od operatorów systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego i operatorów systemu dystrybucyjnego gazowego:

- informacji o: przyłączonych wytwórcach energii elektrycznej z biogazu rolniczego w mikroinstalacji, przyłączonych wytwórcach biogazu rolniczego w instalacji odnawialnego źródła energii, lokalizacji i rodzaju mikroinstalacji oraz jej mocy zainstalowanej elektrycznej, rocznej wydajności instalacji odnawialnego źródła energii, zmianie danych oraz odłączeniu mikroinstalacji albo instalacji odnawialnego źródła energii od jego sieci dystrybucyjnej (w 2015 r. wpłynęły dwie „Informacje operatora systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego o wytwórcy energii elektrycznej z biogazu rolniczego w mikroinstalacji”);
- sprawozdań kwartalnych zawierających dane produkcyjne poszczególnych wytwórców energii elektrycznej albo biogazu rolniczego (w 2015 r. wpłynęło 9 sprawozdań oraz ich korekt).

Na podstawie ww. sprawozdań Prezes ARR umieścił zbiorczy raport kwartalny za III i IV kwartał 2015 r.¹⁸⁵ na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej ARR. Ponadto Prezes ARR był uprawniony do nakładania, w uzasadnionych przypadkach, sankcji finansowych na wytwórców energii elektrycznej z biogazu rolniczego w mikroinstalacji wytwórców biogazu rolniczego w instalacji odnawialnego źródła energii oraz na operatorów systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego i operatorów systemu dystrybucyjnego gazowego.

Z informacji przekazanych przez operatorów systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego wynika, że do 31 grudnia 2015 r. do ich sieci przyłączone zostały 4 mikroinstalacje o łącznej mocy elektrycznej 88,6 kW.

2.1.18.5. Gromadzenie informacji o infrastrukturze energetycznej

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 401) ARR pozyskuje i gromadzi informacje dotyczące istniejącej, będącej w budowie lub planowanej do budowy infrastruktury

¹⁸⁵ Przepisy ustawy o odnawialnych źródłach energii nałożyły od III kwartału 2015 r. obowiązek przekazywania przez operatorów systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego Prezesowi ARR sprawozdań kwartalnych dotyczących działalności prowadzonej przez wytwórców energii elektrycznej z biogazu rolniczego w mikroinstalacji.

energetycznej, służącej do wytwarzania biokomponentów oraz energii elektrycznej z biogazu rolniczego (instalacje lub części instalacji związane z produkcją, przesyłem i składowaniem). Na ich podstawie sporządza i przekazuje co drugi rok zbiorcze zestawienia ministrowi właściwemu do spraw gospodarki. Obowiązek informowania dotyczy projektów inwestycyjnych według stanu na 31 marca roku sprawozdawczego, których zdolności produkcyjne wynoszą co najmniej 50 tys. ton/rok (w przypadku wytwarzania biokomponentów) oraz 20 MW (w przypadku wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego).

Na podstawie informacji złożonych w 2015 r. przez 21 wytwórców biokomponentów oraz 51 biogazowni rolniczych ARR przygotowała sprawozdanie zawierające informacje dotyczące infrastruktury energetycznej służącej do wytwarzania biokomponentów oraz energii elektrycznej z biogazu rolniczego, które 15 lipca 2015 r. zostało przekazane Ministrowi Gospodarki.

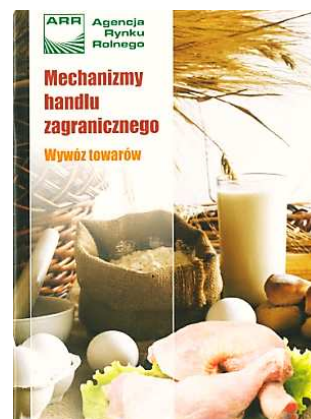
2.1.18.6. Pomoc do plantacji trwałych

Zgodnie z ustawą z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2015 r. poz. 1551) rolnicy, którzy założyli plantacje wieloletnich roślin energetycznych – spełniające określone warunki – w latach 2008-2009 mogli się ubiegać w ARR o zwrot części poniesionych kosztów. W 2015 r. ARR prowadziła postępowania wyjaśniające zmierzające do zakończenia mechanizmu.

2.2. Podsumowanie działań ARR w 2015 r. w ramach regulacji handlu zagranicznego

Agencja Rynku Rolnego od przystąpienia Polski do Unii Europejskiej administruje handlem zagranicznym towarami rolno-spożywczymi zgodnie z zasadami prawodawstwa unijnego, umożliwiając przedsiębiorcom uczestniczenie w światowym obrocie tymi towarami.

W 2015 r. główne działania Agencji w powyższym zakresie dotyczyły: weryfikowania składanych przez przedsiębiorców wniosków o pozwolenia na przywóz/wywóz produktów rolno-spożywczych z/do krajów trzecich, wydawania stosownych pozwoleń/wyciągów z pozwoleń i ich rozliczania, a także weryfikowania wpisów służb celnych w pozwoleniach oraz dokumentów potwierdzających,

że towar opuścił obszar celny UE w wymaganym terminie. Powyższe działania pozwalały na bieżące monitorowanie, we współpracy z agencjami płatniczymi innych państw członkowskich UE, wolumenu towarów przywożonych i wywożonych na/z terytorium Wspólnoty. Ponadto wspierano finansowo przedsiębiorców przez wypłacanie im refundacji wywozowych do produktów rolno-spożywczych wyeksportowanych do krajów pozaunijnych¹⁸⁶.

W ramach obsługi eksportu towarów rolno-spożywczych do krajów trzecich ARR w 2015 r. wydawała i rozliczała pozwolenia/wyciągi z pozwoleń na wywóz: syropów cukrowych i cukru wyprodukowanego w ramach kwoty produkcyjnej, cukru i izoglukozy pozakwotowej, zbóż i przetworów zbożowych (w tym mąki pszennej), ryżu, a także na wywóz serów do Kanady (w ramach umów zawartych pomiędzy UE a Kanadą) oraz do USA (w ramach niektórych kontyngentów GATT). Agencja weryfikowała dokumenty celne, transportowe i importowe z krajów trzecich.

Zadania wykonywane przez ARR w 2015 r. w zakresie obsługi importu towarów rolno-spożywczych z krajów trzecich polegały m.in. na administrowaniu kontyngentami taryfowymi i przywozem preferencyjnym na rynkach: zbóż, ryżu, cukru, olejów i tłuszczów, świeżych owoców i warzyw, przetworzonych owoców i warzyw, mleka i przetworów mlecznych, wołowiny i cielęciny, wieprzowiny oraz drobiu i jaj. W ramach poszczególnych rynków ustalonych jest wiele kontyngentów, np. w zależności od kraju importu, jakości produktów czy ich kodów nomenklatury scalonej CN¹⁸⁷. ARR w 2015 r. administrowała 13 rodzajami przywozu preferencyjnego oraz 145 przywozowymi kontyngentami taryfowymi, w tym 13 kontyngentami na przywóz po zerowej stawce celnej produktów z Ukrainy, otwartymi przez Komisję Europejską w kwietniu 2014 r.

W przypadku większości kontyngentów ARR weryfikowała dokumenty potwierdzające, że dany przedsiębiorca zajmował się handlem zagranicznym produktami objętymi wspólną organizacją rynku w dwóch dwunastomiesięcznych okresach poprzedzających datę złożenia wniosku o pozwolenie na przywóz, a także inne dokumenty, np. pozwolenie na wywóz z kraju importu. Niezależnie od rynku wydane pozwolenia na przywóz były rozliczane, a wniesione przez przedsiębiorców zabezpieczenia – po spełnieniu warunków zawartych w pozwoleniach – zwalniane.

¹⁸⁶ Rozliczano wnioski o wypłatę refundacji wywozowych złożone w ARR przez beneficjentów w latach poprzednich, gdyż zgodnie z art. 196 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 stawki refundacji wynoszą 0 EUR.

¹⁸⁷ Nomenklatura scalona (ang. Combined Nomenclature, CN) – nomenklatura taryfowa i statystyczna unii celnej, podstawowy element wspólnej taryfy celnej UE.

W odniesieniu do każdego kontyngentu ARR, w ramach systemu zarządzania kontyngentami AMIS QUOTA, wysłała do Komisji Europejskiej komunikaty o liczbie złożonych wniosków o wydanie pozwolenia, liczbie wydanych, wycofanych i niewykorzystanych pozwoleń, jak również o ilości przywiezionych towarów. W 2015 r. przesłano do KE 2 tys. komunikatów. Za pośrednictwem Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM), służącego do przesyłania dokumentów określonych w prawodawstwie UE w zakresie obsługi mechanizmów handlu zagranicznego WPR, do Komisji przekazano 1,4 tys. komunikatów.

Tabela 21. Pozwolenia/wyciągi z pozwoleń na przywóz i wywóz wydane i rozliczone w 2015 r.*

Lp.	Rynek	Pozwolenia/wyciągi z pozwoleń na przywóz i wywóz					
		Na przywóz		Na wywóz		Łącznie	
		Wydane	Rozliczone	Wydane	Rozliczone	Wydane	Rozliczone
1.	Ryżu**	482	473	140	113	622	586
2.	Świeżych owoców i warzyw***	178	187	-	-	178	187
3.	Zbóż****	350	240	209	211	559	451
4.	Cukru*****	51	52	131	181	182	233
5.	Alkoholu etylowego pochodzenia rolniczego	40	32	-	-	40	32
6.	Lnu i konopi	5	6	-	-	5	6
7.	Mleka i przetworów mlecznych	-	-	88	84	88	84
8.	Drobieu i jaj	-	3	-	-	-	3
9.	Wołowiny i cieleciny	-	-	-	2	-	2
Ogółem		1 106	993	568	591	1 674	1 584

* Rozliczone pozwolenia/wyciągi z pozwoleń dotyczyły przywozu/wywozu zrealizowanego na podstawie pozwoleń wydanych w 2015 r. oraz w latach wcześniejszych.

** Do rozliczonych pozwoleń na przywóz doliczono 2 wyciągi z pozwoleń wydanych w latach poprzednich.

*** Do wydanych i rozliczonych pozwoleń na przywóz doliczono po 2 wyciągi.

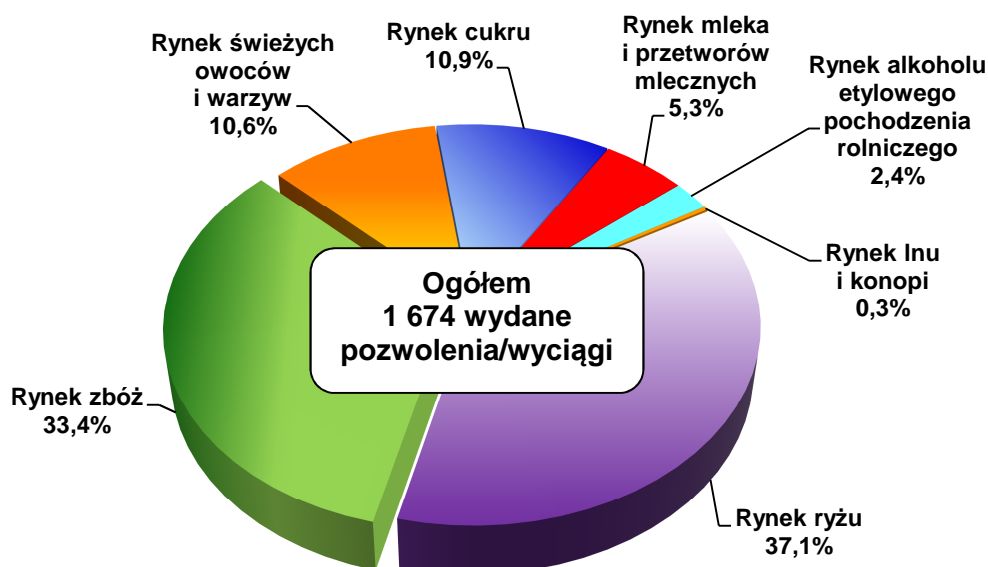
**** Do wydanych pozwoleń na przywóz i wywóz doliczono po 2 wyciągi oraz do rozliczonych pozwoleń na przywóz i wywóz – po 2 wyciągi.

***** Do wydanych pozwoleń na wywóz doliczono 46 wyciągów, a do rozliczonych pozwoleń na wywóz – 84 wyciągi.

W ramach regulacji handlu zagranicznego ARR w 2015 r. wydała 1 622 pozwolenia na przywóz/wywóz produktów rolno-spożywczych z/do krajów pozaunijnych oraz wystawiła 52 wyciągi z tych pozwoleń, z tego w ramach:

- przywozu bez preferencji – 969 pozwoleń/wyciągów,
- wywozu bez refundacji – 568 pozwoleń/wyciągów,
- przywozu po obniżonych stawkach celnych (w tym w ramach kontyngentów) – 137 pozwoleń.

Wykres 59. **Struktura pozwoleń/wyciągów z pozwoleń wydanych przez ARR w 2015 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski**

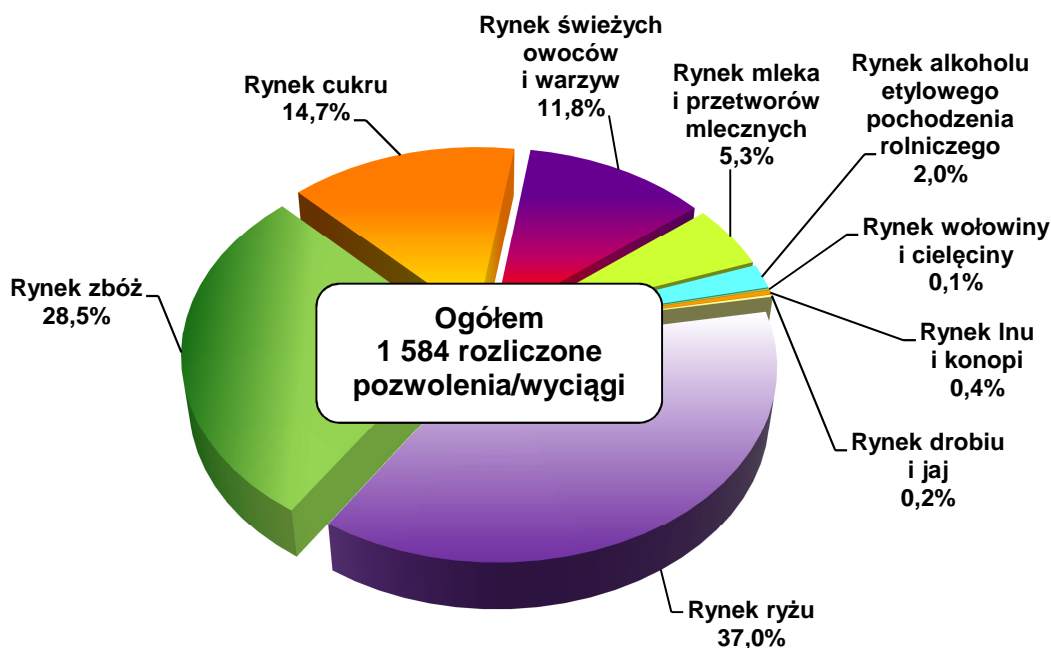

Źródło: dane ARR.

W 2015 r. wydano ogółem 1 106 pozwoleń/wyciągów na przywóz produktów rolno-spożywczych (najwięcej przedsiębiorcom importującym spoza UE ryż – 482 pozwolenia, a następnie zboża – 350 pozwoleń/wyciągów oraz czosnek – 178 pozwoleń/wyciągów), a w przypadku wywozu – 568 pozwoleń/wyciągów (najwięcej przedsiębiorcom eksportującym poza UE zboża – 209 pozwoleń/wyciągów, a następnie ryż – 140 pozwoleń, cukier – 131 pozwoleń/wyciągów i sery – 88 pozwoleń).

Agencja rozliczyła 1 492 pozwolenia na przywóz/wywóz oraz 92 wyciągi z tych pozwoleń. W ramach przywozu rozliczono ogółem 993 pozwolenia/wyciągi (najwięcej dotyczyło rynków: ryżu – 473 pozwolenia/wyciągi, zbóż – 240 oraz czosnku – 187), a przypadku wywozu – 591 (najwięcej na rynku zbóż – 211 rozliczonych pozwoleń/wyciągów, cukru – 181 pozwoleń/wyciągów i ryżu – 113 pozwoleń).

Wykres 60. **Struktura pozwoleń/wyciągów z pozwoleń rozliczonych przez ARR w 2015 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski**

Źródło: dane ARR.

Wydano również 227 zaświadczeń P2 dla przedsiębiorców wywożących makarony do Stanów Zjednoczonych.

Ze względu na zerowy poziom stawek refundacji wywozowych, ARR w 2015 r. nie wydawała pozwoleń na wywóz z refundacją. Rozliczano natomiast wnioski o wypłatę refundacji, złożone przez beneficjentów w latach poprzednich. W ramach mechanizmu „Handel zagraniczny na rynku wołowiny i cielęciny” wypłacono ogółem 287 tys. zł, w tym 188 tys. zł refundacji wywozowych do 117 ton świeżej i mrożonej wołowiny bez kości wyeksportowanej do Rosji¹⁸⁸.

* * *

Od akcesji Polski do UE do końca 2015 r. ARR wystawiła 53,2 tys. pozwoleń/wyciągów z pozwoleń na przywóz/wywóz towarów rolno-spożywczych do/z Polski, a także 1,9 tys. zaświadczeń P2. Eksporterom wypłacono ogółem 2,1 mld zł refundacji wywozowych.

Na stronie internetowej ARR w zakładce „Handel zagraniczny”/„Informacje ogólne” sukcesywnie zamieszczano informacje dotyczące m.in. ogólnych zasad handlu wewnątrzunijnego oraz handlu z krajami trzecimi, unijnej bazy danych dostępu do rynków krajów trzecich (Market Access Database), sposobów efektywnego wykorzystania Zintegrowanej Taryfy Celnej Wspólnot Europejskich (TARIC) – systemu prowadzonego przez Dyрекcję Generalną Podatków i Unii Celnej, Systemu Zintegrowanej Taryfy Celnej (ISZTAR) – prowadzonego przez Służbę Celną RP, a także nadzoru nad bezpieczeństwem

¹⁸⁸ Wypłacono również 99 tys. zł stanowiących zwrot beneficjentowi uiszczonej wpłaty kary i odsetek nałożonych tytułem wnioskowania o nienależną wypłatę refundacji.

żywności. Udostępniano również adresy stron internetowych instytucji zaangażowanych w wymianę handlową, na których można było uzyskać szczegółowe informacje na temat np.: cen rynkowych, opracowań dotyczących krajów trzecich oraz danych analitycznych z sektora rolnego.

2.3. Podsumowanie wsparcia sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2015 r.

Agencja Rynku Rolnego w ramach administrowania mechanizmami wspólnej polityki rolnej i krajowymi dokonała płatności na rzecz sektora rolno-żywnościowego w wysokości 732 277 tys. zł ze środków finansowych pochodzących z budżetu UE (EFRG) i z budżetu krajowego. Dodatkowo z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych wypłacono 49 152 tys. zł. W ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2015 zakupiono, w celu przekazania najuboższym, gotowe artykuły spożywcze o wartości 265 052 tys. zł.

Tabela 22. Wsparcie sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2015 r. w podziale na działania

Lp.	Działania	Wydatki (tys. zł)
1.	Wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych i kryzysowych	286 172
1.1.	Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw (II i III transza pomocy)	220 758
1.2.	Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw (I transza pomocy)	65 414
2.	Wspieranie konsumpcji	236 262
2.1.	Dopłata do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych (dopłata krajowa w ramach programu „Mleko w szkole”)	107 696
2.2.	Program „Owoce i warzywa w szkole”	90 777
2.3.	Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych (dopłata unijna – program „Mleko w szkole”)	37 789
3.	Dopłaty do produkcji	137 428
3.1.	Dopłaty do materiału siewnego	116 962
3.2.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	20 462
3.3.	Płatności uzupełniające dla producentów surowca tytoniowego*	4
4.	Wspieranie promocji żywności	48 246
4.1.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	43 804
4.2.	Działania ARR w zakresie promocji produktów rolnych i rolno-spożywczych, w szczególności produktów rolnictwa ekologicznego, produktów regionalnych i tradycyjnych oraz innych wytwarzanych w ramach systemów jakości żywności	3 192
4.3.	Wspieranie rozwoju współpracy handlowej sektora rolno-spożywczego z zagranicą	1 250
5.	Zakupy interwencyjne	16 474
5.1.	Koszty zakupu, przechowywania i transportu odtłuszczonego mleka w proszku	16 474

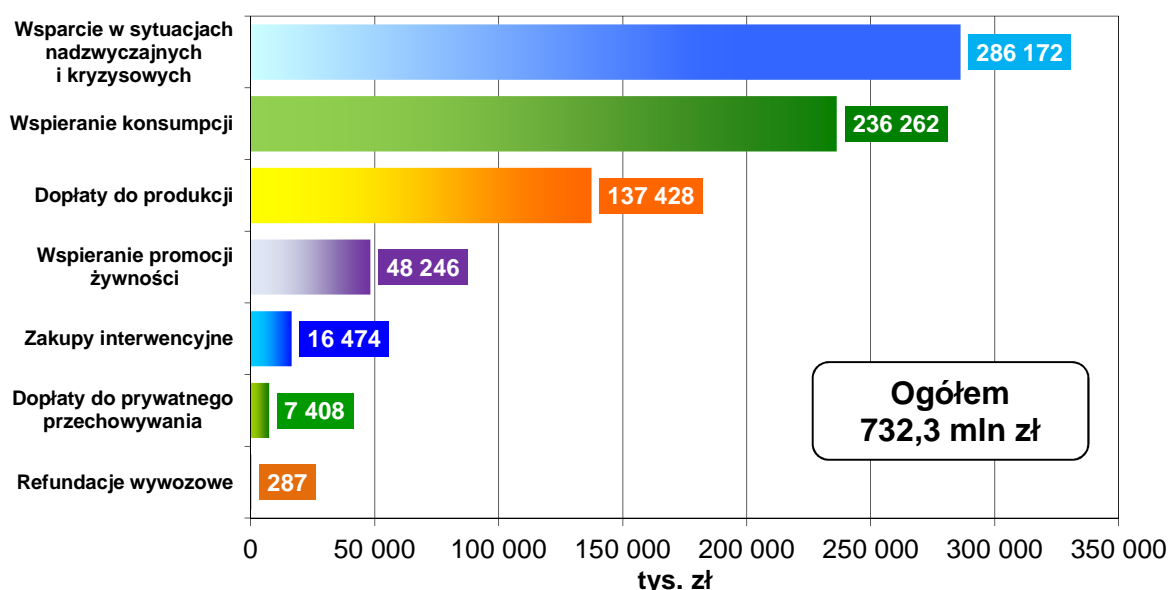
Lp.	Działania	Wydatki (tys. zł)
6.	Dopłaty do prywatnego przechowywania	7 408
6.1.	Dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny	7 403
6.2.	Dopłaty do prywatnego przechowywania masła	5
7.	Refundacje wywozowe** do:	287
7.1.	Mięsa wołowego	287
Ogółem wydatki ARR w 2015 r.		732 277
8.	Wpłaty z funduszy promocji produktów rolno-spożywczych	49 152
9.	Wartość artykułów spożywczych przekazanych w ramach PO PŻ	265 052

* ARR w 2015 r. realizowała sprawy wszczęte i niezakończone w latach poprzednich z uwagi na toczące się postępowania spadkowe.

** Rozliczano wnioski złożone w ARR przez beneficjentów w latach poprzednich oraz wypłacono 99 tys. zł stanowiące zwrot do beneficjenta uiszczonej wpłaty kary i odsetek nałożonych tytułem wnioskowania o nienależną wypłatę refundacji.

W 2015 r. w strukturze wydatków Agencji 63% (464 903 tys. zł) stanowiły wypłaty z budżetu unijnego, a 37% (267 374 tys. zł) – z budżetu krajowego.

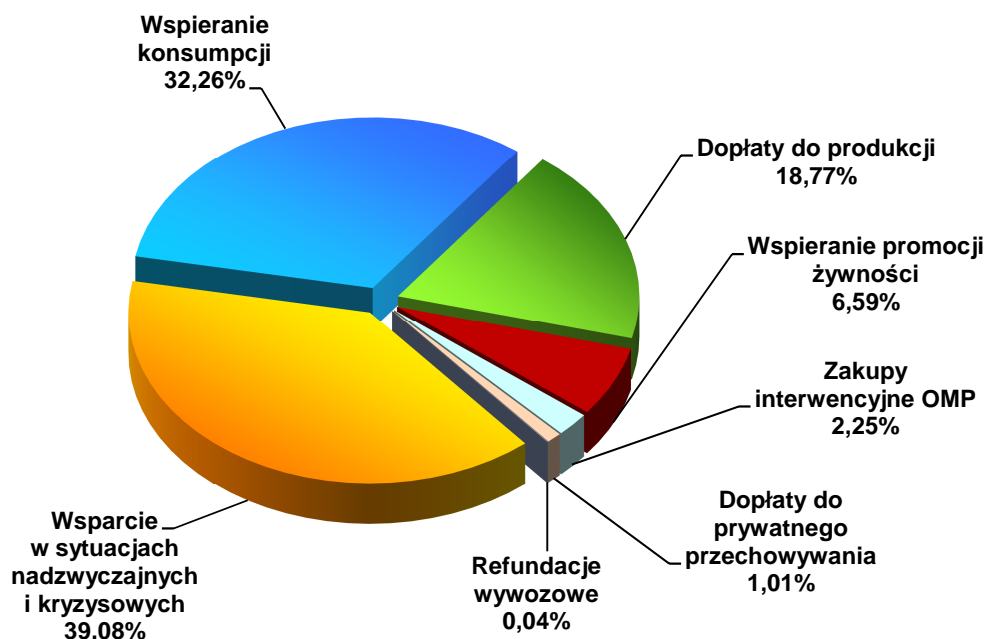
Wykres 61. Wydatki ARR w 2015 r. w podziale na grupy działań

Źródło: dane ARR.

W zakresie administrowania poszczególnymi mechanizmami ARR w 2015 r. najwięcej środków finansowych przeznaczyła na dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw (30% wszystkich wydatków), a następnie na: dopłaty do materiału siewnego (16%), dopłatę krajową do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych (15%), program „Owoce i warzywa w szkole” (12%), tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw (9%), wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych (6%) oraz na dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych (5%).

Wykres 62. **Struktura wydatków ARR w 2015 r. w podziale na grupy działań**

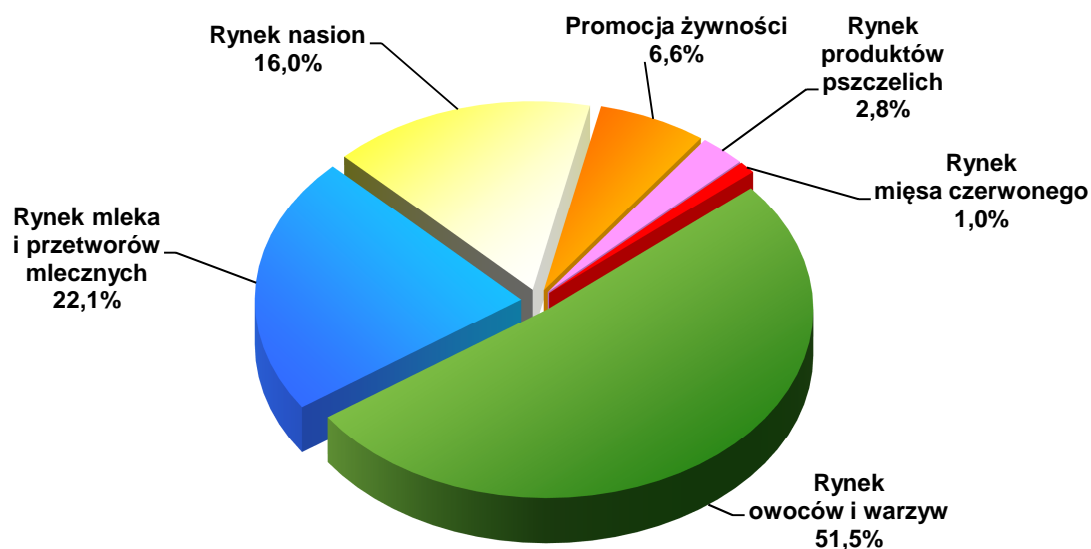
Źródło: dane ARR.

Biorąc pod uwagę grupy działań realizowanych przez ARR, największy udział w wydatkach w 2015 r. (39%) miały wydatki poniesione na administrowanie mechanizmami uruchomionymi w sytuacji nadzwyczajnej w sektorze owoców i warzyw, a następnie (32%) mechanizmami wspierającymi konsumpcję (program „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”) oraz na dopłaty do produkcji (19%), głównie do materiału siewnego. W ramach realizacji mechanizmów wspierających promocję żywności ARR w 2015 r. wypłaciła 7% ogółu środków finansowych, na zakupy interwencyjne – 2%, a na dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny i masła – 1%.

Tabela 23. **Wydatki ARR w 2015 r. w podziale na rynki/działania**

Lp.	Wyszczególnienie (rynek/działanie)	Wydatki (tys. zł)
1.	Rynek owoców i warzyw	376 949
2.	Rynek mleka i przetworów mlecznych	161 964
3.	Rynek nasion	116 962
4.	Promocja żywności	48 246
5.	Rynek produktów pszczelich	20 462
6.	Rynek mięsa czerwonego	7 690
7.	Rynek tytoniu	4
Ogółem wydatki na realizację mechanizmów WPR i krajowych		732 277

Wykres 63. **Struktura wydatków ARR w 2015 r. w podziale na rynki/działania***

* Wyplacono również 4 tys. zł na rynku tytoniu.

Źródło: dane ARR.

W 2015 r. największe wsparcie finansowe ARR wypłaciła realizując mechanizmy na rynku owoców i warzyw (376 949 tys. zł), a następnie na rynku mleka i przetworów mlecznych (161 964 tys. zł) oraz nasion (116 962 tys. zł). Znaczących wypłat dokonano również w zakresie promocji żywności (48 246 tys. zł), a także na rynku produktów pszczelich (20 462 tys. zł).

3. REALIZACJA ZADAŃ W RAMACH PROGRAMU OPERACYJNEGO POMOC ŻYWNOŚCIOWA 2014-2020

PROGRAM OPERACYJNY
POMOC ŻYWNOŚCIOWA
2014-2020

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ POMOCY
NAJBARDZIEJ POTRZEBUJĄCYM

3.1. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020

3.1.1. Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)

Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014¹⁸⁹ ustanowiony został Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym na lata 2014-2020, będący instrumentem polityki spójności (funduszem uzupełniającym fundusze strukturalne). Fundusz ma na celu ograniczenie skali ubóstwa w krajach członkowskich Unii Europejskiej poprzez wspieranie krajowych systemów świadczących pomoc osobom najbardziej potrzebującym i jest realizowany w formie krajowych programów operacyjnych. Programy operacyjne finansowane są w 85% ze środków FEAD, a w 15% – ze środków krajowych.

3.1.2. Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (PO PŻ)

Ze środków funduszu FEAD i z budżetu krajowego w Polsce realizowany jest Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020, przewidujący finansowanie: zakupu i dystrybucji żywności wśród osób najbardziej potrzebujących oraz działań towarzyszących oferowanych odbiorcom pomocy żywnościowej. Budżet PO PŻ na lata 2014-2020 wynosi 556,9 mln EUR, z tego: 473,4 mln EUR pochodzi z budżetu UE, a 83,5 mln EUR – z budżetu krajowego.

Do systemu zarządzania PO PŻ 2014-2020 należą następujące instytucje¹⁹⁰:

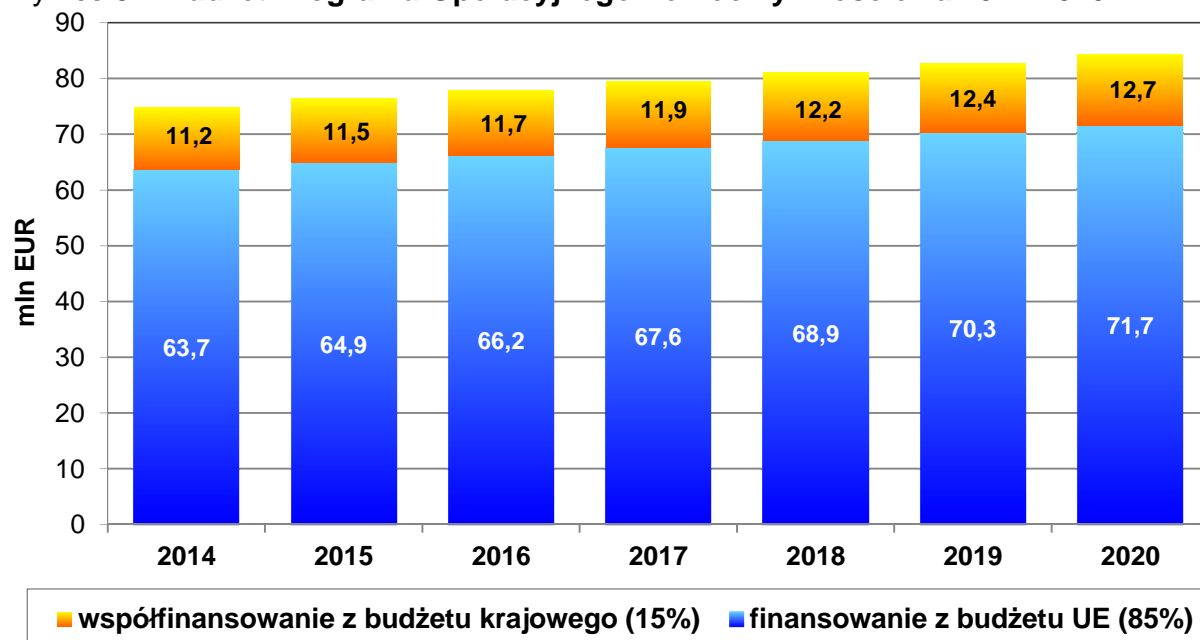
- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (instytucja zarządzająca),
- Ministerstwo Finansów (instytucja certyfikująca),
- Generalny Inspektor Kontroli Skarbowej (instytucja audytowa),
- Agencja Rynku Rolnego (instytucja pośrednicząca),

¹⁸⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym, z późn. zm.

¹⁹⁰ Zgodnie z „Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020”.

- Ministerstwo Rozwoju (instytucja desygnująca).

Wykres 64. **Budżet Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020**

Źródło: opracowanie ARR na podstawie zatwierdzonego przez KE „Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020”.

PO PŻ wspiera na terenie całego kraju osoby i rodziny podlegające deprywacji materialnej. Program polega na udzielaniu pomocy żywnościowej osobom najbardziej potrzebującym, której towarzyszą działania mające na celu włączenie społeczne jej odbiorców (tzw. działania towarzyszące). Pomoc kierowana jest do osób i rodzin spełniających warunki określone w art. 7 ustawy o pomocy społecznej¹⁹¹, które z powodu niskich dochodów nie mogą zapewnić sobie/rodzinie produktów żywnościowych (posiłków).

W programie uczestniczą organizacje partnerskie o zasięgu ogólnopolskim lub ponadregionalnym (tzw. OPO), wyłonione przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w drodze konkursu. Na podstawie umowy o dofinansowanie projektu zawartej przez poszczególne OPO z instytucją pośredniczącą (ARR) otrzymane artykuły spożywcze są dalej dystrybuowane wśród osób najbardziej potrzebujących za pośrednictwem organizacji partnerskich regionalnych (tzw. OPR) lub organizacji partnerskich lokalnych (tzw. OPL), niedziałających w celu osiągnięcia zysku, których jednym z zadań statutowych jest wspieranie i niesienie pomocy osobom najbardziej potrzebującym, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej.

¹⁹¹ Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.).

3.1.3. Realizacja Podprogramu 2015 w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020

W Podprogramie 2015 zrealizowano dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich oraz prowadzono dystrybucję artykułów wśród osób najbardziej potrzebujących wraz ze środkami towarzyszącymi mającymi na celu włączenie społeczne odbiorców końcowych pomocy żywnościowej.

W 2015 r., zgodnie z wytycznymi instytucji zarządzającej¹⁹², ARR przygotowała i przeprowadziła 2 przetargi na dostawy artykułów spożywczych do magazynów organizacji partnerskich. W wyniku przetargów ARR zawarła z wybranymi przedsiębiorcami umowy na dostawy: mielonki wieprzowej, makaronu świderki, cukru białego, mleka UHT, oleju rzepakowego, ryżu białego, sera podpuszczkowego, dżemu truskawkowego, groszku z marchewką, koncentratu pomidorowego, kaszy jęczmiennej, klopsików w sosie własnym, płatków kukurydzianych, kawy zbożowej instant, sera topionego i soku jabłkowego. W ramach realizacji Podprogramu 2015 do wskazanych magazynów organizacji partnerskich dostarczono ponad 83 tys. ton artykułów spożywczych, a ARR na rzecz wykonawców wypłaciła 265 052 tys. zł (brutto).

Tabela 24. **Artykuły spożywcze dostarczone do magazynów OPR podczas realizacji Podprogramu 2015**

Lp.	Rodzaj artykułu spożywczego	Jednostka miary	Federacja Polskich Banków Żywności	Polski Komitet Pomocy Społecznej	Polski Czerwony Krzyż	Ogółem
1.	Makaron świderki	tony	4 142	1 659	437	6 238
2.	Ryż biały	tony	5 106	1 443	443	6 992
3.	Kasza jęczmienna	tony	5 606	1 247	230	7 083
4.	Płatki kukurydziane	tony	1 428	981	151	2 560
5.	Mleko UHT	tys. litrów	7 677	3 588	1 062	12 327
6.	Ser podpuszczkowy dojrzewający	tony	1 241	458	71	1 770
7.	Groszek z marchewką	tony	2 089	743	214	3 046
8.	Koncentrat pomidorowy	tony	1 264	505	117	1 886
9.	Dżem truskawkowy	tony	1 794	959	176	2 929
10.	Mielonka wieprzowa	tony	3 902	1 703	174	5 779
11.	Klopsiki w sosie własnym	tony	4 870	1 704	265	6 839
12.	Cukier biały	tony	6 120	2 292	432	8 844
13.	Olej rzepakowy	tys. litrów	3 784	1 403	208	5 395
14.	Kawa zbożowa instant	tony	551	483	-	1 034
15.	Ser topiony	tony	1 512	487	-	1 999
16.	Sok jabłkowy	tys. litrów	4 465	2 691	-	7 156

¹⁹² „Wytyczne Instytucji Zarządzającej (MRPiPS) dla Instytucji Pośredniczącej i beneficjentów dotyczące działań realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w Podprogramie 2015”.

Przewiduje się, że od maja 2015 r. do czerwca 2016 r. artykuły spożywcze zakupione przez ARR otrzyma od organizacji partnerskich 1 030 tys. najbardziej potrzebujących osób. Organizacje partnerskie zapewniają im również możliwość uczestniczenia w działaniach towarzyszących mających na celu włączenie społeczne. W dystrybucji pomocy żywnościowej uczestniczy łącznie 69 organizacji partnerskich regionalnych oraz 1 439 organizacji partnerskich lokalnych.

Dystrybucję pomocy żywnościowej realizowały trzy OPO, tj.: Federacja Polskich Banków Żywności, Polski Komitet Pomocy Społecznej i Polski Czerwony Krzyż. W 2015 r. ARR zawarła z OPO umowy o dofinansowanie w formie ryczału (5%) od kosztu zakupu artykułów spożywczych przekazanych przez Agencję danej organizacji, z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania oraz (5%) z tytułu środków towarzyszących na łączną kwotę 26 505 tys. zł.

Do 31 grudnia 2015 r. ARR wypłaciła organizacjom partnerskim dofinansowanie w wysokości 15 958 tys. zł, z tego: 8 317 tys. zł z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania oraz 7 641 tys. zł z tytułu środków towarzyszących. Pozostała kwota dofinansowania zostanie wypłacona w 2016 r. po złożeniu przez organizacje partnerskie wniosków o płatność – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 25 listopada 2014 roku¹⁹³.

¹⁹³ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowego przeznaczenia, warunków i trybu udzielania przez Agencję Rynku Rolnego wypłat w ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (Dz. U. poz.1668).

4. SYSTEM INFORMACYJNY

ARR, zgodnie z zapisami ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, opracowuje i upowszechnia informacje związane z realizacją mechanizmów wspólnej polityki rolnej i krajowych oraz innych działań na rynkach produktów rolnych i żywnościowych, a także warunki udziału w tych mechanizmach. Wspiera również działania promocyjne i informacyjne, a także opracowuje i udostępnia informacje o aktualnej oraz przewidywanej sytuacji na rynku rolnym.

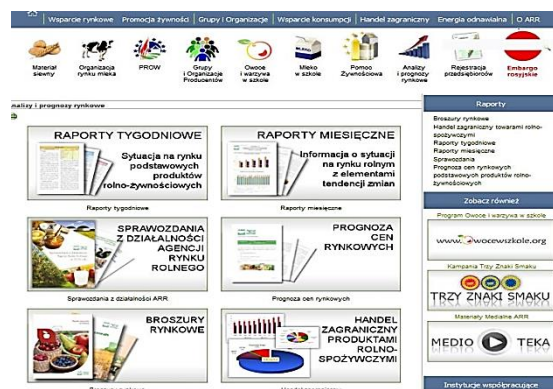
4.1. Cele i formy upowszechniania informacji

System informacji służy jak najlepszemu przygotowaniu polskich producentów, handlowców oraz konsumentów do wykorzystania środków unijnych i krajowych oferowanych w ramach mechanizmów realizowanych przez ARR. Działania Agencji w tym zakresie polegają przede wszystkim na upowszechnianiu szczegółowych

informacji o mechanizmach uruchamianych przez Komisję Europejską oraz działaniach krajowych powierzonych ARR do realizacji w zakresie m.in.: zakupów interwencyjnych, dopłat do produkcji, prywatnego przechowywania i konsumpcji, promocji żywności, integracji producentów, limitów finansowych obowiązujących w przypadku niektórych mechanizmów, jak również informacji o wymaganiach formalnych, które muszą spełniać beneficjenci tych mechanizmów, aby skorzystać ze wsparcia finansowego z budżetu unijnego lub krajowego.

ARR monitoruje także funkcjonowanie rynku rolno-żywnościowego. Sporządza cykliczne raporty, dotyczące podaży, popytu, wymiany handlowej oraz cen na podstawowych rynkach rolnych, które zamieszcza na swojej stronie

internetowej. Dane zawarte w raportach są pozyskiwane zarówno ze źródeł krajowych, jak i zewnętrznych. Prezentowanie opracowań zapewnia szerokiej grupie odbiorców równoczesny dostęp do bieżącej informacji rynkowej i może stanowić podstawę do podejmowania decyzji dotyczących zmian profilu czy wielkości produkcji.

W 2015 r. w procesie informowania uczestników rynku rolno-spożywczego oraz zainteresowanych środowisk o działalności prowadzonej przez ARR wykorzystywano różne narzędzia komunikacji.

Spotkania informacyjne – targi, wystawy, konferencje

Istotną rolę w przekazywaniu informacji, a także w budowaniu wizerunku Agencji oraz postrzeganiu jej przez opinię publiczną, pełniły spotkania z obecnymi i potencjalnymi beneficjentami, czyli działania typu BTL¹⁹⁴.

W zależności od potrzeb przybierały one różną formę, np. szkoleń i spotkań

informacyjno-konsultacyjnych dla producentów, handlowców i przetwórców produktów rolno-spożywczych oraz środowisk pokrewnych. Głównym organizatorem spotkań, koordynowanych przez Centralę ARR, były oddziały terenowe Agencji, upowszechniające informacje o jej działaniach, w tym o warunkach uczestnictwa w mechanizmach WPR i krajowych. Bezpośredni kontakt z beneficjentami utrzymywali na bieżąco pracownicy punktów konsultacyjnych działających w OT ARR. Przygotowywano również komentarze i opinie dla mediów lokalnych.

Popularną formą działań ARR było organizowanie stoisk informacyjno-konsultacyjnych podczas: targów, wystaw, konferencji, konkursów branżowych oraz innych wydarzeń o profilu informacyjno-promocyjnym. W przypadku niektórych wydarzeń Agencja, oprócz wystawienia stoiska informacyjnego, była fundatorem okolicznościowych wyróżnień: pucharów, dyplomów.

Część wydarzeń – na wniosek organizatorów – została objęta honorowym patronatem Prezesa Agencji Rynku Rolnego. W ramach działań informacyjnych podejmowane były głównie tematy dotyczące: zadań i roli ARR jako agencji płatniczej, Programu Rozwoju

¹⁹⁴ Działania reklamowe skierowane do konkretnego klienta, niebędące reklamą w środkach masowego przekazu (ang. Below The Line).

Obszarów Wiejskich, promocji żywności, tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw (w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej), programu „Owoce i warzywa w szkole” oraz „Mleko w szkole”.

Zadania ARR były także prezentowane w katalogach targowych udostępnianych podczas imprez wystawienniczych, w których Agencja uczestniczyła.

Podobnie jak w latach ubiegłych Agencja Rynku Rolnego brała udział w organizacji stoisk resortu rolnictwa razem z: MRiRW, ARiMR, ANR i KRUS. W 2015 r. wspólne stoisko MRiRW zorganizowano podczas siedmiu wydarzeń targowych, tj.: AGRO-PARK w Lublinie, XXII Regionalnej Wystawy Zwierząt Hodowlanych i dni z Doradztwem Rolniczym w Szepietowie, XXXVIII Międzynarodowych Targów Rolno-Przemysłowych AGRO-TECH połączonych z Regionalną Wystawą Zwierząt Hodowlanych w Minikowie, XXIV Krajowej Wystawy Rolniczej oraz Dożynek Jasnogórskich w Częstochowie, XXII Międzynarodowych Dni z Doradztwem Rolniczym połączonych z XI Regionalną Wystawą Zwierząt Hodowlanych w Siedlcach, Dożynek Prezydenckich w Spale oraz XVI Międzynarodowej Wystawy Rolniczej AGRO SHOW w Bednarach. Centrala ARR koordynowała udział w tych wydarzeniach, natomiast organizacją i obsługą na miejscu zajmowały się OT ARR.

Popularną formą komunikacji wykorzystywaną do przekazu informacji przez ARR były różnorodne spotkania o profilu informacyjno-szkoleniowym, organizowane głównie przez podmioty sektora rolno-spożywczego (w tym samorządy, związki i stowarzyszenia branżowe) oraz placówki oświatowe (najczęściej szkoły rolnicze).

Oddziały terenowe ARR współpracowały z jednostkami oświatowymi w zakresie popularyzowania prozdrowotnych programów – „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole” – poprzez organizację konkursów plastycznych i literackich dla dzieci, czyli bezpośrednich beneficjentów ww. programów WPR. W ramach działań informacyjno-edukacyjnych kontynuowano również współpracę ze szkołami o profilu rolniczym.

Audycje radiowe i telewizyjne

W ramach współpracy ARR z lokalnymi stacjami radiowymi i telewizyjnymi w 2015 r. w siedmiu OT ARR powstało 35 audycji radiowych oraz w czterech OT ARR – 12 audycji

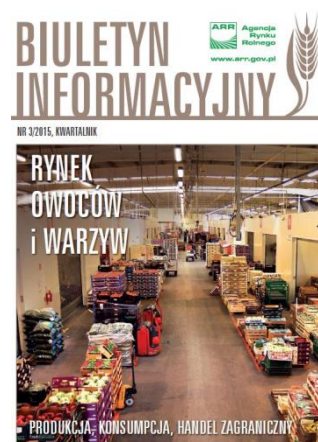
telewizyjnych. Audycje były poświęcone działalności Agencji, w tym realizacji mechanizmów WPR i krajowych.

Prasa i media elektroniczne

ARR prowadziła działania informacyjne w mediach lokalnych, ogólnopolskich i branżowych. W 2015 r. w prasie branżowej i specjalistycznej (tygodniki i miesięczniki, portale internetowe) oraz w wydawnictwach innych podmiotów, zamieszczono 186 materiałów informacyjnych poświęconych działalności Agencji, m.in.: programowi „Owoce i warzywa w szkole”, wsparciu działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych, dopłatom do materiału siewnego oraz Programowi Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Działalność wydawnicza

Agencja Rynku Rolnego prowadziła działalność wydawniczą służącą upowszechnianiu informacji na temat zadań realizowanych przez ARR, a także promowaniu polskiej żywności. W 2015 r. wydała 5 numerów „Biuletynu Informacyjnego ARR” w łącznym nakładzie 42,5 tys. egzemplarzy. Specjalne wydanie kwartalnika ukazało się z okazji 25-lecia Agencji Rynku Rolnego. Opracowano także jego wersję anglojęzyczną przeznaczoną na targi POLAGRA FOOD, wydaną w nakładzie 500 egzemplarzy.

W „Biuletynie Informacyjnym ARR” kontynuowano (zapoczątkowany w 2014 r.) cykl artykułów o priorytetowych rynkach dla polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych (Czechy, Słowacja, Niemcy, Francja, Włochy).

W publikacjach znalazły się informacje przydatne dla przedsiębiorców i eksporterów (m.in. o potencjale danego rynku, zasadach prowadzenia handlu produktami rolno-spożywczymi oraz produktach poszukiwanych przez konsumentów). Zamieszczano w nich również artykuły poświęcone krajowym rynkom: mleka, drobiu i jaj oraz owoców i warzyw, dotyczące wielkości produkcji i konsumpcji, handlu zagranicznego, preferencji konsumenckich oraz prowadzonych działań promocyjnych.

Na łamach biuletynu poruszano także m.in. zagadnienia dotyczące rynku żywności ekologicznej, unijnych i krajowych systemów certyfikacji produktów spożywczych wysokiej jakości oraz działań promujących produkty regionalne i tradycyjne. Stałą pozycją kwartalnika były analizy i prognozy cen rynkowych podstawowych produktów rolno-żywnościowych.

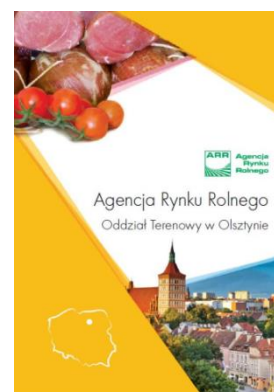
„Biuletyn Informacyjny ARR” był kolportowany nieodpłatnie do odbiorców związanych z branżą rolno-spożywczą, instytucji działających w otoczeniu rolnictwa oraz do sektora doradczego i naukowo-badawczego. Równolegle z wydaniem drukowanym można było korzystać z wersji elektronicznej kwartalnika zamieszczonej na stronie internetowej Agencji Rynku Rolnego.

W 2015 r. ARR wydała również 52 publikacje tematyczne, z tego 34 ulotki i broszury, 2 plakaty oraz 16 niskonakładowych folderów i ulotek wykonanych w druku cyfrowym w celu prezentacji działań promocyjnych na zagranicznych imprezach targowych. Wydawnictwa poruszały m.in. zagadnienia dotyczące rynku warzyw w Polsce (broшуra w języku polskim i angielskim), PROW 2014-2020, promocji polskiej żywności, a także programu „Mleko w szkole” (plakat i plan lekcji) oraz Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Agencja zmodyfikowała logo programu „Owoce i warzywa w szkole” w związku ze zmianą jego nazwy. Ukazała się także kolejna edycja broszur omawiających i propagujących działania oddziałów terenowych ARR. Informacje o Agencji zawierał również – wydany w polskiej i angielskiej wersji językowej – folder pt. „Agencja Rynku Rolnego”.

ARR wydała album „Z tradycją na Ty”, popularyzujący polskie regionalne i tradycyjne produkty i smaki, planery z logo ARR oraz książeczkę dla dzieci „Apetyt na cały dzień”, propagującą zdrową dietę wśród najmłodszych. Zdrowe odżywianie promowały także trzy kolejne wydawnictwa: dwa przeznaczone dla najmłodszych (książeczka do kolorowania w nakładzie 20 tys. egzemplarzy i 10 tys. kompletów kart do kolorowania) oraz ulotka o zdrowym żywieniu. ARR przygotowała również i wydrukowała ponad 4 tys. egzemplarzy folderów informacyjnych (w językach: angielskim, francuskim, chińskim i arabskim), stanowiących materiał promocyjny wykorzystywany podczas zagranicznych imprez.

Łączny nakład wszystkich wydawnictw wyniósł w 2015 r. ponad 920 tys. egzemplarzy. Trafiały one do odbiorców podczas spotkań krajowych i międzynarodowych, imprez rolniczych oraz konferencji, a także do szkół w ramach działań edukacyjnych związanych

z realizacją programów: „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”. Część publikacji udostępniono na stronie internetowej Agencji, w dziale „Medioteka”/„Wydawnictwa ARR”.

Działania z zakresu komunikacji w ramach programu „Owoce i warzywa w szkole”

ARR zorganizowała i przeprowadziła kampanię promującą unijny program „Owoce i warzywa w szkole”. Wykonawca, wybrany w przetargu publicznym, zrealizował w okresie marzec–lipiec 2015 r. w ramach działań z zakresu komunikacji ogólnopolską kampanię „Mistrzowskie owoce i warzywa”. W jej skład wchodziły:

- działania ATL¹⁹⁵, w tym wyprodukowanie spotu TV, ogólnopolska reklama telewizyjna, internetowa i prasowa oraz – w ramach kampanii nagłaśniających imprezy plenerowe – reklama radiowa, telewizyjna, prasowa i outdoorowa o zasięgu regionalnym;
- działania BTL, w tym zorganizowanie 16 konferencji dla nauczycieli, dostawców i dziennikarzy oraz 17 imprez plenerowych w formie sportowych festynów skierowanych do dzieci i rodziców;
- działania public relations (ePR¹⁹⁶), w tym stworzenie i kreatywne prowadzenie profili programu w mediach społecznościowych, zorganizowanie chatów z ekspertem za pośrednictwem strony internetowej www, przeprowadzenie dwóch sponsorowanych wywiadów w ogólnopolskich telewizjach śniadaniowych, wyprodukowanie gry online „Wolimy witaminy” i zorganizowanie na jej bazie konkursu dla dzieci z nagrodami rzeczowymi, jak również mailingu kierowanego w ramach reklamy w Internecie oraz wyprodukowanie materiałów dydaktycznych dla nauczycieli w formie trzech konspektów.

Ponadto zostały zaprojektowane i wyprodukowane:

- materiały drukowane (25 tys. szt. plakatów dostarczonych do wszystkich szkół biorących udział w programie oraz broszury, ulotki, diagramy i teczki konferencyjne dystrybuowane jako materiały edukacyjno-informacyjne podczas konferencji i imprez plenerowych),

¹⁹⁵ Działania reklamowe prowadzone w mediach tradycyjnych, takich jak: telewizja, radio, prasa, plakaty (ang. Above The Line).

¹⁹⁶ Działania public relations w głównej mierze skupiające się na działaniach dostępnych w Internecie, w tym w mediach społecznościowych.

- materiały edukacyjne (gra planszowa „Mistrzowskie owoce i warzywa”, na podstawie której przeprowadzono cykl turniejów),
- materiały reklamowe w formie gadżetów (koszulki, plecaki, kredki, długopisy, opaski odblaskowe i notesy magnetyczne).

W ramach działań z zakresu komunikacji programu „Owoce i warzywa w szkole” została również przeprojektowana strona internetowa www.owocewshkole.org. Wzbogacono ją o dodatkową część pod nazwą „Kącik zdrowia”. Jednocześnie aktualizowano stronę, na bieżąco informując o realizowanych wydarzeniach. Z wykorzystaniem strony internetowej były także prowadzone wspomniane wcześniej liczne działania z obszaru ePR.

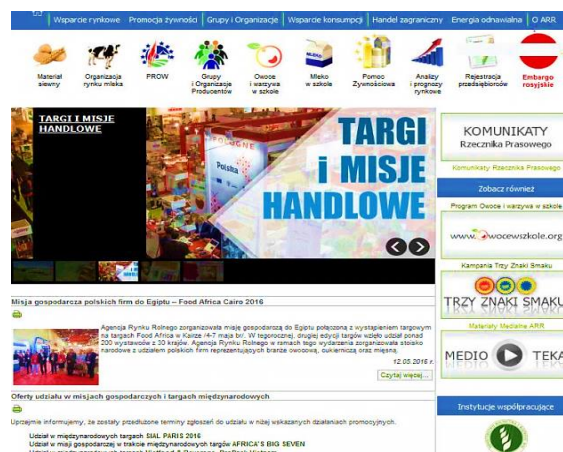

Telefoniczny Punkt Informacyjny

Wszelkie informacje dotyczące działań ARR można było uzyskać na bieżąco od konsultantów Telefonicznego Punktu Informacyjnego (TPI) bądź za pośrednictwem poczty elektronicznej. W 2015 r. konsultanci TPI odnotowali 25,9 tys. połączeń telefonicznych. Klienci TPI zadawali pytania m.in. o zasady administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży, możliwości uzyskania dalszych tymczasowych środków wsparcia dla producentów owoców i warzyw w związku z rosyjskim embargiem oraz o mechanizmy: dopłat do materiału siewnego, kwotowania produkcji mleka, promocji produktów rolno-spożywczych i handlu zagranicznego.

Witryna internetowa

Strona internetowa Agencji www.arr.gov.pl oraz Biuletyn Informacji Publicznej ARR www.bip.arr.gov.pl stanowią podstawowe źródło wiedzy o mechanizmach administrowanych przez ARR oraz o działaniach przez nią realizowanych. W 2015 r. odnotowano 1,25 mln odwiedzin strony internetowej ARR (prawie 3,8 mln odsłon) oraz ok. 472 tys. odwiedzin strony BIP-ARR (ponad 696 tys. odsłon). Kontynuowano również modernizację serwisów internetowych ARR oraz prace dostosowujące poszczególne serwisy do wymagań WCAG (Web Content Accessibility Guidelines), które umożliwiają dostęp do stron internetowych osobom niepełnosprawnym i starszym.

W ramach działań promocyjnych przygotowywano nową stronę internetową promującą polskie produkty żywnościowe www.polskasmakuje.pl.

Patronaty Prezesa Agencji Rynku Rolnego

Prezes ARR objął w 2015 r. honorowym patronatem 120 imprez branżowych (konferencji, wystaw, targów, kongresów, warsztatów, kiermaszów, konkursów, pikników itp.), w tym: II Międzynarodową Konferencję Naukową „Bezpieczeństwo zdrowotne – ujęcie interdyscyplinarne” w Poznaniu, IV edycję Olimpiady Wiedzy Rolniczej w Płocku, World Food Warsaw – Międzynarodowe Targi Żywności i Napojów w Warszawie, XI Forum Zootechniczno-Weterynaryjne „Systemy udojowe – wady i zalety” w Poznaniu, II Polsko-Czeski Festiwal Słodkości w Wambierzycach, 66. Zjazd Europejskiej Federacji Zootechnicznej w Warszawie, Targi Rolnicze Agro-Farma w Kowalewie Pomorskim, XI Turniej Rekreacyjno-Sportowy Niepełnosprawnych w Pucku, a także Świętomięs Polski w Rzeszowie.

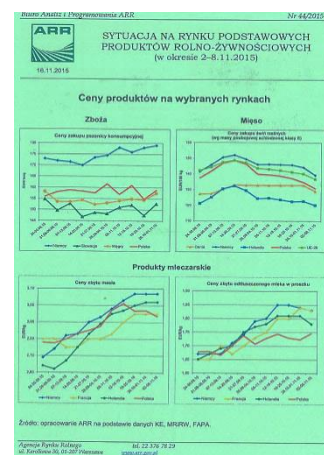
4.2. Opracowania i informacje przygotowywane przez ARR

Zgodnie z art. 11 ust. 1 pkt 2) ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych jednym z zadań ARR jest gromadzenie, analizowanie, przetwarzanie i udostępnianie informacji rynkowej dotyczącej produktów rolnych i żywnościowych. W 2015 r. w Agencji na bieżąco przygotowywano: raporty dotyczące zmian cen, sytuacji podaży-popytu na podstawowych rynkach rolno-żywnościowych, handlu zagranicznego oraz uregulowań wspólnej polityki rolnej, a także prognozy sytuacji rynkowej. Opracowania udostępniano odbiorcom m.in. na stronie internetowej ARR, w dziale „Analizy i prognozy rynkowe”.

4.2.1. Raporty rynkowe

Raporty rynkowe były przygotowywane przez ARR cyklicznie i miały charakter informacyjno-analityczny. W 2015 r. analitycy Agencji opracowali w cyklu tygodniowym 50 edycji „Sytuacji na rynku podstawowych produktów rolno-żywnościowych”, a w cyklu miesięcznym – 12 edycji „Informacji o sytuacji na rynku rolno-żywnościowym z elementami tendencji rozwojowej”.

W raportach tygodniowych prezentowano bieżącą sytuację cenową na rynku zbóż, mięsa i produktów mleczarskich w różnych ogniwach i kanałach dystrybucji (skup, zbył, giełdy, targowiska) oraz realizację najważniejszych instrumentów wsparcia. Dla porównania

przedstawiane były zarówno ceny w Polsce, jak i w innych krajach UE, a w przypadku zbóż i mleka – również na wybranych giełdach światowych.

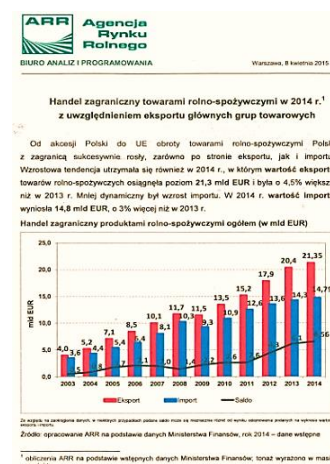
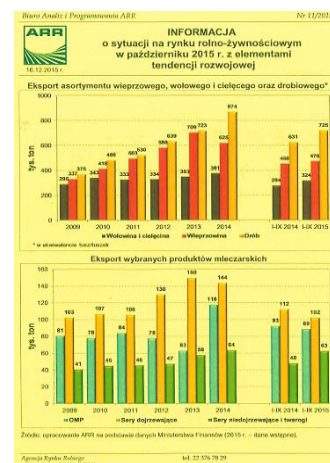
W raportach miesięcznych analizowano sytuację na rynkach: zbóż, mięsa, mleka i cukru w danym miesiącu, jak również wskazywano tendencje rozwojowe w kolejnym miesiącu. W publikacjach z lipca, sierpnia i października 2015 r. opisana była także sytuacja na rynku rzepaku. W raportach regularnie przedstawiano dane o wielkości skupu i poziomie cen produktów rolnych w kraju, o obrotach towarowych z zagranicą, a okresowo – szacunki zbiorów zbóż i stan pogłowia zwierząt gospodarskich. Prezentowano również relacje cen warunkujące kierunki rozwoju danej produkcji, tendencje cenowe na rynkach zagranicznych oraz informacje o realizacji przez ARR działań wspierających rynki rolno-żywnościowe.

4.2.2. Opracowania analityczno-prognostyczne

Na podstawie opinii niezależnych ekspertów wchodzących w skład Zespołu ds. Prognozowania Cen Podstawowych Produktów Rolniczych, powołanego przez Prezesa ARR, w Agencji raz na kwartał sporządzana była prognoza cen skupu podstawowych produktów rolno-żywnościowych (pszenicy, żyta, żywca wieprzowego i wołowego, kurcząt brojlerów oraz mleka), a także cen zbytu masła w blokach i odtłuszczonego mleka w proszku. Prognozy były udostępniane na stronie internetowej Agencji oraz dostarczane bezpośrednio do urzędów centralnych (MRiRW, MF), do Sejmu, Senatu, Krajowej Rady Izb Rolniczych, ARiMR, ANR, ARM, urzędów wojewódzkich, ośrodków doradztwa rolniczego oraz organizacji branżowych.

4.2.3. Opracowania z zakresu polskiego handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi

W 2015 r. ARR monitorowała i analizowała wyniki handlu produktami rolno-spożywczymi. Analiza danych dotyczyła zmian wolumenu, wartości oraz kierunków eksportu i importu poszczególnych towarów lub grup towarowych. Na podstawie analiz przygotowano oraz zamieszczono na stronie internetowej Agencji informacje opisowe i graficzne oraz opracowania poświęcone tematyce handlu zagranicznego. Dane z zakresu handlu

zagranicznego były również wykorzystywane przy ocenie sytuacji podaży-popytowej w kraju.

4.3. Nagrody i wyróżnienia

We wrześniu 2015 r. podczas międzynarodowych targów Polagra Food w Poznaniu Agencja Rynku Rolnego otrzymała od Fundacji Polskiego Godła Promocyjnego statuetkę „Teraz Polska” w uznaniu za 25 lat pracy i zaangażowania w promocję polskich produktów.

4.4. Monitorowanie poziomu zadowolenia klientów ARR

Zgodnie z zasadami określonymi w Systemie Zarządzania w Agencji Rynku Rolnego monitoruje się zadowolenie klientów, które jest traktowane jako jeden z ważnych wskaźników prawidłowego funkcjonowania ARR. Podstawową metodą stosowaną przez Agencję do badania poziomu satysfakcji klienta jest ankietowanie. W 2015 r. zastosowano metodę interaktywnej ankiety przesyłanej za pośrednictwem Internetu. Badaniem objęto 915 dyrektorów i nauczycieli szkół uczestniczących w programie „Owoce i warzywa w szkole” w roku szkolnym 2014/2015. Ankietę wypełniło 106 respondentów, którzy pracowali na terenie 16 województw, a jej wyniki wykazały, że beneficjenci dobrze oceniali działania ARR prowadzone w ramach programu. Pozytywne oceny (powyżej 90%) dotyczyły: kontaktów bezpośrednich z beneficjentem, terminowości działań, rzetelności informacji, przejrzystości dokumentów, kompetencji pracowników, sposobów informowania i dostępności wiedzy.

Dodatkowo poddano ocenie efektywność działań komunikacyjnych prowadzonych w ramach programu „Owoce i warzywa w szkole”. Wyniki badania potwierdziły, że program jest pozytywnie odbierany przez dzieci i rodziców, że jest skuteczny w przekonywaniu dzieci do korzyści wynikających ze spożywania owoców i warzyw (po 98% odpowiedzi „raczej tak” i „tak”) oraz że trwale zmienia nawyki żywieniowe u dzieci i rodziców (88%).

4.5. ARR w opinii badanych mieszkańców wsi

Z badań przeprowadzonych w 2015 r. wśród mieszkańców wsi¹⁹⁷ wynika, że Agencja Rynku Rolnego cieszy się dobrą opinią w środowisku wiejskim. Spośród respondentów, którzy w okresie 12 miesięcy poprzedzających badanie załatwiali sprawy bezpośrednio w ARR, 83% oceniło jakość obsługi bardzo dobrze lub dobrze.

¹⁹⁷ Badanie „Polska wieś i rolnictwo 2015” – raport opracowany na zamówienie MRiRW, ARiMR, ANR, KRUS i ARR na podstawie badania wykonanego przez BioStat Sp. J., dostępny na stronie www.minrol.gov.pl

Rolnicy pozytywnie odbierali działania prowadzone przez ARR w ramach administrowanych mechanizmów, np. w badaniu wykazano duże zainteresowanie dopłatami do materiału siewnego. W przypadku 27% ankietowanych rolników, którzy nabyli kwalifikowany materiał siewny, możliwość uzyskania dopłaty była argumentem decydującym

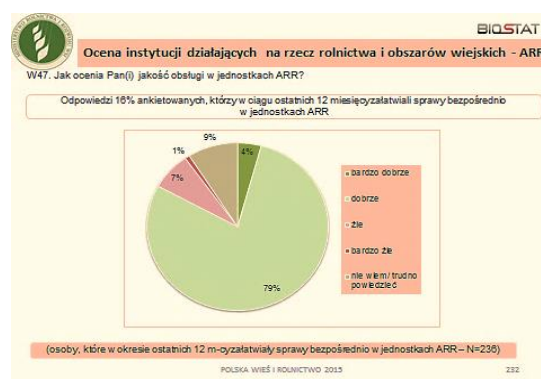
o jego zakupie. Jednocześnie 43% ww. rolników zadeklarowało zakup w przyszłości takiego materiału z wykorzystaniem dopłat realizowanych przez ARR.

Wysoko oceniane są w środowisku wiejskim programy: „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”. Potrzebę kształtowania wśród dzieci i młodzieży nawyków żywieniowych, dotyczących spożywania mleka, produktów mlecznych oraz owoców i warzyw, widziało 83% rolników oraz 87% mieszkańców wsi niebędących

rolnikami. Spośród wszystkich badanych 92% wyraziło opinię, że realizacja programów może skłonić rodziców do ograniczenia w jadłospisie dzieci produktów żywnościowych typu fast food, słonych przekąsek i wysokosłodzonych napojów na rzecz zwiększenia udziału zdrowych produktów w codziennej diecie.

Z przeprowadzonych badań wynika, że rolnicy chcieliby czerpać informacje o działalności ARR przede wszystkim z audycji i komunikatów telewizyjnych (70%), z „materiałów informacyjnych u sołtysa” (56%), od pracowników Agencji (52%), ze strony internetowej ARR (47%), a także z prasy (45%). Istotną rolę w pozyskiwaniu informacji odgrywają również materiały informacyjne udostępniane w placówkach ARR (39%) oraz audycje i komunikaty radiowe (33%). W grupie rolników 25% respondentów wymieniło pracowników ośrodków doradztwa rolniczego jako źródło informacji o działalności Agencji Rynku Rolnego.

Oprócz przekazu informacji dotyczących prowadzonej działalności (w zakresie mechanizmów WPR i krajowych) ARR uczestniczy także w przekazie informacji rynkowych, co zostało uwzględnione w badaniu „Polska wieś i rolnictwo 2015”. Zakres informacji rynkowych dostępnych we wszelkiego rodzaju mediach i wydawnictwach został wskazany jako optymalny przez 54% rolników i przez 30% innych mieszkańców wsi.

5. WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Działania podejmowane w 2015 r. przez ARR w zakresie współpracy z zagranicą miały na celu: upowszechnianie pozytywnego wizerunku polskiego rolnictwa i krajowych produktów rolno-spożywczych, merytoryczne i techniczne wsparcie zagranicznych instytucji sektora rolnego, wymianę doświadczeń z partnerami zagranicznymi oraz wypracowanie wspólnych stanowisk dotyczących WPR.

Przedstawiciele ARR, uczestnicząc w pracach organów przygotowawczych Komisji Europejskiej i Rady UE, brali udział wraz z przedstawicielami MRiRW w unijnych pracach legislacyjnych dotyczących wspólnej polityki rolnej.

Organizowane przez ARR wizyty delegacji zagranicznych, jak również uczestnictwo jej pracowników w konferencjach i spotkaniach, służyły poszerzaniu współpracy międzynarodowej oraz kontaktów handlowych z innymi krajami.

5.1. Realizacja programów pomocowych

W 2015 r. ARR prowadziła działania dotyczące projektów realizowanych w ramach programów pomocowych skierowanych do instytucji krajów trzecich. Pracownicy ARR uczestniczyli w pracach w zakresie wsparcia technicznego udzielanego za pośrednictwem Biura Komisji Europejskiej TAIE¹⁹⁸, w ramach projektów realizowanych przez Organizację Narodów Zjednoczonych do Spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) oraz przez MRiRW.

5.1.1. Wsparcie techniczne udzielane przez ARR

W ramach wsparcia technicznego udzielanego za pośrednictwem TAIE¹⁹⁸ w 2015 r.:

- przedstawiciele mołdawskiej Agencji Interwencyjnej i Płatniczej dla Rolnictwa (AIPA)¹⁹⁹ wzięli udział w wizycie studyjnej zorganizowanej przez ARR. Jej celem było przekazanie praktycznych informacji oraz podzielenie się doświadczeniami w zakresie zarządzania instrumentami wsparcia grup i organizacji producentów w Polsce;

¹⁹⁸ TAIE¹⁹⁸ (ang. Technical Assistance and Information Exchange Office) – Biuro Wymiany Informacji nt. Pomocy Technicznej Komisji Europejskiej – komórka znajdująca się w strukturze Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Sąsiedztwa i Negocjacji w Sprawie Rozszerzenia (DG NEAR).

¹⁹⁹ Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, strona internetowa <http://aipa.gov.md/ro>

- przedstawiciel ARR wziął udział w seminarium eksperckim zorganizowanym w Belgradzie (Serbia), dotyczącym m.in. aspektów żywieniowych w świetle bezpieczeństwa żywności pochodzenia roślinnego, podczas którego omówił temat efektywności programu „Owoce i warzywa w szkole” w kontekście jego wpływu na kształtowanie nawyków żywieniowych;
- przedstawiciel ARR wystąpił w roli eksperta podczas warsztatów nt. organizacji rynku cukru w UE, które odbyły się w Belgradzie. Wystąpienie poświęcone było ogólnym aspektom organizacji rynków rolnych w UE, zasadom administrowania handlem zagranicznym cukrem oraz aktualnej sytuacji na rynku cukru w Unii Europejskiej.

W 2015 r. przedstawiciel ARR wziął udział w projekcie wsparcia eksperckiego FAO dla Republiki Mołdawii w zakresie polityki promocji eksportu żywności.

W ramach projektów realizowanych przez MRiRW przedstawiciele Agencji wzięli udział w seminariach eksperckich finansowanych ze środków Funduszy Counterpart Funds (CPF), poświęconych polskim doświadczeniom przedakcesyjnym w obszarze rolnictwa i funkcjonowaniu WPR w nowej perspektywie finansowej, zorganizowanych w:

- Budwie (Czarnogóra) w ramach projektu „Upowszechnianie polskiego stanowiska w kwestii WPR”;
- Kiszyniowie (Mołdawia) pt. „Upowszechnianie zagadnień związanych z założeniami i funkcjonowaniem Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej po 2013 r.”. Seminarium zorganizowano dla przedstawicieli mołdawskiej administracji rządowej. Przedstawiciele ARR zaprezentowali doświadczenia Agencji związane z wdrażaniem mechanizmów WPR, ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień dotyczących wsparcia udzielanego w sytuacjach kryzysowych na rynkach rolnych;
- Belgradzie (Serbia) pt. „Polskie doświadczenia przedakcesyjne w obszarze rolnictwa”. Tematyka spotkania obejmowała zagadnienia związane z funkcjonowaniem i wdrażaniem instrumentów wspólnej organizacji rynków rolnych oraz rozwoju obszarów wiejskich w ramach WPR, kwestii dotyczących zwalczania i monitorowania chorób zwierząt, a także wybranych aspektów wspólnej polityki rybołówstwa;
- Tiranie (Albania) na temat polskich doświadczeń przedakcesyjnych w obszarze rolnictwa oraz pozytywnego wpływu członkostwa w UE na rozwój polskiego sektora rolno-spożywczego,

- Kijowie (Ukraina) pt. „Upowszechnianie zagadnień związanych z założeniami i funkcjonowaniem Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybackiej po 2013 r.”. Seminarium było skierowane do przedstawicieli ukraińskiej administracji rządowej. Przedstawiciel ARR omówił zagadnienia związane z polskimi doświadczeniami przedakcesyjnymi oraz poruszył kwestie związane z problematyką implementacji umowy stowarzyszeniowej pomiędzy Unią Europejską a Ukrainą oraz umowy między Ukrainą a UE o pogłębionej i całościowej strefie wolnego handlu w sektorze rolnym Ukrainy.

5.2. Współpraca z instytucjami zewnętrznymi

5.2.1. Realizacja porozumień o współpracy z instytucjami sektora rolno-spożywczego

W 2015 r. zostały przedłużone porozumienia regulujące zasady współpracy z:

- węgierską Agencją Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (MVH)²⁰⁰,
- mołdawską Agencją Płatniczą i Interwencyjną dla Rolnictwa (AIPA),
- rumuńską Agencją Płatniczą i Interwencyjną dla Rolnictwa (APIA)²⁰¹.

5.2.2. Udział ARR w międzynarodowych konferencjach, seminariach i spotkaniach

Przedstawiciele ARR uczestniczyli w międzynarodowych konferencjach i spotkaniach, podczas których wymieniano doświadczenia i praktyki związane z realizacją mechanizmów wspólnej polityki rolnej, m.in. w:

- 47. Międzynarodowej Konferencji Panta Rhei w Levi (Finlandia), której tematami przewodnimi były m.in. zagadnienia związane z wdrażaniem zreformowanej WPR oraz oprogramowaniem stosowanym przez agencje płatnicze;
- 48. Międzynarodowej Konferencji Panta Rhei w Luksemburgu, podczas której omówiono m.in. praktyczne metody kontroli bezpieczeństwa systemów IT, innowacje stosowane w IT w ramach rozwiązań stosowanych w agencjach płatniczych oraz zagadnienia dotyczące certyfikacji ISO 27001;
- 37. Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE w Rydze (Łotwa), przedmiotem której były zagadnienia związane z uproszczeniem WPR oraz kwestie związane z funkcjonowaniem agencji płatniczych w państwach członkowskich UE;
- 38. Konferencji Dyrektorów Agencji Płatniczych UE w Luksemburgu, podczas której dyskutowano m.in. nad kwestiami związanymi z wdrażaniem zreformowanej

²⁰⁰ Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal, strona internetowa <http://www.mvh.gov.hu/wps/portal>

²⁰¹ Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură, strona internetowa <http://www.apia.org.ro>

WPR, audytami przeprowadzonymi w państwach członkowskich, a także uproszczeniem unijnej polityki rolnej;

- Konferencji EGEA w Mediolanie (Włochy) współorganizowanej m.in. przez KE pt. „Zdrowa dieta, zdrowe środowisko w ramach owocnej gospodarki: rola owoców i warzyw”, która miała na celu prezentację najważniejszych odkryć i dorobku naukowego dotyczących roli owoców i warzyw w codziennej diecie, a także wymianę najlepszych praktyk w zakresie działań wpływających na spożycie owoców i warzyw;
- corocznej Konferencji Dyrektorów audytu wewnętrznego krajów UE – AMADEUS w Wilnie (Litwa), w trakcie której zostały omówione m.in.: zagadnienia dotyczące kontroli jakości audytu wewnętrznego, procesu certyfikacji ISO 27001, doświadczeń organów certyfikujących oraz roli audytu wewnętrznego w procesie koordynacji audytów zewnętrznych;
- II Polskim Śniadaniu Mlecznym zorganizowanym przez Polską Izbę Mleka w Stałym Przedstawicielstwie RP w Brukseli (Belgia);
- konferencji „World Dairy Summit 2015” zorganizowanej przez Międzynarodową Federację Mleczarską w Wilnie (Litwa);
- VIII konferencji „Dairy Business 2015” zorganizowanej przez Związek Mleczarstwa Ukrainy i ukraińską agencję analityczną Infagro w Kijowie;
- panelach dyskusyjnych podczas Międzynarodowych Targów Żywności i Napojów World Food Warsaw 2015, współorganizowanych przez ARR, dotyczących możliwości wsparcia eksportu polskiej żywności. W panelach wzięli udział m.in.: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, przedstawiciele Ministerstwa Gospodarki, związków branżowych i instytucji naukowych oraz przedstawiciele zagranicznych firm zainteresowanych importem polskich produktów spożywczych;
- Międzynarodowych Targach Wyrobów Spożywczych Polagra Food w Poznaniu, podczas których ARR zorganizowała konferencję „25 lat wspieramy sektor rolno-spożywczy”. Na konferencji omówiono m.in. zagadnienia dotyczące konkurencyjności polskiego eksportu i rolę ARR w jego wspieraniu;

- spotkaniu informacyjnym dla przedstawicieli ambasad, którego organizatorem była ARR. Zaprezentowane zostały aktualne zadania ARR w świetle znowelizowanej ustawy o Agencji, w tym m.in. promocja polskich produktów rolno-spożywczych i wspieranie wymiany handlowej z zagranicą. Ponadto podczas spotkania przedstawiona została bieżąca sytuacja na podstawowych rynkach rolnych w Polsce.

5.2.3. Organizacja wizyt delegacji zagranicznych w ARR

W 2015 r. w siedzibie ARR zorganizowane zostały spotkania z przedstawicielami instytucji rządowych, podmiotów pozarządowych i prywatnych oraz mediów, tj.:

- wizyta delegacji z Ukrainy złożonej z przedstawicieli administracji rządowej i prezydenckiej, biznesowych organizacji rolników, stowarzyszeń oraz przedsiębiorstw sektora rolno-spożywczego. Przedmiotem zainteresowania delegatów były w szczególności: zagadnienia dotyczące roli ARR w zakresie wdrażania mechanizmów regulacji rynków rolnych w okresie przedakcesyjnym oraz po przystąpieniu Polski do UE, problematyka wpływu mechanizmów rynkowych WPR administrowanych przez ARR na rozwój sektora rolno-żywnościowego w Polsce, zasady realizacji ww. mechanizmów, a także zagadnienia związane z procesem przygotowywania się ARR do pełnienia funkcji akredytowanej agencji płatniczej UE;
- spotkanie z dziennikarzami reprezentującymi media tureckie, przedmiotem którego była prezentacja struktury i roli ARR jako agencji płatniczej UE, a także przedstawienie rynku rolno-spożywczego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem obrotów z Turcją;
- spotkanie z delegacją dziennikarzy z Czarnogóry poświęcone przemianom na obszarach wiejskich oraz w sektorze rolno-spożywczym w Polsce po akcesji do UE;
- wizyta studyjna delegacji z Ministerstwa Rolnictwa Rumunii, której tematem przewodnim były zadania ARR realizowane w ramach wsparcia rolników oraz grup i organizacji producentów;

- wizyta studyjna dziennikarzy z Kirgistanu, podczas której omówiono możliwości różnych form współpracy pomiędzy stroną polską a kirgiską, w szczególności w zakresie wsparcia administracyjnego i eksperckiego strony kirgiskiej w odniesieniu do organizacji i rozwoju sektora rolno-spożywczego, jak również w ramach działań mających na celu wsparcie wymiany handlowej w sektorze rolno-spożywczym pomiędzy Polską a Kirgistanem;
- delegacja studentów z Teksasu (Stany Zjednoczone) zorganizowana w ramach Programu Wymiany Młodych Rolników Polska-Teksas 2015, podczas której goście zapoznali się z funkcjonowaniem ARR, w tym z działaniami informacyjnymi i promocyjnymi prowadzonymi na rynkach produktów rolno-spożywczych;
- wizyta przedstawicieli firm sektora rolnego Mołdawii, której tematem były zagadnienia związane z funkcjonowaniem grup i organizacji producentów w Polsce, a także problematyka rynku owoców i warzyw;
- seminarium z udziałem przedstawicieli Ministerstwa Rolnictwa Gruzji dotyczące m.in. sektora rolno-spożywczego w Polsce oraz działań i mechanizmów realizowanych przez ARR, w tym wspierających promocję, eksport i konsumpcję produktów rolno-spożywczych;
- wizyta studyjna delegacji z Mołdawii złożonej ze specjalistów zajmujących się kredytem w ramach pomocy wiązanej, udzielonym Mołdawii przez Polskę na mocy umowy z 14 maja 2014 r.;
- wizyta delegacji przedstawicieli Chińskiej Rady na rzecz Promocji Inwestycji Zagranicznych – Biuro Łącznikowe w Kantonie oraz reprezentantów firm branży spożywczej, zainteresowanych importem polskiej żywności. Goście zapoznali się ze specyfiką rynku produktów rolno-spożywczych w Polsce, w tym z funkcjonowaniem europejskich i polskich systemów jakości, a także uczestniczyli w zorganizowanej przez ARR wizycie w zakładzie produkcji i przetwórstwa sadowniczego;
- wizyta delegacji z Syrii (zaproszonej przez Krajową Izbę Gospodarczą), zainteresowanej możliwościami zaopatrzenia rynku syryjskiego w polskie artykuły rolno-spożywcze oraz maszyny rolnicze, a także nawiązaniem relacji gospodarczych z polskimi przedsiębiorcami;
- wizyta delegacji Irackiej Federacji ds. Kooperacji i Zaopatrzenia w Żywność, mająca na celu nawiązanie relacji gospodarczych z polskimi przedsiębiorcami oraz polskimi organizacjami branżowymi, w szczególności z sektora owoców i warzyw, w kontekście

możliwości rozwoju bliższej współpracy w zakresie wymiany handlowej i działań inwestycyjnych.

5.3. Udział ARR w pracach związanych ze stanowieniem prawa Unii Europejskiej

5.3.1. Udział w pracach organów UE oraz w unijnym procesie decyzyjnym

W 2015 r. ARR pozyskiwała dokumenty unijne dotyczące administrowanych przez nią mechanizmów WPR. Były to m.in.: projekty aktów prawnych, porządki obrad oraz protokoły z posiedzeń organów UE, komunikaty wydawane przez te organy, jak również inne dokumenty robocze dotyczące kwestii omawianych na posiedzeniach organów przygotowawczych UE. Wszystkie dokumenty były rejestrowane, dystrybuowane do właściwych komórek organizacyjnych Agencji i poddawane analizie. Część dokumentów była tłumaczona na język polski.

Eksperci ARR uczestniczyli w pracach organów przygotowawczych Rady UE nad unijną legislacją dotyczącą połączenia programu „Owoce i warzywa w szkole” oraz „Mleko w szkole”. Przedstawiciele Agencji wzięli udział w trzech posiedzeniach Grupy Roboczej Rady UE ds. Horyzontalnych Kwestii Rolnych, w trakcie których omawiano wniosek legislacyjny KE w ww. zakresie.

Agencja aktywnie uczestniczyła w pracach organów przygotowawczych Komisji Europejskiej, na forum których omawiane były zagadnienia dotyczące mechanizmów wspólnej polityki rolnej administrowanych przez Agencję, w tym m.in.: Komitetu ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych, Komitetu i Grupy Ekspertów ds. Zagadnień Horyzontalnych związanych z handlem przetworzonymi produktami rolnymi niewymienionymi w załączniku I do Traktatu, Komitetu ds. Funduszy Rolniczych, Komitetu ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich, a także grup i podgrupy ekspertów²⁰². Udział Agencji w pracach ww. organów przygotowawczych KE obejmował pozyskiwanie, analizę oraz opiniowanie projektów aktów prawnych i dokumentów roboczych, jak również okresowy udział przedstawicieli ARR w posiedzeniach ww. gremiów w charakterze ekspertów współpracujących.

W 2015 r. Agencja pozyskała i poddała analizie ok. 2,6 tys. projektów aktów prawnych i dokumentów roboczych związanych z ok. 190 posiedzeniami organów przygotowawczych

²⁰² Grupy Ekspertów ds. Rynków Rolnych, Grupy Ekspertów ds. programu „Owoce w szkole”, Grupy Ekspertów ds. aktów delegowanych w ramach jednolitej Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych, Grupy Ekspertów ds. monitorowania i oceny WPR, Podgrupy ds. Żywności Europejskiej Sieci ds. Konkurencyjności, Grupy Ekspertów ds. Zrównoważonego Rozwoju i Jakości Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Grupy Ekspertów ds. Horyzontalnych Zagadnień dotyczących WPR.

KE. Przedstawiciele ARR uczestniczyli w 55 spotkaniach zorganizowanych przez Komisję Europejską, na których omawiane były zagadnienia związane z działalnością ARR (Komitety, Grupy Ekspertów i inne, np. spotkanie przedstawicieli państw członkowskich z Grupą Dialogu Społecznego na temat programów szkolnych oraz spotkanie bilateralne z przedstawicielami Komisji Europejskiej na temat propozycji legislacyjnej dotyczącej programu „Owoce i warzywa w szkole” oraz „Mleko w szkole”).

Agencja Rynku Rolnego miała możliwość pośredniego oddziaływania na kształtowanie prawodawstwa UE w interesie polskiego sektora rolno-spożywczego poprzez aktywną współpracę z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi w wypracowywaniu stanowiska Polski w ramach procesu decyzyjnego UE. Szczególną uwagę poświęcała pracom nad projektami rozporządzeń wykonawczych i delegowanych Komisji Europejskiej wdrażających postanowienia zreformowanej wspólnej polityki rolnej na lata 2014-2020, nowej unijnej polityki promocji produktów rolno-spożywczych, a także nadzwyczajnych instrumentów wsparcia sektora rolnego w związku z trudną sytuacją na rynku owoców i warzyw, mleka oraz wieprzowiny. Omawiano projekty rozporządzeń stanowiących tzw. pakiet kryzysowy (nadzwyczajne wsparcie w sektorach produkcji zwierzęcej, system dopłat do prywatnego przechowywania serów, nowe okresy i stawki dopłat w ramach prywatnego przechowywania OMP i masła, nowe okresy interwencji publicznej dla produktów mlecznych, uruchomienie dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny, a także rozłożenie na raty opłat wyrównawczych z tytułu przekroczenia kwot mlecznych).

Przedmiotem prac organów przygotowawczych Komisji Europejskiej były także projekty aktów wykonawczych i delegowanych ustanawiających szczegółowe zasady realizacji działań informacyjno-promocyjnych w ramach zreformowanej unijnej polityki promocji produktów rolno-spożywczych.

W 2015 r. trwały prace nad opracowaniem projektów nowych przepisów w sprawie horyzontalnych zasad interwencji publicznej i dopłat do prywatnego przechowywania, pozwoleń na przywóz i wywóz z/do krajów trzecich produktów rolnych, a także programu „Owoce i warzywa w szkole”. Do każdego z ww. zagadnień na forum organów przygotowawczych Komisji Europejskiej pracowano nad projektami rozporządzeń delegowanych i wykonawczych UE. Po zakończeniu ww. prac akty delegowane zostały przekazane do zaopiniowania do Parlamentu Europejskiego i Rady UE, natomiast akty wykonawcze zostały poddane głosowaniu na posiedzeniach Komitetu ds. Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych. Po ich przyjęciu odpowiednie rozporządzenia (delegowane

i wykonawcze) zostaną opublikowane w Dzienniku Urzędowym UE i będą stanowić dla Agencji nowe podstawy prawne realizacji ww. mechanizmów WPR.

Ponadto w 2015 r. ARR pozyskała ponad 20 not informacyjnych KE zawierających opinię tej instytucji na temat sposobu interpretacji i stosowania wybranych przepisów prawnych UE dotyczących zasad realizacji instrumentów WPR przez agencje płatnicze.

5.3.2. Informowanie uczestników rynku o udziale ARR w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej

W celu informowania uczestników rynku rolno-spożywczego o bieżących działaniach podejmowanych na forum organów przygotowawczych Rady i Komisji Europejskiej opracowywano:

- tygodniowe kalendarze zawierające informacje o planowanych posiedzeniach organów przygotowawczych UE,
- informacje miesięczne dotyczące najistotniejszych kwestii dyskutowanych w ramach prac organów przygotowawczych UE, przyjętych projektów aktów prawnych i innych zagadnień poruszanych na forum unijnym, które dotyczyły działań ARR,
- informacje bieżące dotyczące działań podejmowanych na forach UE w odniesieniu do obszarów istotnych z punktu widzenia funkcjonowania Agencji.

Powyższe opracowania były udostępniane uczestnikom mechanizmów WPR za pośrednictwem serwisu internetowego ARR. Jednocześnie na potrzeby Kierownictwa Agencji były przygotowywane informacje i sprawozdania z przebiegu posiedzeń organów przygotowawczych Rady i Komisji Europejskiej.

5.4. Wdrażanie w ARR Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM)

W ARR kontynuowane były prace związane z przekazywaniem kolejnych komunikatów do Informatycznego Systemu Monitoringu i Zarządzania Rynkiem Rolnym (ISAMM), opracowanego przez KE w celu automatyzacji sprawozdawczości mechanizmów wspólnej polityki rolnej w państwach członkowskich UE. W 2015 r. z wykorzystaniem środowiska produkcyjnego systemu ISAMM pracownicy ARR przekazali do KE (DG AGRI) ok. 1,9 tys. komunikatów.

6. SYSTEM KONTROLI

6.1. Audyt wewnętrzny

W 2015 r. zadania i czynności audytowe realizowano w ARR na podstawie „Planu audytu na rok 2015”, zatwierdzonego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego, zgodnie z ustawą o finansach publicznych²⁰³. Przeprowadzone zadania audytowe zapewniające obejmowały niżej wymienione obszary:

- program „Owoce i warzywa w szkole” oraz działania komunikacyjne programu,
- realizację Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013,
- realizację zadań w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020,
- planowanie i rozliczanie z funduszem EFRG,
- kontrole techniczne,
- monitorowanie aktów prawnych UE i krajowych,
- zarządzanie kadrami (nadzór nad kadrami),
- administrowanie systemami IT,
- zarządzanie zmianami w aplikacjach biznesowych,
- ochronę danych osobowych,
- ocenę skuteczności funkcjonowania SZBI²⁰⁴ pod kątem zmiany siedziby ARR.

Poza ww. zadaniami audytowymi zrealizowano 3 zadania zapewniające pozaplanowe, związane z oceną spełniania przez ARR kryteriów akredytacji dla agencji płatniczej w unijnej perspektywie finansowej 2014-2020 oraz w związku z uruchomieniem w Agencji w 2015 r. nowych mechanizmów WPR.

Zalecenia i spostrzeżenia sformułowane w wyniku realizacji ww. zadań audytowych zostały wykorzystane do wzmocnienia mechanizmów kontroli zarządczej, funkcjonujących w ARR, oraz usprawnienia realizacji działań.

W ramach audytu wewnętrznego realizowano również na bieżąco czynności doradcze w zakresie m.in. opiniowania projektów zewnętrznych i wewnętrznych aktów prawnych oraz

²⁰³ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.).

²⁰⁴ System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji.

oceny mechanizmów kontrolnych w ramach uruchamianych nowych działań Agencji. Łącznie w 2015 r. przeprowadzono 13 czynności doradczych.

W zakresie monitorowania stopnia wdrożenia zaleceń audytowych przeprowadzono czynności sprawdzające w odniesieniu do zaleceń sformułowanych w ramach 10 zadań audytowych zapewniających, przeprowadzonych w latach 2014-2015.

Wyniki pracy audytu wewnętrznego przedstawiane były audytowanym komórkom/jednostkom oraz Prezesowi ARR w postaci sprawozdań oraz informacji z czynności sprawdzających²⁰⁵. Przeprowadzone audyty wewnętrzne potwierdziły spełnianie przez ARR kryteriów akredytacji dla agencji płatniczych w obszarach, które były poddane badaniu.

ARR w 2015 r. współpracowała również z zespołami audytowymi i kontrolnymi jednostek zewnętrznych, tj.:

- Komisji Europejskiej – w zakresie:
 - rozliczenia rachunków EFRG na mocy art. 31 rozporządzenia (WE) nr 1290/2005 i art. 52 rozporządzenia (UE) nr 1306/2013, stosowania rozporządzenia Komisji (WE) nr 3/2008 i 501/2008 ustanawiającego szczegółowe zasady dla działań promocyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym i w krajach trzecich oraz stosowania rozporządzenia (WE) nr 73/2009 i (WE) nr 1120/2009 w odniesieniu do wsparcia specjalnego w celu poprawy jakości produktów rolnych w sektorze tytoniu, zgodnie z art. 68 ust. 1 lit. a) ppkt (ii) rozporządzenia (WE) nr 73/2009,
 - przeglądu audytu certyfikującego realizowanego przez Ministerstwo Finansów,
 - monitorowania wdrożenia planu działań naprawczych w mechanizmie pomocy finansowej wstępnie uznanym grupom producentów owoców i warzyw,
- Ministerstwa Finansów – w ramach zakończenia czynności sprawdzających w zakresie certyfikacji rachunków EFRG Agencji Rynku Rolnego za rok finansowy 2014 oraz przeprowadzenia audytów:
 - gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu UE w ramach Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji w roku finansowym kończącym się 15 października 2015 r. [audyt z art. 5 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 908/2014 z dnia 6 sierpnia 2014 r. ustanawiającego zasady dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, przepisów dotyczących kontroli, zabezpieczeń i przejrzystości],

²⁰⁵ Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 1 lutego 2010 r. w sprawie przeprowadzania i dokumentowania audytu wewnętrznego (Dz. U. Nr 21, poz. 108).

- gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa [audyt z art. 35 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 223/2014 z dnia 11 marca 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym],
 - akredytacyjnego w zakresie gospodarowania środkami pochodzącymi z budżetu UE w ramach działań związanych z obsługą i zatwierdzaniem programów operacyjnych i funduszy operacyjnych uznanych organizacji producentów/zrzeszeń organizacji producentów w sektorze owoców i warzyw realizowanych w latach 2014-2020 [audyt z art. 1 rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 908/2014 z dnia 6 sierpnia 2014 r. ustanawiającego zasady dotyczące stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, przepisów dotyczących kontroli, zabezpieczeń i przejrzystości],
- Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwa Finansów – przy ocenie planowania i gospodarowania środkami publicznymi w Agencji Rynku Rolnego w zakresie stanu zatrudnienia w związku z nowymi zadaniami ARR, wynikającymi z perspektywy wspólnej polityki rolnej na lata 2014-2020.

W 2015 r. w ramach programu zapewniania i poprawy jakości przeprowadzono samoocenę audytu wewnętrznego zgodnie z określonymi przez Ministra Finansów „Standardami audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych” (komunikat Nr 2 Ministra Finansów z dnia 17 czerwca 2013 r.). Przeprowadzona samoocena wykazała, że ARR wypełnia wszystkie wymagane standardy.

Departament Ochrony Interesów Finansowych Unii Europejskiej Ministerstwa Finansów przeprowadził czynności sprawdzające m.in. w zakresie certyfikacji rachunków EFRG Agencji Rynku Rolnego za rok finansowy kończący się 15 października 2014 r. (audyt certyfikacyjny). Wyniki audytu potwierdziły właściwą i zgodną z przyjętą metodyką realizację audytu wewnętrznego w ARR.

6.2. Kontrola wewnętrzna

W 2015 r. zadania i czynności kontrolne były realizowane na podstawie zatwierdzonego przez Prezesa Agencji Rynku Rolnego planu kontroli²⁰⁶ oraz wniosków o przeprowadzenie kontroli doraźnych. Przeprowadzone kontrole miały na celu zbadanie prawidłowości realizacji podejmowanych zadań i wyeliminowanie ewentualnych nieprawidłowości

²⁰⁶ „Plan kontroli BKW na rok 2015”.

w funkcjonowaniu kontrolowanych jednostek, a także usprawnienie ich działalności poprzez realizację zaleceń pokontrolnych.

Zadania i czynności kontrolne prowadzone w 2015 r. obejmowały następujące obszary:

- wsparcie rynku produktów pszczelich,
- tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw,
- wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych,
- obsługę funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- gospodarowanie samochodami służbowymi w ARR,
- zagadnienia dotyczące organizacji pracy i spraw kadrowych,
- zakup wyposażenia i oprogramowania IT,
- organizację działań promocyjno-informacyjnych w mediach.

Ocena sposobu wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń pokontrolnych dokonywana była na podstawie informacji przekazywanych w wyznaczonym terminie przez jednostki kontrolowane oraz w drodze czynności sprawdzających, podejmowanych – niezależnie od programu kontroli – w trakcie przeprowadzania kolejnej kontroli w danej jednostce organizacyjnej. Stanowiło to element kontroli zarządczej wynikającej z nadzoru nad właściwą realizacją zadań powierzonych poszczególnym komórkom organizacyjnym ARR.

Rozpatrywano również skargi i wnioski skierowane do Agencji, które poddawano wnikliwej analizie merytorycznej oraz formalnej. Sprawy wykraczające poza kompetencje ARR przekazywano stosownym instytucjom. Analizę skarg oraz wniosków rozpatrzonych przez Agencję w 2014 r. przekazano do MRiRW.

W 2015 r. jednostki kontroli zewnętrznej przeprowadziły w Centrali ARR następujące kontrole:

- Najwyższa Izba Kontroli – w zakresie:
 - wykonania w 2014 r. planu finansowego ARR oraz realizacji programów współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej,
 - systemu zarządzania nieprawidłowościami w zakresie europejskich funduszy rolnych,
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi – w zakresie prawidłowości zawarcia umowy na najem powierzchni biurowej na siedzibę Centrali ARR,
- Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego – w zakresie oceny funkcjonowania systemu informacji niejawnych,
- Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa – w zakresie:

- wniosku o płatność pomocy technicznej, dotyczącego realizacji operacji „Działania promocyjne w mediach oraz stoiska informacyjne dotyczące działania 133 w ramach PROW 2007-2013”,
 - nadzoru nad poprawnością wykonywania czynności kontrolnych w zakresie działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” PROW 2007-2013.
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych – w zakresie prawidłowości rozliczania składek ZUS, ustalania uprawnień do świadczeń, opracowywania wniosków o świadczenia emerytalne i rentowe oraz wystawiania zaświadczeń do celów ubezpieczenia społecznego,
- Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej – w zakresie realizacji:
- porozumienia zawartego w dniu 17 marca 2014 r. o powierzeniu ARR zadań w ramach PO PŻ 2014-2020,
 - umowy dotacji celowej z 13 marca 2015 r. Nr POPŻ/2/2015 dla ARR,
 - umowy o dofinansowanie projektu „Realizacja przez ARR Operacji I – zakup żywności w procedurze zamówień publicznych...” – Podprogram 2014 Nr POPŻ/1/2014,
 - umowy o dofinansowanie projektu „Realizacja przez ARR Operacji I – zakup żywności w procedurze zamówień publicznych...” – Podprogram 2015 Nr POPŻ/1/2015.

Agencja współpracowała z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwem Finansów, Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Służbą Celną w zakresie realizacji zadań związanych z postanowieniami art. 80 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013²⁰⁷ (kontrolę transakcji odnoszących się do systemu finansowania przez EFRG) i art. 48 ust. 3 ww. rozporządzenia (udostępnianie KE informacji o wykrytych nieprawidłowościach oraz przypadkach podejrzeń nadużyć finansowych), które obejmowały m.in.:

- udostępnianie informacji o płatnościach zrealizowanych w ramach mechanizmów WPR na potrzeby planowania i przeprowadzania kontroli transakcji finansowanych przez EFRG,
- informowanie Komisji Europejskiej o nieprawidłowościach finansowych w zakresie wydatków z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji – przygotowywanie i przekazywanie informacji o zidentyfikowanych nieprawidłowościach w mechanizmach wspólnej polityki rolnej,

²⁰⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 2799/98, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008, z późn. zm.

- wzajemną wymianę informacji, w tym uczestnictwo w naradach dyrektorów komórek organizacyjnych realizujących zadania wynikające z art. 80 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013.

W 2015 r. do ARR wpłynęło 71 protokołów z krajowych kontroli ex-post przeprowadzonych na podstawie art. 80 ww. rozporządzenia u beneficjentów korzystających w latach poprzednich ze środków finansowych EFRG, z tego 60 protokołów przekazało MRiRW (kontrole ex-post przeprowadzone przez Wojewódzkie Inspektoraty Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych), a 11 protokołów – Izby Celne. Agencja poddawała wszystkie otrzymane protokoły szczegółowej analizie, a w przypadku potwierdzenia wystąpienia nieprawidłowości finansowych podejmowała działania w celu odzyskania nienależnie wypłaconych środków.

ARR realizowała także wytyczne Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz Ministerstwa Finansów, dotyczące informowania o nieprawidłowościach i błędach w zakresie wykorzystania środków EFRROW w 2015 r. w ramach realizacji Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” PROW 2007-2013.

W 2015 r. nie odnotowano nadużyć finansowych i nieprawidłowości w obszarze poboru tradycyjnych zasobów własnych UE pochodzących z opłat cukrowych, wiążących się z obowiązkiem przekazywania informacji o nieprawidłowościach w ramach systemu OWNRES.

Agencja współpracowała z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w zakresie rejestrowania i raportowania ewentualnych nieprawidłowości w wykorzystaniu środków finansowych przeznaczonych na realizację Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.

Wdrożono również wytyczne KE dotyczące środków zwalczania nadużyć finansowych, przewidzianych w kontekście kryteriów akredytacji dla agencji płatniczych określonych w załączniku I do rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 907/2014²⁰⁸, w tym zasady postępowania z ryzykiem nadużyć finansowych.

6.3. Kontrole techniczne

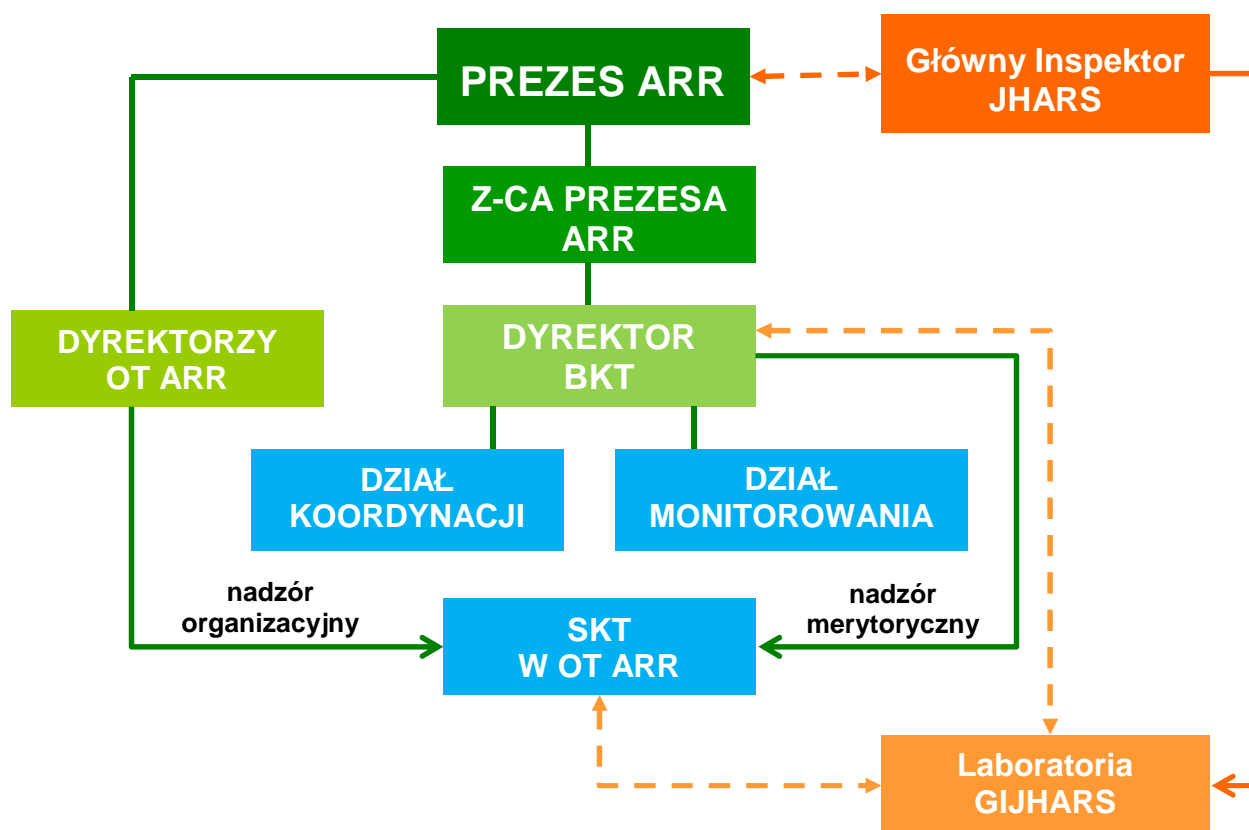
Zadaniem służb technicznych ARR jest prawidłowe wykonywanie kontroli mających na celu potwierdzenie realizacji wymogów stawianych przez prawodawstwo unijne i krajowe

²⁰⁸ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 907/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, zabezpieczeń oraz stosowania euro.

beneficjentom oraz uczestnikom mechanizmów administrowanych przez Agencję. Kontrole techniczne przeprowadzane były na podstawie poleceń kontroli otrzymywanych z biur administrujących mechanizmami lub z OT ARR.

W Agencji Rynku Rolnego funkcjonuje dwustopniowa struktura organizacyjna służb technicznych, a w jej skład wchodzi: Biuro Kontroli Technicznych (BKT) w Centrali oraz Sekcje Kontroli Technicznych (SKT) w OT ARR (podległe organizacyjnie dyrektorom oddziałów terenowych, a merytorycznie nadzorowane przez dyrektora BKT). SKT OT ARR są bezpośrednimi wykonawcami kontroli, natomiast BKT koordynuje i monitoruje pracę kontrolerów. Badania laboratoryjne wykonywane są przez instytucję zewnętrzną – Inspekcję Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS).

Wykres 65. **Schemat organizacji służb technicznych**

W 2015 r. kontrolerzy służb technicznych ARR przeprowadzili 10,8 tys. kontroli w obszarze administrowanych mechanizmów. Najwięcej kontroli dotyczyło kwotowania produkcji mleka (2,1 tys. kontroli, 19,5% wszystkich kontroli), a następnie: dopłat do materiału siewnego (1,7 tys., 15,8%), dalszego tymczasowego wsparcia producentów owoców i warzyw (1,5 tys., 13,7%), a także programu „Owoce i warzywa szkole”, dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych oraz realizacji zadań w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (po ok. 0,7 tys., po ok. 6%).

Tabela 25. **Kontrole techniczne przeprowadzone w 2015 r. przez służby techniczne ARR w ramach administrowanych mechanizmów**

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba kontroli
1.	Kwotowanie produkcji mleka	2 109
2.	Dopłaty do materiału siewnego	1 715
3.	Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw	1 479
4.	Owoce i warzywa szkole	690
5.	Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych	669
6.	Realizacja zadań w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020	654
7.	Odbiór i przetwórstwo surowca tytoniowego	617
8.	Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych	545
9.	Dopłaty do prywatnego przechowywania wieprzowiny	535
10.	Obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych	349
11.	Interwencyjny zakup i sprzedaż odtłuszczonego mleka w proszku	228
12.	Dofinansowanie z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach	227
13.	Wsparcie działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych	161
14.	Kontrole dodatkowe/uzupełniające	149
15.	Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw	102
16.	Wsparcie rynku produktów pszczelich	88
17.	Monitorowanie produkcji oraz opłaty na rynku cukru	88
18.	Dopłaty do prywatnego przechowywania masła	87
19.	Pomoc na rzecz dywersyfikacji	82
20.	Dopłaty do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku	79
21.	Monitorowanie rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych	46
22.	Administrowanie potencjałem produkcyjnym winorośli i wina	40
23.	Interwencyjny zakup i sprzedaż masła	29
24.	Monitorowanie produkcji biogazu rolniczego	23
25.	Realizacja Działania 133 „Działania informacyjne i promocyjne” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013	16
26.	Przetwarzanie cukru przemysłowego	13
27.	Handel zagraniczny	6
28.	Rafinacja cukru przywiezionego spoza UE	3
29.	Pomoc do plantacji trwałych	1
30.	Uznawanie grup i organizacji producentów	1
Ogółem		10 831

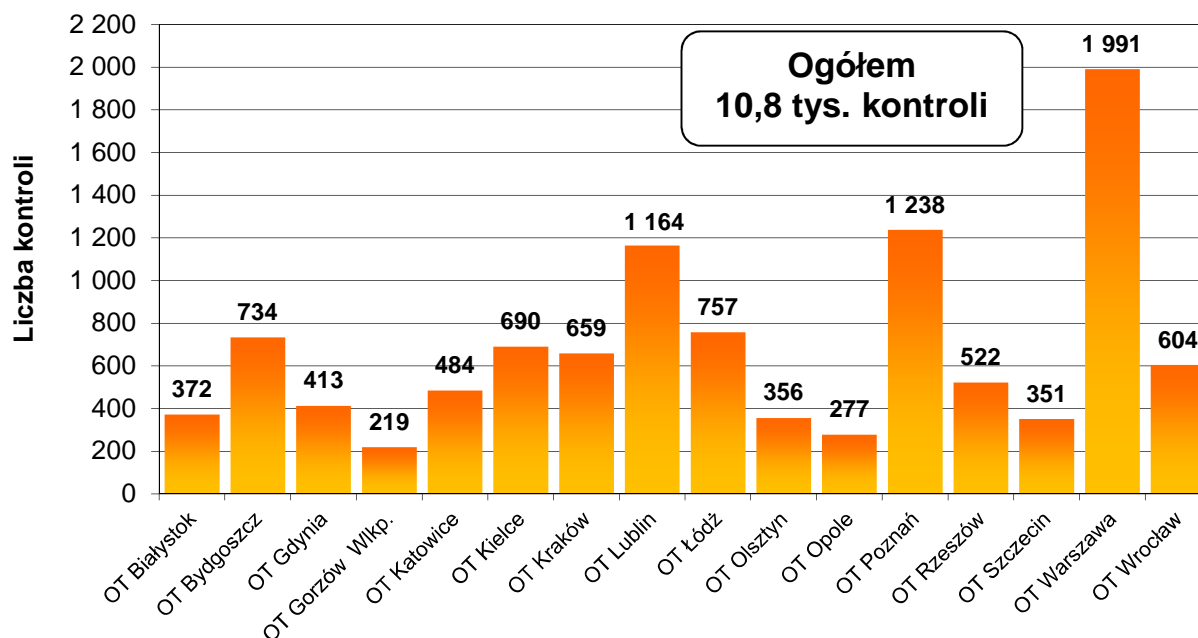
Najwięcej kontroli wykonano w zakresie mechanizmów administrowanych przez Biuro Produktów Roślinnych (3,9 tys. kontroli), a następnie Biuro Wspierania Konsumpcji (2,8 tys.), Biuro Współpracy i Organizacji Rynku Mleka (2,1 tys.) oraz Biuro Produktów Zwierzęcych (1 tys.).

Tabela 26. **Kontrole techniczne przeprowadzone w 2015 r. w ramach mechanizmów administrowanych przez biura ARR***

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba kontroli
1.	Biuro Produktów Roślinnych	3 953
2.	Biuro Wspierania Konsumpcji	2 785
3.	Biuro Współpracy i Organizacji Rynku Mleka	2 109
4.	Biuro Produktów Zwierzęcych	1 046
5.	Biuro Promocji Żywności	526
6.	Biuro Cukru i Biopaliw	256
7.	Biuro Wymiany Towarowej z Zagranicą	6
8.	Biuro Grup i Organizacji Producentów	1
9.	Kontrole techniczne uzupełniające/dodatkowe	149
Ogółem		10 831

* Nazwy biur ARR wg stanu na 31 grudnia 2015 r.

Liczba kontroli zrealizowanych w 2015 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR była zróżnicowana i zależała m.in. od specyfiki danego regionu oraz liczby i aktywności beneficjentów uczestniczących w poszczególnych mechanizmach. Najwięcej kontroli przeprowadziła SKT OT ARR w Warszawie (2 tys. kontroli), a następnie w Poznaniu i Lublinie (po ok. 1,2 tys.), Łodzi (0,8 tys.) i Bydgoszczy (0,7 tys.).

Wykres 66. **Liczba kontroli przeprowadzonych w 2015 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR**

Źródło: dane ARR.

W ramach zadań kontrolnych ARR współpracowała z Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych. W 2015 r. IJHARS zrealizowała na rzecz ARR zadania delegowane (zgodnie z umową dotyczącą mechanizmów WPR i mechanizmów krajowych) i zadania powierzone (zgodnie z umową dotyczącą Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020).

Realizacja ww. zadań obejmowała wykonywanie analiz laboratoryjnych próbek artykułów rolno-spożywczych pobranych przez kontrolerów ARR i odbywała się na podstawie wewnętrznych procedur i instrukcji opracowanych przez IJHARS oraz zaakceptowanych przez Agencję. Badania odbywały się w 5 laboratoriach, tj.: w laboratorium centralnym w Poznaniu oraz w laboratoriach specjalistycznych w: Białymstoku, Kielcach, Gdyni i Lublinie.

W celu zapewnienia jednolitości postępowania podczas realizacji kontroli w poszczególnych administrowanych mechanizmach pracownicy BKT ARR koordynowali i monitorowali wykonywanie zadań kontrolnych prowadzonych przez SKT OT ARR. W 2015 r. przeprowadzono szereg czynności, których celem był m.in. nadzór nad poprawnością wykonywania i dokumentowania kontroli technicznych przez Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR oraz przez IJHARS. Zrealizowano łącznie 38 zadań monitorujących. Ocenie poddano również stopień przygotowania kontrolerów do wykonywania zleconych zadań.

Przeprowadzone zadania monitorujące, wymagane przepisami rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 907/2014²⁰⁹, spełniły wymogi stawiane agencji płatniczej w zakresie funkcjonowania służb technicznych oraz wykazały prawidłową realizację zadań kontrolnych.

Służby techniczne, ze względu na rolę, jaką pełnią w funkcjonowaniu ARR, poddawane są cyklicznym kontrolom i audytom jednostek zewnętrznych. Przeprowadzone audyty wykazały prawidłową realizację procesów kontrolnych.

* * *

Od akcesji Polski do UE do końca 2015 r. służby techniczne ARR wykonały łącznie 212,7 tys. kontroli.

6.4. Funkcjonowanie kontroli zarządczej w ARR

Od 1 stycznia 2010 r. obowiązują przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.), wprowadzające obowiązek zapewnienia kontroli zarządczej w jednostkach sektora finansów publicznych.

Zgodnie z zarządzeniem Prezesa Agencji Rynku Rolnego Nr 186/2010/W z dnia 6 grudnia 2010 r. (z późn. zm.) w ARR dokonano pogrupowania działań realizowanych w ramach kontroli zarządczej według poszczególnych standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych, określonych w komunikacie Ministra Finansów Nr 23 z dnia

²⁰⁹ Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 907/2014 z dnia 11 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 w odniesieniu do agencji płatniczych i innych organów, zarządzania finansami, rozliczania rachunków, zabezpieczeń oraz stosowania euro, z późn. zm.

16 grudnia 2009 r. Zarządzenie Prezesa ARR określa sposób realizacji poszczególnych standardów kontroli zarządczej w Agencji, wskazuje dokumenty opisujące mechanizmy kontrolne oraz przypisuje odpowiedzialność za poszczególne działania w ramach prowadzenia kontroli zarządczej.

W związku z obowiązkiem przygotowania oświadczenia o stanie kontroli zarządczej w ARR za 2015 r. dokonano przeglądu standardów kontroli zarządczej oraz przeprowadzono analizę i ocenę stanu kontroli zarządczej. Przy sporządzaniu oświadczenia wzięto pod uwagę m.in. informacje i dane dotyczące:

- monitoringu realizacji celów i zadań ARR,
- samooceny kontroli zarządczej z uwzględnieniem standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych,
- samooceny audytu wewnętrznego z uwzględnieniem standardów audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych,
- wyników analizy ryzyka (m.in. bezpieczeństwa informacji, korupcyjnego i nadużyć finansowych),
- wyników zadań audytowych,
- wyników kontroli wewnętrznych,
- wyników audytów i kontroli zewnętrznych,
- innych informacji wewnętrznych, w tym: Systemu Zarządzania (obejmującego System Zarządzania Jakością i System Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym), systemu skarg i wniosków, systemu informowania o nieprawidłowościach oraz Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji.

Analiza powyższych informacji i danych dotyczących 2015 r. potwierdziła, że wdrożony oraz funkcjonujący w ARR system kontroli zarządczej spełnia kryteria adekwatności, skuteczności i efektywności.

System kontroli zarządczej stale ewoluuje, dostosowując się do zmieniających się warunków zewnętrznych i wewnętrznych. Agencja posiada skuteczny system wykrywania błędów i uchybień, prowadzi monitoring realizacji zadań oraz wydatkowania środków finansowych, a także wprowadza niezbędne działania naprawcze wynikające z poczynionych ustaleń i zaleceń wewnętrznych oraz zewnętrznych organów kontrolnych.

7. SYSTEM ZARZĄDZANIA W ARR

W Agencji Rynku Rolnego od 2009 r. funkcjonuje certyfikowany System Zarządzania Jakością (SZJ), który w 2010 r. został rozszerzony o certyfikację Systemu Przeciwdziałania Zagrożeniom Korupcyjnym (SPZK). Oba systemy, wdrożone w ARR jako zintegrowany System Zarządzania (SZ), przyczyniają się do pozytywnego postrzegania Agencji przez klientów, umożliwiając

wykorzystanie procesowego i kompleksowego podejścia do zarządzania, wpływają na efektywną realizację zadań, zwiększają wydajność administracyjną, a także zapobiegają ewentualnym zagrożeniom korupcyjnym. W ramach Systemu Zarządzania funkcjonują w ARR stanowiska i komórki organizacyjne, których zadaniem jest bieżący monitoring przestrzegania wdrożonych zasad i wymagań stawianych unijnym agencjom płatniczym.

Jednym z nadrzędnych dokumentów wdrożonego Systemu Zarządzania jest „Polityka Jakości i Polityka Antykorupcyjna ARR”, udostępniona pracownikom Agencji oraz beneficjentom w serwisie intranetowym i internetowym ARR. W 2015 r. zaktualizowano zapisy dotyczące podstawy prawnej działalności Agencji. Dokument ten odzwierciedla podstawowe cele oraz priorytety Kierownictwa ARR. Ważnym dokumentem, z punktu widzenia SPZK, jest Kodeks Etyki funkcjonujący w Agencji od 2010 r. Obowiązkiem pracowników ARR jest przestrzeganie zasad opisanych w kodeksie oraz w pozostałej dokumentacji systemowej, co gwarantuje Agencji wiarygodność i status instytucji działającej w sposób transparentny oraz zgodny z etyką. Zapisy obu dokumentów są stale monitorowane pod względem aktualności i adekwatności.

W ramach systemu na bieżąco monitorowane są obszary wymagające doskonalenia, co pozwala na systematyczne i skuteczne wdrażanie koniecznych działań korygujących i doskonalących.

7.1. Odnowienie certyfikacji Systemu Zarządzania

W Centrali oraz w wybranych OT ARR w sierpniu 2015 r. odbył się audyt odnowienia certyfikacji Systemu Zarządzania przeprowadzony przez niezależnych audytorów

Polskiego Centrum Badań i Certyfikacji S.A. (PCBC S.A.). W trakcie audytu nie stwierdzono niezgodności, w związku z czym podjęto decyzję o odnowieniu ważności certyfikatów, potwierdzających zgodność Systemu Zarządzania z normą PN-EN 9001:2009 oraz wymaganiami dodatkowymi do tej normy. Uzyskane certyfikaty dowodzą spełniania przez ARR uznanych międzynarodowych standardów jakości i przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym. Potwierdzają również profesjonalizm jej pracowników w realizacji procesów i są najistotniejszym wskaźnikiem jakości świadczonych usług oraz efektywności zarządzania Kierownictwa ARR.

7.2. Audyty w zakresie nadzoru nad Systemem Zarządzania w ARR

Zgodnie z programem audytów na rok 2015 audytorzy ARR przeprowadzili 58 audytów Systemu Zarządzania. Ich celem było sprawdzenie realizacji wymagań określonych w dokumentach SZ oraz wskazanie obszarów wymagających doskonalenia. Wyniki audytów służą podejmowaniu działań korekcyjnych, korygujących, zapobiegawczych i doskonalących, zapewniających optymalizację funkcjonowania badanych procesów. Wszystkie zatwierdzone do realizacji działania korygujące zostały skutecznie wdrożone.

W 2015 r. zorganizowano dwa szkolenia doskonalące dla audytorów SZ dotyczące: Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji zgodnie z PN-ISO/IEC 27001:2014” oraz Systemu Zarządzania Bezpieczeństwem i Higieną Pracy wg PN-N 18001:2004”.

Celem szkoleń było pogłębienie wiedzy praktycznej i poszerzenie umiejętności w zakresie identyfikowania niezgodności podczas prowadzenia audytów SZ, ugruntowanie wiedzy nt. obowiązujących w ARR standardów bezpieczeństwa informacji oraz wymiana doświadczeń i spostrzeżeń z codziennej pracy audytora SZ.

Dodatkowo, w 2015 r. w ramach rozwoju osobistego, kandydaci i audytorzy SZ brali udział w indywidualnych szkoleniach, seminariach i konferencjach z zakresu SZJ.

7.3. Opracowywanie i weryfikacja dokumentacji Systemu Zarządzania

Agencja w 2015 r. kontynuowała prace w zakresie analizy, weryfikacji i modyfikacji dokumentacji Systemu Zarządzania, mające na celu uproszczenie i optymalizację procesów realizowanych w ARR. Przeprowadzono 71 weryfikacji systemowych, w ramach których obowiązującą w Agencji dokumentację aktualizowano i dostosowywano do wymogów Systemu Zarządzania.

W 2015 r. opracowano 3 nowe księgi procedur. W stosunku do 2014 r. liczba ksiąg procedur zwiększyła się z 53 do 55, a liczba procedur – z 231 do 234. Zmniejszono liczbę procedur dotyczących mechanizmów WPR ze 107 w 2014 r. do 101 w 2015 r., natomiast liczba procedur w ramach zadań związanych z Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (12 procedur) nie uległa zmianie. Zwiększyła się natomiast liczba procedur dla mechanizmów krajowych (z 21 do 26) oraz dla procesów wspomagających (z 88 do 92). Liczba procedur w ramach działań PROW (3 procedury) nie uległa zmianie.

W stosunku do 2008 r. (w którym rozpoczęto prace nad optymalizacją dokumentacji) liczba ksiąg procedur obowiązujących w ARR zmniejszyła się z 82 do 55 (o 33%), a liczba procedur i instrukcji obniżyła się z 964 do 234 (o 76%). Łączna liczba stron dokumentacji Systemu Zarządzania zmniejszyła się z 16 845 do 5 762, tj. o 66%. Zasadniczy wpływ na liczbę ksiąg procedur i liczbę procedur miały również zmiany legislacyjne.

Zweryfikowane dokumenty Systemu Zarządzania zawierają skondensowane informacje potrzebne do prawidłowej realizacji zadań ARR. Odpowiednio opracowana i nadzorowana dokumentacja stanowi podstawę sprawnego działania Agencji.

7.4. Ocena skuteczności Systemu Zarządzania

Ocena skuteczności systemu oraz analiza osiągniętych wyników są przeprowadzane w trakcie przeglądów zarządzania, jak również na naradach oraz spotkaniach Kierownictwa ARR, a wnioski oraz decyzje z nich wynikające stanowią jedną z podstaw doskonalenia procesów. Podczas przeglądów zatwierdzane do realizacji są także zaproponowane przez komórki Centrali i OT ARR propozycje celów jakości na dany rok oraz zmian w Systemie Zarządzania, służące ciągłemu doskonaleniu i rozwojowi Agencji.

W I półroczu 2015 r. w ARR, zgodnie z wymaganiami normy PN-EN ISO 9001:2009, odbył się przegląd zarządzania, w wyniku którego określono cele jakości oraz kryteria i terminy ich realizacji w 2015 r. Zarówno wewnętrzny przegląd zarządzania, jak i audyt odnowienia certyfikacji SZ przeprowadzony przez jednostkę certyfikującą PCBC S.A. potwierdziły skuteczność i wysoką funkcjonalność wdrożonego w ARR Systemu Zarządzania, umożliwiającego procesowe i kompleksowe podejście do zarządzania, sprawną i wydajną realizację procesów oraz stały monitoring poziomu dbałości o klienta.

Zastosowane w ARR rozwiązania mają wpływ na usprawnienie współpracy na wszystkich szczeblach organizacyjnych, redukcję obciążeń administracyjnych pracowników i beneficjentów mechanizmów administrowanych przez Agencję oraz utrzymanie wysokiej jakości wykonywania zadań.

7.5. System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji

System Zarządzania Bezpieczeństwem Informacji (SZBI) w ARR jest oparty na wymaganiach normy ISO/IEC 27001 „Systemy zarządzania bezpieczeństwem informacji. Wymagania”. W 2015 r. w ramach utrzymania i doskonalenia wdrożonego systemu przeprowadzono 39 działań monitorujących w zakresie: przestrzegania przez pracowników zasad bezpieczeństwa informacji, zapewnienia ciągłości działania, bezpieczeństwa w umowach ze stroną trzecią oraz skuteczności informatycznych systemów bezpieczeństwa.

W Agencji raz na kwartał odbywały się posiedzenia Zespołu Zarządzania Podatnościami, które m.in. analizowały próby naruszenia bezpieczeństwa, opiniowały zabezpieczenia oraz zlecały przeprowadzanie testów penetracyjnych.

Prowadzony był również „Rejestr Incydentów Naruszenia Bezpieczeństwa Informacji”. Wszystkie zgłoszone zdarzenia były analizowane w zakresie wpływu na bezpieczeństwo informacji w celu wdrożenia właściwych zabezpieczeń. W 2015 r. nie wystąpiły zagrożenia wpływające na prawidłowe funkcjonowanie Agencji.

7.6. Plan Ciągłości Działania

Zgodnie z wymogami normy ISO/IEC 27001 w 2015 r. dokonano aktualizacji „Planu Ciągłości Działania” (PCD), który zawiera dokumentację określającą sposób reagowania na incydenty naruszenia ciągłości działania w celu jak najszybszego odtworzenia najważniejszych procesów oraz minimalizacji wpływu zaistniałej sytuacji na działania ARR i instytucji współpracujących, a także na beneficjentów. Skuteczność procedur i właściwy sposób działania pracowników był oceniany w trakcie pięciu symulowanych sytuacji awaryjnych. Przeprowadzone testowania PCD wykazały profesjonalizm i wysoką skuteczność działań pracowników Agencji, co gwarantuje realizację statutowych działań ARR nawet w sytuacjach kryzysowych.

8. ZAGADNIENIA ORGANIZACYJNE

8.1. Dostosowania legislacyjne

Agencja Rynku Rolnego jest państwową osobą prawną, nad którą nadzór sprawuje minister właściwy do spraw rynków rolnych, a w zakresie gospodarki finansowej – minister właściwy do spraw finansów publicznych²¹⁰. Posiadając status unijnej agencji płatniczej, ARR w 2015 r. funkcjonowała na podstawie aktów prawa Unii Europejskiej oraz aktów prawa krajowego. Agencja Rynku Rolnego jest od 1 stycznia 2012 r. agencją wykonawczą²¹¹.

8.1.1. Akty prawne regulujące organizację i zadania ARR

Organizację i zadania ARR w 2015 r. regulowały następujące krajowe akty prawne:

- ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 401),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia Agencji Rynku Rolnego agencją płatniczą (Dz. U. Nr 76, poz. 713, z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie przyznania Agencji Rynku Rolnego akredytacji jako agencji płatniczej w zakresie uruchamiania środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (Dz. U. Nr 204, poz. 1507, z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 lutego 2008 r. w sprawie nadania statutu Agencji Rynku Rolnego (Dz. U. Nr 30, poz. 181, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 22 września 2006 r. o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finansowanie wspólnej polityki rolnej (Dz. U. z 2012 r. poz. 1065),

²¹⁰ Zgodnie z art. 2 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 401).

²¹¹ W rozumieniu art. 92 ust. 1 pkt 1) lit. f) ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.).

- ustawa z dnia 30 lipca 2003 r. o uruchamianiu środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (Dz. U. Nr 166, poz. 1611, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1241, z późn. zm.).

8.1.2. Akty prawne regulujące działania ARR na poszczególnych rynkach rolnych

W 2015 r. ARR realizowała zadania statutowe w zakresie działań na wybranych rynkach rolnych na podstawie regulacji prawnych zawartych w niżej wymienionych aktach prawa krajowego:

- ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 401),
- ustawa z dnia 19 grudnia 2003 r. o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu (Dz. U. z 2016 r. poz. 58),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 155),
- ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. z 2014 r. poz. 1104, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. z 2015 r. poz. 775, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. poz. 478, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r. poz. 1059, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o administrowaniu obrotem towarowym z zagranicą (Dz. U. Nr 97, poz. 963, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. poz. 1551, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2122),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163, z późn. zm.),
- ustawa z dnia 15 września 2000 r. o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw (Dz. U. Nr 88, poz. 983, z późn. zm.),

- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowego przeznaczenia, warunków i trybu udzielania przez Agencję Rynku Rolnego wypłat w ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 (Dz. U. poz. 1668),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 września 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 1190),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 października 2014 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 1468, z późn. zm.),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 lutego 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 209),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 października 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 1677).

Z uwagi na nowelizację aktów prawa Unii Europejskiej oraz w związku ze zmianami zachodzącymi na krajowych rynkach produktów rolnych, w 2015 r. podlegały zmianom akty prawne określające zasady funkcjonowania mechanizmów administrowanych przez Agencję. Zmiany w prawie krajowym były wynikiem przeglądu aktów prawnych, przeprowadzonego w celu uporządkowania i dostosowania prawodawstwa krajowego do zmieniającego się prawodawstwa UE w zakresie wspólnej organizacji rynków produktów rolnych.

W odniesieniu do **ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych** (dalej zwanej ustawą o ARR) w 2015 r. weszła w życie nowelizacja wprowadzona ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji

niektórych rynków rolnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1419). Większość wprowadzonych zmian weszła w życie 3 października 2015 r. Natomiast zmiana dotycząca nowego brzmienia art. 18 ustawy o ARR, obejmująca upoważnienie udzielone Prezesowi Agencji Rynku Rolnego w zakresie realizacji zadań w ramach działań informacyjnych i promocyjnych na rynkach produktów rolnych, weszła w życie 1 grudnia 2015 r. Ponadto ustawa o ARR została znowelizowana na mocy art. 6 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 50), która weszła w życie 11 stycznia 2016 r.

Nowelizacja ustawy o ARR wprowadzona ustawą z 10 lipca 2015 r. związana była z wejściem w życie następujących aktów prawnych UE:

- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007, z późn. zm.
- rozporządzenia Rady (UE) nr 1370/2013 z dnia 16 grudnia 2013 r. określającego środki dotyczące ustalania niektórych dopłat i refundacji związanych ze wspólną organizacją rynków produktów rolnych, z późn. zm.
- rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1306/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylającego rozporządzenia Rady (EWG) nr 352/78, (WE) nr 165/94, (WE) nr 814/2000, (WE) nr 1290/2005 i (WE) nr 485/2008, z późn. zm.

Na podstawie nowelizacji z dnia 10 lipca 2015 r. ARR została wskazana jako instytucja właściwa do wykonywania zadań państwa członkowskiego UE, właściwego organu lub agencji interwencyjnej w zakresie wynikającym z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 oraz innych przepisów UE dotyczących WPR. Uchylono rozdział 9a ustawy dotyczący wykorzystywania uprawianych na gruntach odłogowanych surowców przeznaczonych do wytworzenia produktów nieżywnościowych. Ustawodawca zmodyfikował brzmienie art. 11 ust. 1 pkt 3, aby uszczegółowić przepisy w kwestii dotyczącej mechanizmów krajowych, które są administrowane przez Agencję i dla których, podobnie jak w przypadku mechanizmów WPR, ARR przygotowuje warunki udziału beneficjentów. Został rozszerzony katalog zadań Agencji zawarty w art. 11 o nowe działanie w zakresie wspierania rozwoju współpracy handlowej z zagranicą w sektorze rolno-spożywczym.

Dotychczasowe brzmienie ust. 6 w art. 11 ustawy nie obejmowało pełnego katalogu zadań, jakie mogłaby realizować Agencja w ramach środków europejskich, które zostaną

przeznaczone na promocję polskiej gospodarki żywnościowej w unijnej perspektywie finansowej na lata 2014-2020. Przepis ten został zmieniony tak, aby umożliwić ARR kompleksową realizację planowanych działań promujących sektor rolno-spożywczy oraz ułatwić małym i średnim przedsiębiorcom skorzystanie ze wsparcia dostępnego na ten cel.

W świetle zmodyfikowanego art. 12a ust. 1 ustawy rozszerzono na wszystkie rynki objęte WPR delegację ustawową upoważniającą Radę Ministrów do wyznaczenia, w drodze rozporządzenia, ARR jako jednostki organizacyjnej wykonującej określone zadania, jeżeli przepisy UE dotyczące wspólnej polityki rolnej określają obowiązek podjęcia działań lub przewidują możliwość realizacji uprawnień przez państwo członkowskie lub właściwy organ. Konieczność ta wynikała z rozbudowania w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 środków zarządzania kryzysowego (art. 219-222 rozporządzenia).

W związku z wejściem w życie 1 grudnia 2015 r. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1144/2014 w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych wdrażanych na rynku wewnętrznym i w państwach trzecich oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 3/2008, na mocy znowelizowanego art. 18 ustawy – począwszy od ww. daty – Prezesowi ARR zostało powierzone wykonywanie uprawnień państwa członkowskiego w zakresie wynikającym z przepisów wspólnotowych w sprawie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących produktów rolnych na rynku wewnętrznym oraz w państwach trzecich.

Zmiany wprowadzone w ustawie o ARR w zakresie przepisów regulujących organizację rynku cukru związane były z odejściem od mechanizmu interwencji, zakończenia mechanizmu dotyczącego przyznawania kwoty dodatkowej cukru i izoglukozy dla producentów i jednorazowego zobowiązania producentów do uiszczenia opłaty za dodatkowe kwoty. Uchylone zostały również przepisy dotyczące pomocy na rzecz dywersyfikacji, ponieważ pomoc ta została zrealizowana do 30 września 2012 r. Ponadto uchylone zostały przepisy dotyczące mechanizmu restrukturyzacji przemysłu cukrowniczego. W związku z zakończeniem pobierania tymczasowej składki restrukturyzacyjnej od producentów cukru i izoglukozy ustawodawca nadał nowe brzmienie lit. a w art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy.

Z uwagi na fakt, iż rok gospodarczy 2011/2012 był ostatnim rokiem obowiązywania kwotowania skrobi ziemniaczanej oraz przyznawania dopłat producentom skrobi, Agencja nie realizuje już mechanizmów na tym rynku, w związku z czym w art. 13 ust. 1 pkt 1 uchylono lit. b ustawy.

Realizując przepisy rozporządzenia nr 1308/2013, w ustawie o ARR dodano rozdział 7b „Zasady uznawania organizacji producentów i zrzeszeń organizacji producentów oraz organizacji międzybranżowych funkcjonujących na rynkach rolnych innych niż rynki mleka i przetworów mlecznych oraz owoców i warzyw”. Wskazano w nim, że organem właściwym do uznawania organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów oraz organizacji międzybranżowych, w tym organizacji międzynarodowych, na ich wniosek, są właściwi ze względu na siedzibę tych organizacji lub zrzeszeń dyrektorzy OT ARR. Uznanie oraz cofnięcie uznania ww. podmiotom następuje w drodze decyzji. Dyrektorzy OT ARR są również organami właściwymi do wydawania, w drodze decyzji, zgód na outsourcing działań innych niż produkcja w sektorach określonych przez KE. Ponadto nowo wprowadzone przepisy upoważniają dyrektorów OT ARR do kontroli uznanych organizacji i zrzeszeń w zakresie określonym przepisami UE, co najmniej raz na dwa lata, jak również do prowadzenia stosownych rejestrów tych organizacji i zrzeszeń.

Po rozdziale 7b dodano w ustawie o ARR rozdział 7c „Zakres, w jakim mogą być zawierane umowy na dostarczanie produktów rolnych należących do sektorów, o których mowa w art. 1 ust. 2 rozporządzenia nr 1308/2013”. Na podstawie przepisów tego rozdziału został wprowadzony obowiązek zawierania pisemnych umów na dostawy produktów rolnych określonych w art. 1 ust. 2 ww. rozporządzenia. Wprawdzie ustawa o ARR wymienia tylko rynki rolne: mięsa, cukru i zbóż, tym niemniej znaczna część jej przepisów, w tym kompetencyjnych, ma charakter ogólny i odnosi się do wszystkich sektorów rolnych wymienionych we wspomnianym rozporządzeniu.

W związku z zakończeniem mechanizmu udzielania dopłat z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany producentom rolnym, którzy w roku 2006 i 2008 ponieśli szkody w uprawach spowodowane dotknięciem ich gospodarstw suszą, oraz producentom, w których gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji w 2010 r. powstały szkody spowodowane przez powódź, obsunięcie się ziemi lub huragan, zostały uchylone art. 40f-40h.

Zmieniono przepis art. 40c ust. 6 pkt 1 ustawy, zgodnie z którym Rada Ministrów corocznie do 30 września, a więc po zakończeniu okresu składania przez producentów rolnych wniosków o przyznanie dopłaty do materiału siewnego, określa (w drodze rozporządzenia) stawki dopłat, uwzględniając całkowitą powierzchnię objętą złożonymi wnioskami i wysokość środków finansowych przeznaczonych na ten cel. Umożliwi to wypłacenie wsparcia wszystkim producentom rolnym, którzy złożyli wnioski w danym roku, w ramach środków finansowych zaplanowanych na dany rok w ustawie budżetowej.

W 2015 r. **ustawa o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno** była dwukrotnie nowelizowana, tj.: ustawą z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. poz. 1551, z późn. zm.) – art. 53 oraz ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1419) – art. 5.

Zmiana ustawy, wprowadzona na mocy art. 53 ustawy z 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego, polegała na uchyleniu art. 24 ustawy o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno, zawierającego upoważnienie dla ministra właściwego do spraw rynków rolnych w zakresie określenia w drodze rozporządzenia rejonów uprawy chmielu z uwzględnieniem podziału terytorialnego kraju.

W świetle zmian zawartych w art. 5 ustawy z 10 lipca 2015 r., w związku z uchyleniem w prawie unijnym regulacji dotyczących rynków: suszu paszowego oraz lnu i konopi uprawianych na włókno, w dotychczasowej ustawie o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu, rynku suszu paszowego oraz rynków lnu i konopi uprawianych na włókno zostały uchylone przepisy w tym zakresie, a także został zmieniony tytuł ustawy poprzez nadanie brzmienia „ustawa o organizacji rynków owoców i warzyw oraz rynku chmielu”.

Wprowadzone zmiany przepisów w ramach wstępnie uznanych grup producentów i uznanych organizacji producentów owoców i warzyw oraz ich zrzeszeń dotyczyły przede wszystkim przeniesienia kompetencji marszałków województw w zakresie uznawania organizacji producentów owoców i warzyw oraz ich zrzeszeń na Prezesa ARR i dyrektorów OT Agencji. Jednocześnie ARR powierzono dotychczasowe kompetencje ARiMR dotyczące uznanych organizacji producentów owoców i warzyw, szczególnie w ramach dofinansowania i zatwierdzania programów operacyjnych oraz monitorowania wdrażania strategii krajowej. Mając na uwadze wygasający charakter funkcjonowania wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw, których dofinansowanie możliwe jest wyłącznie do końca 2018 r., w obrębie zadań ARiMR zostały pozostawione dotychczasowe kompetencje w tym zakresie. Wprowadzone zmiany uwzględniały zalecenia sporządzone w wyniku kontroli przeprowadzonych przez Europejski Trybunał Obrachunkowy oraz Komisję Europejską.

Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami ustawy w zakresie programu „Owoce i warzywa w szkole” ARR została wskazana jako jednostka organizacyjna wykonująca zadania

i obowiązki państwa członkowskiego UE lub właściwej władzy państwa członkowskiego związane z wdrożeniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej programu ustanowionego na podstawie art. 23 ust. 1 rozporządzenia nr 1308/2013 oraz jako jednostka realizująca te zadania na podstawie dotychczasowych przepisów nowelizowanej ustawy. W świetle zmienionych przepisów ustawy dyrektor OT ARR został wskazany jako organ upoważniony do wydawania decyzji, w których zatwierdza on wnioskodawców uprawnionych do pomocy z tytułu realizacji działań związanych z zakupem i dostarczaniem udostępnianych dzieciom owoców i warzyw oraz z tytułu realizacji środków towarzyszących. Ponadto dyrektor OT ARR został upoważniony do: zawieszania lub cofania zatwierdzenia na zasadach określonych w przepisach unijnych, wydawania decyzji o przyznaniu pomocy wnioskującym podmiotom oraz nakładania i egzekwowania kar.

Prezes ARR został organem upoważnionym do wydawania decyzji o zatwierdzeniu wnioskodawców uprawnionych do pomocy z tytułu realizacji działań z zakresu komunikacji oraz oceny programu „Owoce i warzywa w szkole”, do przyznawania pomocy z tytułu realizacji ww. działań, a także do nakładania i egzekwowania kar.

W odniesieniu do **ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych** w 2015 r. weszły w życie dwie nowelizacje wprowadzone:

- ustawą z dnia 17 grudnia 2014 r. o zmianie ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 165), która weszła w życie 30 stycznia 2015 r.,
- na mocy art. 6 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1419), która weszła w życie 3 października 2015 r.

Zasadnicze zmiany wprowadzone ustawą z 10 lipca 2015 r. polegały na uchyleniu przepisów ustawy o organizacji rynku mleka i przetworów mlecznych w zakresie kwotowania produkcji mleka. Zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w związku z art. 230 ust. 1 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 1 kwietnia 2015 r. przestał obowiązywać system kwot mlecznych. Wobec powyższego zaistniała konieczność uchylenia przepisów krajowych regulujących m.in. obowiązki ARR w zakresie funkcjonowania tego systemu.

Wprowadzone zmiany wdrożyły także obowiązek przekazywania przez pierwsze podmioty skupujące mleko do wyznaczonego organu krajowego informacji o ilości mleka surowego dostarczonego przez producentów do tych podmiotów w każdym miesiącu. Organem właściwym do pozyskiwania ww. informacji został dyrektor OT Agencji. Prezes ARR został

zobowiązany do przesyłania do Komisji Europejskiej informacji zbiorczej o ilości mleka skupionego w danym miesiącu w kraju. Ponadto został on upoważniony do prowadzenia rejestru pierwszych podmiotów skupujących mleko krowie.

Na mocy ustawy uchylono przepisy dotyczące zlikwidowanych mechanizmów na rynku mleka, w tym m.in. dopłat do odtłuszczonego mleka przeznaczonego do produkcji kazeiny i kazeinianów oraz dopłat do odtłuszczonego mleka w proszku i maślanki w proszku przeznaczonych do produkcji pasz. Jednocześnie powierzono ARR kompetencje dotyczące wykonywania zadań i czynności państwa członkowskiego UE w zakresie określonym w rozporządzeniach dotyczących wspólnej organizacji rynku mleka. Uproszczono przepisy na temat właściwości organów w ramach realizacji mechanizmów WPR możliwych do zastosowania na rynku mleka i przetworów mlecznych.

Nadano nowe brzmienie przepisom dotyczącym programu „Mleko w szkole”, w tym m.in. zmieniono odesłania do aktualnych przepisów unijnych. Zostały uproszczone i uzupełnione zasady uznawania organizacji oraz zrzeczeń producentów, a dotychczasowe przepisy poszerzono o rozwiązania dotyczące uznawania organizacji międzybranżowych.

W odniesieniu do **ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina** w 2015 r. weszła w życie nowelizacja na mocy art. 8 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1419). Zmiany polegały na zastąpieniu odesłań do nieaktualnego rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 odesłaniami do rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013, jak również dostosowaniu przepisów krajowych w zakresie obejmującym kontrolę i nadzór nad produkcją oraz wprowadzaniem do obrotu wyrobów winiarskich o chronionej nazwie pochodzenia lub chronionym oznaczeniu geograficznym.

Ustawa o biokomponentach i biopaliwach ciekłych była w 2015 r. dwukrotnie nowelizowana, tj. ustawą z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 151) oraz ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. poz. 478). Ponadto został ogłoszony obwieszczeniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 12 maja 2015 r. tekst jednolity ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (Dz. U. poz. 775, z późn. zm.).

W 2015 r. została uchwalona **ustawa z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego** (Dz. U. poz. 308), która weszła w życie 15 marca

2015 r. W tym dniu została uchylona obowiązująca ustawa z dnia 26 stycznia 2007 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2012 r. poz. 1164, z późn. zm.). Ustawa z 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego została w 2015 r. znowelizowana przez ustawę z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. poz. 653). Ponadto został ogłoszony obwieszczeniem Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z 15 września 2015 r. tekst jednolity ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. poz. 1551, z późn. zm.).

Ustawa o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych była w 2015 r. znowelizowana ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1419). Ponadto został ogłoszony na mocy obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 listopada 2015 r. tekst jednolity ustawy o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. poz. 2122).

W związku ze zniesieniem z dniem 1 kwietnia 2015 r. systemu kwotowania produkcji mleka, zmian w tym zakresie wymagała również ustawa o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych. Polegały one na dostosowaniu przepisów ustawy do nowego otoczenia prawnego oraz na zapewnieniu prawidłowego funkcjonowania mechanizmu pobierania wpłat na Fundusz Promocji Mleka.

Zadania wynikające z **ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach** w zakresie uznawania związków grup producentów rolnych zostały przyznane ARR na podstawie ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zmianie ustawy o grupach producentów rolnych i ich związkach oraz o zmianie innych ustaw oraz ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 1888). Zadania dotyczące rejestracji grup producentów rolnych oraz nadzoru nad ich działalnością zostały powierzone dyrektorom OT ARR właściwym ze względu na siedzibę grupy, natomiast w przypadku związków grup producentów rolnych – Prezesowi ARR. Nowelizacja weszła w życie 18 grudnia 2015 r.

W wyniku analizy sytuacji rynkowej i przebiegu realizacji pomocy dla producentów owoców i warzyw, KE uruchomiła we wrześniu 2014 r. dalsze tymczasowe wsparcie tych producentów. Wobec tego w Polsce zostało wydane **rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 października 2014 r.** w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia

dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 1468, z późn. zm.). Powyższe rozporządzenie w 2015 r. zostało zmienione dwukrotnie, na mocy rozporządzenia:

- Rady Ministrów z dnia 10 lutego 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 209),
- Rady Ministrów z dnia 21 października 2015 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem dalszych tymczasowych nadzwyczajnych środków wsparcia dla producentów niektórych owoców i warzyw w związku z zakazem ich przywozu z Unii Europejskiej do Federacji Rosyjskiej (Dz. U. poz. 1677).

Agencja Rynku Rolnego w 2015 r. realizowała działania na rynkach rolnych na podstawie zarządzeń wydanych przez Prezesa ARR. Listę zagadnień uregulowanych tymi zarządzeniami zawiera aneks 4.

8.1.3. Monitorowanie regulacji prawnych UE

Wymogi akredytacyjne postawione unijnym agencjom płatniczym nakładają na ARR obowiązek wdrożenia procedur koniecznych do zagwarantowania, że każda zmiana w przepisach UE (w szczególności obowiązujące stawki pomocy finansowej) jest rejestrowana, a zalecenia, bazy danych i listy kontrolne są aktualizowane w odpowiednim czasie. W związku z tym w ARR w 2015 r., podobnie jak w latach poprzednich, na bieżąco dokonywano monitorowania aktów prawnych Unii Europejskiej publikowanych w Dziennikach Urzędowych UE na stronie internetowej <http://eur-lex.europa.eu>. Jednocześnie Agencja pozyskiwała za pośrednictwem MRiRW niepublikowane akty prawne UE, zawierające istotne informacje dotyczące działań realizowanych w ramach mechanizmów WPR administrowanych przez ARR. Pozyskiwane dokumenty były przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Agencji w formie rejestrów Dzienników Urzędowych UE.

8.2. Zarządzanie kadrami

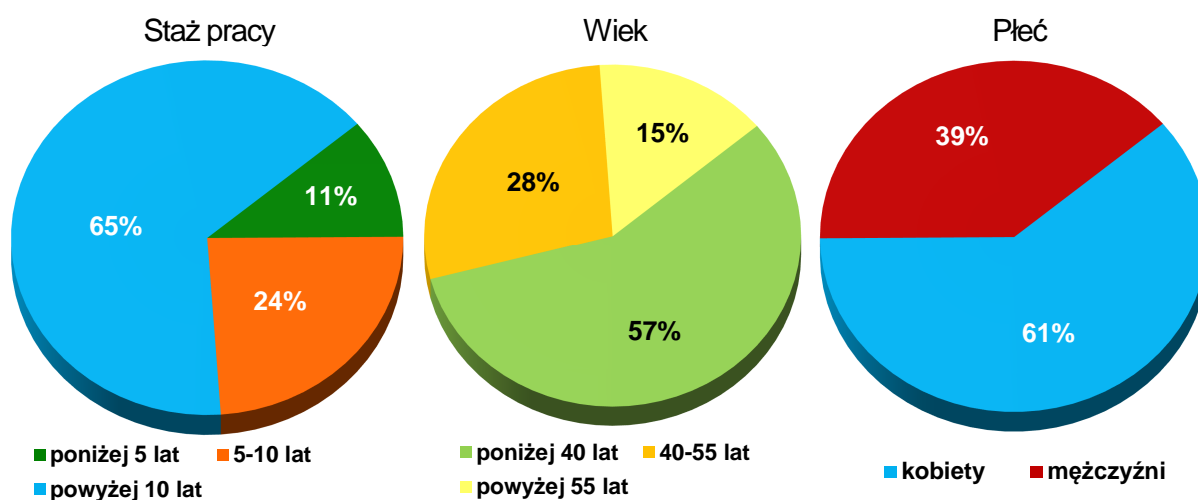
Polityka kadrowa prowadzona w ARR ma na celu zapewnienie optymalnego potencjału kadrowego do realizacji zadań Agencji, jego efektywne wykorzystanie, a także inwestowanie

w posiadany kapitał ludzki. W 2015 r. ARR kontynuowała strategię personalną poprzez pozyskiwanie, rozwój i utrzymanie wysoko wykwalifikowanej kadry pracowniczej.

Nabór kandydatów na wolne stanowiska pracy w Agencji prowadzony był zgodnie z ustawą o ARR w sposób otwarty i konkurencyjny oraz odbywał się na zasadach określonych w procedurze wewnętrznej. Informacje o wolnych stanowiskach pracy były powszechnie dostępne w siedzibach jednostek organizacyjnych prowadzących nabór, w Biuletynie Informacji Publicznej ARR oraz na stronie internetowej www.arr.gov.pl. W 2015 r. do Agencji aplikowały 833 osoby. W wyniku naborów w trybie rekrutacji zewnętrznej zatrudniono 70 pracowników (po 35 osób w Centrali i OT ARR). Wśród nowozatrudnionych najwięcej osób posiadało wykształcenie ekonomiczne oraz rolnicze. Jednocześnie umowę o pracę z Agencją rozwiązało 50 pracowników (26 osób w Centrali i 24 osoby w OT ARR).

Zatrudnienie w ARR według stanu na 31 grudnia 2015 r. wyniosło 1 185 osób, z tego: 549 osób w Centrali i 636 osób w OT ARR. W strukturze zatrudnienia najliczniejszą grupę (65%) stanowili pracownicy o stażu pracy powyżej 10 lat. Największy odsetek zatrudnionych (57%) należał do pracowników z grupy wiekowej poniżej 40 roku życia. Kobiety stanowiły 61% pracowników Agencji. Wykształcenie wyższe posiadało ponad 93% pracowników.

Wykres 67. **Struktura zatrudnienia w ARR wg stanu na 31 grudnia 2015 r.**

Źródło: na podstawie danych ARR.

W ARR w 2015 r. pracowało 37 osób z orzeczoną niepełnosprawnością, z tego 9 osób z niepełnosprawnością w stopniu lekkim, 25 osób z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym oraz 3 osoby z niepełnosprawnością w stopniu znacznym.

Praktyki studenckie w ARR odbyło 29 studentów (w tym 7 osób w Centrali), a praktyki absolwenckie – 8 osób (w tym 4 osoby w Centrali). Agencja organizowała również staże

dla osób bezrobotnych, skierowanych z urzędów pracy, w których uczestniczyło 39 osób (w tym 2 osoby w Centrali). Agencja brała udział w organizowaniu staży finansowanych w ramach projektów europejskich: „Przygotowanie do kariery studentów Wydziału Rolnictwa i Biologii SGGW w Warszawie” (6 osób w Centrali) oraz „Wiedza, praktyka, sukces. Program rozwoju kompetencji na Uniwersytecie Przyrodniczym w Poznaniu” (3 osoby w OT ARR w Poznaniu).

8.3. Szkolenia

Agencja Rynku Rolnego wspiera proces rozwoju zawodowego pracowników, organizując szkolenia grupowe i indywidualne oraz umożliwiając podejmowanie nauki w szkołach wyższych i językowych.

Szkolenia zrealizowane w 2015 r. dotyczyły m.in. tematyki prawnej, finansowej i administracyjnej, a także zagadnień z zakresu informatyki oraz doskonalenia umiejętności miękkich. W ramach projektu „Zespół trenerski ARR” kontynuowane były również szkolenia grupowe.

Agencja wspiera pracowników podnoszących kwalifikacje zawodowe przez dofinansowywanie uzupełniających studiów magisterskich i podyplomowych oraz kursów językowych i szkoleń specjalistycznych. W ramach budżetu szkoleniowego przyznanego na 2015 r. zrealizowano łącznie 210 szkoleń grupowych i indywidualnych, w tym 24 szkolenia ze środków finansowych w ramach realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020. ARR przygotowała także 61 umów szkoleniowych wraz z aneksami, spośród których 48 umów zostało zrealizowanych (22 umowy na kursy językowe, 24 – na szkolenia specjalistyczne, 1 – na studia podyplomowe i 1 – na uzupełniające studia magisterskie).

Kontynuowano również obligatoryjne szkolenia okresowe w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy (BHP). W 2015 r. w 48 szkoleniach grupowych oraz indywidualnych uczestniczyło łącznie 147 pracowników ARR.

8.4. Realizacja programu informatyzacji

Agencja Rynku Rolnego, realizując w 2015 r. program informatyzacji, zarządzała zasobami teleinformatycznymi (serwery, stacje robocze, urządzenia sieciowe, zabezpieczenia, oprogramowanie). Zapewniała także sprawne funkcjonowanie systemu informatycznego, realizowała politykę bezpieczeństwa danych, współpracowała przy opracowywaniu wymagań dla systemów teleinformatycznych, wspierała działania użytkowników, jak również organizowała systemy wymiany informacji drogą elektroniczną.

Infrastruktura techniczna, którą administrowała ARR od strony informatycznej, zapewniała poprawne funkcjonowanie jej wszystkich komórek/jednostek organizacyjnych.

Agencja prowadziła działania mające na celu utrzymanie ciągłości produkcyjnej i rozbudowę Zintegrowanego Systemu Informatycznego (ZSI), który ma za zadanie wspomaganie realizacji mechanizmów wspólnej polityki rolnej oraz wspomaganie administrowania mechanizmami krajowymi. Odbywało się to poprzez eksploatację i nadzór – w ramach umów serwisowych – systemu zbudowanego przez podmiot zewnętrzny, a także budowę i utrzymanie systemów przez zespół projektowo-programistyczny Agencji. Większość nowych aplikacji została oparta o zakupione w 2014 r. nowatorskie narzędzie, bazujące na najnowszych standardach w zakresie modelowania procesów biznesowych oraz architektury opartej na usługach, posiadające interfejs webowy i mobilny, wyposażone w silnik procesów, reguł biznesowych, zintegrowany modeler procesów, portal użytkownika, bazy danych, repozytorium dokumentów oraz wielowarstwowe interfejsy do systemów otoczenia.

Powstały m.in. aplikacje wspomagające obsługę mechanizmów WPR „Tymczasowe nadzwyczajne wsparcie producentów owoców i warzyw” oraz „Dalsze tymczasowe wsparcie producentów owoców i warzyw”. Rozpoczęto prace nad rejestrem podmiotów certyfikowanych produkujących biopaliwa i biokomponenty oraz nad wsparciem mechanizmu tymczasowej pomocy dla rolników w sektorach hodowlanych.

Zrealizowano 40 wniosków o zmianę eksploatowanych modułów systemów informatycznych zbudowanych siłami własnymi ARR, wspomagających m.in. następujące mechanizmy WPR: „Dopłaty do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych” (w tym e-Szklanka), „Dopłata krajowa do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych”, „Owoce i warzywa w szkole” oraz „Kwotowanie produkcji mleka”. Ponadto realizowano wnioski o zmianę systemu wspomagającego obsługę funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

Prowadzono także prace analityczne, projektowe i wdrożeniowe nowych elementów systemu zbudowanego przez podmiot zewnętrzny. Prace te polegały na uszczegółowieniu zapisów analitycznych, weryfikacji modyfikacji zaprojektowanych przez wykonawcę systemu i przeprowadzeniu testów akceptacyjnych rozbudowanych i/lub zmodyfikowanych części podsystemów. Przygotowano moduły wspomagające proces zamykania ostatniego roku kwotowego na rynku mleka. Dostosowano podsystem wspomagający mechanizm dopłat do materiału siewnego do nowych przepisów unijnych.

W 2015 r. zapewniono utrzymanie infrastruktury systemu informatycznego ARR na właściwym poziomie, prowadzono działania zmierzające do jej modernizacji oraz realizowano prace w zakresie podniesienia poziomu bezpieczeństwa informatycznego. W ramach ww. działań: zakupiono nowe serwery Oracle T5 do Centrum Podstawowego i Zapasowego do obsługi baz danych Oracle oraz do obsługi aplikacji Oracle i Aurea, zainstalowano i wdrożono system poczty Microsoft Exchange w wersji 2013 w konfiguracji rozproszonej między centrum zapasowym i podstawowym, a także wdrożono system replikacji zasobów wirtualnych SRM dla VMware.

Ponadto rozszerzono wykorzystanie platformy mobilnej na zdalnie pracujących kontrolerów, przeprowadzono testy penetracyjne infrastruktury IT, przeprowadzono działania rekonfiguracyjne sieci LAN oraz wykonano aktualizację oprogramowania i urządzeń systemów bezpieczeństwa. W ramach realizacji zadań dotyczących nowych programów przygotowano i wdrożono środowisko do zarządzania procesami biznesowymi Aurea BPM oraz wdrożono oprogramowanie IT Manager służące do centralnego zarządzania infrastrukturą informatyczną.

8.5. Zamówienia publiczne

ARR w 2015 r. udzielała zamówień publicznych zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164). Przeprowadzono łącznie 48 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego, w tym 5 postępowań było rozpoczętych w 2014 r. Większość postępowań (45 – 93,8% wszystkich postępowań) przeprowadzono w trybie przetargu nieograniczonego. Udzielono także trzech (6,2%) zamówień w trybie z wolnej ręki. ARR sukcesywnie odstępuje od prowadzenia postępowań w trybie z wolnej ręki (w 2010 r. stanowiły one 33,3% wszystkich postępowań, w 2011 r. – 18,3%, w 2012 r. – 10,5%, w 2013 r. – 7,3%, a w 2014 r. – 6,8%).

W 2015 r. unieważniono 3 postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, natomiast w 6 postępowaniach prowadzonych w tym trybie unieważniono 12 zadań częściowych. Dodatkowo 11 postępowań rozpoczętych w 2015 r. było kontynuowanych w 2016 r.

8.6. Zaangażowanie ARR w spółkę prawa handlowego ELEWARR Sp. z o.o.

W 2015 r. Agencja Rynku Rolnego była zaangażowana kapitałowo w spółkę prawa handlowego ELEWARR Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, w której posiadała 100%

udziałów. ELEWARR Sp. z o.o. zajmuje się obrotem i przechowywaniem zbóż. Kapitał zakładowy spółki na koniec 2015 r. wynosił ponad 143 mln zł. Spółka tworzy wraz z czterema innymi spółkami prawa handlowego grupę kapitałową ELEWARR, w której skład na koniec 2015 r. wchodziły następujące podmioty:

- ELEWARR Sp. z o.o. (podmiot dominujący),
- TDM ARRTRANS S.A. w Łodzi (100% akcji w posiadaniu spółki ELEWARR),
- Zamojskie Zakłady Zbożowe Sp. z o.o. w Zamościu (100% udziałów w posiadaniu ELEWARR Sp. z o.o.),
- Elewator w Koronowie Sp. z o.o. (30% udziałów w kapitale zakładowym w posiadaniu ELEWARR Sp. z o.o.),
- Elewator Sieradz Sp. z o.o. w Sieradzu (26,7% udziałów w posiadaniu ELEWARR Sp. z o.o.).

Wartość udziałów Agencji w ELEWARR Sp. z o.o. w 2015 r. wyniosła 139,4 mln zł, co stanowiło ponad 40% wartości aktywów trwałych ARR przedstawionych w bilansie Agencji Rynku Rolnego sporządzonym na koniec 2015 r. Potencjał przechowalniczy ELEWARR Sp. z o.o. na koniec 2015 r. wynosił ponad 632 tys. ton.

8.7. Rejestracja przedsiębiorców

ARR, na podstawie ustawy o Agencji Rynku Rolnego i organizacji niektórych rynków rolnych, prowadziła w 2015 r. działania dotyczące rejestracji przedsiębiorców uczestniczących w administrowanych mechanizmach. Do działań tych należały: prowadzenie i aktualizacja Centralnego Rejestru Przedsiębiorców (CRP), nadawanie numeru rejestracyjnego oraz wydawanie świadectw rejestracji. W Centrali i w OT ARR rejestrowano przedsiębiorców oraz grupy producentów z wykorzystaniem systemu komputerowego CAPS. W 2015 r. w CRP zarejestrowano 16,8 tys. przedsiębiorców. Łącznie od 1 maja 2004 r. do 31 grudnia 2015 r. zarejestrowano 648,8 tys. uczestników mechanizmów administrowanych przez ARR.

W przypadku wystąpienia zmian w podstawowych danych rejestracyjnych przedsiębiorca był zobowiązany do ich aktualizacji. Po 1 maja 2004 r. do Agencji wpłynęło 492,5 tys. dokumentów aktualizujących dane przedsiębiorców, w tym 22,2 tys. w 2015 r.

ARR przyjmowała i rejestrowała w systemie informatycznym CAPS wnioski merytoryczne składane w zakresie administrowanych mechanizmów. Po przystąpieniu Polski do UE przyjęto i zarejestrowano 4 872,3 tys. wniosków, w tym 253,6 tys. w 2015 r.

SPIS TABEL

Tabela 1.	Liczba placówek oświatowych oraz dzieci i uczniów korzystających z programu „Mleko w szkole” w roku szkolnym 2014/2015 wg województw	53
Tabela 2.	Oferty na świadczenie usług przechowalniczych złożone w 2015 r. wg OT ARR.....	71
Tabela 3.	Umowy zawarte w 2015 r. w zakresie dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny.....	78
Tabela 4.	Realizacja dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny w 2015 r. w podziale na rodzaje produktów.....	78
Tabela 5.	Dopłaty do materiału siewnego, mające charakter pomocy <i>de minimis</i> w rolnictwie, zrealizowane w 2015 r.....	99
Tabela 6.	Projekty zgłoszone i objęte umowami w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2014/2015.....	102
Tabela 7.	Realizacja mechanizmu „Wsparcie rynku produktów pszczelich” w 2015 r. ..	103
Tabela 8.	Wypłaty środków finansowych w 2015 r. na działania w ramach poszczególnych kierunków wsparcia (tys. zł).....	104
Tabela 9.	Wnioski o przyznanie pomocy finansowej za III kwartał 2015 r. złożone w OT ARR.....	123
Tabela 10.	Podstawowe dane dotyczące roku gospodarczego 2014/2015 (wg stanu na 31 lipca 2015 r.) ujęte w ewidencji Prezesa ARR.....	127
Tabela 11.	Charakterystyka grup i organizacji producentów w Polsce.....	131
Tabela 12.	Liczba uznanych organizacji producentów owoców i warzyw oraz liczba zrzeszonych członków (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.).....	134
Tabela 13.	Liczba wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw oraz liczba zrzeszonych członków (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.).....	137
Tabela 14.	Wysokość wpływów na fundusze promocji produktów rolno-spożywczych w 2015 r. oraz stan rachunków funduszy na 31 grudnia 2015 r.	163
Tabela 15.	Wydatki w ramach poszczególnych funduszy promocji w 2015 r.	164
Tabela 16.	Ilość i rodzaj wytworzonych biokomponentów z podziałem na spełniające i niespełniające kryteriów zrównoważonego rozwoju w 2015 r.	176
Tabela 17.	Ilość i rodzaj nabytych wewnątrzwspólnotowo biokomponentów w 2015 r. ..	180
Tabela 18.	Ilość i rodzaj nabytych wewnątrzwspólnotowo biokomponentów zawartych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych w 2015 r.	180
Tabela 19.	Wykaz substratów zużytych do produkcji biogazu rolniczego w 2015 r.	183
Tabela 20.	Energia elektryczna wytworzona i przetworzona z biogazu rolniczego w 2015 r.	184

Tabela 21. Pozwolenia/wyciągi z pozwoleń na przywóz i wywóz wydane i rozliczone w 2015 r.	188
Tabela 22. Wsparcie sektora rolno-żywnościowego przez ARR w 2015 r. w podziale na działania.....	191
Tabela 23. Wydatki ARR w 2015 r. w podziale na rynki/działania.....	193
Tabela 24. Artykuły spożywcze dostarczone do magazynów OPR podczas realizacji Podprogramu 2015.....	197
Tabela 25. Kontrole techniczne przeprowadzone w 2015 r. przez służby techniczne ARR w ramach administrowanych mechanizmów.....	226
Tabela 26. Kontrole techniczne przeprowadzone w 2015 r. w ramach mechanizmów administrowanych przez biura ARR.....	227

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1.	Ceny skupu mleka w kraju	38
Wykres 2.	Skup mleka w kraju.....	39
Wykres 3.	Liczba dostawców mleka (na początku danego roku kwotowego).....	40
Wykres 4.	Krajowe kwoty mleczne przysługujące państwom członkowskim UE w roku kwotowym 2004/2005 i 2014/2015.....	41
Wykres 5.	Ilość mleka skupionego od dostawców hurtowych (po przeliczeniu na mleko o referencyjnej zawartości tłuszczu) w roku kwotowym 2014/2015 wg OT ARR.....	44
Wykres 6.	Liczba dostawców mleka (na koniec danego roku kwotowego) oraz średnia wielkość dostaw mleka w Polsce.....	44
Wykres 7.	Wydane decyzje o należnej opłacie za przekroczenie KI i o rozłożeniu tej opłaty na raty wg OT ARR w 2015 r.	45
Wykres 8.	Struktura pierwszych podmiotów skupujących mleko krowie wg stanu na 31 grudnia 2015 r.	47
Wykres 9.	Finansowanie programu „Mleko w szkole” w Polsce.....	48
Wykres 10.	Placówki oświatowe objęte dofinansowaniem w ramach programu „Mleko w szkole” w Polsce.....	49
Wykres 11.	Placówki oświatowe i uczniowie uczestniczący w programie „Mleko w szkole”.....	54
Wykres 12.	Liczba uczniów korzystających z programu „Mleko w szkole” wg województw.....	54
Wykres 13.	Produkcja i handel zagraniczny masłem i tłuszczami mlecznymi.....	55
Wykres 14.	Krajowe i światowe ceny zbytu masła.....	56
Wykres 15.	Produkcja i handel zagraniczny odtłuszczonym mlekiem w proszku.....	59
Wykres 16.	Krajowe i światowe ceny zbytu odtłuszczonego mleka w proszku.....	60
Wykres 17.	Produkcja i handel zagraniczny serami podpuszczkowymi dojrzewającymi.....	63
Wykres 18.	Struktura wydatków na rynku mleka w 2015 r.	66
Wykres 19.	Tymczasowa nadzwyczajna pomoc dla rolników w sektorach hodowlanych przyznana przez KE państwom członkowskim w 2015 r. ..	67
Wykres 20.	Ceny skupu zbóż w kraju.....	68
Wykres 21.	Pojemność pomieszczeń magazynowych oferowana przez przedsiębiorców pod zakup zbóż na zapasy interwencyjne.....	72
Wykres 22.	Produkcja żywca wieprzowego i pogłowie trzody chlewnej w Polsce.....	75
Wykres 23.	Skup i cena skupu żywca wieprzowego w Polsce.....	76

Wykres 24.	Ceny rynkowe wieprzowiny klasy E w UE wg wagi poubojowej schłodzonej.....	77
Wykres 25.	Pogłowie bydła w Polsce w latach 2003-2015 (stan w grudniu).....	79
Wykres 26.	Produkcja żywca wołowego i cielęcego oraz ceny skupu bydła w Polsce w latach 2004-2015.....	80
Wykres 27.	Ceny rynkowe wołowiny w UE.....	81
Wykres 28.	Produkcja mięsa drobiowego w UE (mpc.).....	82
Wykres 29.	Skup i cena skupu żywca drobiowego w Polsce.....	83
Wykres 30.	Ceny zbytu tuszek kurcząt brojlerów (z szyjami) w Unii Europejskiej.....	84
Wykres 31.	Krajowe ceny zbytu workowanego i paczkowanego cukru białego.....	86
Wykres 32.	Liczba zgłoszeń celnych w wywozie cukru pozakwotowego i ilość cukru pozakwotowego, na którą ARR wydała pozwolenia.....	94
Wykres 33.	Wnioski o przyznanie dopłat do materiału siewnego, mających charakter pomocy <i>de minimis</i> w rolnictwie, złożone w 2014 r. i 2015 r. wg OT ARR.....	98
Wykres 34.	Realizacja przez ARR dopłat do materiału siewnego.....	100
Wykres 35.	Struktura umów rozliczonych w ramach wsparcia pszczelarstwa w sezonie 2014/2015 w podziale na województwa.....	103
Wykres 36.	Realizacja działań na rynku produktów pszczelich.....	105
Wykres 37.	Powierzchnia uprawy i zbiory owoców w Polsce.....	106
Wykres 38.	Powierzchnia uprawy i zbiory warzyw w Polsce.....	107
Wykres 39.	Zakres programu „Owoce i warzywa w szkole” od roku szkolnego 2014/2015.....	109
Wykres 40.	Finansowanie programu „Owoce i warzywa w szkole” z budżetu UE w roku szkolnym 2009/2010, 2014/2015 i 2015/2016.....	110
Wykres 41.	Uczniowie i szkoły podstawowe korzystający z programu „Owoce i warzywa w szkole”.....	111
Wykres 42.	Liczba uczniów ze szkół podstawowych korzystających z programu „Owoce i warzywa w szkole” w podziale na OT ARR.....	112
Wykres 43.	Wydatki z tytułu realizacji tymczasowego nadzwyczajnego wsparcia producentów owoców i warzyw (I transzy pomocy) w 2015 r. wg OT ARR.....	116
Wykres 44.	Liczba złożonych wniosków oraz wypłaty dla producentów owoców i warzyw z tytułu realizacji II transzy tymczasowego wsparcia.....	118
Wykres 45.	Liczba złożonych wniosków oraz wypłaty dla producentów owoców i warzyw z tytułu realizacji III transzy tymczasowego wsparcia.....	119
Wykres 46.	Struktura ilości owoców i warzyw objętych pomocą z tytułu realizacji trzech transz tymczasowego wsparcia.....	121
Wykres 47.	Powierzchnia uprawy winorośli według położenia winnic w roku gospodarczym 2015/2016 (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.).....	128

Wykres 48.	Liczba producentów wina i powierzchnia uprawy winorośli w Polsce wg stanu na 31 grudnia danego roku kalendarzowego.....	128
Wykres 49.	Możliwości organizowania się rolników w Polsce.....	130
Wykres 50.	Wstępnie uznane grupy i uznane organizacje producentów w sektorze owoców i warzyw w Polsce (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.).....	134
Wykres 51.	Struktura uznanych organizacji producentów owoców i warzyw ze względu na grupy produktów, w ramach których zostały uznane (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.).....	135
Wykres 52.	Struktura wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw ze względu na grupy produktów, w ramach których zostały wstępnie uznane (wg stanu na 31 grudnia 2015 r.).....	138
Wykres 53.	Liczba wstępnie uznanych grup i uznanych organizacji producentów w sektorze owoców i warzyw w Polsce w latach 2004-2015.....	139
Wykres 54.	Grupy producentów rolnych w Polsce (wg stanu na 31 grudnia każdego roku).....	141
Wykres 55.	Budżety polskich kampanii branżowych w okresie maj 2004 – grudzień 2015 wg grup produktów.....	152
Wykres 56.	Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych – wpływy i wydatki...	164
Wykres 57.	Produkcja biokomponentów w Polsce.....	175
Wykres 58.	Liczba wytwórców biogazu rolniczego oraz instalacji wpisanych do rejestru wytwórców biogazu rolniczego.....	182
Wykres 59.	Struktura pozwoleń/wyciągów z pozwoleń wydanych przez ARR w 2015 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski.....	189
Wykres 60.	Struktura pozwoleń/wyciągów z pozwoleń rozliczonych przez ARR w 2015 r. na przywóz/wywóz towarów do/z Polski.....	190
Wykres 61.	Wydatki ARR w 2015 r. w podziale na grupy działań.....	192
Wykres 62.	Struktura wydatków ARR w 2015 r. w podziale na grupy działań.....	193
Wykres 63.	Struktura wydatków ARR w 2015 r. w podziale na rynki/działania.....	194
Wykres 64.	Budżet Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020.....	196
Wykres 65.	Schemat organizacji służb technicznych.....	225
Wykres 66.	Liczba kontroli przeprowadzonych w 2015 r. przez poszczególne Sekcje Kontroli Technicznych OT ARR.....	227
Wykres 67.	Struktura zatrudnienia w ARR wg stanu na 31 grudnia 2015 r.....	245

A N E K S Y

1. Sprawozdanie finansowe Agencji Rynku Rolnego za 2015 r.
2. Schemat organizacyjny Agencji Rynku Rolnego
3. Schemat organizacyjny oddziału terenowego Agencji Rynku Rolnego
4. Zagadnienia uregulowane zarządzeniami Prezesa Agencji Rynku Rolnego

**Sprawozdanie finansowe Agencji Rynku Rolnego
za 2015 r.**

OPINIA NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO REWIDENTA

Dla MINISTRA FINANSÓW

Przeprowadziliśmy badanie załączonego sprawozdania finansowego **Agencji Rynku Rolnego** z siedzibą w Warszawie, ul. Karolkowa 30, na które składa się:

- 1) wprowadzenie do sprawozdania finansowego;
- 2) bilans sporządzony na dzień 31.12.2015 r. który po stronie aktywów i pasywów zamyka się sumą: **791 281 845,32 zł**
- 3) rachunek zysków i strat za rok obrotowy od 01.01.2015 r. do 31.12.2015 r. wykazujący stratę netto w wysokości: **(3 183 207,98) zł**
- 4) zestawienie zmian w kapitale (funduszu) własnym za rok obrotowy od 01.01.2015 r. do 31.12.2015 r. wykazujące zmniejszenie kapitału własnego o kwotę: **(3 669 195,21) zł**
- 5) rachunek przepływów pieniężnych za rok obrotowy od 01.01.2015 r. do 31.12.2015 r. wykazujący wzrost stanu środków pieniężnych o kwotę: **2 782 221,11 zł**
- 6) dodatkowe informacje i objaśnienia.

Za sporządzenie zgodnego z obowiązującymi przepisami sprawozdania finansowego odpowiedzialny jest Prezes Agencji Rynku Rolnego.

Prezes Agencji Rynku Rolnego jest zobowiązany do zapewnienia, aby sprawozdanie finansowe spełniało wymagania przewidziane w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity: Dz. U z 2013r., poz. 330 z późn.zm.), zwanej dalej „ustawą o rachunkowości”.

Naszym zadaniem było zbadanie i wyrażenie opinii o zgodności z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości tego sprawozdania finansowego oraz czy rzetelnie i jasno przedstawia ono, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację majątkową i finansową, jak też wynik finansowy Agencji Rynku Rolnego oraz o prawidłowości ksiąg rachunkowych stanowiących podstawę jego sporządzenia.

Badanie sprawozdania finansowego przeprowadziliśmy stosownie do postanowień:

- 1) rozdziału 7 ustawy o rachunkowości,
- 2) krajowych standardów rewizji finansowej, wydanych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów w Polsce.

Badanie sprawozdania finansowego zaplanowaliśmy i przeprowadziliśmy w taki sposób, aby uzyskać racjonalną pewność, pozwalającą na wyrażenie opinii o sprawozdaniu. W szczególności badanie obejmowało sprawdzenie poprawności zastosowanych przez jednostkę zasad (polityki) rachunkowości i znaczących szacunków, sprawdzenie – w przeważającej mierze w sposób wrywkowy - dowodów i zapisów księgowych, z których wynikają liczby i informacje zawarte w sprawozdaniu finansowym, jak i całościową ocenę sprawozdania finansowego.

Uważamy, że badanie dostarczyło wystarczającej podstawy do wyrażenia opinii.

Naszym zdaniem, zbadane sprawozdanie finansowe, we wszystkich istotnych aspektach:

- a) przedstawia rzetelnie i jasno informacje istotne dla oceny sytuacji majątkowej i finansowej Agencji Rynku Rolnego na dzień 31.12.2015 r., jak też jej wyniku finansowego za rok obrotowy od 01.01.2015 r. do 31.12.2015 r.,
- b) zostało sporządzone zgodnie z wymagającymi zastosowania zasadami (polityką) rachunkowości oraz na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych,
- c) jest zgodne z wpływającymi na treść sprawozdania finansowego przepisami prawa i postanowieniami statutu Agencji Rynku Rolnego.

Jednostka nie jest zobowiązana do sporządzania Sprawozdania z działalności w rozumieniu art. 49 ust. 2 ustawy o rachunkowości.

Warszawa, dnia 29 kwietnia 2016 roku

W imieniu:

POL - TAX Sp. z o.o.

Podmiot uprawniony do badania

sprawozdań finansowych pod numerem 2695

Kluczowy Biegły Rewident

Izabella Żorańska

Nr w rejestrze 11807

POL-TAX Sp. z o.o.

ul. Bora Komorowskiego 56C lok. 91, 03-982 Warszawa
tel. (22) 616-55-11, 616-55-12, fax. 616-60-95
NIP 113-23-76-412, REGON 015205213

.....
*(Siedziba podmiotu uprawnionego
do badania sprawozdań finansowych)*

BILANS JEDNOSTEK
z wyłączeniem banków i ubezpieczycieli
sporządzony na dzień 31 grudnia 2015r.

(w złotych)

AKTYWA	Rok poprzedni	Rok sprawozdawczy	PASYWA	Rok poprzedni	Rok sprawozdawczy
A. AKTYWA TRWAŁE	149 967 001,41	347 451 710,39	A. KAPITAŁ (FUNDUSZ) WŁASNY	136 705 066,17	133 035 870,96
I. Wartości niematerialne i prawne	1 621 326,23	3 480 382,79			
1. Koszty zakończonych prac rozwojowych	-	-			
2. Wartość firmy	-	-			
3. Inne wartości niematerialne i prawne	1 921 326,23	3 480 382,79	I. Kapitał (fundusz) podstawowy	50 083 162,45	50 080 281,85
4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne	-	-			
II. Rzeczowe aktywa trwałe	8 612 954,89	14 190 184,87			
1. Środki trwałe	8 612 954,89	14 190 184,87	II. Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	-	-
a) grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	-	-			
b) budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	-	-	III. Udziały (akcje) własne (wielkość ujemna)	-	-
c) urządzenia techniczne i maszyny	5 964 912,46	12 657 960,51			
d) środki transportu	1 481 000,86	718 673,06	IV. Kapitał (fundusz) zapasowy	-	-
e) inne środki trwałe	1 167 041,57	613 551,30			
2. Środki trwałe w budowie	-	-	V. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	2 390,16	2 390,16
3. Zaliczki na środki trwałe w budowie	-	-			
III. Należności długoterminowe	21 294,91	190 376 187,75	VI. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	86 084 244,84	86 136 406,93
1. Od jednostek powiązanych	-	-			
2. Od pozostałych jednostek	21 294,91	190 376 187,75	VII. Zysk (strata) z lat ubiegłych	-	-
IV. Inwestycje długoterminowe	139 404 963,98	139 404 963,98	VIII. Zysk (strata) netto	535 268,72	3 183 207,98
1. Nieruchomości	-	-			
2. Wartości niematerialne i prawne	-	-	IX. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	-	-
3. Długoterminowe aktywa finansowe	139 404 963,98	139 404 963,98			
a) w jednostkach powiązanych	-	-	B. ZOBOWIĄZANIA I REZERWY NA ZOBOWIĄZANIA	122 086 597,76	658 245 974,36
- udziały lub akcje	-	-			
- inne papiery wartościowe	-	-	I. Rezerwy na zobowiązania	5 540 276,53	8 032 024,79
- udzielone pożyczki	-	-			
- inne długoterminowe aktywa finansowe	-	-	1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-
b) w pozostałych jednostkach	139 404 963,98	139 404 963,98	2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	5 423 276,53	8 017 834,79
- udziały lub akcje	139 404 963,98	139 404 963,98	- długoterminowa	4 489 746,92	6 902 324,44
- inne papiery wartościowe	-	-	- krótkoterminowa	933 529,61	1 115 510,35
- udzielone pożyczki	-	-	3. Pozostałe rezerwy	117 000,00	14 190,00
- inne długoterminowe aktywa finansowe	-	-	- długoterminowe	-	-
4. Inne inwestycje długoterminowe	-	-	- krótkoterminowe	117 000,00	14 190,00
V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	8 461,40	-			
1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	8 461,40	-	II. Zobowiązanie długoterminowe	-	190 359 373,56
2. Inne rozliczenia międzyokresowe	-	-			
B. AKTYWA OBROTOWE	108 824 662,52	443 830 125,93	1. Wobec jednostek powiązanych	-	-
I. Zapasy	197 622,58	19 257 254,34	2. Wobec pozostałych jednostek	-	190 359 373,56
1. Materiały	197 622,58	181 328,36	a) kredyty i pożyczki	-	-
2. Półprodukty i produkty w toku	-	-	b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	-
3. Produkty gotowe	-	-	c) inne zobowiązania finansowe	-	-
4. Towary	-	19 075 925,98	d) inne	-	190 359 373,56
5. Zaliczki na dostawy	-	-			
II. Należności krótkoterminowe	18 506 039,66	271 262 526,74	III. Zobowiązania krótkoterminowe	99 545 433,02	432 483 602,13
1. Należności od jednostek powiązanych	-	-			
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	-	-	1. Wobec jednostek powiązanych	-	-
- do 12 miesięcy	-	-	a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	-	-
- powyżej 12 miesięcy	-	-	- do 12 miesięcy	-	-
b) inne	-	-	- powyżej 12 miesięcy	-	-
2. Należności od pozostałych jednostek	18 506 039,66	271 262 526,74	b) inne	-	-
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	1 185 704,04	58 752,90	2. Wobec pozostałych jednostek	76 795 731,25	408 636 484,82
- do 12 miesięcy	1 185 704,04	58 752,90	a) kredyty i pożyczki	-	-
- powyżej 12 miesięcy	-	-	b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	-	-
b) z tytułu podatków, dotacji, cel, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych świadczeń	2 685 611,26	5 049 383,00	c) inne zobowiązania finansowe	-	-
c) inne	12 070 206,17	258 116 986,77	d) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	37 754 894,94	106 275 362,87
d) dochodzone na drodze sądowej	564 516,19	8 037 402,07	- do 12 miesięcy	37 754 894,94	106 275 362,87
e) wewnątrzzakładowe	-	-	- powyżej 12 miesięcy	-	-
III. Inwestycje krótkoterminowe	35 233 715,31	38 015 936,42	e) zaliczki otrzymane na dostawy	-	-
1. Krótkoterminowe aktywa finansowe	35 233 715,31	38 015 936,42	f) zobowiązania wekslowe	-	-
a) w jednostkach powiązanych	-	-	g) z tytułu podatków, cel, ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń	1 462,00	626,87
- udziały lub akcje	-	-	h) z tytułu wynagrodzeń	-	-
- inne papiery wartościowe	-	-	i) inne	39 039 374,31	302 360 495,08
- udzielone pożyczki	-	-	j) wewnątrzzakładowe	-	-
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	-	-	3. Fundusze specjalne	22 749 701,77	23 847 117,31
b) w pozostałych jednostkach	-	-			
- udziały lub akcje	-	-	IV. Rozliczenia międzyokresowe	17 000 888,21	27 370 973,86
- inne papiery wartościowe	-	-			
- udzielone pożyczki	-	-	1. Ujemna wartość firmy	-	-
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	-	-	2. Inne rozliczenia międzyokresowe	17 000 888,21	27 370 973,86
c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	35 233 715,31	38 015 936,42	- długoterminowe	4 774 986,47	8 642 626,76
- środki pieniężne w kasie i na rachunkach	35 233 715,31	38 015 936,42	- krótkoterminowe	12 225 901,74	18 728 347,12
- inne środki pieniężne	-	-			
- inne aktywa pieniężne	-	-			
2. Inne inwestycje krótkoterminowe	-	-			
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	56 887 284,97	115 294 408,43			
AKTYWA RAZEM	258 791 663,93	791 281 845,32	PASYWA RAZEM	258 791 663,93	791 281 845,32

Osoba której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

Data : 25.04.2016 r. Podpis :
DYREKTOR
BIURA FINANSOWO-KSIĘGOWEGO
GŁÓWNY KASJER
dr Irena Blaszczak

Data : 25.04.2016 r. Podpis :

PREZES
AGENCJI RYNKU ROLNEGO
Łukasz Hołubowski

(w złotych)

Wyszczególnienie	Rok 2014	Rok 2015
A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym:	643 798 395,21	1 129 609 097,68
- od jednostek powiązanych	-	-
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów	2 791 176,94	1 625 734,40
II. Zmiana stanu produktów (zwiększenie - wartość dodatnia, zmniejszenie wartość ujemna)	45 213 727,37	48 858 550,89
III. Koszt wytworzenia produktu na własne potrzeby jednostki	-	-
IV. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	-	-
V. Przychody z tytułu dotacji	595 793 490,90	1 079 124 812,39
B. Koszty działalności operacyjnej	621 067 381,09	1 142 282 543,44
I. Koszty działalności ustawowej	484 191 662,07	999 359 211,42
II. Koszty bieżącego funkcjonowania	136 875 719,02	142 923 332,02
1. Amortyzacja	7 748 212,29	6 332 500,88
2. Zużycie materiałów i energii	3 348 046,75	3 628 289,63
3. Usługi obce	42 572 070,48	43 949 393,17
4. Podatki i opłaty, w tym:	738 695,17	556 589,02
- podatek akcyzowy	-	-
5. Wynagrodzenia	66 199 682,54	71 375 296,15
6. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	14 487 548,43	15 469 158,30
7. Pozostałe koszty rodzajowe	1 781 463,36	1 612 104,87
III. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	-	-
C. Zysk (strata) ze sprzedaży (A-B)	22 731 014,12	12 673 445,76
D. Pozostałe przychody operacyjne	41 090 488,97	9 975 111,05
I. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	98 481,89	70 598,68
II. Dotacje	6 417 400,10	5 603 906,79
III. Inne przychody operacyjne	34 574 606,98	4 300 605,58
E. Pozostałe koszty operacyjne	32 939 476,12	819 319,40
I. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	-	-
II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	272 599,50	20 088,20
III. Inne koszty operacyjne	32 666 876,62	799 231,20
F. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C+D-E)	30 882 026,97	3 517 654,11
G. Przychody finansowe	4 210 131,57	2 498 916,26
I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:	-	-
- od jednostek powiązanych	-	-
II. Odsetki, w tym:	3 777 744,60	2 214 162,61
- od jednostek powiązanych	-	-
III. Zysk ze zbycia inwestycji	-	-
IV. Aktualizacja wartości inwestycji	-	-
V. Inne	432 386,97	284 753,65
H. Koszty finansowe	34 556 889,82	1 122 160,93
I. Odsetki, w tym:	32 142 210,39	22 476,53
- od jednostek powiązanych	-	-
II. Strata ze zbycia inwestycji	-	-
III. Aktualizacja wartości inwestycji	-	-
IV. Inne	2 414 679,43	1 099 684,40
I. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (F+G-H)	535 268,72	2 140 898,78
J. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (J.I-J.II.)	-	-
I. Zyski nadzwyczajne	-	-
II. Straty nadzwyczajne	-	-
K. Zysk (strata) brutto (I+/-J)	535 268,72	2 140 898,78
L. Podatek dochodowy	-	-
M. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-	1 042 309,20
N. Zysk (strata) netto (K-L-M)	535 268,72	3 183 207,98

Osoba, której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

Kierownik jednostki:

Data: 25.04.2016r. Podpis:

Data: 25.04.2016r. Podpis:

DYREKTOR
 BIURA FINANSOWO-KSIĘGOWEGO
 GŁÓWNY KSIĘGOWY
dr Ireneusz Błaszczak

PREZES
 AGENCJI RYNKU ROLNEGO
Łukasz Hołubowski

ARR AGENCJA RYNKU ROLNEGO

01-207 WARSZAWA

ul. Karolkowa 30

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH
ZA ROK 2015

030

(w złotych)

L. p.	Wyszczególnienie	Rok poprzedni	Rok sprawozdawczy
A	PRZEPŁYW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ	601 378 764,40	1 075 616 432,92
I.	Zysk (strata) netto	535 268,72	3 183 207,98
II.	Korekty razem	601 914 033,12	1 072 433 224,94
1.	Amortyzacja	7 748 212,29	6 332 500,88
2.	Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych	-	-
3.	Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	-	-
4.	Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	98 481,89	70 598,68
5.	Zmiana stanu rezerw	68 033,00	2 491 748,26
6.	Zmiana stanu zapasów	106 456,98	19 059 631,76
7.	Zmiana stanu należności	12 800 733,29	445 111 379,92
8.	Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	44 028 594,26	523 297 542,67
9.	Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	44 946 781,23	60 702 606,77
10.	Inne korekty	595 883 267,24	1 079 610 799,62
III.	Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I+/-II)	601 378 764,40	1 075 616 432,92
B.	PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ	6 005 581,51	13 386 988,74
I.	Wpływy	109 662,89	198 544,09
1.	Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	109 662,89	198 544,09
2.	Zbycie inwestycji w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne	-	-
3.	Z aktywów finansowych, w tym:	-	-
a)	w jednostkach powiązanych	-	-
b)	w pozostałych jednostkach	-	-
-	zbycie aktywów finansowych	-	-
-	dywidendy i udziały w zyskach	-	-
-	splata udzielonych pożyczek długoterminowych	-	-
-	odsetki	-	-
-	inne wpływy z aktywów finansowych	-	-
4.	Inne wpływy inwestycyjne	-	-
II.	Wydatki	6 115 244,40	13 585 532,83
1.	Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	6 113 030,40	13 583 958,43
2.	Inwestycje w nieruchomości oraz wartości niematerialne i prawne	-	-
3.	Na aktywa finansowe, w tym:	-	-
a)	w jednostkach powiązanych	-	-
b)	w pozostałych jednostkach	-	-
-	nabycie aktywów finansowych	-	-
-	udzielone pożyczki długoterminowe	-	-
4.	Inne wydatki inwestycyjne	2 214,00	1 574,40
III.	Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej (I - II)	6 005 581,51	13 386 988,74
C.	PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ	600 793 490,90	1 091 785 642,77
I.	Wpływy	600 793 490,90	1 091 785 642,77
1.	Wpływy netto z wydania udziałów (emisji akcji) i innych instrumentów kapitałowych oraz dopłat do kapitału	-	-
2.	Kredyty i pożyczki	-	-
3.	Emisja dłużnych papierów wartościowych	-	-
4.	Inne wpływy finansowe	600 793 490,90	1 091 785 642,77
II.	Wydatki	-	-
1.	Nabycie udziałów (akcji) własnych	-	-
2.	Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli	-	-
3.	Inne niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku	-	-
4.	Splaty kredytów i pożyczek	-	-
5.	Wykup dłużnych papierów wartościowych	-	-
6.	Z tytułu innych zobowiązań finansowych	-	-
7.	Płatności zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	-	-
8.	Odsetki	-	-
9.	Inne wydatki finansowe	-	-
III.	Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I - II)	600 793 490,90	1 091 785 642,77
D.	Przepływy pieniężne netto razem (A.III+/-B.III+/-C.III)	6 590 855,01	2 782 221,11
E.	Bilansowa zmiana stanu środków pieniężnych, w tym:	6 590 855,01	2 782 221,11
-	zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	-	-
F.	Środki pieniężne na początek okresu	41 824 570,32	35 233 715,31
G.	Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-D), w tym	35 233 715,31	38 015 936,42
-	o ograniczonej możliwości dysponowania	35 233 715,31	38 015 936,42

Osoba której powierzono prowadzenie ksiąg rachunkowych

Kierownik jednostki:

Data: 25.04.2016r. Podpis:

Data: 25.04.2016r. Podpis:

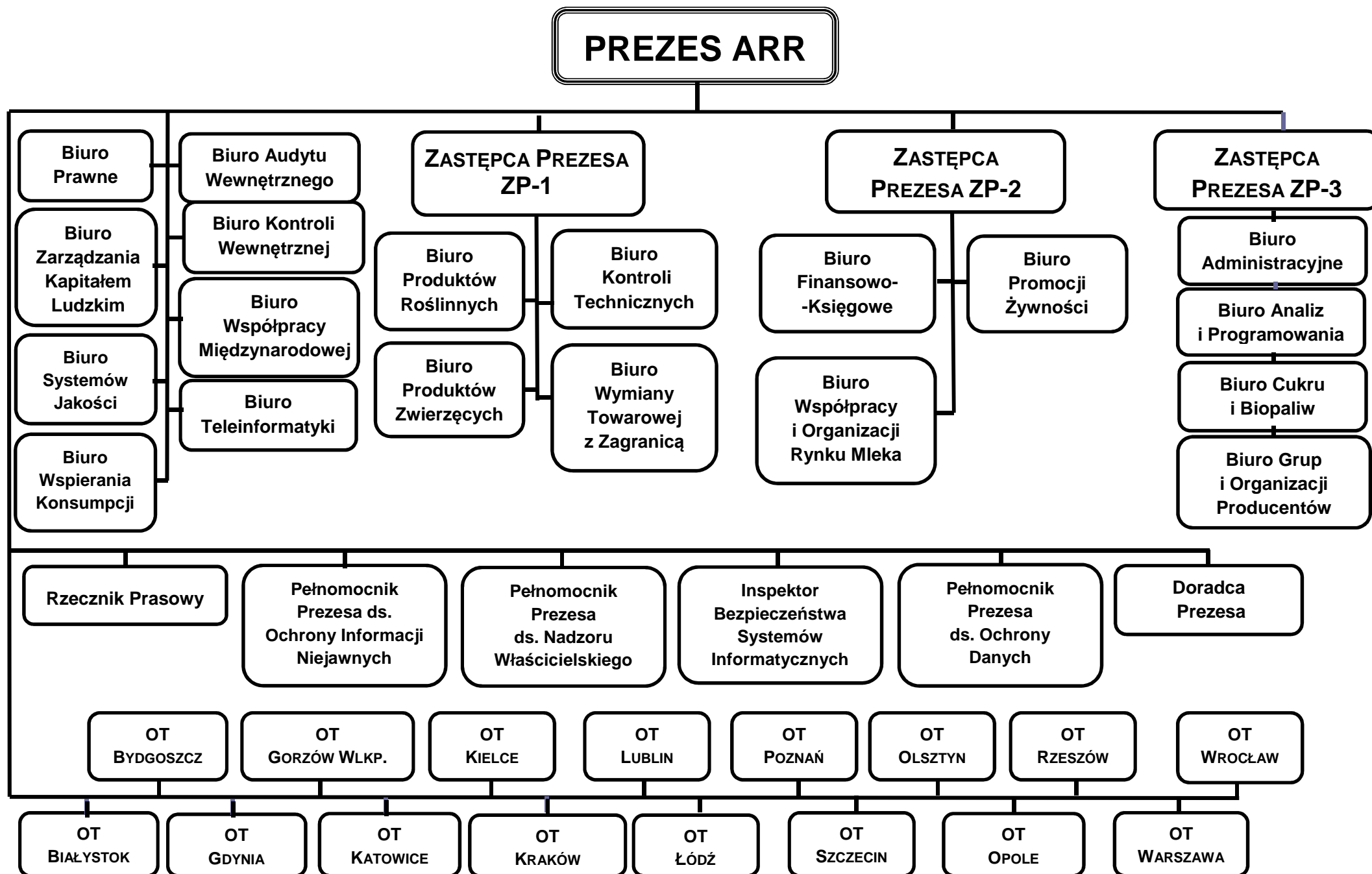
DYREKTOR
BIURA FINANSOWO-KSIĘGOWEGO
GŁÓWNY KSIĘGOWY

dr Irena Błaszczyk

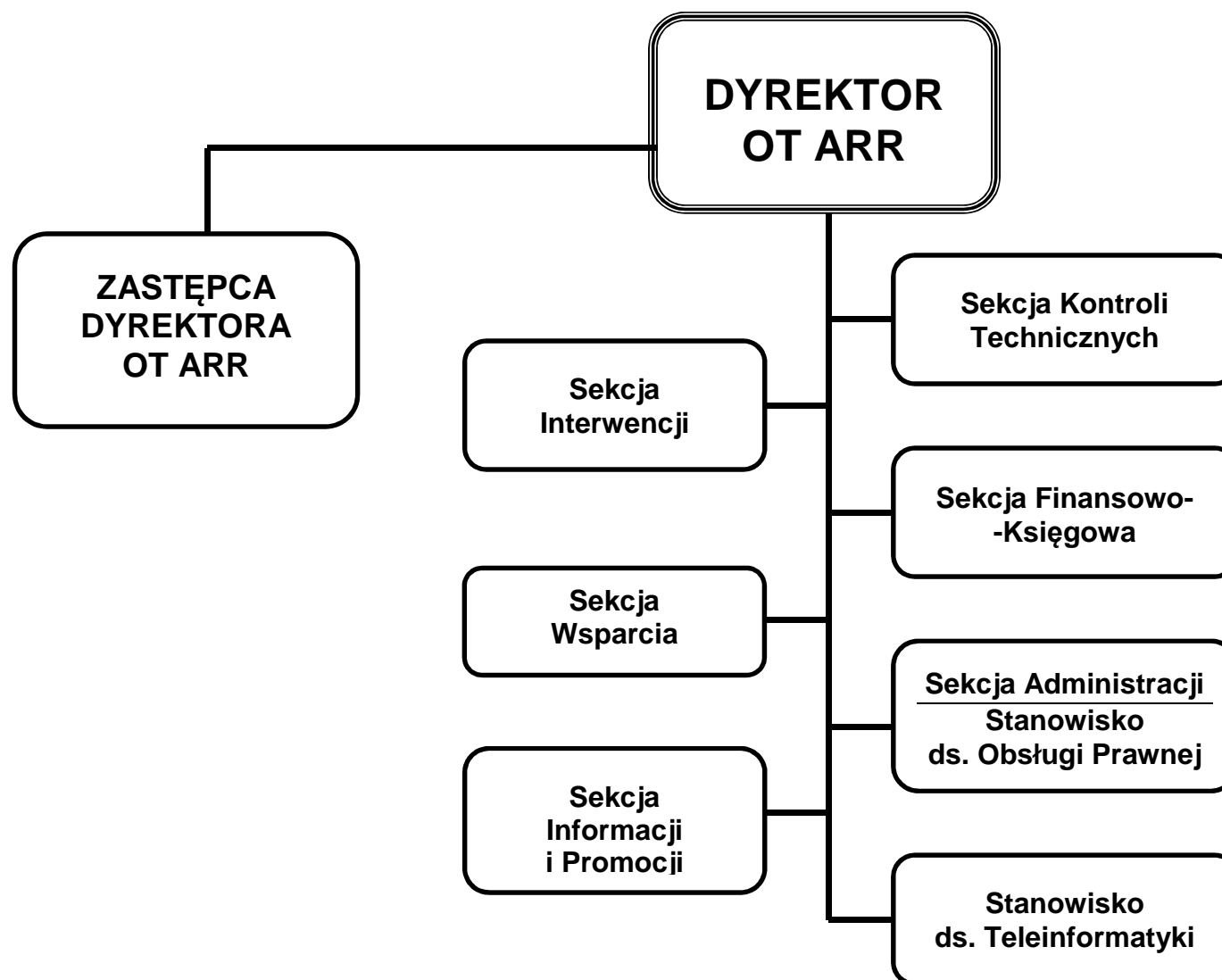
PREZES
AGENCJI RYNKU ROLNEGO

Łukasz Holubowski

Schemat organizacyjny Agencji Rynku Rolnego

Schemat organizacyjny oddziału terenowego Agencji Rynku Rolnego

Zagadnienia uregulowane zarządzeniami Prezesa Agencji Rynku Rolnego

W 2015 r. Prezes Agencji Rynku Rolnego, działając w zakresie swoich kompetencji, wydał 205 zarządzeń obejmujących w szczególności następujące wewnętrzne uregulowania normatywne:

1. W zakresie działalności interwencyjnej:

1.1. na rynku zbóż:

- warunki uczestnictwa przedsiębiorców w mechanizmie interwencyjnego zakupu pszenicy,
- warunki uczestnictwa przedsiębiorców w świadczeniu usług przechowalniczych,

1.2. na rynku wina:

- procedury administrowania potencjałem produkcyjnym winorośli i wina,
- warunki uczestnictwa w mechanizmie administrowania potencjałem produkcyjnym winorośli i wina,

1.3. na rynku produktów pszczelich:

- powołujące komisję dokonującą wyboru projektów w związku z realizacją mechanizmu wsparcia rynku produktów pszczelich,

1.4. na rynku cukru:

- procedury monitorowania produkcji oraz opłat na rynku cukru,
- procedury rafinacji cukru przywiezionego spoza UE,
- procedury dywersyfikacji przemysłu cukrowniczego,
- warunki przetwarzania cukru przemysłowego,
- warunki monitorowania przestrzegania przez beneficjentów działania „Zwiększanie wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej” Krajowego Programu Restrukturyzacji zobowiązań zawartych w umowie,
- warunki monitorowania przestrzegania przez beneficjentów działania „Modernizacja gospodarstw rolnych” Krajowego Programu Restrukturyzacji zobowiązań zawartych w umowie,
- zasady monitorowania rafinacji cukru przywiezionego spoza UE,

1.5. na rynku mięsa:

- procedury dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny,
- warunki udzielania dopłat do prywatnego przechowywania wieprzowiny,

1.6. na rynku mleka i przetworów mlecznych:

- procedury kwotowania produkcji mleka,
- procedury interwencyjnego zakupu i sprzedaży masła oraz odtłuszczonego mleka w proszku,
- procedury dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych,
- procedury dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych,
- procedury dopłat do prywatnego przechowywania serów w ramach tymczasowego nadzwyczajnego systemu pomocy,
- warunki zakupu odtłuszczonego mleka w proszku na zapasy interwencyjne,
- warunki zakupu masła na zapasy interwencyjne,
- warunki przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku stanowiącego zapasy interwencyjne,
- warunki przechowywania masła stanowiącego zapasy interwencyjne,
- warunki udzielania dopłat do prywatnego przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku,
- warunki udzielania dopłat do prywatnego przechowywania masła,
- warunki udzielania dopłat do prywatnego przechowywania serów w ramach tymczasowego nadzwyczajnego systemu pomocy,
- warunki przetargu zamkniętego na wybór magazynów świadczących usługę przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku,
- warunki przetargu zamkniętego na wybór chłodni świadczących usługę przechowywania masła,
- warunki udzielania dopłaty krajowej do spożycia mleka i przetworów mlecznych w szkołach podstawowych,
- warunki udzielania dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych,
- wprowadzające tryb udzielania dofinansowania z Funduszu Promocji Mleka do spożycia mleka i przetworów mlecznych w przedszkolach i gimnazjach,
- wprowadzające plan kontroli w mechanizmie kwotowania produkcji mleka za rok kwotowy 2013/2014,
- określające krajowy współczynnik realokacji,
- określające wzór informacji miesięcznej o ilości skupionego surowego mleka krowiego przez pierwsze podmioty skupujące,

- określające wzór wniosku o przyznanie pomocy polegającej na rozłożeniu na oprocentowane raty należnej opłaty za przekroczenie kwoty indywidualnej w roku kwotowym 2014/2015 dla producentów, którzy nie mogą otrzymać pomocy *de minimis* w rolnictwie,
- powołujące komisję przetargową dokonującą oceny ofert na świadczenia usługi przechowywania odtłuszczonego mleka w proszku,

1.7. na rynku nasion:

- procedury dopłat do materiału siewnego,
- warunki uzyskania dopłaty z tytułu zużytego do siewu lub sadzenia materiału siewnego kategorii elitarny lub kwalifikowany w ramach pomocy *de minimis* w rolnictwie,

1.8. na rynku owoców i warzyw:

- procedury programu „Owoce i warzywa w szkole”,
- procedury dalszego tymczasowego wsparcia producentów owoców i warzyw,
- procedury administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- warunki uczestnictwa w programie „Owoce i warzywa w szkole”,
- warunki uczestnictwa w mechanizmie dalszego tymczasowego wsparcia producentów owoców i warzyw,
- warunki uczestnictwa organizacji charytatywnych, innych jednostek organizacyjnych lub osób fizycznych w mechanizmie administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,
- warunki uczestnictwa organizacji producentów i zrzeszeń organizacji producentów w mechanizmie administrowania rozdysponowywaniem owoców i warzyw nieprzeznaczonych do sprzedaży,

1.9. na rynkach innych produktów nieżywnościowych:

- procedury monitorowania produkcji biogazu rolniczego,
- procedury monitorowania rynku biokomponentów i biopaliw ciekłych,
- procedury gromadzenia informacji o infrastrukturze energetycznej,
- procedury monitorowania produkcji biopłynów,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru rolników oraz zasad wykonywania działalności objętej wpisem,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru wytwórców biokomponentów oraz zasad wykonywania działalności objętej wpisem,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru podmiotów sprowadzających biokomponenty oraz zasad wykonywania działalności objętej wpisem,

- warunki uzyskania wpisu do rejestru jednostek certyfikujących oraz zasad wykonywania działalności objętej wpisem,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru administratorów systemu certyfikacji oraz zasad wykonywania działalności objętej wpisem,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru wytwórców biogazu rolniczego,
- warunki uzyskania wpisu do rejestru wytwórców biopłynów,
- zasady składania informacji o sprzedaży lub zbyciu w innej formie biokomponentów,
- wprowadzające wzór formularza „Sprawozdanie kwartalne producenta w zakresie importu lub nabycia wewnątrzwspólnotowego biokomponentów, w tym biokomponentów zawartych w paliwach ciekłych i biopaliwach ciekłych”,
- wprowadzające wzory formularzy do stosowania przez operatorów systemu dystrybucyjnego elektroenergetycznego oraz operatorów systemu dystrybucyjnego gazowego,

2. W zakresie administrowania obrotem towarowym z zagranicą:

- procedury dotyczące handlu zagranicznego,

3. W zakresie promocji produktów rolnych:

- procedury obsługi funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- procedury wsparcia działań promocyjnych i informacyjnych na rynkach wybranych produktów rolnych,
- zasady obsługi funduszy promocji produktów rolno-spożywczych,
- powołujące grupę roboczą ds. opracowania strategii działań promocyjnych ARR na rynkach trzecich w latach 2016-2020,
- powołujące grupę monitorującą w celu dokonania oceny ofert programów promocyjno-informacyjnych oraz koordynowania przebiegu realizacji działań,
- powołujące zespół ekspercki ds. promocji polskiej żywności podczas XXXI Światowych Dni Młodzieży,

4. W zakresie pomocy żywnościowej:

- procedury realizacji zadań w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020,
- wprowadzające dokumentację dotyczącą dofinansowania z tytułu kosztów administracyjnych, transportu i magazynowania oraz z tytułu środków towarzyszących w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 – Podprogram 2015,

- powołujące komisję do spraw oceny merytorycznej wniosków o dofinansowanie projektu w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 w Podprogramie 2015,

5. W zakresie grup i organizacji producentów:

- procedury obsługi programów operacyjnych,
- procedury uznawania grup i organizacji producentów,
- warunki uczestnictwa dla uznanych organizacji producentów owoców i warzyw w mechanizmie obsługi programów operacyjnych,
- warunki uznawania organizacji producentów owoców i warzyw i ich zrzeszeń oraz ponadnarodowych organizacji producentów owoców i warzyw i ich zrzeszeń,
- warunki uznawania organizacji producentów, zrzeszeń organizacji producentów, organizacji międzybranżowych na rynkach rolnych innych niż rynki mleka i przetworów mlecznych oraz owoców i warzyw,
- warunki zatwierdzania zmian do zatwierdzonego planu dochodzenia do uznania wstępnie uznanej grupy producentów owoców i warzyw za organizację producentów owoców i warzyw,

6. W zakresie spraw organizacyjnych powołano/ustalono/wprowadzono:

- Regulamin Organizacyjny,
- zakres kompetencji osób pełniących funkcje kierownicze,
- Regulamin Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych,
- Kartę audytu wewnętrznego,
- Księgę Systemu Zarządzania,
- Wewnętrzną Politykę Antymobbingową i Antydyskryminacyjną,
- Zasady Zapewnienia Ciągłości Działania,
- procedury audytu wewnętrznego,
- procedury działań doskonalących,
- procedury procesów finansowo-księgowych,
- procedury planowania,
- procedury kontroli wewnętrznej,
- procedury wyboru wykonawców,
- procedury zarządzania informacją,
- procedury zarządzania infrastrukturą i logistyką,
- procedury zarządzania kapitałem ludzkim,
- procedury zarządzania ryzykiem,

- politykę rachunkowości w zakresie działalności ARR związanej z administrowaniem mechanizmami wspólnej polityki rolnej,
- politykę rachunkowości w zakresie realizacji przez ARR zadań w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020,
- politykę rachunkowości w zakresie działalności ARR niezwiązanej bezpośrednio z realizacją mechanizmów wspólnej polityki rolnej, funduszami promocji i programami operacyjnymi,
- instrukcję w sprawie zarządzania własnością intelektualną,
- instrukcję kancelaryjną, jednolity rzeczowy wykaz akt, instrukcję w sprawie organizacji i zakresu działania archiwum zakładowego/składnic akt,
- instrukcję korzystania przez pracowników Agencji Rynku Rolnego ze służbowych kart płatniczych,
- instrukcję dotyczącą sposobu i trybu przetwarzania informacji niejawnych o klauzuli „Poufne” w Agencji Rynku Rolnego oraz zakresu i warunków stosowania środków bezpieczeństwa fizycznego w celu ich ochrony,
- zasady zaopatrzenia pracowników Agencji Rynku Rolnego w okulary korygujące wzrok podczas pracy przy obsłudze monitora ekranowego,
- zakres obowiązków i tryb pracy audytorów wewnętrznych Systemu Zarządzania,
- stawki opłat za wykonanie badań, w tym badań odwoławczych, w ramach mechanizmów wspólnej polityki rolnej,
- stawki opłat za wykonywanie badań, w tym badań odwoławczych, w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020,
- Komisje Likwidacyjne,
- zasady realizacji czynności związanych z prowadzeniem w Centrali oraz oddziałach terenowych ARR korespondencji z jednostkami organów ścigania przestępstw oraz sądami,
- kontrolę zarządczą,
- dopuszczalną wysokość stanu środków w kasie Centrali ARR i oddziałach terenowych ARR,
- wytyczne w zakresie krajowych i zagranicznych podróży służbowych pracowników Agencji Rynku Rolnego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020,
- zespół ekspertów ds. prognozowania cen podstawowych produktów rolniczych.

„Sprawozdanie z działalności Agencji Rynku Rolnego w 2015 roku” opracowano w Biurze Analiz i Programowania na podstawie informacji otrzymanych z komórek organizacyjnych ARR.

©ARR CZERWIEC 2016

